

מבחר עלוני השבת

ר"ת	בעלזא	מו"ש	ער"ש	עקב
8:43	8:21	8:05	6:51	ירושלים
8:40	8:18	8:07	7:07	תל אביב
8:43	8:21	8:08	6:59	חיפה
8:41	8:19	8:07	7:07	אשדוד
8:42	8:20	8:06	6:50	בית שמש
8:42	8:20	8:06	7:08	קרית גת

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00

מגדוריוס וממזקוס

בזהירות השיחה בתפילה

שערי בית המלך

"במקום להעמיד שומרים עד אין סוף

בשערי המלך.

עדיף שיעמידו שומר אחד, בשער ביתו.

וכך לא יוכל לצאת מביתו"

מלך גדול ורם, הכריז ביום הלקתו 'כל הרוצה לבוא אל ארמון המלך, ולבקש בקשותיו, ימלא המלך משאלותיו'. פמוכן שאלפי אנשים עברו בסף. זה בקש דבר זה, וזה שאל ענין אחר. ולכל אחד משיב המלך במאור פנים.

אחד האנשים היה שונא למשנה למלך, וכשראהו המשנה נדחק בין אלפי העוברים, צוה לשוטרו לעקבו מלגשת למלך. האיש שלא רצה לותר על הזדמנות הפו, נכנס דרך שער אחר מבית המלך. אך גם שם השיגוהו שוטרי המשנה. והאיש אינו מתאש ונכנס דרך שער שלישי ורביעי. ושוב ושוב מונעים ממנו שומרי המשנה למלך מלצבות להגיע למלך.

עד שהגיע חכם אחד והציע: **"במקום להעמיד שומרים עד אין סוף בשערי המלך. עדיף שיעמידו שומר אחד, בשער ביתו. וכך לא יוכל לצאת מביתו"**.

והנמשל, בא לו היהודי להתפלל והיצר מעמיד לו את 'שומריו' פנגדו להפריע את עבודתו בקדש, מה עושה היהודי ממחר לשער אחר, ומנסה להתפלל תפילת הצבור כמו שאמרו חז"ל (ברכות ח.) **אין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים שנאמר (איוב לו ה) הן קל כביר ולא ימאס תפילת רבים.** אף היצר אין טומן ידו בצלחת והוא ג"כ ממחר להעמיד מפריעים באותו שער, שוב מנסה היהודי להתפלל דרך 'שער' אחר דגמת 'מקומות הקדושים' וכדו'.

כראות היצר כי אין תכלית לרדף אחריו, יש לו עצה פשוטה וקלה, הוא מחטיאו לדבר ח"ו באמצע התפלה, וכך אף כי יזעק וישוע שתם תפלתו רח"ל, ואינו מועיל כלל בתפלתו.

לכן נשתדל ונעמד על המשמר ביותר שלא יעמיד לנו היצר שומרים מיד בפתח ביתנו - הפה, ולא יבטל לנו כלי את תפלותינו.

(ע"פ משלי יעקב)

מוגש ע"י מכון נהלך ברגש
לעידוד וחזוק עבודת התפילה - קרית ויזניץ מודיעין עילית

duvedm@gmail.com

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

והיה עקב תשמעונו (ו, יב) - סמוך לסוף פרשת ואתחנן אשר אנכי מצוה היום לעשותם, ושם פרש רש"י היום לעשותם ולמהר לעולם הבא לטל שבתם, והדבר רמזו בתבת עקב שהיא נוטריקון עין קדם בריאה, דהיינו שגריהעין נברא בטרם נברא העולם כפי שאמרו חז"ל, ומזמן לתשלום לעושי רצון ה' (מאור ושמש)

והיה עקב תשמעונו מרמזו לשבת, שבו נאמר אל-יצא איש ממקומו ביום השביעי, והיא מצוה התלויה בעקב, ואז ושבתם ועשיתם אתם, ושבתם בגימטריה תורה לשמה, שבשבת צריך לשבת וללמוד תורה לשמה, ותבת תשמעונו בגימטריה ועשו לי מקדש, דהיינו ליחד להם בית מקדש מעט לעסק בתורה, ותבת עקב במלואה ע"ן קרף ב"ת בגימטריה ק' ברכות, כי כאשר האדם נמצא בבית-הכנסת בשבת יכול הוא להשלים מאה ברכות, מה שאי אפשר להשלימו ביהודה, כי בצבור שומע את ברכות ההפטרה, והן רמוזות בתבת תשמעונו שהיא נוטריקון תורה שבת מלכות עבודה ונביאים, דהיינו שבשבת שומעים ברכות התורה והנביאים וזוכים למלכות ולזכות אבות, ואף התבות עקב תשמעונו בגימטריה שלשה אבות. (ארו עדת)

עקב נוטריקון קדש עצמך במותר, כי גם את הדברים הגשמיים יש לעשות לשם שמים, ואז ואהבך וברכך וברך פרי-בטנך. (שומר אמונים)

התבות עקב תשמעונו את המשפטים האלה הן בגימטריה אלו מצוות הקלות שהאדם דש בעקביו, כפי שמפרש רש"י בפסוק. (מגדנות)

נחש שרף ועקרב (ח, טו) - תבת עש"ן היא נוטריקון נחש שרף עקרב, ומי שאין בכחו לבערם מן העולם בעשוו ה'לולקע' היא המקטרת שצדיקים היו נוהגים לעשוו בה בדורות העבר, לא יעשה כן. (היהודי הקדוש)

מרשית השנה ועד אחרית שנה (יא, יב) - מפרש רש"י מראש השנה נדון מה יהא בסופה, ורמז לזה בתבות מרשית השנה שנתקבה חסרה כלי אל"ף, שהן נוטריקון ראש השנה נדון מה יהיה תם השנה, דהיינו בתם השנה. (מגדנות)

ספורים בפרשה

השמר לך פרתשכח אתיה' אלקיף (ח, יא)

ספר אחד מתלמידיו של ה"מקור ברוד" מפרט-ויז'ניץ, כי פעם בעת שבא להתפלל, ראה כי שכח את אבנטו בחדרו, ובקש להתפלל בלעדי. הבחין בקד הרבי, וכאשר תמה בפניו ושמע ממנו כי שכח לקחתו עמו, הגיב בקריפות: "פיצד אפשר לשכח דבר כזה? והלא נאמר 'השמר לך פרתשכח אתיה' אלקיף, ומהו ענין השכחה כאן? אלא שכל ענין חגירת האבנט קדם התפלה הוא משום הכנה לעמד לפני הבורא, כפי שנאמר בעמוס 'הכון לקראת אלקיף ישראל, ואם שוכחים את האבנט, אזי הוא שכחת הקב"ה."

ורם לבבך ושכחת אתיה' אלקיף (ח, יד)

פעם בקר אחד מנכדיו של רבי ליב שרה"ם אצל רבי מנחם מנדל מקוצק, ובקש ממנו לומר דבר-תורה בשם זקנו. נענה הנכד ואמר: "כך פאר זקני הקדוש את-הפסוק שבפרשת עקב ורם לבבך ושכחת אתיה' אלקיף. כאשר בני ישראל באים לידי התרוממות ולידי עשירות, אז באים לידי יושכחת, והוא מלשון שכיח ומצוי, דהיינו שהם שכיחים תמיד אצל השם ויתברך מכיון שאין להם דאגת פרנסה, ועל-ידי זה יש להם שהות כדי לטפס עצות ולמצא דרכים פיצד להתקרב אל השם ויתברך..."

עם הקמת אם הישיבות, היא ושיבת וולוז'ין המעטירה, היו כמה שלא ראו בעיני-רפה את חדרי הישיבה המרווחים שנבנו, ובאו בטענות אל המוסד רבי חיים מוולוז'ין, כי הדבר יכול להביא את-התלמידים לידי גאווה, במקום ללמד תורה מתוך הדחק פת פלח תאכל, ומים בשורה תשתה, ועל הארץ תישן. חיד רבי חיים והשיב במעשה: "פעם בקרתי בעירה קטנה, ובערב שבת הלכתי אל בית-המרחץ המקומי, ובשבפנשתי לחלץ את מגפי הפכדים, בא הבלן לסייע לי בכך כדי שיוכל להרויח ממני כמה פרוטות בשכרו, וכיון שקצרויח היה משהו במגפי בכת. הערתי לו בניחותא, כי הבלן בעירי חולץ את המגפים לאטו ולא מושך בחזקה, והדבר הכעים את האיש. בחרון אפו נטל את המגרפה שלידו ובקש להפנותני, בטענה של 'פיצד אתה מעז ללמדני פרק בחליצת מגפים? הרי אין מקחה כמוני בעולם כלו! ומאז למדתי מוסר השכל, שאפלו בלן פחות-ערך ונחות-מדונה, השרוי כל-ימיו בין פתלי בית-המרחץ ומלאכתו הסקת התנור וחליצת מגפים, גם אדם כזה יכול לבוא לידי גאווה, ולא רק עשיר מפלג שמתגורר בארמון בנוי לתלפיות, ואם כל-דבר יכול להביא את-האדם לידי גאווה, מהי אפוא תקנתו? ילמד ספרי מוסר ויראה, ובזכותם יבוא לידי תקון המדות."

אי זה ספר בריתות אמכם אשר שלחתיה (ישעיה נא - הפטרת עקב)

היחיד מגדולי ישראל שזכה לתאר הנשגב מאור הגולה, הוא רבנו גרשם, ובאור נפלא אמר רבי צבי יחזקאל מיכלוזן הי"ד מפלונסק, על-פי דברי הגמרא בסנהדרין, שכאשר התבקשו ישראל לשוב בתשובה טענו שהקב"ה גרשם בגלות, ועל-יזה ענה ישעיה' היכן הוא ספר הפריתות שנתן לכם? בעונותיכם שלחתם ועל-ידי תשובה תחזרו. וכיון שרבנו גרשם תקן שתי תקנות, שלא לגרש אשה בעל-כרחה ושלא לקחת שתי נשים, אין הקב"ה מגרש מלפניו את ישראל, ואף לא לזקח עליהם עם נוסף באשה צרה..."

עשה משפט יתום ואלמנה

המעשה הנפלא שלפנינו, ארע בעיר ברדיטשוב הנודעת, בימי סגנון של ישראל רבי לוי יצחק מברדיטשוב. זה מכבר נתן הצדיק אתיעניו בנער יתום שהתגורר בעיר, ללא משען ומשענה, וראה כי הלה כבר הגיע מזמן לפרקו ועדין לא בנה את-ביתו. שכניו ומפיריו של הנער היו טרודים על-המחיה ועל-הפלפלה, ולא שמו לבם לנער הגדל והולך, ואלוהא היה הצדיק חומל עליו, היה רוצה עד שמוקטאב. הכביר רבי לוי יצחק מלים באזני פמה מפרנסי העיר לסיע לו בדבר מצוה, ושמש בעצמו כשדכן לבנות בית בישראל. ואמנם חפץ ה' בידו הצליח, ובנער ברדיטשוב גופא מצא נערה יתומה פשרה, ויאמרו לדבך טוב. וכיון שהחתן והפלה היו שניהם יתומים ונלמודים, העמים הצדיק על-שכמו את על הוצאות החתונה, והבטיח להם כי ידאג לכל מחסורם לרבות דירה וכלים.

המארה היה בתקופת שלטונו של אלכסנדר הראשון, שקדם לאחיו הצאר ניקולאי הראשון, ואף הוא ראה ביהודים "יסוד רר, האחראי לבעיות הפלפלות והחברתיות ברוסיה", וחקק נגדם חקים אכזריים. אחת הגזרות הקשות בתקופה ההיא, היתה גזרת הגיוס לצבא הרוסי, ואף שיגזרת הקנטוניסטים' עדין לא באה לעולם, שכן היא נחקקה בידי ניקולאי הראשון בשנת תקפ"ה, פחמש עשרה שנה לאחר הסתלקותו של הצדיק מברדיטשוב, הרי שגם אז היו נחטפים צעירים בגיל גיוס, ונלקחים לעבודת המלך בעל-פרחם. והנה הגיע היום המהיל של נשואי הזוג הצעיר, אולם לפתע התהפכה הקערה על-פיה, והשמחה נהפכה לתונה. בבקר יום החתונה, בעוד הנער היתום יושב בבית המדרש ושקוע בתפלה הרישית ביום הגדול, הגיעה לפתע קבוצת חוטפים אל העיר, והחלה לשוטט ברחובות כדי לצוד בחורים צעירים ולשולחם לארץ גזרה. ברגע אחד התרוקנו הרחובות, וכלם הסתתרו בחד בבתים, אולם החתן היה בה שקוע בתפלתו עד שלא שמע את האזהרה, ונתפס כפרי בשל בידי החוטפים האכזריים. לא הועילו זעקותיו כי עומד הוא שעות ספורות לפני בניסתו לחפה, לא עזרו גם בקשותיהם של העוברים ושבים שבקשו מהחילים לחמל עליו, והללו הודיעו כי עם ערב ישלח הנער אל מחנה האמונים הצבאי, שבעיר ארכנגלסק בצפון-מערב רוסיה.

כשנודע בברדיטשוב על חטיפת הנער היתום, התעטפו כלם באבל כבד וירב בבת-יהודה תאניה ואניה. האפשרות להשתמש בשלמונים לא באה בחשבון, שכן באותם ימים פחדו פקידי השלטון לטל שחד, לאחר שפמה שרים שנתפסו בנוטלי שלמונים, נשלחו אל ארץ גזרה בערבות סביר, ונדונו לשנות מאסר ארפות עם עבודת פרך. בנוסף לכך התפרסם החק, כי כל מי שיציע דמי שחד לפקיד ממשלתי, יענש בענש מות בתליה, והפחד אפוא היה גדול. אין בחה של תולעת יעקב אלא בפה, ויהודי העיר התאספו בבתי-הכנסיות והחלו בתפלות ובתחנונים להצלת החתן היתום. היחיד שנקבם לעבי הקורה והחל בפעולות נמרצות לשחרורו, היה רבי מנחם מנדל מויטפסק ששהה אז בברדיטשוב. מיד עם הודע השמועה על האסרו של החתן, רץ אל בית הפלה שישבה באבלות ביום שמחתה, והחל לחזקה בדברים: "קומי והתמונני לחפתה, ובי נשבעתי כי עוד היום נעמיד את החפה ברצות השם, וחתנה יעמד לצדך חפשי ונחורין". דבריו של רבי מנדל שנודע באיש קדוש, ובניחוד לשון השבועה שבה השתמש, הפיחו רוח-חיים בפלה היתומה, ופניה לא היו לה עוד.

את דרכו מבית הפלה עשה רבי מנדל הישר אל ביתו של שר הצבא, זה שהיה ממנה על גיוס בני העיר לצבא, וכיון שלא רצה לספן איש נוסף, בקש ממליו לעזבו לבדו. בחצר מסביב לבית השור, שרצו פלבים עזי-נפש, שהטילו אימה על מי שנסה להכנס פנימה ללא רשות, אולם נס נעשה לו לרבי מנדל, וכאשר ראו את צורתו הקדושה נאלמו דם ככלבים ציתנים, ולא הרצו לשונם. שר הצבא היה רוסי מגשם, שאהב את 'הטפה המרה' יתר על-המהדה, והיה שרוי באותה עת בשכרות מערפלת חושים. "מה אתה רוצה?" שאג אל רבי מנדל שעמד לפניו מלוא קומתו ללא חת ומזרא. בקול בוטח ספר לו רבי מנדל את דבר מאסרו של החתן הצעיר ביום חפתו, ואמר: "נקב נא בכל סכום שתצדח, ובלבד שתתן-לי את נפש הנער לשלל". דבריו של הרב היהודי הציתו את-חמתו של השור השכור, והוא החל לצווח עליו: "פיצד מעז אתה לשחד שר צבא בשלמונים?" אך תוך כדי דבור המשיך: "וכי תוכל להביא לי שלשת אלפים רבלים?" ואם אמרו חז"ל "יון קשה פחד מפיוגו", הרי שאצל תאב-בצע פמו השור מידענו, גם ממון הפיג את שכרותו, ובבת-אחת הצטלל מזו. "שמע נא", פנה לרבי מנדל בלחש, "אם תשקל בידי חמשת אלפים רבלים, מתוכם אני צריך להשתמש בשלשת אלפים כדי לשחד את הממונים עלי שלא ילשינו למלך על מעשה תרמית שעשיתי, ועוד אלפים אני צוק לצרכי ביתי, אזי אשחרר את הבחור שלך". "אבל הוסיף השור, "עליך להביא את הסכום בלו עד רדת הלילה, ואם תאחר אפלו רגע אחד, לא אוכל להועיל לך מאומה". רבי מנדל יצא בריצה מבית השור, הישר אל בית-מדרשו של של רבי לוי יצחק, שעמד אז וכפיו פרושות השמימה. "לא עת זקקה עקשו", אמר לו רבי מנדל בבהילות, "הצלחתי, תהלה לך, לרפך את-לבו של השור, אולם עלינו להשיג במהירות סכום של חמשת אלפים רבלים". הסכום היה סכום עתק ודמיוני, וכל מי ששמע את גבוה הסתחרר לרגע, לא היה כל ספוי בדרך הטבע להשיגו בשעות מספר, ביחוד כאשר בני ברדיטשוב רבם היו עניים מרודים, והזמן היה דחוק מדי לצאת מהעיר.

מאורות

רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל
ליום ההולדת כ' במנחם-אב תש"ד

גאון בנגלה ונסתר, מגדולי מנהיגי יהדות רוסיה ואוקראינה במסירות נפש תחת על השלטון הקומוניסטי, ואביו של הרבי מליובאוויטש. צאצא בראחרון ל"צמח צדק" מליובאוויטש, וחתנו של רבי מאיר שלמה יונסקי רבה של ניקוליב. בשנת תרצ"ט נאסר בידי הקומוניסטים עקב מלחמתו בהם בהפצת תורה, ולאחר תלאות גרש לקונסטון, שם המשיך להפיץ תורה ונפטר ביסוריו. מספר שנים לפני מאסרו, כאשר ראשי הנוצרים מהו נגד רוסיה הסובייטית על רדיפת הדת, נקסה זו ל"ב רבנים במינסק, והכריחה אותם לחתם על מכתב המכחיש את ההאשמות ועל פי אין רדיפת דת ברוסיה. לאחר שהצליחו במשימתם, החליטו לכנס גם את רבני אוקראינה ולהכריחם לחתם על מסמך דומה, אלא שרבי לוי יצחק הביע בגלוי את-דעתו בלי פחד כי אין לחתם על-יך, ולא רק זאת אלא גם הצליח להעביר לארצות הגולה את העבודה שחתומות הרבנים נלקחו מאתם בכפיה. הגיעו הדברים לידי כך, ששעתונות החפשית התפרסם איוו בו נראה איש ממשל רוסי ששאקך בידו, ורב יהודי מאלץ על-ידו לחתם על המסמך שלפניו. הדבר הגביר את שנאתם של הקומוניסטים כנגדו, אך הוא המשיך לעמד במסירות נפש על משמר התורה והחסידות. הוא היה גם היחיד שנהל מאפיית מצות בריש-גלי, וכלם ידעו שהמצות שלו מהדרות בתכלית, פעם זמן לתקירה באמצע התפלה, לפי הוא לא נע ולא זע, והמשיך לעמד בדבקות אף כונו באפן מעורר השתאות.

יוסיף דעת

החיטה היא המין הראשון משבעת המינים שבהם השתבחה ארץ ישראל, והוא הדגן החשוב ביותר מחמשת מיני הדגן היסודי מונו של האדם, כפי שנאמר בפרשה: "כי לא עלי-החלה לבדו יחיה האדם" ודרשו עליך: "כי הלחם הוא חייתו של אדם", וכן מובא בפסיקתא רבתי: "אם חסר הוא חטים, אין לחם חיים אפילו שעה אחת". לדעת רבי מאיר עץ הדעת חיטה היה ובתולתו היה גדל בעץ. החיטה מעולה מהשעורה שהיא גם מאכל בהמה, וכן אמרו במדרש "צורך לחטים יותר משעורים". במסכת בבא מציעא מובאת עתה של רב יוחנן, להשליש את הנכסים שלוש בחבואה, שלוש בימים ושליש בכנפים, כיום, גידול החיטה הוא השני הנפוץ ביותר בעולם, אחרי התירס ולפני האורז. בשנת תרס"ו, התגלתה בסמוך לראש פינה שבארץ ישראל 'אם החיטה', היא חיתת בר קדמונית שלא השתנתה ולא בויתה במשך הדורות, ונותרה במקורותיה כפי שבראה הקב"ה בבריאת העולם. עד היום משתמשים באם החיטה להשבת החיטה הקיימת, וממנה מגדלים חיטה עמידה ומזינה, שאינה ידוקה לריסוס והעשרה בוויטמינים. רבי שמואל אהרן יודוביץ השתמש פעם במידע של מציאת 'אם החיטה' כדי להגדיר את דמותו של רבי דוד בהר"ן, בנו של רבי נחום משאדיק: "חכמי הטבע אומרים, שהחיטה שלנו מתורבת היא ואינה הון המקורי והמזין. אחד החוקרים מצא בהרי הגולן את אם החיטה, החיטה המקורית והטבעית, ועולם המדע רעש מהתגלית. כיוצא בכך, אין למצוא בזמננו יהודי מקורי ושושרי, 'א שולחן ערוך איד', זו חלה מן העולם, יש ניגים דומים מתורבתים, מהם שהוסיפו מצד אחד וגרעו מצד אחר... אבל אם ברצונכם למצוא את הון המקורי, כדוגמת אם החיטה, ותחקו אחר אורחותיו של רבי דוד בהר"ן, הוא שולחן ערוך איד מקורי בלא חסרון ותוספות, ולא בענייני הלכה בלבד, אלא אף במידות ודרך ארץ". גם במדבר יהודה התגלו שיבולים וגרגרים של חיטה ושעורה ממון בית המקדש השני.

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

פליהמפוזת וגו' (ח. א) - צריך לדעת מה מפוזת היא זאת. ועוד, הלא כבר אמר עקב תשמעו ושמרתם וגו' ומה מקום לחזור לומר פליהמפוזת? אכן הן האיש משה השקול בלבנות בני-אדם כי רוח אחד יתעם בקטן בגדול, והוא סכל להמעיט בעבודת ה' ולצאת מדרך החיים, והוא כי געשיות האדם מפוזת ה' שמים או שלש מאשר תבואתו, ומה גם אם תחזיקו באחת מכל מצות ה' בתמידות ובכריזות, ויכל בהם הולדה רעה להתעצל בשאר המצות הנאים לידם, ומה גם אם יהיו בידם כחה ומה מהמצוות שתמלא נפשם בקצות מהמצוות, ומה מאד פשוה נגע זה ובפרט בלב ההולכים בתורת ה' להבנות המצוות הקלות בראותם שהם לומדי תורה ומקומים רב המצוות וכו', וזה הוא הסוכב יסורי האנשים וימעיט כבודם וירבה יגונותם וישפל אדם וישח איש, ואשר לזה פא נביא ה' התנבא בתורתו ואמר פליהמפוזת, יחס לכללות התורה למצוה אחת וצוה על-ידיה לכל יטעה בשגויו הנקרא:

ונתו טעם שאין עליו תשובה, ואמר למען תחיון ובאתם וגו', נחפזו במאמר תחיון על-ידיך אומנם ו'ל פי באדם יש רמ"ח אברים ושס"ה גידים, וכנגדם פא דבר ה' לשומר שס"ה מצוות לא-תעשה ורמ"ח מצוות עשה, והנה ישער אדם בנבוא על אבר או גיד אחד איזה מחוש או מכאוב ויועקל לבו פאוי ואבוי ממכאובו, האם יקבל מענה לצעקו באמור לו הלא לך רמ"ח אברים ומהם רמ"ז שלמים, ואם חלק מרמ"ח תחלה אין ראוי לקבל עליו? וזה דמיון שמיות המצוות שהם מיקורים כנגד האברים והגידים, וכשאדם עובר ומכטל אחת מהנה יפעיל הקאב ששקנגודו באברים ובגידים, וכשם שאין תשובת בריאות רמ"ז מועלת להעביר הרגש פאב האבר תשלוט רמ"ח, כמובין לא ישלימו רמ"ז מצוות עשה לחסרון האחד תשלוט רמ"ח, וכמו-כן לא ישלים שמיות שס"ד מצוות לא תעשה לכטול אחד תשלוט שס"ה, והוא מאמר פליהמפוזת, פרוש בכללותיה שלא יחסר כל שבדין לעשות, ולשמרון לעשות - פרוש בין מצוות לא-תעשה בין מצוות עשה, והטעם למען תחיון, זה תלוי בזה, וכשאמתה מחסר אחת מכל המצוות אתה מחסר כנגודו חיות אבר אחד, וכו'. ואומר וירביתם, פרוש שבאמצעות זה לא ידחה להם מונע מהתשובה, ויחיו וירבו:

דברי הימים

ביום ו' ערב שבת-קודש פרשת עקב, י"ז במנחם-אב תר"ז, הגיע ארצה אחד מתלמידיו של החת"ם סופר, הוא רבי משה סג"ל המבורגר, המכונה ר' משה נאוואמסטער על-שם מוצאו, יחד עם אשתו, חמשת בניו ושתי בנותיו, ומהם יצאה משפחת המבורגר הנענפה בארץ הקודש. אביו הזקן שנותר בפרשבורג, ציווה לחרות של מצבתו לאחר מלאות ימיו "אבי ר' משה שנסע לארץ ישראל". כשירד רבי משה מהאונייה שהביאתו ארצה בעיר הנמל יפו, אמר לבני משפחתו: "פרשת השבוע נפתחת בפסוק 'והיה עקב תשמעון', ומפרש רש"י "מצוות שאדם עשוי עבד עובד, וראו נא כיצד אנחנו מקיימים עתה מצווה זו של יישוב ארץ ישראל, ודשים ברגלינו באדמת ארץ הקודש..."

ביום חמישי כ"ג במנחם-אב תרפ"ט, פרצו מאורעות דמים בצפת, וערביים מוסתים צמאידם פרצו אל הרובע היהודי, הרגו שמונה עשר יהודים הי"ד ופצעו כשמונים. בין הקרבנות היה רבה של צפת רבי ישמעאל הכהן, שהיה תלמיד ה"בן איש חי" בבגדד ושד"ר של ארץ ישראל והפורעים רצחוהו באמצע לימודו בביתו. מעטים יודעים, כי המקווה הקיים עד היום בחצר ציון רשב"י במירון, הוקם בזכותו של רבי ישמעאל, שכן נוהג היה לצאת לעתים תכופות באישון לילה מצפת ולעלות למירון, שם עסק בקבלה בסמוך לציון, ובמהלך הלילה היה יורד לטבול במי מגידו לטהרה. לילה אחד, כשחזר אל חצר הציון ראה כי שכח לנעול את השער, והחצר התמלאה בחיות בר ושועלים, בהם גם צבועים שכנו 'דבה', עליהם התהלכה אגדה מטילה אימה, כי הם מצליחים להפגס את קרבנותיהם באמצעות עיניהם היוקדות. נעמד רבי ישמעאל וקרא "אלקא דרבי שמעון ענני", וכל החיות ברחו. וכששמעו זאת יקרי צפת, הקימו בעבורו את המקווה בתוך חצר הציון.

החליטו שני הצדיקים לשתף עמם גם שותף שלישי לדבר מצוה, הוא רבי שניאור זלמן מליאדי בעל 'התניא' ששקה אף הוא בברדיטשוב, ובקשו ממנו להצטרף עמם במסעם לפדיון שבויים, מתוך סברה כי איש לא ישיב ריקם את פני שלשת הצדיקים נשואי הפנים. "מסכים אני להצטרף עמכם", אמר בעל התניא, "אבל בתנאי אחד. תחלה נרשם את שמות העיר בעלי הכולת, ואני אקבע את סדר התרמיתם". הרשימה הוכנה מיד, אך אחר שבעל התניא עין בה, תמה: "והיכן שמו של מוניש הנגיד? השאלה עוררה תמיהה, שכן מוניש היה ידוע כממציא וכילי מפלג, וזה למעלה משלשים שנה שלא פתח את-ידו לצדקה, ולכל בקשה ופניה היה נענה באותה מתכנת. בניחותא היה שולף מטבע עלוב ופחות-ערך שנקרא 'גריצ'ר' וכבר היה חלוד מרב שנים, והיה מעניקו ברב חשיבות למבקש. אולם בעל התניא עמד על תנאו לצרפו, ולא עוד, אלא דרש להעמידו בראש הרשימה. יצאו שלשת הצדיקים אל ביתו של מוניש, והלה הכניסם ברב כבוד לביתו. שעה ארבה האזין לדבריהם, ואם היה נראה פי לבו נפתח פדי סדק קל, קם לבסוף ושקל לידיהם את אותו מטבע חלוד ושחוק מרב שנים... אולם למרבה הפליאה נטל רבי שניאור זלמן את המטבע, הודיה לו נרגשות פשהו מקרב אותו בכרכות רבות, ויצא לאטו מהאחזה. שני הצדיקים השתרכו אחריו, ובלבם תמיהה גדולה. והנה לפתע שומעים הם ביצד העשיר דולק אחריהם. "במטותא מניכונ, סלחו לי על תרומתי הקטנה ושובו נא אל-ביתו". השלשה נכנסו שוב פנימה, ומוניש שקל לידיהם מלוא החופן מטבעות קטנים, שלא הגיעו בלם יחד אלא לחצי רבל. גם הפעם שב רבי שניאור זלמן והודיה לו נרגשות, והוסיף ברכות על ראשו פהנה וכהנה. עוד השלשה יוצאים מהבית, והעשיר שוב דולק אחריהם כשהוא מבקש את-סליחתם, והפעם כבר שקל לידיהם חמשה רבלים. כך חזר המחזה שוב ושוב, עד שבסופו של דבר שקל העשיר לידיהם סכום של חמשת אלפים רבלים טבין ותקילין!

"הביאו נא את הנער הצולע שנתפס היום", קרא השור למשרתיו, כשהוא קורץ להם בעינו, ובירדו שקיק המטבעות הכבד. כשהנער נעמד לפניו, החל לקלל את פקדיו השוטים והעוררים, אשר נוטלים נער פסח על שתי רגליו שלא יצלה במאומה לעבודת המקלף, ומניסים אותו בעל-כרחו". דקות ספורות לאחר מכן, כבר היה הנער מחוץ לבית, פאשר בידו שטר שחורו כתוב וחתום בטבעת המקלף כי הוא משהרר מעבודת הצבא לכל ימי חייו. בחוץ המתינו שני הצדיקים האחרים, ובעוד הארבעה עושים את דרכם בצעדי מחול אל חצר בית-הכנסת שם המתינו להם כבר בני העיר לעריכת החפה, שמעו מאחוריהם קול פרסות סוסים. היה זה השור השתוי שיצא בדהרה על-גבי מרפבתו, פדי לבזבו את האוצר שפידו לתאות-לבו, ולפתע נשמעו קולות שבר אדירים. התברר כי המרפבה סטתה ממסלולה בעת שעלתה על הגשר החוצה את-הנהר, שברה את מעקה העץ וצללה פעופרת אל תוך הנהר השוצף. עמדו שלשת הצדיקים ונשאו עיניהם השמימה בהודיה, רבי מנדל קרא בקול גדול: "פן יאבדו כלא-יבידו ה'", רבי לוי יצחק אמר: "בשם שהקב"ה הציילנו מהצרה הראשונה, פן לא יביא עלינו צרה חדשה", ורבי שניאור זלמן התנבא: "לא לחנם הראה לנו ה' את הנס בעינינו, פי בודאי עתידים להתרחש עמנו נסים נוספים". עודנו מדבר, ולפתע גלו ארנז גדול על הגשר ההרוס למחצה, שגפל מהמרפבה טרם צנחה המימה. אך נפתח הארנז, ושלשת הצדיקים זהו מיד את שקיק המטבעות בו היו חמשת אלפי הרבלים ששקלו לידיו של השור, ולצדו היו סכומי כסף נוספים, תכשיטים יקרים ואבנים טובות ומרגליות. "מצייא פשרה אנה הקב"ה לידנו", אמרו זה לזה, "ולא נבא אוצר זה אלא בשביל החתן והכלה היתומים, פדי שייכלו להקים את ביתם בהרחבה". קשה לתאר את השמחה העצומה ששררה ברחבת בית-הכנסת, שם עמדו המוני בני העיר שהמתינו בצפיה לשובו שלי-החתן, וכאשר ראו מרחוק את שלשת צדיקי הדור והחתן נלוו עמם, היו דומים בשלשת המלאכים שבאו לבשר את אברהם אבינו על הלקדת בנו. השמחה בעת החתונה הרקיעה שחקים, ודומה היה פי מי שלא ראה שמחה זו, לא ראה שמחה מימיו.

"הבה ואסביר לכם מה שארע עם מוניש הנגיד", המתיק בעל התניא סוד עם שני רעיו, רבי מנדל ורבי לוי יצחק. "לפני למעלה משלשים שנה, התדפק עני אחד על ביתו של מוניש, ובקש מתנת-כסף. הנגיד היה טרוד באותה שעה בעסקיו, וללא משים שקל לידיו של העני מטבע של 'גריצ'ר' אחד, אך העני הטיח את המטבע בפניו בחמת-זעם, ויצא משם בטריות דלת. המעשה פגע עמקות במוניש, והוא נשבע פי מאותו יום והלאה לא יתן לצדקה יותר מאשר מטבע זה. מובן מאליו, פי כל מי שקבל מידיו את המטבע הפחות, היה מטיחו בפניו, אך הוא המשיך לדבק במנהגו המשונה, עד במשך הזמן החליד המטבע מישון. אמש, פאשר שמעתי על מאסרו של החתן היתום, התעוררו בלבי שלש תמיהות. ראשית, כיצד הטיל הקב"ה על בני ברדיטשוב גזרה של חמשת אלפי רבלים, פאשר אין הדבר בכהם? שנית, והרי אתה רבי מנדל נשבעת פי החתן יצא היום מפלאו, ולא היה ספק בלבי פי שבועתך תתקם, שהרי אין הקב"ה מביא תקלה על-ידי צדיקים. ושלישית, ידעתי פי היחיד שיכול לשלם סכום כזה גדול, הנו מוניש הגביר, ובין שפך אמרתי בלבי פי הקב"ה סבב את כל המאורע פדי לחלצו מקמצינותו הנוצרה. מה עשיתי? מיד פשנתו לי את מטבע ה'גריצ'ר' הודיתי לו בחמימות גדולה, וכך שברתי ממנו במעט את הקלפה ששרתה על-כספו, וכן בקל-יפעם הוצאתי אותו עוד מעט מפכלי קמצינותו, עד שבסוף השתחרר כליל וזכה להציל נפש מישראל".

שני פסוקים סמוכים יש בפרשתנו, ונראה כי אין קשר ביניהם. תחלה נאמר "כי ה' אלקיכם וגו' אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד", ולאחריו "עשה משפט יתום ואלמנה ואהב גר לתת לו לחם ושמלה", ומה ענין זה אצל זה? אלא שחז"ל דרשו את הפסוק "מתן פסתר יפכה אף ושחד בחק חמה עזה", שבאשר האדם נותן צדקה, הוא משחד בכיכול את הקב"ה ועונותיו מתפברים בכך...

חסידים רבים עמדו פעם אצל ה"ישמח ישראל" מאלכסנדר, וכל אחד מהם החזיק פתקה בידו ובה נכתבו שמות בני משפחתו ובקשותיו להפקד בדבר ישועה ורחמים. והנה עובר אחד על פניו, ולאחר שהרבי עין קצרות בפתקו, קרא אליו בקול: "רבון העולמים, שהוא סובל ומעלים עין מסוררים, רק הוא יכול לעזר לך". הדבר עורר פליאה בקרב הנוכחים, והרבי הסביר: "אדם זה עסוק עתה בדין תורה שהוא מנהל פנגד יתומים, והוא מבקש להרע להם ולגרם להם עול. ולא זאת, אלא שברב חצפתו ועיוות מצחו, בא אלי כדי לבקש את הסממתי. לפיכך אמרתי לו כי אני לא יכול לעזר לו ולהושיעו, ורק הקב"ה שהוא אביר יתומים ודין אלמנות הוא יכול לעזר לו..."

ספר פעם הרב מטשבין, רבי דב בריש וידנפלד בעל 'דובב משרים', כי בילדותו התקיים דין תורה אצל אביו רבי יעקב מהרימלוב בעל 'מוכב מיעקב', באשר אחד מעשרי הקהלה שבבעלותו היו בתים רבים, נתבע בידי אלמנה אחת ששכרה ממנו דירה ודרה בו מספר שנים, אך לא שלמה לו אפלו פרוטה אחת מרב ענייתה, ובאשר כלו פליהקצין, צוה בעל הביתה להוציא. האלמנה שנתורה ללא קורת רגל, תבעה את העשיר לדין, אך לרב לא היתה בררה והוא נאלץ לדחות את תביעתה, שכן הצדק עמו אחר שלא שלמה פרוטה. אולם לאחר שכתב את פסק דינו לטובת העשיר, פנה אליו רבי יעקב ואמר: "אמנם לפי דין תורה הצדק עמו, אולם בכל זאת מתחנן אני בפניך לטובת אשה אלמנה זו שאין ידה משגת לשלם את שכר דירתה, ועתה נגזר עליה ללון תחת פת השמים. אגא החזר אותה לבית, ובטוח אני שבינתיים יאספו יהודים רחמיים מעות בעבורה, ונמצאת יוצא נשקר בזה ובבא". העשיר שמע את הדברים בשתיקה, ולא הגיב מאומה. בשבת הקרובה, שהיתה אחת מארבע פרשיות, אמר העשיר לרב מטשבין שהיה אז ילד צעיר: "אביך קרא דאתרא מבקש ממני לותר למען האלמנה, אולי יותר הוא על אמירת הפיוטים בשבת זו? שכן נפשי קצרה בדם... בתמימותו הלך הילד וספר זאת לאביו, ולהפתעתו נגש הרב אל שליח הצבור ובקש ממנו לדלג על אמירת הפיוטים שלא ממנהג הותיק. הדבר עורר פליאה בקרב המתפללים, ובאשר התרעמו בפני החזן על השנוי, הודיע להם כי עשה את הדבר בצווי הרב. בסיום התפילה, פנה הרב אל העשיר ואמר: "א געשעפט איז א געשעפט! והינו, הסכם הוא הסכם, ועליך לעמוד בו." הבטנו, אני ואחי רבי נחום (רבה של דומברובה ובעל השו"ת 'חזון נחום') בפניו של העשיר, ספר הרב מטשבין, ובקשר אינו שהוא מהנהן בראשו, ונקנו שנינו אל האלמנה כדי לבשר לה את הבשורה הטובה, וכל אחד מאתנו רצה להיות המבשר הראשון..."

רבי יחזקאל שרגא בראד, מנהל מוסדות סטמר בירושלים בשלשים שנה, היה מסור לתלמידיו באופן נפלא ודאג לכל מחסורם ברוחניות ובגשמיות. לעתים היו התלמידים רוכשים לעצמם פרות ומיני מגדים בחנות סמוכה, ובאשר היה רואה כי אחד התלמידים עומד מן הצד והבין כי אין מעות בכיסו, היה מעניק לו בהצנע ובסתר כמה מטבעות כדי שלא יתביש מחבריו. בשנת תשכ"ט לא נמצאו מלמדים לשרת בקדש בתלמוד תורה, והוא התנדב להקדיש מזמנו ללמד את ילדי ישראל תורה, שלא על מנת לקבל פרס. אחד התלמידים בפתה היה יתום, ובאשר רבי יחזקאל שרגא מסר את שיעורו, לא הקשיב הלה לדבריו. בקש זה להטיל בו קרה, אולם באשר הביט עליו ראה כי לחיו נפוחה. מיד נחפז אליו וגלה, כי מחסר טפול בשניו נרקבו הללו ודלקת ארזה פתניכו. מיד שלח אותו אל רופא שנים שומר תורה ומצות שהתגורר בסמוך, אולם הילד חזר לאחר זמן קצר עם פתק בידו, בו בקש הרופא לדעת מי ישלם את הוצאות הטפול היקר. "מה פרוש מי ישלם?" התלהב רבי יחזקאל שרגא וקרא, "אביר יתומים ודין אלמנות, הוא שישלם!" ומיד הוסיף: "ואם אין הרופא מאמין לך, אזי אשלם אני מכיסי את הכל הוצאות..."

ילד קטן נולד בירושלים ב"ח בסיון תרס"ו, חדשים אחדים לאחר פטירת אביו, ונקרא חניניה בן חניניה דיויס. בהגיעו לגיל חמש ימים, פסק רבי שמואל סלנט כי ביון שאין אביו חי ואין מי שיפדנו כדון בכור, עליו לעשות זאת בעצמו כשיגדל, ואף הכין לו טס של כסף לזכרון, בו נכתב כי על הילד לפדות את עצמו. בהגיעו לגיל מצות, נערך טקס חגיגי בו השתתף רבי יוסף חיים זוננפלד, והנער נפדה בידי פהן מיחס. ביון שהיה יתום, נשלח הילד לבית היתומים דיסקין. שבת אחת יצא ללא נטילת רשות, והלך לבקר את סבתו ששמחה לראותו. אך כשבקשה מסנו לשוב, סרב מפחד שמא יענש על שיצא בלי רשות, וסבתו הזקנה נלוחה אליו כדי לבקש בעדו. בדרךם פגשו את רבי אריה ליון, עמוד החסד בירושלים, ובששמע את הדבר, הפציר בישישה לשוב לביתו, והוא שב עם הילד בדרך הארצה עד בית היתומים בואכה ירושלים, כדי לבקש בעדו, ורק לאחר שדעתו נחה וראה שהנער התקבל ברצון, עשה שוב את דרכו הארצה לביתו.

מטעים

זכר תזכור וגו' לפרעה ולכל מצרים (ת"ת)

הבת לפרעה מספקת ממצרים בטפחה, שכן הבל היה ביניהם פנאמר כפרן דרבי אליעזר, שפרעה עשה תשובה והלך ומלך בנינו, ומצרים עמדו ברשותם, ולכן נכלל זכר תזכור, שיש לזכר מחד את פרעה שעשה תשובה והתקבלה, ומאידך גם את מצרים שנותרו ברשותם ונקנשו. (פרי אהרן)

המאכלה מן במדבר

הבת המאכלה נכתבה בכתב חסר י"ו, אבל השוא הוא נע כאלו נכתב אחרי חיריק מלא, ולכן הוא מטעים באופן נדיר בשני טעמים בתבה אחת בקדמא ובמרכא, ויש לעמוד ולהטעים מעט באות כ"ף. ורמז יש כאן לטעמים שהיו פקון, שהיו יכולים לטעים בעת אכילתו בכל טעם שרצו. וכדומה לכך בתבת השמע עם קול אללים שמשמע גם הוא בשני טעמים, כדי לרמז לדברי חז"ל, שמוז וזכור בדבור אחד נאמרו וישראל שמעו שתיקה. (טר המד)

ארץ אשר ה' אלקיך דרש אתה

הבת אתה בטעים אתנחאת המפסיק, ואחר כך נאמר תמיד עיני ה' אלקיך בה. אולם בתרגום ירושלמי נאמר ארעא די ה' אלהון תבע ותה בתדירא, ונראה שמכאן שלא כפסוק המקרא, ותבת תמיד מוסבת אל התבות שלפניה, דהינו ארץ אשר ה' אלקיך דרש אותה תמיד. (ביאור ירושלמי)

מדגש

על הפסוק 'ושמתם את דברי אלה', מפרש רש"י: "אף לאחר שתגלו היו מצנינים במצות, הניחו תפליו עשו מזוזות, כדי שלא יהיו לכם חדשים בשתחזרו". הדבר מפליא, כי תפליו ומזוזות מצות הגוף הם והיובם נוהג גם בחוץ לארץ. ואומרים בשם 'אזון אחד' ויש תולים זאת בנאון מוילנא, שרש"י כתב בראשי תבות ה"מ ע"מ, והמדפיסים פענחו 'הניחו תפליו עשו מזוזות', במקום 'הפרישו תרומות עשרו מעשרות', שהם מצות התלויות בארץ, או שנכתב בנוסחיקון 'היו מצנינים במצות תומ', והפנה תרומות ומעשרות, ופתרו בטעות 'תפליו ומזוזות', אולם מקור הדברים בספר, ואף ששם לא נכתבו תפליו ומזוזות, הרי שהוא נדרש מסמיכות הפסוקים 'ואבדתם מהרה' אל 'ושמתם את דברי אלה' שנאמרו על תפליו ומזוזות, ומכאן אתה למד שהעקר לקיים את המצות בארץ ישראל.

ממלכה

מ'פה שלא כתובה היא תופעת השיחות הטולות בבית הנקסט. פעם ראה פקח אחד חבירה של אנשים משוחחיים בלחה בדברים של מה בכך, ואמר: "בהפטרות עקב נאמר 'מדוע באתי ואין איש', ופסוק זה נדרש במסכת גרבות על בית הנקסט, שהקב"ה בא לשם ולא מוצא בו אדם. אולם זה מובן בדורות הקדמונים שבתי הנקסיות היו מחוץ לעיר, וביצד יתפרש הדבר בימינו שבתי הנקסיות מלאים צאן אדם? אלא שהקב"ה בא ורואה אנשים מדברים ללא גבול ומדה, ואז הוא קורא 'מדוע באתי ואין איש?!' כל אנשים אלו, אלא נשים, בעלי תשעה קבין..."

"רק חזק לבלתי אכל חדם, כי חדם הוא הנפש" - מוסר השכל יש כאן לאדם, רוצה אתה להתחזק בעבודת ה' ולקבל עלי עצמך חזקים שונים? עשה זאת, אך בתנאי אחד, 'לבלתי אכל חדם' - לא על חשבון השני וכלי לשונות את דמו, 'כי חדם הוא הנפש', העקר להזהר בין אדם לחברו... (מקורות לבבי)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת עקב תשע"ז

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

אמר לו החתן, שגם הוא הרי היה עליו, סליחה אבא, אם באמת הם נתנו את הנוניה בגלל החשיבות שלך, אזו היו צריכים לתת עשר מיליון, לא רק מליון, אלא וודאי שנתנו את זה בגללי,

ענה לו הבית הלוי, נכון, הם רצו לתת עשר מיליון אבל מה אפשר לעשות שאתה הוא החתן וזה הוריד את הערך למיליון בלבד ...

אמר הרב מבריסק, אף גם כאן, מכח תפילותיהם של אותם צדיקים לא היה צריך להיזק אפי' ציפורן של יהודי אחד, אבל מה נעשה שגם הציונים עם הצבא מעורבים כאן...

ועתה ישראל מה ד' אלקיך שאל מעמך (י, יב)

דרשו חז"ל "אל תקרי 'מה', אלא 'מאה'" הקב"ה מבקש מאתנו מאה ברכות בכל יום. דוד המלך תיקן זאת כשהייתה מגיפה, ובכל יום מתו מאה בחורים, ולא ידעו מה הסיבה לכך, עד שראה דוד המלך ברוח הקודש, שעליו לתקן אמירת מאה ברכות בכל יום והמגיפה נעצרה.

למעשה, ה'משנה ברורה' כבר כותב שבכל יום אנו מברכים מאה ברכות כסדר. וזה החשבון: **תשע עשרה** ברכות בתפילות שמונה עשרה שלוש פעמים ביום, יחד **חמישים ושבע** ברכות. עשרים ברכות השחר, פעמיים נטילת ידיים לסעודה, וברכת המזון לאחר הסעודה שזה שתיים, שהן **שתיים עשרה** ברכות, ועוד בבוקר **שתי ברכות** לפני קריאת שמע ואחת אחרי, ובלילה **שתיים לפני ושתיים** אחרי, סך הכל עולה **לתשעים ושש** ברכות. הוסף לזה את ברכת אשר יצר שמברכים כמה פעמים ביום הרי לך מאה ברכות. אבל בשבת יש לנו רק **שבע** ברכות בתפילת שמונה עשרה, וא"כ בשלוש תפילות חסרות **שלושים ושש** ברכות. מצד שני יש לנו את מוסף שיש בה **שבע** ברכות, סעודה שלישית עם **שש** ברכות (שתיים לפני וארבע אחרי), קידוש בערב **שתי ברכות** ובבוקר ברכה אחת, סך הכל **שש עשרה** ברכות, ואם כן חסירות **בשבת עשרים ברכות**.

ה'שלחן ערוך' מייצג להשלים זאת על ידי אכילת פירות ושתייה. ומה יעשו תלמידי חכמים שהגויים בתורה יומם ולילה, ואין להם זמן להתעסק עם פיסטוקים? פסק ה'משנה ברורה', שיוון לצאת בברכות שאחרים אומרים, ואפילו יוכל לכוון לצאת בברכות של העליה לתורה.

כתב החיד"א, שענין זה רמוז בפסוקים "האלף לך שלמה ומאתיים לנוטרים את פרי", ובפסוק לאחריו "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני". ובהקדמת שני דברים: א. אמרו חז"ל (שבועות לה, ב) כל מקום שנאמר בשיר השירים "שלמה" הכוונה להקב"ה, מלך השלום שלו. ב. אדם שגונב מחבירו ברכה צריך לשלם לו עשרה זהובים, כך מבואר בגמרא בחולין אודות אחד ששחט ובא השני וגנב לו את מצות כיסוי הדם, עליו לשלם לו עשרה זהובים על גניבת המצוה. ברכה שווה איפוא עשרה זהובים.

ועתה נבאר את הרמז בשני הפסוקים שלפנינו: "האלף לך שלמה" הקב"ה - מלך השלום שלו - יש לו אלף זהובים לשלם לכל יהודי עבור מאה ברכות בכל יום. "ומאתיים" - והלא בשבת חסירות עשרים ברכות שהם מאתיים זהובים. לנוטרים את פרי" - עשה ברכות על פירות וכך תשלם למאה. "היושבת בגנים, חברים" - תלמידי חכמים היושבים בפרדסה של תורה ונקראים חברים. "מקשיבים לקולך השמיעני" - הם יכולים לשמוע ברכות מאחרים.

ועתה ישראל מה ד' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ד' (י, יב)

נציין את דברי המדרש (מדרש תהלים מזמור כז) עה"פ אחת שאלתי מאת ד' אותה אבקש שבתי בבית ד' כל ימי חיי לחזות וכו' "אמר לו הקב"ה, בתחלה אתה אומר, אחת שאלתי, שבתי בבית ה'. וחזרת ואמרת, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו (יצפנו בסוכה ביום רעה יצילנו). אמר לפניו, רבונו של עולם לא יאה העבד שוה לרבו? בתחלה לא באת עלי באחת, שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך. ואחר כך, פתחת עלינו במצוות הרבה, שנאמר (שם) ללכת בכל דרכיו ולאבהה אותו וגו'. הוי, דיו לעבד שיהא כרבו". יש להבין מה היה הדין ודברים בין הדמעה"ה להקב"ה, וכי מה תשובה היא זו לא יאה העבד וכו'? אלא, מתרצים המפרשים, הקב"ה אמר "ליראה אותך" זה העיקר, ומי שיש לו יראת שמים אמיתי, ממילא כבר מקיים בו "ללכת בדרכיו" "לדבקה בו" הכל תלוי ביראת שמים, לכן זה באמת דבר אחד.

ואצל דוד המלך, גם היה בקשתו רק דבר אחד, ונקדים הסיפור (מובא ב"ומתוק האור" מספר הנהגות הח"ח בשם ספר 'מגד גבעות עולם'): הבחור יענקל פארברנקה (הוא הב' יעקב משה שורקין מבחירי התלמידים בראדן), נכנס פעם בעת סעודה מפסקת בערב יו"כ אל ביתו של החפץ חיים וביקש ברכה שיזכה לזיווג הגון. נענה החפץ חיים ואמר: "שהקב"ה יברך אותך שתישאר בלימוד". אחד מבני הבית חשש כי החפץ חיים לא שמע היטיב את הבקשה, על כן שב וביקש עבורו בקול חזק יותר: "הבחור זקוק לשידוך". ועוד פעם חזר החפץ חיים על

וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך ונתנם בכל שנהאך (ז, ט"ו) יש להבין מדוע בישראל כתיב לשון "שימה" ולא ישימם בך, ואילו גבי שונאך כתיב לשון "נתינה" ונתנם בכל שונאך.

יש לבאר עפ"י מה דאיתא במנחות (נט, א) "א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן נתן "משהו" שמן על גבי כזית מנחה פסל, מאי טעמא? לא 'ישים' כתיב, שימה כל דהו. נתן 'כזית' לבונה על גבי משהו מנחה פסל, מאי טעמא? לא 'יתן' כתיב, עד דאיכא נתינה", הרי לנו ש"שימה" זה כל שהוא ואילו "נתינה" זה עם שיעור. וא"כ י"ל שזהו ביאור הכתוב "והסיר ה' ממך כל חולי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא 'ישימם' בך" אפילו כל דהו, אך 'ונתנם' בכל שונאך דהיינו שיעור נתינה. (מהר"ל דיסקין)

ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך (ח, י)

בגמ' ברכות (לה, א) שהמקור לברכה על המזון 'לפניה' נלמד בקל וחומר "כשהוא שבע מברך, כשהוא רעב לא כל שכן", ואילו בברכת התורה מצאנו להיפך 'לפניו' יש מקור מן התורה "כי שם ד' אקרא הבו גודל וכו'", ולאחריו נלמד בקל וחומר. הרי שבברכת המזון נאמר בפירוש הברכה לאחריו, ולפניה למדין מק"ו. ואילו בברכת התורה נאמר מקור לפניו, ולאחריה למדין בק"ו.

טעם הדבר כתב הגר"א, שהנה מה ההבדל בין הנאה אמיתית מזברי תורה לשאר הנאות של עולם הזה? שבשאר הנאות, מכניס היצר חשק גדול ומגדיל לו את הנאה בדמיונו עשרת מונים, ורגע אחד אחרי הנאה כבר מאבד את כל טעמו, ורואה שהכל היה דמיון, ואילו בלימוד התורה הוא להיפך, שלפני לימוד התורה אינו מרגיש חשק ורצון ללמוד, אבל כיוון שמרגיל נפשו בלימוד, מרגיש בהם טעם עד שקשה לו להפסיק.

בזה מובן היטיב, שבאכילה יש ק"ו שאם לאחריו צריך לברך - כשכבר נוכח לראות שהכל היה דמיון - לפניו לא כ"ש, כשעדיין מרגיש את תאוות האכילה וודאי שצריך לברך. ואילו בברכת התורה, אם לפניו מברך - כשעדיין לא מרגיש שום חשק - לאחריה לא כ"ש, כשכבר מרגיש את הטעם הטוב, טעמו ורואו כי טוב ה'.

ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך (ח, י)

בגמ' ברכות (כ, ב) "אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא ריבונו של עולם כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד' והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב 'ישא ה' פניו אליך' אמר להם וכי לא ישא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך, והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה".

שואלים המפרשים, וכי לא מצאנו חומרות נוספות שקבלו ישראל על עצמם? למה נושא פנים דוקא בגלל חומרא זו? הגר"ח מוולוז'ין מבאר, שהנה לכאורה חומרא זו עשויה להביא לידי קולא, שכן אם יבוא עני יתנו לו רק כזית... ויצא שכרו בהפסדו, אבל אם נדקדק נראה שכתוב והם מדקדקים "על עצמם" עד כזית, שרק על עצמם מחמירים לברך בכזית ולא עם העני. לכן אומר הקב"ה כמו שבברכת המזון אתם מחמירים לברך על כזית וכביצה, אבל עם אחרים אתם מטיבים ונושאים פנים, לתת להם כדי שביעה, אף אני אשא פנים לכם.

ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה (ח, יז)

נביא סיפור אותו מספר הרי"מ שושן, בשנת תשט"ז היה מלחמת סיני, אימה ופחד היה על הישוב כאן בארץ ישראל, ולמעשה היו ניסים גלויים עד למאוד. היו כמה תלמידי חכמים שהגיעו אל הבריסקער רב והוא דיבר איתם ואמר להם, אתם חושבים שהניסים שהיו פה זה בגלל הצבא שלנו, הטנקים והמטוסים? לא! זה היה רק בזכות כמה יהודים צדיקים כמו רבי שלמה בלוך התלמיד של החפץ חיים עם התהילים שלו ורבי ועלוועל צ'צ'יק עם התהילים שלו ועוד כמה יהודים טובים וצדיקים, רק בזכותם ובגללם היו כל הניסים.

שאל אחד היושבים שם את הרב מבריסק, אם זה אכן בגללם אז לא היו צריכים להיות בכלל פצועים וכ"ש שלא הרוגים, ולמעשה הרי כן היו?! ענה לו הרב אני יספר לכם מעשה, אצל הסבא ה"בית הלוי", היה לו בן עליו גדול, אח של רבי חיים, והוא השתדך עם משפחה מסויימת, וכמובן להיות מחותן של הבית הלוי זה חשיבות גדולה ועוד לזכות בכזה עליו, וכנודוניה, התחייב לתת סכום עתק כמו מליון דולר. בכדי שיוכל החתן לשבת וללמוד בלי שום דאגות. בין האיורסין והחתונה שם לב בעל הבית הלוי שבנו החתן זחה קצת דעתו עליו, והחליט שצריך לשים אותו במקום... פנה הבית הלוי אל בנו ואמר לו, נדמה לך שמה שקיבלת נדוניה על סך מליון דולר זה בגלל שאתה כזה מיוחד וחשוב? לא לא, כל מה שהם נתנו כזה סכום זה רק בגלל שהם רצו להשתדך איתי לא בגלל שאתה שווה את זה...

כאשר חזרתי לב"ב סיפרו לי את דברי החזו"א, השתוממתי והשתוממו כולם מחזונו. ולמדתי כיצד מנת אטריות הצילה שישים ילדים, שיש להם זכות אבות. (להגיד)

וברך פרי בטןך (ז, יג)

אספר לכם מעשה שהיה:

ברוסיה, לפני המלחמה, חי יהודי עשיר מופלג בשם דיויס. הוא "החזיק" בכספו את כל עולם הישיבות בליטא, ברוסיה ובפולניה. כל ראשי הישיבות, הגדולים והמפורסמים ביותר, היו פוקדים את מעונו ואף מתאכסנים בו. אחרי המלחמה הוא נותר עני ואביון. הבולשביקים הקומוניסטים, לקחו ממנו את הכל. הוא הגיע לירושלים בעירום ובחוסר כל, וכך נפטר. אבל היו לו שני חתנים, גדולי תורה, האחר היה ראש ישיבת טעלז, והשני הרב של טעלז. הוא נהג לומר: "מכל רכושי הרב נותרו לי שני יהלומים", כשהוא מתכוון בדבריו לשני חתניו.

כמה זכנ אותו אדם לשני חתנים כה מופלגים? כמוכן היו לו זכויות עצומות של החזקת תורה, אולם למעשה היתה כאן סיבה נוספת:

פעם הגיע רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל למעונו של דיויס כדי לבקש את תמיכתו. היה זה ביום חורפי, והדרכים היו מליאות בבוץ. נעליו ובגדיו של רבי אלחנן התלכלכו מהבוץ, והוא הרזה לעצמו כיצד יוכל להיכנס לביתו של העשיר, והלא ילכלך את השטיחים הקרים ואת הכסאות המרופדים.

רבי אלחנן הכיר היטיב את מבואות הבית, וידע כי יש אפשרות להיכנס אליו גם דרך המטבח, שם אין שטיחים, ושם יוכל העשיר לקבל את פניו, וכי רק בסלון יכול העשיר להעלות את תרומתו, ולא במטבח?

הוא דפק על דלת המטבח ושתי ילדות קטנות פתחו לו את הדלת. הן הכירו אותו, ומיהרו לבשר לאביהן: "רבי אלחנן הגיע!" הן הכירו את אביהן, וידעו שביים בו ר' אלחנן מגיע אליו, נהיה לו יום "שמחת תורה".

רבי אלחנן ביקש מהן למסור לאביהן כי היות והוא מלוכלך בבוץ, הוא לא הרשה לעצמו להיכנס דרך הסלון, שמא ילכלך את הריהוט היקר שיש בו, וכי הוא ממתין לו בדלת המטבח.

כשדיויס שמע את הדברים מפי בנותיו, הוא נהיה חיוור כמו סיד. רץ למטבח ופרץ בבכי. רבי אלחנן לא הבין מה קורה פה: תמיד הלה מקבל אותו בסבר פנים יפות, בשמחה, ואילו הפעם? מה קרה? הוא פנה לדיויס ושאל: "שמא צרה התרגשה ובאה לביתך? ספר נא לי!"

דיויס פתח את פיו, כשכביו מתגבר מרגע לרגע: "רביה, מה עשיתי לך? מה פשעי ומה חטאת שככה הרביה מתנהג כלפי? למה מגיע לי שהרביה מקלקל את הבנות שלי?"

רבי אלחנן לא הבין מה הלה שח: "מקלקל את הבנות שלך? הרי איני מכירן כלל!" "אסביר לרביה את כוונתי. אני עסוק מבוקר ועד ערב בזהב ובכסף. ביהלומים ובתכשיטים. כל היום אני עסוק עם סוחרים. כל יומי, מתחילתו ועד סופו, הוא ביונע"ס. הבנות שלי רואות כל זה. חשש כבד ממלא את ליבי: מה פתאום הן תסכמנה להתחתן עם תלמידי חכמים? הלא הן לא רואות בבית, כמעט, כל זכר לתלמוד תורה? לצערי הרב, לא נותר לי זמן במשך היום ללמוד תורה.

התקוה היחידה שנותרה בליבי היא, שהן רואות את אביהן מכבד בכל ליבו ונפשו תלמידי חכמים, מארח אותם ומעניק להם מממונו – זה מלמד אותן כי גם אביהן מייקר את התורה מכל הכסף והזהב.

כעת הרביה בא לביתי, ומספר לבנותי כי הוא לא מעוניין ללכלך בבוץ את הסלון, ולכן הוא עומד בכניסה הצדדית של הבית. מה הן לומדות מזה? שהשטיחים יותר יקרים מהתורה, שהכורסאות יותר חשובות מראש הישיבה! בשביל לשמור על נקיין השטיחים אפשר להעמיד את רבי אלחנן בדלת הצדדית של המטבח, ולא להכניסו בדרך כבוד הביתה! אוי ואבוי לחינוך שכזה!

"ומה ברצונך שאעשה כעת", שאל אותו רבי אלחנן. "רביה! תן לי את ידך ובא וניכנס דרך הכניסה הראשית. ניכנס ונשב בסלון. רצוני שתדרוך, בבוץ שלרגליך, על השטיחים, תלכלך אותן, תשב על הכורסאות, תלכלך גם אותן, שהכל יתלכלך! או אז הן תדענה מה עיקר ומה טפל. כך יכנס להן לעצמות שהתורה, שרבי אלחנן, יותר חשובים מכל הבלי העולם הזה".

זכות החינוך הזה שהעניק לבנותיו, זכה אותו דיויס לשני חתנים גדולי תורה מופלגים. (יחי ראובן)

שלוש העצות

לפני שנים רבות שמעתי מאחד המגיידים דרשה נפלאה על הפסוק: "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות" (דברים ח, א). אין המקרא אומר אלא "דרשני": פתח בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. מדוע. הסביר זאת בסיפור מעשה

מעשה ביהודי תם וישר, שעלה אל הרב לשאול שאלה: "רבי, אני חפץ בכל לבי להיות לכן העולם הבא, אבל אני עם הארץ ואיני יודע מה לעשות. אין באפשרותי לקבוע עתים לתורה. הורני ארוחות חיים בדרך קצרה!"

אמר לו הרב: "הסכת ושמע, וחרוט בזכרוך: דמה לנפשך כי יש רק מצוה אחת לעשותה, וכי אתה היהודי היחיד בעולם, ואין עליך לקיים מצוות אלא ביום זה בלבד!"

שמע זאת, ושמח מאד. אם כן הוא, אין קל מזאת! מיהר לצאת מבית הרב, והרב קרא אחריו בקול: "עמוד, אל תמהר לברוח, ברצוני להסביר לך את דברי!" אבל היהודי מיהר לדרכו, וקרא מאחרי כתפיו: "אין מה להסביר, רבי! איני אטום כל עיקר, הבנתי את דבריו היטב!"

ברכתו "שהקב"ה יברך אותך שתישאר בלימוד". כאשר יצא משם גשגש יענק'ל את הגאון רבי אלחנן ווסרמן וסח בפניו את אשר אירע אותו בקודש פנימה. "אי אי" – נענה מיד רבי אלחנן – "מדוע אינך מבין? מדוע אינך מבין?" בלי שידוך – אי אפשר להישאר בלימוד. בלי "שטעלא" – קשה להישאר בלימוד. בלי מנוחת הנפש ומשפחה טובה – קשה מאוד להישאר בלימוד. בברכה זו שברכך החפץ חיים אתה האיש המאושר בעולם! הוא נתן לך הכל! עם יסוד זה מבאר החת"ס שכל כוונתו של דוד המלך בבקשותיו היה "שבתי בבית ד" שיוכל ללמוד ללא שום מפריעים, לכן אף הוא בעצם התכוון רק לדבר אחד, שיוכל ללמוד בשלווה.

ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם (יא, יט)

בלימוד התורה יש ידוע שני כללים: ידעת התורה, ועצם לימוד התורה. פעם בא יהודי לפני החפץ חיים זצ"ל, בנו לומד ביישיבת ראדין, ולפי מושגי האב כבר למד דיו. בא האב לבקש רשות מהחפץ חיים ולקבל ברכה ליטול את בנו שיעזור לו במסחרו. "למה תפסיקו מללמוד" שאל החפץ חיים, "מה אומר לכם רבי", ענה האב, "ככל שאני רואה רבי עקיבא אייגר שני כבר לא יצא ממנו. אז לפחות שיעזור לי בפרנסה".

"במה אתה עוסק" התעניין החפץ חיים, "ירקן בשוק" ענה "והעבודה קשה". "תמהני עליך, למה לך לעבוד כה קשה. הרי 'רוטשילד' שני כבר לא ייצא ממך, אז למה לך לעבוד"... "מה פירוש", הזדעק "צריך לעבוד כדי לחיות!" "אכן, וצריך גם ללמוד כדי לחיות"...

מאוצרות המגידים

רק באבותיך חשק ד' ויבחר בזרעו אחריהם (י, ט"ו)

בפרשה אנו רואים כמה פעמים את העניין של זכות אבות – אבותינו אברהם יצחק ויעקב "רק באבותיך חשק ד' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם" ועוד כהנה בתחילת הפרשה ועוד.

כי מצוה גדולה או מסירות נפש של הורים יכולה להועיל לבניהם אחריהם. נזכרתי במעשה שהיה לפני שנות דור. ביום בהיר אחד החזון איש קרא לי וסיפר כי בחור מהקיבוצים בא ללמוד ביישיבת פוניבז', אך הישיבה לא הצליחה לסדר לו פנקס מזון למחייתו. אם ידוע לכם, פעם היו מקבלים דף כזה בו היה כתוב לדוגמא: יעקב גלינסקי כך וכך ילדים מקבל חצי ק"ג סוכר שני ק"ג קמח וכו'. אמר החזו"א "בעיירת חדרה שם אתה ראש ישיבה, יש קצין אחראי, דרכו תוכל לפעול להשיג אישור לאותו תלמיד".

בסיום בקשת אמרתי "יש לי שאלה לשאול". "אני לא הרב בזכרון מאיר (שכונת מגוריי) גש להרב וואזנר" חייך החזון איש והשיב, אלא שאנ"כ הסכים לשמוע את השאלה. "מדוע ואיך זכה בחור כזה ללמוד בפוניבז' מה הוא שונה מחבריו, שהרי הוא והם מאותו קבוץ?". "זכות אבות" ענה החזו"א. אתם, בני ישיבה – ישיבת בין הזמנים, אשריכם, ואספר לכם עוד בעניין הקיבוצים. בתקופת העלייה לארץ כאשר החלו להעביר על דתם את ילדי העולים מארצות המזרח, יצאנו בשליחות החזו"א למעברות. להציל אותם.

אחד הקשיים בהצלת הילדים היה לדעת מי ומי מהעולים מעוניין ללמוד במוסדות חרדיים, ולתבוע מהממשלה לתת לאותו אחד חינוך דתי. כי המפ"מניק"ס גררו את מחנות העולים ניתקו אותם בכח מהרחוב החיצוני, ויש היתה גישה אליהם. בתקשורת ובממשלה אמרו כי לא ידוע להם בכלל שאיש מישוה שרוצה ללמוד במוסדות דתיים, אין עולים המעוניינים בחינוך דתי. ובתוך המחנות איימו עליהם שמי שיתבע חינוך לא ממלכתי יישאר רעב ללחם (וכך גם עשו הלה למעשה). אך עם כל זאת מפעם לפעם הסתננו החוצה מכתבי זעקה לגדולי ישראל: "תושיעו אותנו". יום אחד יצאנו קבוצה למחנה עולים לא הרחק מראש העין. המטרה הייתה להסתגל פנימה להציל כמה שיותר בזמן הקצר שעמד לרשותנו, למשל, להחתים יהודים על כך שהם מעוניינים בחינוך עצמאי או חינוך חרדי לצאצאיהם. כמו כן לשמוע שמות ופרטים טכניים. המקום היה מגודר. החלטנו להסתגל מתחת לגדרות התיל ולהיכנס בכל מחיר. אחד הבחורים הגביר מעט את הגדר, השני חפר עם מוט ברזל, נוצרה חפירה קטנה. מי יכול להיכנס בפתח כזה צר? יעקב גלינסקי, שהיה נמוך וקטן... נשכבתי על הארץ דחקתי את הראש ועד שהשפתי השחיל חצי גוף כבר הבחינו בי האחראים מבפנים – שעטו אלי ברכבם משכו אותי פנימה ונתפסתי בידיהם. החברים מיהרו לשוב לבני ברק להזעיק עזרה "גלינסקי נתפס". דבר ראשון הם נכנסו מבוהלים אל החזו"א וקראו: "תפסו את יענק'ל גלינסקי!", החזו"א לא נבהל, ולא עוד שהעלה חיוך על פניו: "לא הם תפסו אותך, אלא הוא תפס אותם" אמר ולא יסף. הבחורים לא יכלו לרדת לסוף כוונתו, וחזרו לישיבה. ומה באמת היה שם?

רבותי! שם במעברות למדתי טוב את הפסוק "שלח לחמך על המים כי ברוב הימים תמצאנו" לא יאומן כי יסופר. וכך זה התגלגל: בתחילה קיבלתי כמה דפיקות ודחפורות, הובילו אותי למשרד המחנה, החלטתי לתת להם לבחין שאני מדבר רק אידיש, והם חיפשו פקיד כזה שבמבין והכניסו אותו אלי. מיד כשנכנסו ראינו שאנחנו מכירים מסמרקנד שברוסיה. היה זה בסוף ימי המלחמה, כשגלינו למעמקי רוסיה, הרעב שם היה נורא נורא והיום ואותו בחור – שכעת פקיד-הבחין שיש לי בידיים צלחת איטריות, הוא ניגש אלי בתחנונים שאתן לו לאכול, ראיתי שהמצב שלו קשה ונענעתי קצת בראשי, הוא מיד התנפל על הצלחת ולא השאיר לי כלום. והנה כעת נפגשנו שוב... מיד הזכיר לי הוא את הסיפור, שוחחנו עד שהוא שאל עצה איך יעזור לי מבלי שיעיפו אותו מתפקידו. השבתי לו כך: תאמר לאחראים כי תפסת "דג שמן", אחד הפעילים המסוכנים ביותר, ודבר ראשון יש להסתובב איתו ולהתריע מפניו בכל האוהלים. התכנית הצליחה בסייעתא דשמיא. הוא עבר איתי מאהל לאהל והצלחתי להעלות על דף כשישים שמות של ילדים, שוודאי ירצו מוסדות חינוך חרדיים. ואז זרקו אותי ב"בושת פנים" עם כמה בעיטות מהמעבר, ו...העיקר שהסחורה בידיים שלנו.

התנשם והתנשף, כבר לא צעיר היה, וגרר עצמו ממערב למזרח, ומשם צפונה. כשהחמה עמדה לשקוע אזור שארית כוחותיו ופרץ בריצה. רץ עד שהחמה שקעה, ואז קרס והתעלף.

וכל השטח היה לשלו, של בני המושבה.

אילו היינו מנצלים כך את ימינו, כמה היינו רוכשים – ולעצמנו!

(והגדת)

”ברכתי?”

יש בשולחן ערוך דין תמוה. כלומר ההלכה פסוקה, אבל המציאות לא מובנת: “אכל ואינו ידוע אם ברך ברכת המזון אם לאו, צריך לברך מספק, מפני שהיא מן התורה. ככתוב (דברים ח, י): ”ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך” (אורח חיים קפד, ד), ומקור בתלמוד הירושלמי (ריש ברכות).

תשאלו מה תמוה כאן. אז אספר –

ה”חתם סופר” זצ”ל שקוע היה כל כולו בעולמה של תורה. בפלפול ההלכה, בלימוד התלמידים, בתשובותיו להלכה. לאחר השיעור שמסר לבני הישיבה היה שב לחדרו, מותש. עיניו בשאלות ההלכתיות שהגיעו אליו מכל קצווי העולם היהודי ובתוך כך אכל בפיזור נפש את העוגה שהגיש לו משרתו. כל מעייניו, בשאלות הסבוכות. ראה המשרת, ונחמץ ליבו: עוגה כה טעימה, פשע הוא לכרסמה כך, בהסח הדעת. עוגה כזו יש לאכול בריכוז, למצות את טעמה, להתענג על כל לעיסה... הרב אינו מודע כלל ועגה, אחת היא לו אם אוכל הוא אם לאו, בדרי התורה מתוקים בפיו מדבש ונופת צופים. החליט לעשות חסד עם העוגה, ולאכלה בכונה כדבעי. אמר, ועשה. ה”חתם סופר” התיישב במקומו ושקע בעיון בהמון המכתבים. הבחור נשא את העוגה בצלחת, ואכלה בעצמו בחדר החיצון. את הצלחת הריקה ובה שרידי הפרורים הציב בפאתי השולחן.

ה”חתם סופר” סיים את העיון במכתבים, ובמהלכו גיבש את התשובות ההלכתיות. נשא עיניו אל הבחור, ושאל: היכן העוגה?” נדהם, אך התעשת מיד: “הרב אכל, האיננו זוכר?” איזו עזות!

השיבו ה”חתם סופר”: “האמת היא שאיני זוכר האם אכלתי, טרוד הייתי בעניי השאלות”. אכן נגולה מעל לבו של הבחור. “אבל זאת יודע אני לבטח, שלא ברכתי

ואם לא ברכתי, לא אכלתי!”

והאבן הענקית שבה וסקלה את לבו!

ואני שואל: ה”חתם סופר” לא זכר אם אכל, אבל ידע לבטח אם ברך –

מדוע אצלנו קורה שאיננו זוכרים אם ברכנו, אבל יודעים לבטח שאכלנו?!

נו, באמת, איזו שאלה. כי מעייני של ה”חתם סופר” היו בברכה, ושלנו באכילה! ה”חתם סופר” לעס בפיו, ומוחו בגדרי תורה. ואנו ממלמלים בפיו, ובמה הוגה מוחנו!

לא רבים יודעים את הדין שנפסק בשולחן ערוך (אורח חיים קפג, ח): “לענין לשאול בברכת המזון מפני היראה או מפני הכבוד, יש מי שאומר שדינה כתפילה!” דין הפסק בברכת המזון, כהפסק בתפילת העמידה! ויותר –

מובא בשם המגיד ממזריטש זצ”ל שיש להקפיד בברכת המזון עוד יותר מבתפילה. לפי שהתפילה מדרבנן, וברכת המזון מדאורייתא! אבל יתכן שלא כדאי לפרסם דין זה, ומשום מעשה שהיה.

ה”חפץ חיים” זצ”ל ביקש מהאברכים שעסקו במכירת ספריו בעיירות ישראל, שבבואם ידרשו ברכים בענין שמירת הלשון, חשיבותה וחומרתה.

הגיע אחד מהם לעיירה שאנשיה אינם בני תורה. קם ודרש. אמר: “מורי ורבותי, כשרות המטבח היהודי מושרשת ברוך השם, איש אינו חשוד לרכוש בשר שאינו כשר, ומי המטבח בשר דבר אחר!” “חלילה וחס!” הזדעזעו כולם.

”וכולם מפרידים הפרדה מוחלטת בין בשר וחלב, ומקפידים על שמירת שש שעות מלאות מארוחת הבשר לאכילת מוצרי חלב” – “ודאי!” הנהנו כולם.

”ובכן”, רעם קולו, “ידעו לכם: המתנת שש שעות, מנהג הוא, המעוגן בהלכה. איסור בשר עוף בחלב, מדרבנן. בשר חזיר, לאו אחד על כל ‘כזית’, וכמה ‘כזיתים’ עלולים לאכול –

ובדיבור אחד של לשון הרע, עלולים לעבור על שבעה עשר לאוים מדאורייתא, וחמור ענינה כשלוש עברות החמורות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים (ערכין טו ע”ב)!” נדהמו.

באמת חידוש, לא ידעו!

בצאתו, שמעם מחליפים רשמים: אם שמירת הכשרות חמורה פחות מלשון הרע, אולי באמת הגזימו בה... ואם הפסק בברכת המזון הוא כהפסק בתפילה, אולי מותר לענות בתפילה

לשיחת טלפון, ולהציץ בה לכותרת בעיתון... אז אולי כדאי שלא ליידע... (והגדת)

”כי אם שמר תשמרון את כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוה אתכם לעשתה” (דברים יא, כב). וידועים דברי רש”י (ויקרא כב, לא. דברים ד, ו) “ושמרתם ועשיתם”, “ושמרתם” זו משנה, “ועשיתם” זה המעשה. אם כן, מהו כפל הלשון “שמור תשמרון”, כך דרשו בספרי (עקב יב): רבי שמעון בן יוחאי אומר, משל לשני אחים שהיו מסגלים ממון אחר אביהם, אחד מצרף דינר ואוכל ואחד מצרף דינר

האיש מיהר אל חנותו, חנות לממכר שירי אריגים. יהודי קשיש נכנס, בחר אריג, ושילם תמורתו. בטעות נתן שלושה דינרים במקום שניים. המוכר הבחין בדבר אבל לא אמר דבר, והקונה פנה והלך. שעת הצהרית התקרבה. האיש נעל את חנותו ופנה הביתה לאכול.

”טול ידיים”, אמרה האישה. “מיד אגיש את האוכל”.

”את יכולה להגישו מיד”, ענה בעלה. “אין עוד צורך לטול ידיים!” האישה הנדהמת נעצה בו עיניים ושאלת.

הייתי הבוקר אצל הרב, והוא פסק שאיני חייב לקיים אלא מצוה אחת. ואני כבר הנחתי היום תפילין, וגם התפללתי – הרי זה די והותר להיום. ומחר אהיה פטור אף מזאת. כך אמר הרב, שאיני צריך לקיים מצוות אלא היום בלבד! פיה של האישה נפער בתדהמה. לא הספיקה לסגרו, ומישוה נקש בדלת. אדם זקן נכנס. “קניתי אצל כבודו אריג”, אמר הזקן, “ועתה נוכחתי לדעת ששילמתי בדינר אחד יותר מדי”.

”אמנם כן”, ענה המוכר בשוויון נפש, “אך מה בכך? היום הייתי אצל הרב, והוא הורה לי לחשוב שאני היהודי היחיד בעולם. אם כך, כבודו חשוב בעיני כגוי, וטעות הגוי מותרת...”

עכשיו נפער פיו של הקשיש בתדהמה, והאשה פרצה בצווחות אימים: “הצילו, דעתו של בעלי נתבלעה עליו, הוא השתגע!” הקשיש צרח אף הוא, והאיש נס על נפשו וברח מן הבית.

ברחוב העיר עמד, ואמר לנפשו: “רגע אחד, הלא הם צודקים, מי לא יצחק לשמע הדברים? יהודי אחד, מצוה אחת, יום אחד?! הרב אשם בכל אשר קרני, הוא הורני את ההוראות המוזרות האלו!” ובצעדים נחושים שם את פניו אל הרב, לתבוע הסבר.

הרב ראה את פניו והנהגו בראשו: “שבת, אפוא”, אמר לו “הרי בקשתי ממך לשוב ולשמע את ההסבר”.

הוא טרם הספיק לענות, ואל הבית התפרצה אשתו: “הושיעה, רבי, בעלי השתגע!”

הרב טרח להרגיע את רוחה, ואז הופיע יהודי קשיש, נושם ונושף, לתבוע את המוכר לדין תורה...

אמר הרב: “הסכיתו כולכם ושמעו. אמנם, הוריתי לו את שלושת הדברים, אבל עתה הנני להסבירם.

ראשית, אמרתי, עליך לחשוב שיש רק מצוה אחת לעשותה. וכוונתי היתה, שהרי יש לנו תרי”ג מצוות לעשותן, והעצל אומר לנפשו: מצוה הבאה לידי, אוכל להחמיצה. אם לא אקיים את זו, אקיים אחרת במקומה. ואף באותה מצוה עצמה אומר הוא לעצמו: מה לי למהר, היא לא תברח.

הוא יושב ליד הספר, ומרשה לעצמו לחלוט. אמנם יש כאן מצות תלמוד תורה, אבל היא לא תברח, אפשר ללמוד גם בשעה הבאה.

בא עני לבקש נדבה, והוא מניד בכתפיו. אמנם יש עמו מעות, אבל יבוא עני אחר, ואולי יתנם לו...!

לכן אמרתי: אל תחשב חשבונן של מצוות. יהיה דומה בעיניך, כאילו רק מצוה זו לפניך, ואין עוד. רק לימוד זה, רק תפילה זו, רק מצוה זו שבאה לידך.

ועוד אמרתי: דמה לנפשך, כאילו אתה היהודי היחיד בעולם. ומדוע? מפני שכאשר באים להתרים לדבר מצוה, משתמט כל אחד ואומר: מדוע באו אלי, הלא יש אחרים מלבדי. וכך נדחה העני מאחד לאחד, ונותר בדלותו.

כאשר יש ללכת לשיעור תורה, אומר כל אחד: מדוע אעזוב את ביתי בשעת לילה, והגשם טורד? יש משתתפים רבים בלעדי. ובינתיים, אין מניין בשיעור.

והוא הדין במה שאמרתי לך שתחשוב כאילו רק היום עליך לקיים מצוות, כדי שלא תדחה את המצוה: מיום ליום, עד שתדחה כליל.

וזהו שנאמר: “כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות”. פתח בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. אלא שזוהי ההוראה לכל אחד ואחד. שיראה כל מצוה כאילו היא היחידה: “כל המצוה”. ויראה את עצמו כאילו הוא לבדו בתבל: “אשר אנכי מצוך”. ויראה את היום הזה בלבד: “היום” ותו לא, ואז תהיה בידכם היכולת לקיים את כל המצוות!”

ובאמת ידוע הרעיון בשם הגאון מוילנא זצ”ל, וה”חפץ חיים” זצ”ל הביאו (ב”אהבת חסד” ח”ב פרק יא בהג”ה) בשם גאון אחד, והסביר בו את הפסוק (דברים ו, ו): “והיו הדברים האלה”, תחשוב שאין עוד יהודי בעולם מלבדך, ועליך האחריות לקיום העולם בלימודך, שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ (נדרים לב ע”א), “היום”, אין אלא יום זה בלבד, ואם לא עכשיו אימתי, כמה תנצלו! ואספר –

העיר פתח תקוה נוסדה לפני כמאה שנה על ידי יהודים יראים ושלמים, ובהכוונת מהר”ל דיסקין, השרף מברסק זצ”ל. מתי מספר היו, אבל שטח המושבה היה רחב מאד. עד היום משתרעת העיר על פני שטחים נרחבים, מפני מעשה שהיה.

השטח נרכש מידי הערבים, ולא היו מפות מסומנות כמו בזמננו. הגיעו עם הערבי לעמק השוה, ואז היה הקונה הולך במצרי השדות. כל השטח שהספיק למדוד בשעליו עד לשקיעת החמה, היה שלו.

רבי יהושע שטמפפר היה הקונה. השכים קום מבעוד לילה, התפלל עם עלות השחר, ובהניח החמה החל בצעדה כשהערבי רוכב לצידו על החמור בצעד מהיר הלך והלך והלך. לא היה כביש ואף לא משעול. פסע על האבנים ונתקל במהמורות, עלה גבעות וירד גאיות. השמש טפסה במעלה השמים והזעה נגרה פלגים פלגים. לא האט את צעדיו ולא התפנה לשתות או לאכול.

עוברים ושבים בקשו לשוחח ולפטפט, והוא לא עצר ולא השיב, בהתמדה חתר הלאה והלאה. הערבי הותש, ביקש שיעצור מעט, שילגום לגימה. גם לו לא ענה.

ומניחו. זה שמצדף דינר ואוכל נמצא שאין בידו כלום, וזה שמצדף דינר ומניחו נמצא עשיר לאחר זמן. כך תלמיד חכם לומד שנים או שלושה דברים ביום, שנים או שלושה פרקים בשבת, נמצא עשיר לאחר זמן. ועליו נאמר: "וקובץ על יד, ירבה" (משלי יג, א).

ואספר – אברך בא, והציג עצמו. הוא מתגורר בבני ברק, ומכהן כרב בית כנסת ברמת גן הסמוכה. ביום שלישי הם עומדים לערוך סיום מסכת ליד שולחנות ערוכים, "סעודה לגמרה של תורה" (שיר השירים רבה א, ט), עם תזמורת כדת וכדין, ומבקש שאבוא לדבר לכבודה של תורה.

נו, ודאי. אם ירצה השם, בלי נדר. איזו מסכת מסיימים? אני מתעניין. "תענית", הוא משיב.

נו, באמת, כזה טררם, סעודה ותזמורת ונאומים, על שלושים דפים שרובם אגדות, אחת הקטנות והקלות שבמסכתות? מילא, מסכת שבת על למעלה ממאה וחמישים דפיה, והלכותיה החמורות. כתובות על מגוון נושאים, יבמות על חשבונותיה, מסכתות מסדר קדשים. אבל תענית?

"ובמשך כמה זמן למדו את המסכת?" "במשך שבע שנים".

איהר הערט? שבע שנים! "שיעור חדשי", אני שואל בנימוס.

גם אז, בשבע שנים כתשעים חדשים. שני שלישי עמוד לשיעור, ועוד אגדות "לא", הוא עונה, "שיעור שבועי".

"שיעור שבועי? ועל זה עורכים מסיבה? עצרת התעוררות היה צריך לעשות!" בשבע שנים למעלה משלוש מאות וחמישים שבועות. במסכת שלושים דפים. היה אומר, נעמוד בשישה שיעורים, חודש וחצי. ממש כמו ביישוב!

ואז הוא אומר לי: "כן, השיעור ניתן בשבת, לאחר התפילה במשך כעשר דקות בלבד" – והתמונה השתנתה מן הקצה אל הקצה.

יהודים טובים באים לתפילה, שומעים קריאת התורה ומתפללים מוסף. בבית מרחבים. החמין על הפלטה, ויש לנו מעמל השבוע. ונשארים לעוד עשר דקות, לשמוע כמה שורות מעניינות, הרבה סיפורים ואגדות. ובכל פעם לומדים חמש עד שבע שורות. וכך, שבוע אחר שבוע, חודש אחר חודש. ושנה אחר שנה – ומסיימים את המסכת –

"ודאי שאני בא! לא זו בלבד, אף אומר "הדרן" על המסכת!" כמה שמח.

הגעתי, ואור בעיניים. עשרות יהודים מסבים לשולחנות ערוכים, שמחים בשמחת התורה, והתזמורת מרעישה. האברך ערך את הסיום ואחד המתפללים אמר את הקידוש והכל איחול "מזל טוב" – ממש "יום חתונתו, זה מתן תורה" (תענית כו ע"ב) – וקמתו לדבר.

מסכת תענית מסיימת בשתי מימרות. האחת שייכת למשנה האחרונה במסכת, שבט"ו באב וביום הכפורים בנות ירושלים היו יוצאות ומחוללות בכרמים. ואמרו בגמרא: תנא, מי שאין לו אשה, נפנה לשם. תנו רבנן, יפיות שבהן אומרות תנו עיניכם ביופי, מיוחסות שבהן אומרות תנו עיניכם במשפחה, מכוערות שבהן אומרות קחו מקחכם לשם שמים.

והמימרא השניה: עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים וישב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו. שנאמר: "ואמר ביום ההוא הנה אלקיני זה [ובכל מקום שנאמר "זה", יש בו גלוי כהוראה באצבע: החדש הזה לכם, זה קולו וזו אנהו, וזה משמח המורה, ועוד] קוינו לו ויושיענו, זה ה' קוינו לו, נגילה ונשמחה בישועתו" (ישעיה כה, ט). וכתב מהרש"א: "מפורש במפרשים שהוא דבר סוד", ואין לנו עסק בכנסתו.

אבל יש להבין, מה ענין המימרה הזו לכאן. קשה לומר שכל הענין הוא הסמכת מחול למחול.

אסביר לכם, אבל אפתח בסיפור – מעשה ברופא חרדי מגרמניה, יהודי טוב, מקפיד על קלה בחמורה ומקדש שם שמים בכל הליכותיו, ששמע על עולם התורה הפורח בליטא.

הסתקרן. מצא ממלא מקום ויצא לחופשה קצרה. נסע למרכזי התורה ועינו לא שבעה מראות: מאות מאות בחורים השקועים בריתא דאורייתא ומתנצלים בסוגיות שאינו מכיר, במסכתות מעולם לא למד. סלבוךק ומיר, גרודנא וטלז, קמיניץ וקלעצק, פוניבז' וראדין.

ולא ידע כי עקר פי רש"י עקר שאינו מוליד וזה תימא, ונ"ל דאיתא בנ"י בדברות על פסוק רני עקרה לא ילדה ומקשה הגמי מושום דלא ילדה רניוכי ומקשיך למה לא הקשה הגמי על תחילת הפסוק מושום דעקרה רני וי"ל ע"פ פשוטו ובהו יתורץ דאיתא בנ"י למה היו האמהות עקרות מושום דהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים וא"כ גם כאן יש לתרץ על פסוק מתחילה לא מצי להקשות מושום דעקרה רני דהוי מצי לתרץ מושום דהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים אבל השתא מוכח דלא ילדה מקשה שפיר הגמי וק"ל וא"כ בזה יתורץ ג"כ כאן דברי רש"י עקר שאינו מוליד כלל אבל לא שעקר ואח"כ יהי מוליד ודו"ק: (מדרש יתרוט)

ואבלת ושבעת וברכת אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתבת בתורה אשר לא ישא פנים ואיך אתה נושא פנים לישראל דכתוב ישא ד' פניו אליך אמר להם הקב"ה איך לא אשא פנים לישראל שכתבת בתורה ואכלת ושבעת והם מדקדקין על עצמן עד כית ועד כביצה והקשו תהום אמאי לא משני הגמרא הכי בנדה דאיתא שם פ' תנוקת

בדרך הדרוש

לנשיאת פנים אך אי אמרין דזה גופי נשיאת פנים שמקבל תשובה מרשעים אתי שפיר, והנה פלוגתא איתא בירושלמי ר' יהושע אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ור"א אומר אע"פ שאין עושין תשובה נגאלין דכתיב ושבני בצדקה והקשה שם הירושלמי לה"י מאי כדון ושבני בצדקה כיון דעושין תשובה מה צדקה יש ומושני הירושלמי צדקה יש שהקב"ה מקבל תשובה מהו אבל לר"א כיון דעושין תשובה אינם צריכין לצדקה אמר אביי כוותי דר"א מסתברא דהא אמרין במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יטלין לעמוד א"כ ש"מ שבעלי תשובה עדיפי מצדיק ובהו א"ש בדנדה שפיר משני ר"י כאן קודם גז"ד דר"י לשימתו אויל דס"ל בירושלמי צדקה עושה הקב"ה שמקבל תשובה מישראל א"כ שפיר משני כאן קודם גז"ד הקב"ה מקבל תשובתו וזה הנשיאת פנים מושא"כ לאחד גז"ד אבל לדידן דקיי"ל כ"ר וכאבי הג"ל דבעל תשובה עדיף מצדיק ולא צריך לנשיאת פנים א"כ ליכא לתרין כתרין הגמרא דנדה לכן הוכרח שפיר הגמרא לתרין ברכות שמים שמדקדקין עד כית ועד כביצה ודו"ק: (חובת התורה)

שיחת השבוע

יש חדש

ירחי כלה

ביום שני השבוע נערך בישיבת תומכי תמימים בכפר חב"ד מעמד 'ירחי כלה' - יום עיון ולימוד לעילוי נשמת הגאון רבי לוי יצחק שניאורסון, שנסתלק בכ' במנחם־אב. לצד שיעורים במגוון סוגיות נערך מושב מרכזי שיוחד לאתגרי הדור ולהתמודדות הייחודיות של קהילות ומשפחות בעת הזאת. הציבור הפנה שאלות אל רבני הקהילות, ואלה הציגו את תשובותיהם.

רגעי קסם לנוער

בעקבות הצלחת הערכה רגעים של קסם, לחיזוק הקשר בין בני זוג, הושקה בימים האלה ערכת רגעים של קסם פלוס, לחיזוק הקשר והפתיחות בין הורים למתבגרים. בערכה שלושה משחקים שיאפשרו למתבגרים לשתף את הוריהם בעולמם הפנימי, בדרך מהנה ומקרת. את הערכה פיתחה הגב' מרב לביא, יועצת זוגית ומשפחתית ופסיכותרפיסטית. טל' 072-3954891 או באתר bit.ly/kesemp

שבת אחים - בגן עדן

ההרכב המשפחתי שבט אחים משיק אלבום חדש - בגן עדן מקדם, ניגוני חתונה שמחים, עדינים ומרגשים, וגם הפעם מתארח נגן הכליזמר חיליק פרנק. הפצה: דברי שיר 077-3220338.

זמני השבוע

ירושלים תלאביב חיפה בארשבע אילת ניוירוק

7:41	7:04	7:08	6:59	7:07	6:51
8:42	8:01	8:06	8:08	8:07	8:05

פרקי אבות: פרק ה

שיחת השבוע הוא גיליון לכל יהודי, המופץ בכל רחבי הארץ והעולם. נוסד בשנת תשמ"ז (1986) בידי הרב יוסף יצחק אהרונוב

עורך: מנחם ברוד

יוצא לאור על־ידי: המרכז לעזרי שלוחות

ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000

טל' 073-2480711 • פקס' 03-9606169

www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il

מודעות: טל' 053-3166532, דוא"ל: m3166532@gmail.com

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

כשהלילות מתארכים הספרים נפתחים

עם כל הכבוד לעיסוקינו הרבים, אין הם יכולים לבוא על חשבון חיבור קבוע ורציף עם התורה. היא בעבורנו כמים לדג

חיבור ישיר לתורה. צעירים בפרס לומדים תורה (צילום: טירי גואז)

מתנתקים מלימוד התורה. ברור, הם אוהבים מאוד ורוצים ללמוד תורה, אבל 'זה לא יוצא'. והם גם מוסיפים אנהא כנה.

ט"ו באב מפנה קריאת התעוררות לכל אחד ואחת מאיתנו - חייבים ללמוד תורה. עם כל הכבוד לעיסוקינו הרבים, אין הם יכולים לבוא על חשבון חיבור קבוע ורציף עם התורה. חכמינו המשילו את החיבור הזה לצורך של דג במים; וכך "התורה היא חיינו". אי אפשר להתנתק ממקור החיים, גם אם יש לנו תירוצים טובים.

הבית עולה רמה

המחויבות שחש כל יהודי ללימוד התורה היא מרכיב בסיסי בזהותנו היהודית. עם ישראל כונה 'עם הספר', מפני שבכל קהילה ועדה, בכל הדורות, המראה הטבעי היה לראות בערב בבית המדרש את בעלי המלאכה, הסוחרים ומכובדי העיר, יושבים ולומדים. זה מול גמרא, זה אוזו בידו משנה, השלישי חומש, הרביעי שולחן ערוך, ומי שאינו יודע ללמוד - קורא תהילים.

החיבור הזה אל התורה יעשיר אותנו, יזרים לנו חמצן רוחני ויעניק לנשמתנו הצמאה את המים הזכים שהיא כמהה להם. חיי הבית כולו יעלו רמה. כשההורים לומדים תורה, הילדים סופגים את האהבה לתורה ואת ערכיה. זה הזמן!

השבוע ציינו את ט"ו באב, שקיבל בימינו אופי של חתונות ושל חיזוק הקשר שבין איש לאשתו. אלה דברים חשובים בהחלט, אבל לט"ו באב יש עוד היבט גדול וחשוב - היום הזה מציין את נקודת המעבר מן הקיץ אל החורף.

בעונה זו של השנה הימים מתחילים להתקצר והלילות להתארך. בימים הארוכים בני האדם פעילים יותר בחוץ, בעבודתם ובעיסוקיהם. בלילות הם שבים לבתיהם. כשהלילה נעשה ארוך יותר, יש לאדם יותר זמן שראוי להקדישו ללימוד התורה. לכן ט"ו באב נושא עמו מסר של הוספה בשיעורי התורה.

לטעום את התפוח

בשנים האחרונות ניכרת מגמה גוברת והולכת של התעניינות ביהדות. מדברים על 'ארון הספרים היהודי'. הציבור הרחב חש אי־נוחות מחוסר היכרותו עם המורשת היהודית, ונוהר לכל מיני במות שבהן עוסקים ביהדות.

אבל יש נקודה שבה צריך לעבור מדיבור 'על' היהדות לצלילה אל תוך מימיה. אפשר לשמוע הרבה הרצאות על טעמו הנפלא של תפוח, על הרכבו המינרלי ועל תרומתו החשובה לאדם. בשלב מסוים יאמרו המאזינים: "טוב, תנו לנו לנגוס בתפוח ולחוש את טעמו".

מי שהתעורר בו רצון אמיתי להתחבר למורשת היהודית, שפשוט יפתח ספר ויתחיל ללמוד. אפשר להתחיל מחמישה חומשי תורה, מספר הלכה, מהמשנה והתלמוד, מתורת החסידות. יש בימינו ספרי עזר נהדרים, המאפשרים גם למתחילים ללמוד תורה. מובן שהטוב ביותר הוא להצטרף לשיעור תורה קבוע, שבו יש יתרון כפול: לימוד מפי מורה ומסגרת קבועה, שמעודדת את האדם להתמיד בה.

ההתחזקות בלימוד תורה נחוצה לא פחות גם לבעלי רקע תורני. למרבה הצער יש אפילו בוגרי ישיבות, שכאשר הם נכנסים למעגל הבלתי־נגמר של עבודה, סידורים, משפחה - הם למעשה

לאן נעלם קורח?

ו"בתייהם ואהליהם ואת כל היקום אשר ברגליהם", נפוצו הכול בחרדה לכל עבר. לכן מפרש רבי יהודה: "הארץ נבקעת תחתיו ובוולעתו".

שני פירושים

אלא שהסבר זה יש בו קושי, שהרי נאמר "ותפתח הארץ את פיה", ולא "את פיותיה", וקשה לפרש שנוצרו באדמה פתחים רבים. לכן נזקק רש"י לפירוש נוסף, של רבי נחמיה, שהארץ לא נבקעה תחת רגליהם של הנמלטים, אלא רק נשתפעה כמדרון.

גם בפירוש זה יש קושי, שכן ממשמעותו הפשוטה של הפסוק עולה שפתיחת פי האדמה והבליעה נעשו לעיני כל ישראל, ואילו לפי רבי נחמן ראו בני ישראל את המדרונות שנוצרו ולא את הבליעה עצמה. לכן רש"י מביא את שני הפירושים, שבכל אחד ואחד מהם יש מה שאין בשני.

(תורת מנחם, כרך מז, עמ' 266)

אמרת השבוע

בלי שינויים

פעם אחת בא אל אדמו"ר מהר"ד (רבי ישכר'דב) מבעלז חסיד מרוסיה, והביא עמו את בנו הקטן. פאותיו של הבן היו קצרות וגם לבושו לא היה כמנהג החסידים. התנצל האב ואמר: "בזמן הזה אי אפשר לגדל ילדים כמו בשנים קדמוניות".

הגיב הצדיק: "בקריאת שמע נאמר 'וקשרתם אותם לאות על ידכם', שהיא כתיבת פרשיות התפילין. לאחר מכן נאמר 'ולימדתם אותם את בניכם'. ואחר כך נאמר 'וכתבתם על מזוזות ביתך', שזו כתיבת מזוזה. ונשאלת השאלה, למה כתבה התורה את חינוך הבנים בין שתי מצוות שהן בכתיבה?"

"אלא שבכתיבה ברור לכול שחייבים לכתוב את התפילין והמזוזות מתוך הקפדה על כל קוץ ותג, ואיש לא יאמר שבימינו אי אפשר להקפיד על כל ההקפדות. בדיוק כך יש להתייחס לחינוך הבנים – חייבים להקפיד על כל פרט ואסור לטעון שנשתנו הזמנים".

פתגם חסידי

"העשירים חושבים ש'עוצם ידי עשה לי את החיל הזה' – שעצימת ידם ממתן צדקה היא המעשירה אותם. טעות היא. פתיחת היד היא מקור העושר" (אמרי אמת)

רק נגררו אחריו. מדוע אין משה מזכיר כלל את קורח עצמו?

התשובה לכך פשוטה למדי: משה מסיים ואומר "בקרב כל ישראל", ובכך הוא מבקש לציין את האירועים שכל העם היה עד להם. בליעתו של קורח לא הייתה לנגד עיני כל העם, שכן קורח נמנה עם מקריבי הקטורת, שהיו באוהל מועד, במחנה השכינה, הרחק מעין הציבור. אף הוא נבלע באדמה, אך לא "בקרב כל ישראל". לכן אין משה מזכירו.

בעקבות הבורחים

אלא שלפי הביאור הזה מתעוררת שאלה אחרת: גם בליעת דתן ואבירם אירעה במחנה ראובן, החונים תימנה, ואיך אפשר לומר שהאדמה פצתה את פיה "בקרב כל ישראל"? לכן רש"י מביא את פירושו של רבי יהודה: "כל מקום שהיה אחד מהם בורח".

טבע האדם שבראותו סכנה הוא בורח. ברגע בקיעת האדמה תחת רגלי דתן ואבירם,

בפרשתנו מזכיר משה את "אֲשֶׁר עָשָׂה לְדָתָן וְלָאֲבִירָם... אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתַּבְלַעֵם... בְּקֶרֶב כָּל יִשְׂרָאֵל". רש"י מביא על כך שני פירושים: רבי יהודה – "כל מקום שהיה אחד מהם בורח, הארץ נבקעת מתחתיו ובוולעתו". רבי נחמיה – "והלוא כבר נאמר 'ותפתח הארץ את פיה', ולא פיותיה... (אלא) שנעשית הארץ מדרון כמשפך, וכל מקום שהיה אחד מהם, היה מתגלגל ובא עד מקום הבקיעה".

למה נזקק כאן רש"י להביא את מחלוקת רבי יהודה ורבי נחמיה, בשעה שבפרשת קורח, שבה מסופר כל העניין, לא נזקק לכך ולא פירש מאומה על דרך הבליעה?

לא לעיני העם

אלא שבתיאורו של משה את מחלוקת קורח ועדתו מתעוררת שאלה גדולה: מדוע הוא אומר "ואשר עשה לדתן ולאבירם", בשעה שבעל המחלוקת הראשי היה קורח, והללו

מן המעיין

קריאת שמע | מאת הרב אליעזר ברוד, רב כרמי יוסף

זהירות בין אדם לחברו

"הישמרו לכם פן יפתה לבבכם" (דברים יא, טז). עיקר השמירה צריכה להיות בענייני "לכם", בדברים שבין אדם לחברו. כי בדברים שבין אדם למקום האדם זהיר יותר, אבל בדברים שבין אדם לחברו יש צורך בשמירה יתרה.

(נפלאות גדולות)

בלי פזיזות

"ואבתם מהרה מעל הארץ הטובה" (דברים יא, ז). עליכם לאבד את המהירות, את הפזיזות. עשו את מעשיכם במתינות, ביישוב הדעת ובשלמות הנפש.

(הבעל שם טוב)

עבודה בפנים

"ולעבדו בכל לבבכם" (דברים יא, ג). לא נאמר בשום מקום שעבודת ה' צריכה להיות בפרסום, אלא עליה להיות בלב, בפנים. זו כוונת המאמר: "איזהו גיבור, הכובש את יצרו" (אבות ד, א). גיבור הוא מי שכובש את יצרו הטוב ואינו מראה אותו לכל אחד ואחד.

(עיטורי תורה)

יכול של תורה

"ואספת דגנך ותירושך ויצהרך" (דברים יא, ד). "דגנך" רומז על החלק הנגלה שבתורה; "תירושך" על החלק הנסתר, כמאמר חז"ל (עירובין סח)

"נכנס יין יצא סוד"; ו"יצהרך" רומז לרזין דרזין, "נשמתא לנשמתא".

(לקוטי תורה)

אין אמצע

"וסרתם ועבדתם אלוקים אחרים" (דברים יא, טז). "וסרתם" – כאשר אדם מפריד את עצמו מדבקתו בקב"ה, מיד "ועבדתם אלוקים אחרים". אין דרגת ביניים בין שני הקצוות. זהו שנאמר (ישעיה נה) "כי לא מחשבותיי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכיי" – כאשר המחשבה אינה דבוקה בקב"ה, נעשה מיד "ולא דרכיכם דרכיי".

(צוואת הריב"ש)

מי בעל השפעה

יש צורך בדבקות תמידית כדי לזכור שאין עוד בעל כוח בעולם מלבד הקב"ה. ברגע שנפסקת הדבקות – האדם מרגיש שגם כוחות הטבע הם בעלי השפעה ויש להתחשב בהם.

(הרבי מליובאוויטש)

חינוך לעתיד

"ולימדתם אותם את בניכם... בשבתך בביתך ובלכתך בדרך" (דברים יא, ט). התורה הטילה חובה על האבות ללמד את בניהם ולחנכם לתורה, לא רק "בשבתך בביתך", אלא גם "ובלכתך בדרך" – שגם "בלכתך בדרך", בצאתם מבתם, יתנהגו על-פי החינוך שחינכת אותם.

(חת"ם סופר)

"לחיים, רבי!"

הידיעה התקבלה כבשורה מרנינה בלבו של רבי לוייצחק שניאורסון, רבה של העיר יקטרינוסלב (כיום דנייפרופטרובסק) שבאוקראינה, אביו של הרבי מליובאוויטש. הוא שהה בגלות קשה בצ'אלי הרחוקה, לאחר שנעצר בידי המשטרה החשאית הרוסית בשנת תרצ"ט (1939), בעוון קיום היהדות, ונגזרו עליו חמש שנות הגליה.

תנאי החיים של הרב, ולאחר מכן של רעייתו, הרבנית חנה, שהצטרפה אליו, היו קשים מנשוא. הם שהו בכפר מבודד ולא מפותח, ונאסר עליו לצאת מתחומו. הם סבלו מפגעי מזג האוויר הקיצוני ומרעב. אט"אט הורע מצב בריאותו של הרב. גופו נעשה כחוש ופניו חיוורים. אך רוחו הייתה איתנה. הוא עשה ככל יכולתו לחזק את היהודים המעטים שהיו במקום ולעודד את רוחם במצבם הקשה.

זה היה בחורף תש"ג (1943). גלי קור קשים פקדו את האזור. אלה הצטרפו לרעב המתמיד שהציק לכול והפיל חללים רבים. מחלת טיפוס התפשטה ועשתה שמות בקרב הגולים. מדי יום נודע על עוד גולים שנפחו את נשמתם בייסורים קשים.

אחד ממכריהם של רבי לוייצחק והרבנית היה יהודי מהעיר פולטובה שבאוקראינה, שאף הוא הוגלה בעוון הפצת יהדות. 'חטאו' היה – שיעור יומי ב'עין יעקב' שמסר בבית הכנסת שבעירו. דיי היה בכך להאשימו. בצ'אלי הורע מצבו. האיש כמעט גווע ברעב, ונאלץ לפשוט יד ולבקש נדבות מיהודים ומלאייהודים.

יום אחד פגשו אותו רבי לוייצחק ורעייתו בתור לחלוקת לחם. הרב שמח על ההזדמנות לשוחח עם יהודי בדברי תורה, ובין השניים החל שיח שנעשה נלהב מרגע לרגע. הדיבורים הקולניים משכו את תשומת לב שאר העומדים בתור. הרבנית חששה מכך ופתה אל האיש בבקשה להנמיך את קולו. "יש כאן 'עין רואה ואוזן שומעת'", רמזה.

"המשטרה החשאית", ענה האיש נחרצות, "אינה 'בעלת הבית' שלי. מי ששלח אותי לכאן הוא הקב"ה".

לזמן מה הצטרפו אל האיש אשתו ובנו הצעיר. הבן הועסק כשוליה אצל סנדלר בכפר סמוך, והפרוטות שהשתכר הקלו מעט את מצבם הכלכלי של הוריו. לאחר זמן נשברה האישה. בעלה כבר היה חולה, והיא

נטשה אותו וחזרה עם בנם לביתם.

היהודי נותר בודד ועזוב. רבי לוי יצחק חש רחמים על האיש, אסף את כוחותיו הדלים וצעד חמישה קילומטרים כדי לבקרו. שם גילה שמצבו הבריאותי הורע מאוד. הוא שוחח עם הרופאים, אחד מהם גולה בעצמו, ודיבר אל ליבם לטפל היטב

בחולה האומלל.

אלא שבתוך ימים השיב היהודי את נשמתו לבוראה. עכשיו החל רבי לוי יצחק לפעול להבאתו לקבר ישראל. ראשית שוב צעד אל בית הרפואה, ושם הצליח להשיג את הבטחת הרופא להחזיק את גופת הנפטר שלושה ימים.

לומדים גאולה

שלמות היראה

הגאולה מזוהה עם בניין ירושלים – "בונה ירושלים ה', נדחי ישראל יכנס". תורת החסידות מסבירה שחורבן ירושלים הגשמית נבע מחורבן 'ירושלים' הרוחנית. המילה 'ירושלים' מורכבת מצירוף המילים 'ראה שלם'. ירושלים מבטאת אפוא את שלמות היראה. כאשר היראה נחרבה ונוצרה פריקת עול מלכות שמים – אירע גם החורבן הגשמי. לכן חשוב לחזק את יראת השמים, כדי לתקן את 'ירושלים' הרוחנית, ומזה יבוא גם בניין ירושלים כפשוטם של דברים.

כאשר משה רבנו מעורר את בני ישראל לירא מהקב"ה, הוא אומר: "ועתה ישראל, מה ה' אלוהיך שואל מעמך, כי אם ליראה את ה' אלוהיך". מזה נשמע שיראת ה' היא דבר קטן ופשוט. שואלת על כך הגמרא (מגילה כה,א): "מכלל דיראה מילתא זוטרתיה היא?!" [=מכאן עולה שיראה דבר קטן היא?!]. משיבה הגמרא: "אין, לגבי משה רבנו מילתא זוטרתיה היא" [=כן, לגבי משה רבנו דבר קטן היא].

הגמרא אף מביאה משל: "משל לאדם שמבקשים הימנו כלי גדול ויש לו, דומה עליו ככלי קטן. קטן ואין לו – דומה עליו ככלי גדול". כלומר, גם אם הדבר גדול הוא, אבל הוא מצוי ברשותו של האדם, נחשב הדבר בעיניו דבר קטן.

קל בזכות משה

שואל על כך רבנו הזקן בספר התניא (תחילת פרק מב): לו היה הקב"ה אומר למשה רבנו שהוא טובע ממנו שתהיה לו יראת שמים, הייתה מובנת תשובת הגמרא שלגבי משה זה דבר קטן; אבל הלוא התביעה מופנית לכל יהודי. התורה אומרת: "ועתה ישראל, מה ה' אלוהיך שואל מעמך". מהו אפוא היתרון שלגבי משה זה דבר קטן?

מסביר רבנו הזקן, ש"כל נפש מביית ישראל יש בה מבחינת משה רבנו עליו השלום". בכל יהודי ויהודי יש משהו ממשו רבנו, ובכוח הניצוץ הזה של משה, השוכן בנפשו של כל יהודי, אפשר לומר לכל יהודי כי יראת שמים היא "מילתא זוטרתיה" לגביו.

לאחר מכן מוסיף רבנו הזקן ואומר: "ועוד זאת יתר על כן, בכל דור ודור יורדין ניצוצין מנשמת משה רבנו ע"ה ומתלבשין בגוף ונפש של חכמי הדור, עיני העדה, ללמד דעת את העם ולידע גדולת ה' ולעבדו בלב ונפש". גם אם קשה לכל יהודי לעורר בעצמו את הניצוץ של משה שטמון בנפשו, הוא יכול להיות קשור לצדיקים, חכמי הדור, עיני העדה, שבהם מתלבש ניצוץ גדול יותר של משה רבנו, והם יגלו בליבו את יראת ה'. כך נעשית יראת ה' בבחינת דבר קטן, הקרוב לכל יהודי.

מקור הכוחות

רבנו הזקן מדגיש שהתלבשות של ניצוץ משה בקרב חכמי הדור היא "בגוף ונפש". כלומר, הכוח האלוקי המיוחד של משה רבנו קיים הן בגופם הן בנפשם של צדיקי הדורות. מזה למדו חסידים, שאת ההשפעה של הצדיק צריך לקבל הן מגופו הן מנפשו: מנפשו מקבלים השפעה על-ידי תורתו וכל יתר השפעותיו הרוחניות, ומגופו מקבלים שפע על-ידי ראיית פניו, כי בראיית פני הצדיק מקבלים גם כן כוחות רוחניים, הנובעים מאותה התלבשות של ניצוצות מנשמת משה רבנו בגופו.

ואם כך בכל הצדיקים שבכל דור ודור, הרי התלבשות זו של נשמת משה היא ביתר שאת וביתר עוז בקרבו של צדיק הדור, נשיא הדור, שעליו אמרו חז"ל (בראשית רבה נו,ז): "אין דור שאין בו כמשה", שבו מתלבשת נשמת משה רבנו (ראה לקוטי שיחות כרך כו, עמ' 7). על-ידי התקשרות זו אנו יכולים לקבל את הכוחות הדרושים כדי שיראה ה' תהיה גם אצלנו בבחינת "מילתא זוטרתיה", וכך נחיש את הגאולה.

בית עלמין יהודי לא היה במקום, ורבי לוייצחק החל להוגיע את מוחו במחשבה כיצד לקבור את האיש. מובן שמעשה כזה היה כרוך בעבירה על החוק, במיוחד ל'עברייני' גולה הנתון למעקב.

רבי לוייצחק לא נרתע. הוא הלך לדואר ושיגר מברק לקהילה היהודית הקטנה שבעיירה קזיל אורדה. הוא ביקש לשלוח נציג כדי לטפל בקבורת היהודי. מטעמי זהירות ציין את שמו הפרטי בלבד וקיווה שהמסר יובן.

למחרת בא השליח מקזיל אורדה – רב המקום בכבודו ובעצמו. הוא היה יהודי בוכרי, שבשעות היום צחצח נעליים לפרנסתו ובעבר חלק עם בני הקהילה את הידע המועט שהיה לו. ליווה אותו איש החברה קדישא, יהודי קוחי גדול גוף, שלא ידע לקרוא לשון הקודש, אך היה ירא שמים גדול.

השניים היו מצוידים בכל הדרוש: בד פשתן לתכריכים וקרשים לארון קבורה. ה'גבאי' סיפר שבנו קצין בצבא, וסיפק לו את החומרים היקרים. הם ביקשו מרבי לוייצחק הוראות כיצד לנהוג.

תחילה פנו לבית הרפואה, כדי לברר שאכן המת לא נמסר לקבורה. "אם הבטחתי דבר מה לשניאורסון", אמר הרופא, "לא אפר את הבטחתי!".

הם יצאו אל השדה, למצוא חלקת אדמה מתאימה לקבר. כשאייתרו את מבוקשם הלך רבי לוייצחק לבית הרפואה לבקש 'מחילה' מהנפטר, ולאחר מכן מיהר להסתלק מהמקום, כדי שנוכחותו החשודה לא תשבש את המשימה.

אחר הצהריים נכנסו שני היהודים לביתם של הרב והרבנית. פניהם נהרו באושר. "תודה, רבי, שזיכית אותנו במצווה היקרה!", הודו נרגשות לרבי לוייצחק. המשימה הוכתרה בהצלחה. היהודי הגולה בערבות קזחסטן בא למנוחת עולמים בקבר ישראל.

עיני איש החברה קדישא נצצו בהתלהבות של קדושה. הוא ביקש לבטא את המיית ליבו, אך בורותו עמדה לו לרועץ. בסופו של דבר לחץ את ידו של רבי לוייצחק בחוזקה, והסתפק במילים היחידות שידע בלשון הקודש: "לחיים, רבי!".

רבי לוייצחק עצמו נפל למשכב, ולאחר ייסורי גוף ונפש קשים השיב את נשמתו הטהורה ליצורה בכ' במנחם-אב תש"ד (1944).

(על-פי יומנה של הרבנית חנה שניאורסון נ"ע)

יש חדש: חיים חדשים

פרטים החלטתי לנסוע לשם. סידרו לי מיטה בשיבת 'תורת החיים' של הרב שמואל טל. בליל שמחת תורה נכנסתי לבית הכנסת שבו נערכה הסעודה. במרכז השולחן ישב רב, ואחר כך נודע לי שזה הרב יחזקאל סופר. הוא ריתק את הקהל ואותי. מדי פעם הרים את כוסית הוודקה שלפניו ואמר 'לחיים' עם המשתתפים.

סטיגמה שהתנפצה

יצחק לא ממש הבין את התוכן החסידי, אבל משהו באווירה משך אותו. "הרב סופר עודד את המתיישבים וחיזק את רוחם. לימים הבנתי שהשתתפתי בהתוועדות חסידית", הוא מחייך. עשרים וארבע שעות מרוממות עברו על יצחק. בדרכו לביתו, במוצאי החג, התפנה לעכל את החוויה. "הייתה לי סטיגמה על הציבור הדתי, על המתיישבים. פתאום הכול התנפץ מול עיניי. הרגשתי שכל הסדנאות שעברנו לקראת הגירוש היו למעשה שטיפת מוח".

סירב להשתתף בגירוש

החוויות מהשבת בנווה דקלים נחקקו בלבו. "הצעתי גם לחבריי לחוות את החוויה, ומדי פעם בפעם נסענו לעשות שם שבתות, אצל שליח חב"ד, הרב יגאל קירשנזונט. במקביל הושפעתי מהספר 'הדרך לחיים של משמעות'

את הלילה הזה יצחק איתן אינו שוכח. הוא החנה את הרכב הצה"לי בבית אל, ומפקדו יצא ממנו לפגישה ביטחונית. השעה הייתה אחת עשרה בלילה, בחודש תשרי תשס"ה. בזמן ההמתנה הוציא עלון שנתן לו מישהו, הדליק את התאורה הפנימית ברכב והחל לקרוא.

זה היה גיליון 'שיחת השבוע'. עיניו של יצחק נפלו על ידיעה במדור 'יש חדש', שבה נמסר כי "הקפות והתוועדויות חסידיות יהיו בשמחת תורה גם בנווה דקלים שבגוש קטיף... יממה שלמה של שמחה והתעלות הנפש". בסוף הידיעה צוין מספר טלפון, ויצחק חיג אליו. "באותם ימים התחילו לדבר על פינוי רצועת עזה, וחשתי רצון להכיר מקרוב את המתיישבים", הוא מספר. "לא הייתי דתי, אבל היה בי רצון להזדהות איתם ולהכירם".

התוועדות ראשונה

מראהו של יצחק (33), חסיד ברסלב המתגורר בצפת, אינו מסגיר את סיפורו. הוא נולד בקריית הרצוג בבניברק ועבר מסלול רגיל של צעיר ישראלי. אין לו זיכרונות דתיים מימי ילדותו. "בחופשות מהצבא הייתי עובד בים בשבת", הוא נזכר בעצב.

המהפך התחולל בלבו בעקבות אותה ידיעה קטנה. "חייגתי למספר הטלפון ולאחר ששמעתי

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי, עומר

תזכורת לברכה

שאלה: האם יש חובה להזכיר בסעודה ציבורית לברך ברכה אחרונה?

תשובה: בסעודה ציבורית, בקידושים, בשמחות, באזרות, בהתוועדויות וכדומה, רצוי שאחד המסובים יזכיר לציבור לפני סיום הסעודה לברך ברכה אחרונה. ואם זה ציבור שרגילים להוציאו ידי חובה, רצוי שאדם שנתחייב בברכה יברך בקול רם, וידאג שהנוכחים יאינו ויענו אמן.

הרבי מליובאוויטש נהג בסיום ההתוועדויות להכריז שכל מי שאכלו כשיעור ודאי יברכו את הברכה שנתחייבו בה. לפעמים הזכיר שברכת 'מעין שלוש' יש לברך בישיבה.

תקדים מעניין לנוהג זה מצאנו אצל רבנו משה איסרליש (הרמ"א), בעל ה'מפה' על השולחן

הכול בזכות ידיעה קטנה. יצחק איתן

(מתורת הרבי מליובאוויטש) שהיה בספרייה בבסיס. בשבתות בנווה דקלים התחברתי לשיבת 'תורת החיים'. אירועי הגירוש טלטלו אותי. "אני מודה לה' שלא נטלתי שום חלק בגירוש. הרגשתי שאסור לי לעשות את זה".

לאחר שהשתחרר מהצבא התחזק בשמירת תורה ומצוות והתחבר לתורת ברסלב. הוא הקים משפחה, וכיום הוא אב לשני ילדים. את 'שיחת השבוע' הוא מקפיד לקרוא באדיקות. "בכל פעם שאני נוטל לידי את הגיליון עיניי נופלות על הידיעה השלישית בטור השמאלי, המקום שבו הופיעה הידיעה ששינתה את חיי".

יש חיים לאחר החיים

ביטוח חיים:

לא נעים לחשוב על זה אבל אין ברירה אחרת.

ביטוח חיים בתנאים ייחודיים!

יעוץ חינם: 077-444-7777 גפן בס"ד

מגוון הכיפות לילדים ולמבוגרים הגדול בעולם עכשיו ביוניקא חב"ד בכפר חב"ד

מלאי חדש של מעל 4000 כיפות בטרקלין אחד

ראשון-תמישי 9:30-20:00
ימי שישי וערבי חג 13:00-9:30
מתחם בית ש"ר, כפר חב"ד
03-9606120
ניתן לבלע הומת טלפונות

יוניקא חב"ד

הסרת משקפיים בלייזר

התאמה מלאה לציבור החרדי

מחיר קבוצתי

סרת משקפיים בלייזר אופטיק

ימי בדיקות נפרדים לבדיקת התאמה חינם: 03-7922620

הסרת משקפיים עושים בבית חולים

אוצר בית

שני כרכים של 'צדיקים למופת', מבחר מסיפורי 'שיחת השבוע'

סיפורים מופלאים על צדיקי ישראל מכל העדות

סיפורים שנוטעים יראת שמים, אמונת צדיקים ומידות טובות

טל' 03-960-6120

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-05 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כ אב תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 6:51 תל-אביב: 7:07 חיפה: 6:59 מוצאי שבת: ירושלים: 8:05 תל-אביב: 8:07 חיפה: 8:08 ר"ת: 8:42

פרשת עקב

ענוה ושפלות

**לנהוג בכניעה ובענוה עם זולתו ולעקור
מהלב כל סוגי גאווה וגסות הרוח!**

נלמד מהפסוק: "ולא תביא תועבה אל ביתך" (פרק ז-כו) וכן
מהפסוק: "ורם לבבך ושכחת את ה'" (פרק ח-יד)

ודרשו חז"ל: כתיב "ולא תביא תועבה אל ביתך" וכתוב: "תועבת ה' כל גבה לב" (משלי טז) מכאן אמר רבי יוחנן משום רשב"י כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים. וכן: אמר ר' יוחנן, כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו כפר בעיקר שנאמר: "ורם לבבך ושכחת את ה'" (סוטה ד:). עוד דרשו: אזהרה לגסי הרוח מנין? אמר ר' נחמן בר יצחק "ורם לבבך ושכחת את ה'" וכתוב "השמר לך פן תשכח את ה'" וכדו' אילעא דאמר, כל מקום שנאמר "השמר" אינו אלא "לא תעשה". (סוטה ה.).

את הפסוק (במשלי טז) "תועבת ה' כל גבה לב" מפרש הגר"א זצ"ל, שאפילו אדם שלא הוציא את גאוותו אל הפועל, לא במעשה ולא בדיבור, אלא גאוותו מסתתרת בפנימיות לבו, ורק ה' הבוחן כליות ולב יכול להעיד עליו שהוא גבה לב, גם על אדם כזה כבר נחרץ משפטו שהוא "תועבת ה'" משוקץ ומתועב הוא בעיני הקב"ה, ויענש על כך.

כתב הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל (בנפש החיים פ"א): השמר והזהר מאד שלא תזוז דעתך עליך ותתנשא לבבך מאשר אתה עובד את בוראך בטרתת המחשבה. ובהשקפה ראשונה לא תרגיש כל כך בהתנשאות לבך מזה, וצריך אתה לפשפש בזה מאוד. וכתוב מפורש "תועבת ה' כל גבה לב" שאף אם לא תתראה ההתנשאות לעיני בני אדם, אלא רק במחשבת הלב לבד בעיני עצמו, היא תועבה ממש לפניו יתברך, כידוע שהיא השורש והשאר שבעיסה לכל המדות הרעות..

בגמרא (מגילה כט.) מבואר שהגאווה שיש לאדם מחשיבה אותו לבעל מום ממש כמו "גיבן או דק". וכך דורשת הגמרא: מאי דכתיב "למה תרצדון הרים גבנונים" - יצתה בת קול ואמר להם, למה תרצו דין עם סיני [שתדיינו עם הר סיני], כולכם בעלי מומים אתם אצל סיני. כתיב הכא "גבנונים". וכתוב התם "או גיבן או דק" [וכמו שגיבן הוא בעל מום כך ההרים בעלי מום מחמת גאותם]. ומכן למד רב אשי: "שמע מינה האי מאן דיהיר [=מי שמתגאה] בעל מום הוא!"

וכתב הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל (באור יחזקאל) שבאמת מדת הגאווה היא מקור כל המדות הרעות, וכל החסרונות והרע שיש באדם נובעות מחמת הגאווה. וכן להיפך לצד הטוב, מדת הענוה היא יסוד כל המעלות והשלימות. וכל שזכה למדת הענוה אין בו כל חסרון. כאשר רוצה התורה לציין ולהדגיש את השלימות של משה רבינו וגודל מעלותיו מציינת התורה את מעלת הענוה, שכן בשעה שהוא הגיע למעלת הענוה הרי הגיע לשלימות שכל המעלות נמצאות בו.

כמו "מיכאל המשוגע"...

הנהגתו של הגר"י קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל בענוה ובשפלות, היתה לשם דבר. סיפר אחד: פעם נזקקתי לשמוע עצתו של הסטייפלער בענין חשוב. הלכתי לביתו ומצאתי אותו עומד מחוץ לבית.

הוא פנה אלי וסיפר כי מפתח הבית אבד, והאפשרות היחידה להכנס הביתה היא דרך החלון. "ובכן, אני אתכוּפף... אתה תעלה על גבי, תכנס דרך החלון ותפתח את הדלת"... הוא אמר זאת בפשטות גמורה עד להדהים, אבל אני כמובן מאנתי לעשות זאת... לדרוך על איש קדוש כזה? היתכן?

הסטייפלער לא הבין לשם מה באים לקבל ברכותיו. "אולי תוכלו לומר לי מה פשעי ומה חטאתי שבאים אלי כל היום וכל הלילה לבקש ברכות?" שאל כמה וכמה פעמים...

פעם השיב לו על כך הגר"מ שולזניגר זצ"ל, כי הבאים עושים זאת עפ"י אמרת חז"ל שמי שיש לו חולה בביתו ילך אצל חכם שיבקש עליו רחמים. שאל הסטייפלער: "ומי אמר שאני הוא החכם שאלו מתכוונים חז"ל בדבריהם?"

והוסיף הסטייפלער לספר בהקשר לכך, שבביאליסטוק היה משוגע בשם מיכאל. דעתו של הלה נטרפה עליו והוא חשב עצמו למיכאל המלאך. ילדי העיר התגרו בו וחזרו שוב ושוב באוזניו שהוא אינו מיכאל המלאך. אך הוא פתח להם את התנ"ך והראה להם כתוב מפורש בספר דניאל על מיכאל המלאך. "דואים אתם בתנ"ך כתוב שאני מיכאל המלאך!" הילדים המשיכו ללעוג לו: "אמנם כתוב שיש מלאך ושמו מיכאל, אך לא כתוב כי אתה הוא זה!"

אולם הלה צעק עליהם בחרון אף: "אפיקורסים אתם, הלא כתוב מפורש בתנ"ך שאני מיכאל המלאך!"

סיים הסטייפלער בענוותנותו כשיגעונו של אותו מיכאל לייחס לעצמו את הפסוק בדניאל, כך שיגעון הוא לומר כי אני החכם שעליו דיברו חז"ל".

בית אמי

"איש לרעהו" פרשת עקב הוקדש לעילוי נשמת אמו"ר

ר' אהרן עבי
בן ר' שמחה הלוי ז"ל פלק

שיום היאהרצייט חל ביום כו' מנחם אב

ת.נ.צ.ב.ה.

"איש לרעהו" פרשת עקב מוקדש לעילוי נשמת אמו"ר

ר' יוסף ישראל בן מורינו הרב יעקב יהודה
הלוי הופמן ז"ל

ואשתו א"מ מרת מרים ע"ה בת ר' יעקב ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

לגמול חסד עם הזולת ולהטיב עמו !

נלמד מהפסוק: "ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד" (פרק ז-יב)

"בעל חסד - תפלתו

נשמעת"...

כאשר חלה הגה"צ רבי נתן צבי פינקל - הסבא מסלבודקה זצ"ל, מסר את שמו לצדיקי הדור שיתפללו עבורו. בנוסף להם ביקש שיפנו גם לרוקה העיירה שגם הוא יתפלל עליו...

לתמיחה מקרוביו על בקשה זו, הסביר להם: בעל חסד - עפ"י דברי חז"ל - תפלתו נשמעת! הרוקה עושה אמנם עבודתו למען רווח ממון, אבל למעשה הוא עושה חסד עצום עם הציבור... ועל כן נשמעת תפלתו.

שאל אביך ויגדך

מלחמו יתן לדל...

הצדיק רבי שלמן מוצפי זצ"ל היה רודף אחרי גמילות חסדים אף למעלה מכוחו. הוא אשר כל ימיו צנוע היה ובורח מכל רבנות ושררה ציבורית, משהתעורר ענין צדקה או חסד, היה הראשון המזעיק והמארגן, ומשהגיעה העזרה והעסקנים פעלו, חזר ונתעטף בצניעותו.

בשנותיו האחרונות, ימים אחדים לפני ראש חודש, נותר בכיסו סך 16 ל"י. ראה שיש לו בביתו מזון עד לראש חודש, החליט שהסך הזה מיותר הוא ואין הוא שייך לחודש הבא, כי אין משאירין שכר חודש זה לחודש אחר. הלך לחנות וקנה בגדי ילדים, והביאם לבית תלמיד חכם המטופל בילדים קטנים.

עולמו של צדיק

ואמרו חז"ל: תניא שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל. רחמנים ביישנים, גומלי חסדים. גומלי חסדים מנין. דכתיב "ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד" (ירושלמי קידושין פ"א ה"א). וכן נלמד מהפסוק "ללכת בכל דרכיו" (פרק יא-כב). והביא רש"י דרשת חז"ל: מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא גומל חסדים אף אתה גמול חסדים.

הסבא מקלם כותב (בספר חכמה ומוסר) יסוד גדול בחיוב עשיית חסד עם הזולת ואלו דבריו: לכאורה, אחר שידוע וברור לנו כי הענינים הגשמיים והגופניים של האדם הם הבל ותוהו אין בס מועיל, ועיקר התכלית היא עניני הנפש הרוחניים. הרי היה מן הראוי שלא תהיה השאיפה להטיב עם הזולת בענינים גופניים, ארציים, אלא רק להטיב עמו בעניני נצח המועילים לנפשו של אדם.

ואולם, אם נתבונן באזהרות התורה, נווכח, כי ההפך הוא הנכון. התורה מצוה יותר ומזהירה יותר להטיב עם הצד הגופני של האדם, יותר מאשר עם נפשו. שכן התורה מזהירה כמה וכמה פעמים לגמול חסד ולהחיות העניים ולעשות צדקה עם הבריות, ואילו להטיב עם נפש הזולת כתוב רק פעם אחת "הוכח תוכיח".

מדוע באמת דורשת התורה מן האדם - כלפי זולתו - יותר לצד הגשמי מאשר לצד הרוחני? משום שעל נפש הזולת ישנם "מרחמים" רבים. כי אין האדם מרגיש שזה "על חשבוננו", ואין עינו צרה להלעיט את השני בדבר שאין הוא ממשי אצלו. שכן חרוק הוא מהרגש של עולם הבא. ומה כבר יפסיד אדם אם יעניק רוחניות לחברו, מה שאין כן בתענוגי הגוף שהוא מרגיש בטעמם הערב, אין הוא רודף כל כך להלעיט לזולתו הדברים שנפשו של אדם מחמדתן בטבע - בממון ובסבר פנים יפות.

וכך מצינו אצל הלל הזקן, שטרח להטיב עם הזולת בצד הגשמי, כפי שמסופר בגמרא (כתובות סז): שרץ שלשה מילין לפני עני בן טובים לפי שהיה רגיל בכך ולא כאותם אנשים שמוכנים להלעיט את הזולת בדברים השייכים לעולם הבא... כללו של דבר: למי ראוי ונאה להטיב עם הזולת בעניני רוחניות? רק לאותו אדם שרוצה להטיב עמו בעניני הגוף, שבזה מראה שדורש טובתו באמת ובתמים, כי בזה מקריב מהנאותיו שלו עצמו. אך אדם שדואג לרוחניות של הזולת, ולגשמיותו של עצמו, אות הוא שאינו חפץ באמת בטובתו של חברו.

צדקה בסתר

צדקה וחסד שעושה אדם עם רעהו בסתר, מעלה יתירה יש בה !

נלמד מהפסוק: "כי יגרתי מפני האף והחמה" (פרק ט-יט)

ואמרו חז"ל בגמרא: גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו, דאילו במשה רבינו כתב "כי יגרתי מפני האף והחמה", ואילו במעשה צדקה [בסתר] כתיב (משלי כא) "מתן בסתר יכפה אף" (בבא בתרא ט:). [ופירשו התוס': צדקה בסתר יותר משכך חמה ממשה רבינו בתפלתו, ואף על גב דמשה נמי עשה צדקה בסתר, שמה אותה שעה כבר פסק אותו זכות].

בספר ערוך לנר (מכות כד). מפרט ג' דרגות שישנן בנתינת צדקה בסתר ואלו דבריו: בצדקה יש ג' מיני כסוי וצניעות זה למעלה מזה. האחד, שתהיה הצדקה מכוסה מכל אדם ולא יתפרסם אלא רק לנותן וללוקח. למעלה מזה, שתהיה מכוסה גם לאחד מהם, או שהלוקח לא ידע מי הנותן, או שהנותן לא ידע מי שקיבלה, למען לא יבוש העני בפני העשיר. ולמעלה מזה, שהנותן לא ידע מי לוקח והלוקח לא ידע מי הנותן. וזה הענין שאמרו חז"ל בירושלמי שקלים (פ"ה ה"ד) "לשכת חשאיין, יראי חטא ונותני לתוכה בחשאי, ועניים בני טובים מתפרנסין מתוכם בחשאי".

ומבאר הערוך לנר שזהו ענין השולחן, שהיו בו ג' מיני כסויין, כי השולחן מרמז לצדקה שהוא נקרא שולחן אשר לפני ה', שמתפרנסים ממנו העני והעשיר. העני ע"י שמקבל הצדקה עפ"י ציווי הקב"ה כמו שנאמר "מלוה ה' חונן דל" והעשיר בזה שמתעשר ע"י הצדקה שנותן.

מוסיף הערוך לנר, שבקיום מצוות צריך לשני עניני צניעות: א) שיעשה מעשיו בהצנע מפני בני אדם בינו לבין קונו ולא לעיני בני אדם כדי להתפאר. ב) שאפילו הוא עצמו לא ידע במעשיו... כפי שמצינו בצדיקים שלא היו מאמינים בצדקותם, כענין שאמר רבי יוחנן בן זכאי בשעת מיתתו שלא ידע באיזה דרך מוליכין אותו בעת פרידתו מן העולם.

"וכסף משנה לקחו

בידם".

סיפר כ"ק האדמו"ר מראדזין - רבי אברהם יששכר אנגלרד: פעם אחת נכנסתי אצל כ"ק האדמו"ר מסטמאר - רבי יואל טייטלבוים זצ"ל בויליאמסבורג, לבקש עזרה כספית בעד חכם וצדיק פלוני שהיה בבחינת "ספר תורה השרוי בצער". נקבתי בסכום הדרוש לפי דעתי באופן דחוף לשם הצלה פורתא. אמר לי הרבי "אתיישב בדבר".

אחרי ימים מעטים בא אלי שלוחו והביא כשמונים אחוז מן הסכום שביקשתי, רובו ולא כולו, הוא הסביר לי שבעצם יכול היה לשלוח לי את הסכום כולו, אך איננו עושה זאת כדי שלא אצטער ואתייסר מן המחשבה: "אם פעלתי אצלו כ"כ בקלות, מדוע לא בקשתי יותר".

ואולם כשחלפו יומיים, באה אלי הרבנית מסטמאר והביאה "כסף משנה", סכום שהשלים את נדבתו של הרבי, בסך הכל כדי כפלים ממה שבקשתי...

מרבצי תורה מעולם החסידות

להתרחק מן הפרסום ולא להבליט מעלותיו כדי שלא ינזק מעין הרע !

נלמד מהפסוק: "והסיר ה' מומך כל חוליי" (פרק ז-טו)

ובגמרא (בבא מציעא קז:) אמר רב זו עין. ופירש רש"י: כל חולי - "דבר שכל החולאים תלויין בו, וזו העין, עין רעה". ואומרת הגמרא שרב אומר זאת לשיטתו. שכן פעם עלה רב ונכנס לבית הקברות וע"י לחש שעשה (לשיטת רש"י) הבין בכל קבר את הסיבה למותו, ואמר שרק אחד ממאה מת כדרך העולם (מחולאים) וכל תשעים ותשע האחרים מתו מחמת עין הרע.

כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל הביא (בספרו שו"ת משנה הלכות מהדו"ת ח"ד ס' רעא) את דברי הרמב"ן (בספר האמונה והבטחון - פרק טו) שמה שיעקב אבינו עשה פעולות עם המקלות ברהטים וכיו"ב, אחרי שראה כיצד מסייעים לו מן השמים, באורח פלא, עשה זאת כדי להסוות הנס ולהעלים כדי שלא ישלוט בו עין הרע.

וכמו שמצינו באלישע שאמר לגיחזי "וקח משענתי בידך ולך כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו" וכל כך למה? כדי שלא יכנס עם בני אדם בדברים ויגלה להם לשם מה הוא הולך. ואמנם, כיוון שלא שמר בסוד את הדבר, וגילו, שלטה בו עין הרע, ולא הקיץ הנער. ואף בדבר שהוא מעשה נס שולט עין הרע. שהרי בלוחות הראשונות לפי שניתנו בפומבי שלטה בהן עין הרע ונשתברו.

לפי"ז מבאר גאב"ד אונגוואר, שאפילו יעקב אבינו שהכל בא לו בנס מהקב"ה נזהר ועשה פעולות שלא ישלוט בו עין הרע, באשר שהקב"ה עשה לו נס גלוי ונתעשר עושר עצום, ורצה לכסות זאת שיראה קצת כדרך הטבע. וכן כשבירך יעקב את בני יוסף מנשה ואפרים, ברכם "וידגו לרוב" כדגים שלא ישלוט בהם עין הרע.

והוסיף גאב"ד אונגוואר לספר: "דכירנא כד הוינא טליא והיו שלשה אחים בבית, וכ"ק אמו"ר הי"ד ציוה לנו כשהלכנו לבית המדרש להתפלל, שלא נלך יחד, אלא זה בדרך זו, וזה בדרך זו. וכמו שציוה יעקב לבניו כשהלכו למצרים שלא יכנסו כולם בשער אחד, אלא כל אחד בשער אחר משום עין הרע. עכ"ד הגאב"ד.

יש לציין עוד מקור נאמן להנהגה זו, מדברי חז"ל במדרש (ויקרא רבה פר' כו-ז), אחר שנתבשר שאול מפי שמואל כי ימות במלחמה עם בניו, לא גילה בשורה נוראה זו לאבנר ועמשה אלא "נטל שלושת בניו ויצא למלחמה! אמר ריש לקיש: באותה שעה קרא הקב"ה למלאכי השרת ואמר להם, בואו וראו בדיה שבראתי בעולמי. בנוהג שבעולם אדם הולך לבית המשתה, אינו מוליך בניו עמו מפני מראית העין [שלא תפגע בהם עין הרע] וזה יוצא למלחמה ויודע שנהרג ונוטל בניו עמו ושמה על מדת הדין שפוגעת בו". הרי לנו עדות חז"ל שכך מנהג העולם. והוא שייך בכל זמן ומקום.

יש בנותן טעם להביא כאן את מה שכתב כ"ק האדמו"ר ממנוקטש רבי חיים אליעזר שפירא זצ"ל (בספרו דברי תורה מהדו"ת-נג), כי "מקובל בידינו מהצדיקים, שכאשר הולכים אצל הצדיק שיתפלל על ענין נחוץ וצריכין בזה נס ומופת גדול, יחזיק הדבר בסוד כמה שאפשר קודם שיפעלו בדבר. כי אם יתפרסם הדבר מקודם, יוכל אז לשלוט עין הרע ח"ו ויגרום שלא תבוא הישועה" והביא מקור לכך ממעשה אלישע והשונומית (מלכים ב-ד) עיי"ש.

הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל שאל (בספרו מכתב מאלהיו ח"ד): כאשר מקנא אדם בחברו ומביט בו בעין רעה יכול להזיקו. כמה אשם חברו שמדת הדין כך פוגעת בו?

מבאר הרב דסלר: יתכן שהוא נתבע במדת הדין מפי שהוא גרם, במדה מסויימת, שהראשון יקנא בו. הרי בדוק ומנוסה הוא שמי שאינו חי בעד עצמו כלל, והוא בכל עניינו בבחינת "נותן" ולא "נוטל", איש כזה אינו מעורר קינאה כלל.

"אין טומנין בזבל"...

סח כ"ק האדמו"ר בעל ה"תפארת שמואל" מאלכסנדר: נאמר "בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך" - כאשר אדם מצפין השגותיו ואינו מוציאם לחוץ, הרי הם משתרשים בלבו.

בזמנו, היה צדיק אחד, שנהג בדרכים משונות ומוזרות. הגיב הרבי על כך:

"אמת שטוב ונאה להיות בהצנע לכת, טמיר ונעלם, אבל חז"ל אמרו במסכת שבת: "אין טומנין בזבל". אין לו לאדם להטמין עצמו בעשיית דברים זרים ומוזרים..."

באהלי צדיקים

"סגולות" נגד "עין הרע"

אברך תלמיד חכם, הגיע עם בנו הקטן לביתו של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. הילד היה כשרוני במיוחד ועדיו לגדולות ונצורות. הוא ידע כבר עתה שלושה סדרים מהש"ס. אמר לו רבי חיים: אם הנך רוצה שלא יזיק עין הרע לילד, עליך ללמוד עמו מוסר כל יום. והוסיף, כי לימוד מוסר טוב גם להורים...

אחד מהנוכחים במקום שאל את רבי חיים: מה ענין מוסר להועיל כנגד עין הרע? השיב רבי חיים: "כאשר אדם מתגאה, נותנים בו אנשים עין רעה, לא כן כאשר מחזיק עצמו בענוה".

שאל שוב: הרי מובא בספר חזון איש (מסכת בבא בתרא - ליקוטים סימן כא) שעין רעה באה ממילא ולא דוקא מפני כוונה רעה של האדם, אלא עצם ההתפעלות גורמת לעין רעה. הרי שאין זה תלוי בכוונת האנשים לתת עין רעה?!

השיב רבי חיים: אמת נכון הדבר. אך ישנם שני סוגים של עין רעה: א) כמו שכתב החזון איש. ב) עין רעה שבני אדם מתבוננים ויכולים להזיק.

עוד נשאל רבי חיים: אדם שמצליח מאד וחושש שיתנו בו עין רעה, מה יעשה? והשיב: בגמרא (ברכות נה:) אמרו חז"ל כי מי שחושש על עין רעה של עצמו יראה דופן השמאלי של חוטמו.

עפ"י דרך שיחה

בני ודמעות על הפירסום...

סיפר הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל: יש לי אח באמריקה שהוא מפורסם כ"האדמו"ר מפילדלפיה"... כשהוא הוכתר להיות אדמו"ר, הצטערה על כך מאד האמא שלנו, ובכתה הרבה עד שהכרית שלה היתה ספוגה בדמעות. טענתה היתה: "הרי אנחנו רגילים לעבוד את ה' בצניעה, ללמוד ולהתפלל ולקיים מצוות. מה פתאום הבן שלי התקלקל ונהיה מפורסם, ומחלק שיריים" וכו'...

כשראה האח האדמו"ר, עד כמה הדבר מצער את אמנו הסביר לה:

"כאן באמריקה האנשים צריכים לעבוד. א"א בלי פרנסה... ואז הילדים שלו גם יגדלו ויעבדו בעבודות שונות ויתרחקו לגמרי מה'אידישקייט'. אבל בזה שאני רבי שלהם והם עומדים לצדי, ומשרתם לסייע בידי וכו', בכך שומר אני על החינוך שלהם!" בדברים אלו הצליח להרגיע את האמא...

שיחת בין השמשות

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

יש הוצאות! / הרב נפתלי וינברג

ברוך השם! מי כעמך ישראל!

ממש לאחרונה פרסמנו מאמר שעסק בהחדרת תוכנית הלימודים בעניינים שבין אדם לחבירו במוסדות נוספים. רק עזבו המילים את מכבש הדפוס, וכבר התחילו להגיע תגובות רבות מהורים ומחנכים שמעוניינים להיות שותפים לתוכנית.

מספר הפונים גרם לנו להתרגשות, ואף להתלהבות, אך חובה לא לשכוח שכמו בכל דבר שבקדושה קמים נגדו מעכבים - ויש להתאזר באורך רוח להצלחת המשימה.

עצם ההשתלבות בתוכנית חשובה מאוד, אך חשובות לא פחות מכך הן **ההתמדה וההשקעה העקבית** - כדי שנגיע לתוצאה שהקב"ה יאמר עלינו: "ישראל אשר בך אתפאר!"

כידוע, כל דבר חדש לוקח את הזמן שלו - ומה גם בתחום החינוך בו ההשקעה תמיד רבה. **אשריהם ואשרי חלקם של המחנכים והמלמדים אשר מטים שכם למשימה הקדושה!**

איננו שוכחים לרגע שמי שניצב בפועל ב"חזית" הם המחנכים, ולא אף אחד אחר. אנחנו מכינים את החומרים, מעניקים הדרכה ראשונית, ומבקרים במוסד מפעם לפעם. אך כל זה לא מספיק כלל כדי שהתוכנית תצליח. כאן מגיע מקומם של המנהלים, המחנכים והמלמדים שליט"א אשר מוציאים את המשימה לפועל - בהצלחה מרובה בסייעתא דשמיא!

* * *

בעקבות המאמר המדובר, הגיעו גם שתי שיחות טלפון מאנשים שביקשו להעיר/לחלוק על דבר שנכתב שם. בזכותם נרחיב מעט בענין, כדי למנוע אי הבנות.

כתבתי שספרי מוסר כמו **'מסילת ישרים'** ו'**ארחות צדיקים'** מתאימים למבוגרים. וכאן באה הטענה והלוא גדולי ישראל הורו ללמוד את הספרים אף עם ילדים!

סגנון הביקורת שהושמע באוזני מאלץ אותי לספר שבמשך עשר שנים (!!) זכיתי למסור שיעור ב'מסילת ישרים'. אני, והתלמידים מקשיבים, עלינו והתעלינו כתוצאה מהלימוד בספר הקדוש והנורא הזה.

אך זה כמובן לא הנושא. השאלה היא מה ללמוד עם ילד, האם עדיף חומר שמראש נכתב עבור מבוגרים אם לאו. מי שטוען שקיבל תשובה ללמוד עם ילד 'מסילת ישרים', לא מספר **מה הייתה השאלה**. כלומר, האם ניגשו לאדם גדול ושאלו בזה הלשון: **"יש בפנינו שתי אפשרויות ללמוד עם הילדים, או מסילת ישרים או חומר שמותאם לילדים - מה עדיף?"**

אם זו לא הייתה השאלה - מה הטעם להתנצח אודות התשובה? **הלוא מדובר בתשובה שניתנה לשאלה אחרת לחלוטין!** לא צריך להיות למדן כדי להבין את ההבדל.

אמנם, גם אם בעבר היה מי שהורה (דבר שלא ידוע לנו כלל שהיה, ופשוט שלא היה!) להעדיף ללמוד עם ילדים חומר פחות מובן עבורם מאשר יותר מובן, הרי כיום נוסף לנו ענין ה"ירידת הדורות" המבהיל.

הרי אפילו בטווח הזמן הקצר של עשרת השנים האחרונות, אנו מבחינים בתופעה משמעותית של "ירידת הדורות"! אז כיצד ניתן להביא ראייה מנידון שאינו דומה כלל?

כל אבא יודע שאם ברצונו להשפיע על הילד הוא מדבר אתו בשפה שלו - לא בארמית! אז פשיטא שההשפעה על הילדים תגבר מחומר שמיועד עבורם, מאשר מספרים שגבוהים בכמה רמות מעל הבנתם.

* * *

בנקודה זו עלינו לשבח שוב את המחנכים והמלמדים שתורמים את חלקם בהמחשת החומר לילדים בהתאם להבנתם. כדי להגיע לכך הם משקיעים זמן להכנה, ומחשבה ויצירתיות כיצד להשיג את המיטב - האם יש להם זמן לכך עם כל לחץ החיים?

כבר שנים לא מעטות שאני עומד איתם בקשר, ונוכח לראות שהם מאוד מתקשים למצוא זמן להכנה. יש להם ברוך השם משפחות ברוכות, כולל-ערב וכו' וכו'. כיון שכן מוטלת עלינו, עורכי החוברות, יתר אחריות שהחומר יהיה "שווה לכל נפש" ו"מוכן להגשה".

מלבד זאת שהחומר מומחש, גם התכנים נבחרים בהתאם לצרכי הזמן העכשווי. לדוגמא, שמנו דגש חזק על נושא **"כיבוד אב ואם"** בראותנו עד כמה הענין הזה פרוץ בדורנו לחלוטין.

מחנכים דגולים להם הגשנו את החוברות לסקירה, מילאו פיהם שבח והלל. כמובן שגם נטלנו הסכמות - כנהוג - מגדולי הרבנים זצ"ל ויבדלחט"א.

נקודה לסיום: כתבנו מספר פעמים אודות חוברת **'אדני הבית'** שהוצאנו לאור, אך כאן נתייחס לנקודה נוספת: חוברות אלו בעצם **משלימות** את הערכים שהילד רוכש בתלמוד תורה. ברור שחלק גדול, ואולי עיקר, החינוך מקבל הילד בבית. אך הורים בני דורנו נבוכים לפעמים כיצד ומה לומר/לא לומר וכו'. בינתיים הילדים גדלים, השנים חולפות, ועד שההורים מגיעים למסקנה מה הכי טוב לעשות - הילד עצמו כבר נהפך להורה...

ניתן להזמין את החוברת בטל' 02-5671812 או דרך מוסדות הלימוד של הילדים.

בברכת הצלחה רבה!

25 שנה לצאת העלון

"שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו ובר ארליך שליט"א

מתורתו של הגאון הצדיק רבי משה ובר זיע"א

גליון מס' 834

פרשת עקב - כ' אב תשע"ז - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

מאמרותיו

"זהיה עקב תשמעון"

הלכה: אדם מישראל שיש לו מנורה שעשויה פרקים פרקים, מהו לטלטלה בשבת? כך שנו חכמים: המרכיב קני מנורה בשבת - חייב חטאת". (מדרש רבה)
לכאורה אינו מובן, איזה קשר הלכה זו לפרשת עקב?

ניתן לתרץ ולומר שהמדרש מביא ראיה מהלכה זו בנוגע לתשלום שכר על המצות. עיקר עשייתן של המצוות אינו מהאדם, וכפי שמובא במדרש רבה: "מי הקדימיני ואשלם לו וכו'", מי קילס לפני עד שלא נתתי לו נשמה, מי מל לשמי עד שלא נתתי לו בן זכר". וגם אמרו רז"ל: "אלמלא הקב"ה עוזרו, לא יוכל לו". ומכאן רואים שהן ההתחלה והן הסוף - הכל מהקב"ה. ועל יסוד דברים אלה ניתן לפרש את המשך בעמוד הבא

העיקר הוא המעשה

יוזמתו הנפלאה של מרן הגר"ן שליט"א

הגאון הגדול רבי זלמן נחמיה גולדברג שליט"א משוחח בביתו עם עורך העלון שיחי

האירוע המצמרר שהתרחש בתשעה באב האחרון בכל הנוגע לעלייתם להר הבית של מאות יהודים (וביניהם גם כאלה שהיו בעלי חזות חרדית) בניגוד לפסק ההלכה המפורש של פוסקי הדורות אשר אסרו זאת בתכלית האיסור, זיעזע בין השאר גם את אב בית הגדול - הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה גולדברג שליט"א (המכונה בפי לומדי התורה הגר"ן על פי ראשי התיבות של שמו).

מבט לאירועי השבוע

מי כעמך ישראל

השבוע זכיתי בסייעתא דשמיא לעלות לקברו של התנא הא-לקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א למירון יחד עם בני משפחתי שיחיו לרגל שמחת החלאקה של נכדי מנחם מנדל שיחיה.

כשהגעתי לשם, ריגש אותי מאוד המחזה שנגלה לנגד עיניי: המוני יהודים שיחיו מכל קצוות העולם עוטפים באהבה את הציון הקדוש של רשב"י. ואם תשאלו מה כל כך ריגש אותי מהמראה הזה, אשיב כך: תקופה זו היא הרי תקופת "בין הזמנים" אשר בה קורצים ומפתים את הטיילנים - חופי הימים ושאר האתרים המיוחדים לנופש.

והנה נוכחתי לראות שעם ישראל הקדושים מעדיפים להשתטח על קברי הצדיקים מאשר לנהור למקומות הנופש והבילוי. המראה שחזיתי בו, הזכיר לי את מראות ל"ג בעומר: בתוך המערה שבו גנזו רבי שמעון, יהודים שופכים את צקון ליבם בדמעות ומעיתרים בתפילה לאביהם שבשמים בעבור הכלל ובעבור הפרט. ואילו מחוץ למערה, רוקדים ושמחים ממש כמו בשמחת תורה.

ואז חשבתי לתומי שאילו סנגורם של ישראל רבי לוי יצחק לוי מברדיטשוב זיע"א היה

המשך בעמוד אחרון

תמונות מספרות...

הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א עם שאר בשרו ר' יוסף פרלמן ז"ל ותלמידו המובהק הרה"ח רבי בנימין דרוק שליט"א

המזעזע הזה, החל רבי זלמן נחמיה לפרט את הבעיות ההלכתיות הסבוכות שקשורות לעליה להר הבית בזמננו גם לשיטת אלה שטובלים במקוה טהרה קודם לעלייתם ושמגיעים למקומות שעל פי שיטתם מותר להם לעלות לשם. וכך הוא הסביר: "קשה מאוד השמירה על טהרת הגוף לאחר הטבילה שלפני העליה להר הבית

המשך בעמוד אחרון

כל המעוניין לקבל את העלון "שמעו ותחי נפשכם" למייל שלו יפנה לכתובת המייל: haravveber@gmail.com

לקט של הדברים הכתובים בגליונות אלה מושמעים בהרחבה בסדרת הקלטות "שמעו ותחי נפשכם" להשיג: 02-5828284

את העלון ניתן לראות בע"ה www.veber.co.il

מוצאי שבת		הדלקת נרות	
ירושלים:	8.05	ירושלים:	6.51
תל-אביב:	8.07	תל-אביב:	7.07
חיפה:	8.08	חיפה:	6.59
באר-שבע:	8.07	באר-שבע:	7.07
רבינו תם:	8.43		

המעוניינים להגיע לקבלת הקהל של הרב עדו ובר שליט"א תלמידו של הגה"צ רבי משה ובר זיע"א בכדי להיוועץ בענייני מציאת הזיווג, שלום בית, חינוך ילדים ופרנסה על פי תאריך לידתם ושמותיהם, יתקשרו לטל. 02-5828284

הפסוק "ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", שהרי לכאורה הוא אינו מובן: אם זה "כמעשהו", איזה "חסד" הוא? אלא שהחסד הוא שהקב"ה מחשיב לאדם כאילו הוא עצמו עושה הכל. וזהו כוונת המדרש כאן באומרם שהמנורה

הוראה למעשה

ה אדם צריך לקיים את הציווי "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים",

היינו שצריך לקיים את המצוות בכל יום, כמו בפעם הראשונה.

המקור בפרשה: "אנכי מצוה אתכם היום". פירש רש"י: "שיהיו עליכם חדשים כאילו שמעתם בו ביום".

כלל גדול בעבודת הבורא ב"ה – העיקר הוא האמונה, ועל זה היה מזהיר אדוני אבי זקני זללה"ה (הוא הבעש"ט הקדוש נ"ע). וזהו שורש לכל התורה והעבודה, וזהו שאמר דוד המלך ע"ה: "כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני", כי עיקר המצות היא האמונה להאמין ב-ה', ומי שהוא מאמין ב-ה', יכול להתפלל

מענייני הפרשה

"כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה וגו' לא תירא מהם וגו'"

"כתבתי פירוש זה הפסוק במקום אחר באופן כי ישאר תיבת "כי" כפשוטו, ולא כמו שנדחק רש"י לומר שעל כרחק הוא לשון דילמא, אלא הכי פירושו: אם תאמר בלבבך ותודה על האמת שמצד הטבע לא תוכל לכבוש אותם כי רבים הגוים האלה, אלא בעזר אלקי, אז לא תירא מהם, כי יהיה אלקים בעזרך. אבל כשתאמר – כוחי ועוצם ידי, אז תירא מהם. וכן מוזכר בהדיא אחר כך בפרשה: "פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה" וגומר כ' עד "ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי כח זכרת את ה' אלהיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל". וזהו כלל גדול בכל מה שהאדם עושה ומצליח, הן דבר גדול הן דבר קטן, יתן הודיה ושבח להשם יתברך שהזמין לו ויודה להשם יתברך שהזמין לו זה הדבר".

"ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם"

"כאן רמז שלא יאכל אדם אכילה גסה

כבר עשויה פרקים פרקים, והאדם שרק מחבר אותה נקרא – בונה, וחייב. אם כן, מדה טובה מרובה – "והיה עקב תשמעון" וגו' ושמר ה' אלקיך את הברית ואת החסד וגו'.

(מתוך הספר "ירם משה" מהגה"צ רבי משה וובר זיע"א)

בכל יום, כי אם הוא מאמין שה' הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, הוא בכל יום בריה חדשה. וכל העולמות הם ברואים חדשים וצריך להתפלל וליתן שבח והודיה למי שברא הכל וגם ברא אותו ולהתפלל על נפשו ונפש אשתו ובניו ועל פרנסתו וכל טוב, ואם אינו מאמין באמונה שלימה שהקב"ה מחדש בכל יום מעשה בראשית, נעשין אצלו כדבר ישן ורגיל ונמאס אצלו לדבר דברים אחדים בכל יום ויום.

זהו "וכל יום יהיו עיניך כחדשים", כי "חדשים לבקרים רבה אמונתך", פירוש כי על ידי שחדשים לבקרים, היינו שאתה מחדש בכל יום מעשה בראשית, על ידי זה רבה אמונתך". (מתוך הספר "דגל מחנה אפרים")

למלאות כריסו, רק יאכל כדי חייו כמו שכתוב: "שבר רעבון" – שישבור הרעבון ולא יותר. זהו שאמר: "לא במסכנות", ראה תראה שלא יהיה במסכנות. אבל גם כן לא בריבוי גדול. וזה המוסר נרמז גם כן במה שכתוב "ואכלת ושבעת", כלומר כל מה שאתה אוכל – תהיה שבע בו, כמו שאומרים לתינוק דרך מוסר: ראה כי בזה שאני נותן לך – תהיה שבע, כלומר לא תחפץ יותר".

"ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל"

ודרשו חז"ל: "בוגיה – שתלמידי חכמים שבה מחדדין זה לזה כברזל". וידוע שאמרו רז"ל: "מאי עניות? עניות דתורה, דעיקר עניות שהוא עני בדעת". וידוע דהתורה נקראת "לחם", שנאמר: "לכו לחמו בלחמי", והיינו "ארץ אשר לא במסכנות" – בעניות דתורה תאכל בה לחם, רצה לומר לא תלמוד תורה בקצרות שכל ח"ו, רק "לא תחסר כל בה", הן נגלה, הן נסתר. ארץ אשר אבניה ברזל כפי שדרשו רז"ל: "דאורא של ארץ ישראל מחכים". (ישמח משה)

בסיעתא דשמיא

מחידושי העורך שליט"א

שאלות קצרות על הפרשה ותשובות בצידן:

1. מה הקשר בין סוף הפרשה הקודמת לבין תחילת פרשתנו – פרשת עקב?

תשובה: רש"י מסיים את הפרשה הקודמת במילים: "ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם", ואילו את פרשתנו פותח רש"י במילים: "אם המצות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון". ומכאן ניתן להבין שבאם נשמור את המצות הקלות של ה' (וקל וחומר – החמורות) "למחר לעולם הבא ניטול שכרם".

2. חז"ל אומרים: "והיה" – לשון של שמחה. צריך להבין על איזה שמחה מרמז לנו הפסוק "והי' עקב תשמעון".

תשובה: בעל הטורים כותב בתחילת פרשתנו: "ועקב - ענוה. למוד מן העקב הזה שהולך אחר הרגל דרך ענוה, ולפיכך אינו ניגף כמו אצבעות הרגלים". ומכאן מובן שבגלל הענוה באה השמחה וזאת משום שהעניו לא מתלונן ולא מתמרמר על מצבו כי הוא יודע שבעצם לא מגיע לו דבר וכל מה שיש לו, זו מתנת חיים מה', בניגוד לגאווותן שכל היום הוא עצוב מפני שאין לו את כל מה שחושב שמגיע לו.

3. מדוע הפסוק הפותח את פרשתנו מדבר רק על השמיעה ל"משפטים" ("והיה עקב תשמעון את המשפטים"), בנגוד לפסוק המסיים את הפרשה הקודמת האומר "ושמרת את המצוה ואת החוקים ואת המשפטים".

תשובה: ניתן לומר שהחשש הגדול יותר הוא שלא נשמור את המשפטים שקשורים לעקב כי מדובר במצוות שנראות בעינינו כקטנות ושאלו מבינים את טעמיהן, בניגוד ל"חוקים" ולשאר המצוות שאין אנו מבינים את הטעמים שלהן. והסיבה לחשש הזה נובע מכך שאנו יכולים לומר בנסיבות מסוימות שלא שייך הטעם של המצוה ולכן אנו פטורים מלקיימה (וכדוגמת הסיפור בגמרא במסכת "שבת" על רבי ישמעאל שרצה לקרוא לאור הנר כי חשב שאצלו לא שייך שיטה אותו, ולבסוף העיד על עצמו שאם בית המקדש היה קיים הוא היה צריך להביא קרבן חטאת, כי כמעט שנכשל בעבירה הזאת).

ומכאן נלמד קל וחומר: אם את אותם המשפטים שקשורים לעקב עלינו לשומרם בכל פרטיהן ודקדוקיהן, קל וחומר שאת שאר החוקים והמצוות שאיננו מבינים את טעמיהם, צריך להקפיד לשומרם ולקיימם.

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים – מרת יהודית רובינשטיין ז"ל – נפטרה בו' ניסן תשע"ג

העין החדה שהובילה לתפיסת הגנב

אף רחש קל לא נשמע. עיניו של האיש קמו בחוריהן. חירון עז כיסה את פניו וידיו החלו רועדות. אך הוא לא איבד את עשתונותו והשיב:

"וכי מדוע חושדים בי? איזה כסף גנבתי? אינני יודע מאומה!"

ספק החל מכרסם בלבו של אב בית הדין, אך חזקו עליו דבריו של רבי שמואל והוא איים על הגנב:

"הנני להזהירך, כי אם לא תודה על האמת, אצוה להלקותך!"

המתח היה עצום, אך הגנב עמד בעקשנותו וסירב להודות במעשה.

"עלילת שוא טפלו עלי!" זעק בחמת זעם. כהרף עין תפסו אותו שני הגברתנים, השכיבוהו על הספסל והחלו להפליא בו את מכותיהם...

מבין שורות הקהל החלו להשמע קולות מחאה וחמלה. מכה אחר מכה נחתה על גבו, וכח הסבל שלו הלך וכשל.

"די! די!" צוח בכאב, "הריני מודה! אני הוא הגנב!" והמלקות פסקו באחת.

לאחר שהגנב הודה בגניבה, הוא הוביל אחריו את הדיינים למקום שבו הטמין את הכסף הגנוב.

הבנתי כי ודאי עולל משהו ומשום כך הוא פוחד פן יתפשוהו בקלקלתו

"רוח הקודש מפעמת ברבי שמואל!" עבר הקול מפה לאוזן. התדהמה היתה גדולה, ואיש לא פיקפק עוד בפחיתותו ובראיתו החדה של רבי שמואל.

רק רבי שמואל עצמו לא היה מופתע מן הגילוי המרעיש. וכשחביריו הביטו בו במבט סקרני, הוא נשא את הסברו בפניהם וכך אמר:

"וכי סבורים אתם כי רוח הקודש לי?" שאל ונצטחק בטוב לב, "לא מינייה ולא מקצתיה. אלא שביום ראש השנה יצאתי לרגע את בית הכנסת שבחורבה, וראיתי את הברנש הזה רץ במהירות ומביט בכל רגע לאחור. הבנתי כי ודאי עולל משהו ומשום כך הוא פוחד פן יתפשוהו בקלקלתו. כששמעתי למחרת היום את דבר הגניבה, ידעתי איפוא מיד מיהו הגנב..."

כזה היה רבה של ירושלים, אשר גם ביום הדין בין תפילה לתפילה, לא שכח לפקוח עין על הנעשה בעירו.

והוסיף: "הנני מתנה שתאפשרו לי לעשות כל מה שאמצא לנכון".

דבריו נתקבלו בתדהמה. "מהי כונתו של רבי שמואל? וכי מה הוא מבקש לעשות?" תמחו הכל.

בקשתו נשמעה מוזרה מאד, והכל היו סקרנים לראות איך יפול דבר. הם חיזקו את ידיו של רבי שמואל והביעו את הסכמתם לתנאי שלו.

רבי שמואל קרא לשני השמשים הגברתנים של בית הדין, ובקול רם ציוה עליהם: "לכו נא והביאו לפנינו את פלוני מבייתו. אם יסרב לכם, הביאוהו בכל תוקף ואל תאמרו לו בשום פנים על שום מה נקרא הוא לכאן".

הגאון רבי שמואל סלנט ז"ע רבה של ירושלים

היתכן שרבי שמואל אינו שוקל כראוי את מעשיו?

רחש של לחש עבר בין האנשים. היתכן שרבי שמואל אינו שוקל כראוי את מעשיו? לא ולא. כזאת לא יתכן! יש לקיים את התנאי ולחכות בסבלנות להתפתחות הענינים... כרבע שעה חלפה, ואל חצר החורבה הובא האיש בלוי שני השליחים, ופניו מתממות... הנאספים פינו מיד דרך, והוא הובל אחר כבוד אל בית הדין. הס הושלך בחדר. אב בית הדין קם ממקומו ובטון תקיף פנה אליו: "עליך להודות כאן, קבל עם ועדה, כי שלחת יד בכסף לא לך, וכי החבאת אותו במקום מסתור".

בית הועד שבחצר החורבה הומה כמרקחה. כל חשובי העדה ישובים שם, מכונסים בתוך עצמם ואבן כבדה מעיקה על לבם. גניבה נוראה התרחשה בתוככי עיר הקודש, בעצם יום ראש השנה!

כל הממצאים הובילו לכך שידו של יהודי היתה במעל, והרגשה קודרת קיננה בלבבות. שאון רב עלה מבחוץ. סקרנים וסתם "עמך", עקרות בית והולכי רכיל, ילדים ומבוגרים – כולם עסוקים היו באותה סוגיה, חוקרים ודורשים ומחפשים קצה של חוט שיוביל למציאת הגניבה. הם אינם יכולים לעבור לסדר היום. יש לבער את הרע!

האווירה היתה מחושמלת. אף רחש קל לא נשמע. רק קולות הפצפוף של נוצת האוז המפלסת לה דרך על גבי הדף

אחד הדיינים שבבית הועד נקש על השולחן ופתח את הדין.

– "מורי ורבותי", אמר, "עלינו לפרסם בזאת כתב נדוי וחרם על הגנב, באם לא יחזיר את הגניבה בתוך שלושה ימים".

אותות של הסכמה נראו על פני הנאספים. מן החדר הצדדי הובא גליון ניר גדול, קסת דיו ונוצה מחודדת. ברוב חשיבות התיישב הסופר והחל כותב את נוסח החרם. האווירה היתה מחושמלת. אף רחש קל לא נשמע. רק קולות הפצפוף של נוצת האוז המפלסת לה דרך על גבי הדף ומצרפת אות לאות – העידו על מציאותם של חברי בית-הדין בחדר.

"הנני מתנה שתאפשרו לי לעשות כל מה שאמצא לנכון"

הגאון רבי שמואל סלנט, שהיה עדיין צעיר לימים, היה היחידי שגיחך למשמע הדברים. "וכי מה ערך לחרם ונידוי אצל גנב ועובר עבירה?" שאל בתמיהה את הנאספים. "והרי גם קדושת יום הדין לא הרתיעהו מלבצע את הגניבה".

"אכן, צדקו דבריו", נענו הרבנים. "אבל מה ניתן, אפוא, לעשות?"

רבי שמואל קם מכסאו ופנה אליהם בקול בוטח.

"יכולני להביא בפניכם את הגנב כבר עתה, אולם הנני להתנות עמכם תנאי", אמר

הודעה ואזהרה

לכל אחינו בני ישראל ובחון לארץ ה'!

אחרי שזכינו בחסדי השי"ת שחר הקדש והמקדש חמדת ישראל נמצא ברשותנו, ורבים מהמון בית ישראל נותרים לחזות עין בעין את מקום הקדש והמקדש, ויש מהם שנכנסים בשטח הר הבית אשר מדורי דורות אנו מזהרים ונמנעים מלהיכנס בכל שטח הר הבית כולו פן נישל ח"ו באסור חמור בפגיעה בטהרת המקום הקדוש הזה.

זאת ועוד, ברבות הימים נעלם מאתנו המקום המדויק של המקדש וכל הנכנס אל שטח הר הבית עלול להיכנס מבלי יודעים אל מקום המקדש וקדש הקודשים. ואז יכשל באיסור חמור של כרת ח"ו.

לפיכך אנו חוזרים ומזהירים על מה שהזכרנו מכבר שכל יהוה איש ואשה להיכנס לכל שטח הר הבית. בלי הבדל דרך איה שער שנכנסים בו. ומלבד עצם הזהירות מאיסור חמור זה של פגיעה בטהרת מקום הקדש והמקדש, יש גם מצווה רבה של מורא המקדש ושמיירתו.

ובזכות זאת זיכנו הקב"ה לתשועתו המהירה לחיישי אולתנו ונשמח לחזות בנועם ה' ולברך בהיכלו ולעבדו בלבב שלם במהרה בימנו אמן.

דבריו של הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג שליט"א על כתב אזהרה גדולי הדורות שלא לעלות להר הבית משום שאפילו אם פעם אחת צריך להתפנות לשירותים, פגה הטהרה הנדרשת לעליה להר הבית. כמו כן קשה מאוד למדוד את הגבול המדויק בין המקומות ה"מותרים" על פי שיטתם לבין המקומות שגם הם מסכימים שאסור בתכלית האיסור להיכנס אליהם. (הערת כותב השורות: דבריו של הגאון רבי זלמן נחמיה שליט"א אינם צריכים חיזוק ובכל אופן

חתימת הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג שליט"א על כתב אזהרה גדולי הדורות שלא לעלות להר הבית

שבין הרמב"ם לראב"ד. באם אחתום על הנוסח שקובע שהעונש שחל על אלה שעולים להר הבית הוא כרת, יתפרש הדבר שאני מכריע כפסק הרמב"ם ואת זאת אינני רשאי לעשות". אולם זמן מה לאחר מכן גילה הרב אברמסקי שה"מגן אברהם" פוסק כדעת הרמב"ם ואז בלב שלם ובשמחה רבה הוא נאות לצרף את חתימתו לנוסח האזהרה של גדולי הדור.

כשסיים לספר את המעשה הזה, נדם כדרכו בקודש לשעה קלה והתבונן בחלל האויר. ואז לפתע התעורר ממעין גיגיו, נעץ בי את עיני התכלת הטהורות שלו ואמר: "ראוי להזכיר לשבח ולברכה את מורך ורבך הגה"צ המשפיע רבי משה וובר זי"ע שהיה הראשון אשר יזם את תליית השלט האוסר את העליה לשם והצבת השומר בכניסה להר הבית בכדי להציל יהודים מהמכשול הנורא הזה.

דבריו של הגרז"ן ריתקו אותי למושבי חשתי באותה העת שאני מצוי בעולמות טמירים. שעה קלה לפני פרוס השבת, יצאתי ממעונו מתוך תחושת התעלות רוחנית עילאית מהשהיה הקצרה במחיצת ענק התורה הזה שכל עם ישראל זקוק לו עד הגאולה השלמה ולאחריה.

אזכיר כאן את האירוע שתועד לפני כמה חודשים אשר בו נראו נשים ערביות שרודפות אחר קבוצת יהודים שעלו להר הבית ובשל כך הללו נאלצו להמלט למקומות בהר הבית האסורים בתכלית האיסור גם על פי שיטתם). ואז לאחר שרבי זלמן נחמיה הביע שוב את כאבו ודאבונו לבו מאותם אלה שמשרבים לציינת לפסק ההלכה של גדולי הדורות, הגה רעיון מבריק: "ראוי להחתיים את גדולי התורה של דורנו על נוסח אזהרת פוסקי הדור הקודם והנוכחי בדבר האיסור לעלות לכל חלקי הר הבית". וכדרכו בקודש, ביקש מייד שימציאו לו את נוסח האזהרה היא בכדי שיוכל לצרף את חתימתו ובכך לקיים את מאמרו הגמרא (מסכת מכות דף י) "מצוה שבאה לידי, אקיימנה". ובנוגע לנוסח האזהרה הנ"ל של גדולי

הדור, סיפר מרן הרב גולדברג שליט"א עובדה מעניינת: "הגאון הגדול רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל בעל ה"חזון יחזקאל" שהיה ראש ישיבת סלבודקה בבני ברק, היסס בתחילה האם לצרף את חתימתו לנוסח אזהרת הרבנים בשל הפסיקה שמופיעה שם בדבר עונש הכרת שחל על העולים להר הבית. וכך הוא הוא אמר: "הרי חומרת העונש של העליה להר הבית בזמננו נתונה למחלוקת הראשונים

בשורה משמחת ומרנינה

הספר שמובטח שבסייעתא דשמיא יביא ברכה ושמירה לכל בית בישראל לקראת הימים הבאים עלינו לטובה, חובה וזכות להביא לכל בית בישראל את הספר "ירים משה"

על התורה, על פרקי אבות ועל המועדים של הגה"צ המשפיע רבי משה וובר זי"ע אשר בו שזורים סיפורים מדהימים ומרתקים בליווי תמונות מרהיבות עין

ניתן בעז"ה לרכוש את הספר בחנויות הספרים המוכרות וגם בטל. 058-5828284

לשהות גם בזמנם הפנוי במחיצתך ולפקוד את קברי הצדיקים שלך. אנא ממך, מלא את משאת נפשם ותגאל אותם גאולת עולמים. *רבי (אליהו) וובר*

תמונת השבוע:

שמחת החלאקה של הילד מנחם מנדל ברששת שיחי' בקברו של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א במירון

מבט לאירועי השבוע - המשך מעמוד 1

עומד שם ורואה את המראה המלבב הזה, הוא היה מרים עיניו כלפי מעלה ואומר: ריבונו של עולם, ראה מי כעמך ישראל?! בניך מעדיפים

בשורה משמחת ומרנינה

לראשונה לאחר שנים רבות, ניתן להשיג את הסגולה הייחודית שבסייעתא דשמיא תסייע להוציא את כלל ישראל ממצוקותיהם ולהביא להם ישועה ומוזור. בדבר פרטים אודות הסגולה הייחודית הזאת והתיקון שמלווה אליה, נא להתקשר למספר הטלפון 02-5828284

תיקון החיד"א להצלחה, רפואה, פרנסה ומציאת הזיווג - טל' 02-5828284

לעילוי נשמת אבי ר' ישראל יוסף משה בן ר' אהרן מנדל ז"ל

גליון רס"ח
שנה ר' תשע"ז

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחה לייסון על אישור לשרתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

אחד מנכבדי צפורי שהכניס את בנו לבריתו של אברהם אבינו, הזמין את רבי שמעון בן הלפתא להשתתף בשמחתו. ביום המיועד, כשבאו רבי שמעון ובני עירו לשערי העיר צפורי, ראו כמה נערים עומדים באחת החצרות ומשחקים, כשראו הללו את רבי שמעון, בעל הדרת הפנים של תלמיד חכם, עצרוהו ואמרו לו בקול מתקלס: "לא תזוז מכאן עד שתרקוד מעט לפנינו". גער בהם רבי שמעון: "הן זקן אני, ואין זה נאה לי", אך אותם הנערים קלי דעת לא הקשיבו לדבריו, וסרבו להניחו להמשיך דרכו. נשא רבי שמעון עיניו למעלה וראה כי נגזר בשמים על אותה חצר בה ניצבו הנערים, שתיפול. פנה אל הנערים ואמר להם: "אני אשיר ואתם תענו אחרי, לכו לבעל החצר, ואם ישן הוא עוררו אותו, וכך תאמרו לו: ראש החטא ותחילתו - מתוק, אך סופו - רע ומר!" רבי שמעון התכוון לומר בדבריו, כי האב אשר לא חניך את הנערים הללו ולא הרביץ בהם חכמה, מוסר ודעת, סופו יהא רע ומר. לשמע חילופי הדברים התעורר בעל החצר, מיד יצא אל רבי שמעון ונפל לרגליו ואמר: "אל תשים לבך לדבריהם, שכן נערים שוטים המה". השיב רבי שמעון: ומה אוכל לעשות, והגזירה על ביתך שיפול כבר נגזרה? רק זאת אוכל לעשות בעבורך, שלא יפול הבית עד שתוציא מתוכו את כל אשר אתה חפץ להוציא. מיהר בעל הבית להוציא חפציו מהבית, ובו ברגע שכילה מעשיו, קרסו הבית והחצר והפכו לתל חרבות.

(ע"פ מדרש רבה קהלת ג' ד')

פרשת השבוע

ורם לבבך ושכחת (י"ח - ד')
מסופר על הרה"ק רבי רפאל מבראשד זיע"א שאמר: איזה חסד עשה עמנו הקב"ה שאסר לנו את הגאווה, תארו לעצמכם לו היתה קיימת מצוה להתגאות, איך אפשר לקיים מצוה שכזו?

ועצר את השמים (י"א - י"ז)
פעם בעת עצירת גשמים, הכריזו בבית מדרשו של הבעש"ט הקדוש זיע"א על הצורך להרבות בתפילה ובתחנונים על הגשם. בעת התפילה שמע הבעש"ט יהודי פשוט אחד, שכאשר הגיע לו"עצר את השמים ולא יהיה מטר" הרים את קולו ואמר את המילים בכוונה גדולה. שאלו הבעש"ט אחר התפילה מה כיוונת ב"ועצר את השמים"? השיב, כיוונתי שהש"ת יסחוט את השמים, כמו עוצר זיתים, ולא תישאר בהם אף טיפת מטר אחת. אמר לו הבעש"ט יפה כיוונת.

והסיר ה ממך כל חולי (ז' - ט"ז)
מסופר על הרה"ק יעקב מרדזימין זיע"א, שבא אליו פעם עני אחד והתאונן על מר גורלו, לא זו בלבד שאין לו פרנסה כראוי, אלא שלאחרונה החל לסבול ממיחושים וחלאים. אמר לו הרבי, בספר תורה הלא אין נקודות ואם כן יש לקרוא 'והסיר ה' ממך כל חלי', ה' יתברך יסיר מן המך - מן העני כל מחלה. והברכה התקיימה והיהודי נהיה בריא.

ויאכילך את המן (ח' - ג')
פעם שאלו את הגה"ק רבי אייזל חריף זיע"א, הרי במדבר אכלו כל בני ישראל את המן, העשיר לא הרבה והדל לא המעיט. היאך איפוא קיימו מצות צדקה? השיב להם: העשירים קיימו מצות צדקה, בכך שאמרו לעניים איזה טעם לבקש לטעום במן, שכן העניים אינם יודעים כלל טעמו של מאכל טוב.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:05 ת"א: 8:07 ר"ת: 8:43

פרשת עקב

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:51 ת"א: 7:07

איך יכול ליקח אח את אחותו

מסופר: בזמנו של הרה"ק המגיד רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א, היה איש אחד גר במלון בכפר אצל שר אחד משרי פולין. והאיש היה חייב ממון רב לשר, ולא היה ביכולתו לשלם לו. ותפש השר את האיש ואשתו ובניו והכניס אותם לבית הסוהר, לכל ימי חייהם. והאיש ובניו ישבו שם ימים רבים, עד שבא עת שאשתו ילדה שם בן זכר. ובאו אנשים חשובים אל השר, והפצירו בו שיתן חירות ורשות להשוכר ואשתו ומשפחתו ביום השמיני למול את בנו. ונתן להם רשות ויצאו מבית הסוהר, והשר העמיד שומרים אצלם שלא יברחו. ונתאספו עשרה יהודים מהסביבה, ומלו את הילד, ועשו סעודת ברית מילה, ובא גם כן הסוהר הראשי מהחצר להשתתף בסעודה, ושנו י"ש הרבה עם הסוהר, עד שהיטיב לבו ביין.

אמר הסוהר להקראים: "הנה, יש לי שלשה סוסים טובים, אשר הם קלים במרוצתם כמו הצבאים. ואם תשלמו לי, אז אקח את השוכר ואת אשתו ובניו, ואוליכם לעיר הרחוקה מכאן עשר פרסה בלילה הזה". כי היו ימי החורף, אשר הדרך חלקה בתכלית והלילה ארוך מאד. והסכימו כולם לזה, ונתנו לסוהר כסף, ולקח את האיש ובניו ביתו, וברחו בתחילת הלילה. והשומרים היו כולם שיכורים מריבוי שתיית הי"ש, ונרדמו ולא ידעו מזה כלל. והנה, בזמן קצר נסעו שלש פרסאות מהחצר, ונזכרו ששכחו את הילד הנימול. ובכו בכייה רבה, והיה בדעתם לחזור. ולא רצה הערל, כי היה ירא לנפשו כי יתוודע לשר שגנבם. ונסע עד שבאו בסוף הלילה אל עיר אחת, והערל חזר לדרכו. והנה בחצי הלילה כאשר פג הי"ש מהשומרים, קמו משנתם וראו שברח היהודי ובניו ביתו. ותיכף הלכו וסיפרו לשר. ושלח השר סוסים רודפים בכל הדרכים ולא השיגם.

סיפרו לשר: שהילד הקטן נשאר בחצר. ולקח השר את הילד, והיה בדעתו שהוא יהיה לו לעבד לעולם. וכאשר בא הסוהר מדרכו, סיפרו לו איך שהשוכר ובניו ברחו מהחצר. והסוהר היה איש מוכשר אולם חשוק בנים, ובעיני השר נשא חן. והלך הסוהר לשר, וביקש ממנו שיתן לו את הילד והוא יגדל אותו בביתו ויהיה לו לבן. ונתן אותו השר, וגדל אצלו הילד עד שהיה בן שמונה שנים, וקרא להסוהר ולאשתו אב ואם. וכשהיה בן שמונה שנים, חנכו לעסוק במרעה הצאן.

פעם אחת היה בשדה עם הצאן, ונפלה קטטה בין הרועים. אמרו לו: "אל תדמה בנפשך שאתה מיוחס לבנו של הסוהר. ובאמת אתה לא מבני עמנו, ויהודי אתה". וסיפרו לו את כל המעשה, ולא האמין לדבריהם. ואמרו לו: "אם אין אתה מאמין

לדברינו, הא לך אות. ראה שאתה נימול, ואנו ערלים". וראה שכן הוא כדבריהם, וחשב בדעתו: אם כן שמורע היהודים אנכי, רצוני גם כן להיות יהודי כמו אבי ואמי האמיתיים, וחשב מחשבות איך לברוח לעיר בין היהודים.

פעם אחת נסע הסוהר ואשתו מביתם, וידע הנער שיחזור לביתם רק אחרי כמה ימים. ותיכף אחר נסיעתם ברח לנפשו, עד שבא לעיר בין היהודים, וסיפר להם המעשה. ותיכף חלצו ממנו את בגדי השעטנו, ולבשו אותו בגדי יהודי וטלית קטן, ונתעכב שם כמו שנה, ולמד א"ב וסדר התפלה. ואחר כך נשלח משם לעיר אחרת, כי יראו פן יתוודע הדבר, ושם למד חומש עד לימוד התלמוד, ונעשה בר מצוה. ואחר כך נסע משם לשיבה, ונעשה שם למדן בגפ"ת. ומשם לקח אותו יהודי אשר היה גר במלון ללמוד עם בניו, ועסק במלמדות כמה זמנים.

הבעל הבית אשר עסק אצלו בעסק המלמדות, היה מחסידיו של הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זיע"א. ופעם אחת כשנסע הבעה"ב שלו לרבו. אמר להנער: "הנה אני נוסע כעת מחר לרבי לזלאטשוב, אם רצונך לנסוע עמי אקח אותך". אמר המלמד: "ולמה לא יהיה רצוני בזה? אדרבא, אפשר שהרב הקדוש יגלה לי מקום אבי ואמי". למחרת נסעו שניהם לזלאטשוב, ונכנס הבעה"ב במחיצת קדשו, ואחריו נכנס המלמד וסיפר לצדיק את כל הנעשה עמו, ואיך שהוא אינו יודע מאביו ואמו איה מקום מגוריהם. ולא השיב לו הרבי על זה, רק לקח חתיכת קלף, וכתב על הקלף כמה תיבות, ותפר הקלף בתוך חתיכת עור. וציווה להמלמד שילבש את הקלף תמיד תחת בגדיו, והקלף יהיה כך תפור, ולא יפתח אותו, עד שיגיע אצלו עת דודים. וכשיעמוד תחת החופה, שיהיה רב או מורה צדק אשר יפתח את תפירת העור, ויקרא מה שכתוב בקלף, ורק אחר כך יכול לקדש את הכלה כדת.

אחר כך נסע חזרה לביתו של בעל הבית והמשיך לעסוק במלמדות, והעור אשר היה תפור בו הקלף, לבש מתחת בגדיו תמיד, כאשר ציווה הצדיק, ואף פעם לא פתח ולא ידע כלל מה שכתוב בקלף. לאחר תקופה נסע ממקום זה למקום רחוק, ועסק גם שם במלמדות, עד שהגיע לפרקו ונעשה בן תשע עשרה שנה, אז התחילו השדכנים לשדך לו את בת זוגו. ובמקום שהוא עסק שם במלמדות, רחוק כמו חמש פרסאות, היה דר איש עשיר בכפר. והאיש היה דרכו לבוא לפרקים אצל בעה"ב שהוא עסק שם במלמדות. ונשא המלמד חן בעיני העשיר מאוד, עד שהיה אוהבו כמו אב את בנו.

משל ונמשל

בלי שמן ודלק לא תוכל להפליג

משל לשר אחד שנסע באניה, היתה האניה מפוארת ומשוכללת בכל מיני שכלולים, ומלחיה היו לבושים בהידור רב, טייל השר על סיפונה, הביט סביבו, לכל הצדדים והיה שבע רצון מכל מה שראתה עינו. ביקש השר ללמוד כיצד מפליגה האניה, הוריד אותו רב החובל לבטן האניה, הביט השר, ולתדהמתו הרבה מה רואות עיניו? חדרים מפויחים, ובהם מכונות הפועלות ברעש גדול, לבוש המלחים המפעילים את המכונות, אינו מצוחצח, אלא מלוכלך בשמן ובדלק המכונות, רואה אתה? שאל רב החובל את השר, מכונות אלו הינם לב ליבה של האניה, הם הפועלים לנסיעתה הבטוחה.

חשב השר לעצמו: "לא יתכן הדבר, כי באניה כה מפוארת, נאה ומשוכללת, יהיו חדרי המנועים המפעילים אותה כה מלוכלכים ושחורים, ולבוש המדים יהיה כלבוש הקבצנים". מיד ציוה השר לרב החובל לנקות ולצחצח את המנועים והמכונות, ולהיות אחראי על כך שלא לטנפם יותר בשמן ובדלק, מובן לכל שמכונה בלי שמן ודלק לא תוכל להפליג.

כך הוא הנמשל: עולמנו מבורך כולו בעצים יפים, ימים ונהרות, בריאה נפלאה מאד, אולם קיומו של העולם כולו הוא בזכות תלמידי החכמים היושבים ועמלים בתורה הקדושה, ודי להם בקב חרובים מערב שבת לערב שבת.

הודעה משמחת

ניתן לתרום עבור הפצת העלון החשוב

והמבוקש "סיפורי צדיקים"

בעמדות "קהילות" המפוזרים

בבתי כנסיות בכל רחבי הארץ.

להעשיר היתה בת כלילת המעלות, ורצה מאוד לזווגה עם המלמד, כי מאוד נשא חן בעיניו. עד שנגמר הדבר, וכתבו תנאים למו"ט, וקבעו זמן החתונה. וכשבא זמן החתונה נסעו הבעה"ב והמלמד להעשיר הנ"ל, וכשבאו לקח אותם העשיר בכבוד לביתו, עד הגיע זמן החופה במו"ט. וכשעמד החתן תחת החופה, נזכר פתאום מציווי הרב הקדוש רבי מיכל, שלא יקדש את הכלה כי אם שיהיה תחת החופה רב או מורה צדק, ויראה מה שכתוב בקלף. אמר למחותנו: "ידידי מחותני, אי אפשר לערוך את החופה היום". וסיפר לו הציווי מהרבי, שצריך שיהיה רב נוכח תחת החופה, ודחו את החופה ליום המחר. ותיכף שלח מחותנו מרכבה לעיר הסמוך לכפר, להזמין את הרב לחופה. ולמחר בא הרב, ועשו החופה כנהוג, וקודם שקידש הכלה, לקח החתן את הקלף מתחת מלבושיו, ונתן להרב שיקרא מה שכתוב בו. וראה הרב שלא נכתב, כי אם שש תיבות הללו, דהיינו: "איך יכול ליקח אח את אחותו".

כראות הרב את זה, נבהל מאד ועמד כמשתומם, כי לא הבין את פירוש הכתב. והראה להחתן, והחתן כשקרא את הקלף נתמלא שמחה גדולה, והתחיל לספק בידי, ורץ מהחופה בשירה ובזמרה לבית אבי הכלה. ונבהלו כל העומדים שם, והמחותן נבהל מאוד, כי חשב שאולי שיגעון תפס את החתן. ושאל אותו הרב: "בקשתי שתגלה לי מה קרה ולמה אתה כל כך שמח מקריאת התיבות הללו". וסיפר לו החתן את כל המעשה מהחל עד כלה, ואמר להרב, ששמחתו הוא, כי דעתו היא, שברור הוא שהרבי הקדוש ראה ברוח קדשו, שהמחותן הוא אבי, והכלה היא אחותי". אחר כך דרש וחקר הרב מהמחותן מאיזה עיר הוא, וסיפר לו איך שברח מהשר. ושאל אותו הרב: "האם הציל הסוהר הציל את כל בני ביתו?", אמר לו: "רק ילד קטן שכחתי שם". שאל אותו הרב: "כמה שנים עברו מזמן הבריחה?", אמר שחלפו תשע עשר שנה. אמר החתן: "גם ימי חיי הם תשע עשרה שנה, ואני הוא בנך הילד הנימול ששכחת, והכלה היא אחותי". ואמר לו כל הסימנים שם, את שם הסוהר ושם השער מהחצר וכו'. ואכן נודע שהמחותן הוא באמת אביו, ונפלו זה על זה בבכיות רבות. ואחר כך גדלה השמחה בכפלי כפליים משמחת החתונה. והודו להקב"ה שבזכות המגיד הקדוש מולאטשוב זכו להינצל מאיסור, וזכה למצוא את אביו ואת אמו ומשפחתו.

צ'ין אדם לחברו

ליישוב יהודי מוקשה

עבודה שלימה היתה אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א (יומא דהילולא כ"א מנ"א) ללמד זכות על כל יהודי, יהיה מי שיהיה. הוא היה אומר, כשם שיש צורך להתייגע ולעמול בכדי ליישב רמב"ם מוקשה, הוא הדין 'יהודי מוקשה' צריכים לחפש עליו זכות וליישובו.

מחוייבים לעזור לעניים

מסופר: פעם שאל הרב אריה לייב בנו של הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, מה ניתן להשיב לאותם האנשים הטוענים, כי אין ראוי לתת צדקה אלא רק לחולים ומסכנים אשר אינם מסוגלים לעבוד, אבל לאותם שאינם עובדים בגלל הזנחה ועצלות, למה יחיו על חשבון הזולת, ועל חשבון עמלם וזיעתם של אחרים? השיבו ה"חפץ חיים": חכמינו אומרים, ארבעים יום קודם יצירת הוולד מכריזים על האדם אם יהיה עני או עשיר. ובהתאם להכרזה ולגורל שהוכרו עליו, כך בדיוק נותנים לו כשרונות או טבע המידות. לאדם שנגזר עליו להיות עשיר, נותנים לו עם העשירות גם מלוא חפניים וריוות ומרץ, כדי שיוכל לצבור הון ועשירות שנגזרו לו. אבל מי שנגזר עליו להיות עני רח"ל, הרי שיחיד עם העוני נותנים לו מהשמים גם כבודות באבריו

ועצלות בחושי. אדם זה בגין עצלותו, מעדיף לאכול לחם יבש ולחיות בדוחק, ובלבד שלא יצטרך לעבוד קשה עבור פרנסתו. ואם כן מה לנו כי נלין על אותם עניים שעצלותם נובעת כביכול מקללת אלקים ולא ברוע לבסג אין ספק אפדה, כי מחוייבים אנו לעזור להם.

שכינה שרויה ביניהם

סיפר אחד מתלמידיו של הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א: יום אחד בשעות הצהריים התלוויתי אל ראש הישיבה בדרכו הביתה, כשהתקרבו לביתו הבחנתי כיצד הוא מסדר את חליפתו, מיישר את כובעו ומחליק את זקנו. היתה השערתי שמסתמא הוא מארח אורחים בביתו, ומשום כך פניתי אל ראש הישיבה ואמרתי לו כי אשלים את השיחה בהודמנות אחרת. לא, לא! משיב רבי שלמה זלמן, אינני ממתין כעת לאורחים, שאלתי, וכל ההכנות הללו על שום מה? כאן קבלתי תשובה נפלאה, תשובה עם לקח טוב. הנה חז"ל אומרים (מסכת סוטה י"ז) 'איש ואשה זכו שכינה ביניהן' במקרה שלי זכיתי ב"ה לחיים של שלום עם זוגתי, ואין בינינו שום מריבה חלילה. כך שהשכינה מוצאת את מקומה בביתנו, ההכנות הללו לכבודה של שכינה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ' מנ"א
הרה"ק רבי אליעזר ב"ר יהודה צבי
מסטרעטין (תרכ"ה)
יום ראשון כ"א מנ"א
הרה"ק רבי אלכסנדר מזידיטשוב ב"ר יצחק
אייזיק (תקע"ח)
הרה"ק רבי צבי ב"ר יעקב יצחק ה"חווה"
מלובלין (תקצ"א)
הרה"ק רבי אהרן מבעלזא ב"ר ישכר דוב
(תשי"ז)
יום שני כ"ב מנ"א
הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן
ב"ר יעקב (תקל"ג)
יום שלישי כ"ג מנ"א
הגה"ק רבי דב בעריש גוטליב ב"ר יעקב יד
הקטנה על הרמב"ם - תקפ"ח)
יום רביעי כ"ד מנ"א
הגה"ק רבי אפרים זלמן מרגליות ב"ר
מנחם מאניש (מטה אפרים - תקפ"ח)
יום חמישי כ"ה מנ"א
הרה"ק רבי ישכר דב בער מולאטשוב ב"ר
יהודה לייב (בת עיני - תקנ"ה)
הרה"ק רבי אברהם חיים מלינסק ב"ר
נפתלי מראפשיץ (תקצ"א)
הגה"ק רבי יעקב אורנשטיין ב"ר מרדכי
זאב (ישועות יעקב - תקצ"ט)
יום שישי כ"ו מנ"א
הרה"ק רבי נח נפתלי מקאברין ב"ר ישראל
יעקב (תרמ"ט)
הרה"ק רבי יואל מסאטמר ב"ר חנניא יו"ט
ליפא (תשל"ט)

עצונה הלכות

נארת הרה"ג נטליאל הבן רביטבין שליט"א
מח"ס "בא אור" רפרס זימי תרס"ג על המעשים.

חסרת הסכין

מהשולחן בברכת המזון (א')

א) נוהגין לכסות הסכין בשעת ברכת המזון. (שו"ע אור"ח סימן ק"פ סעיף ה')

ב) על פי קבלה צריך להסיר לגמרי את הסכין מעל השולחן, ואין די בכיסויו. ("כף החיים" שם ס"ק ט"ו)

ג) יש דעות אם צריך להסיר הסכין בשבת ויו"ט, ובכף החיים (שם) כותב ע"פ דברי האריו"ל, שצריך להסיר הסכין אף בשבת. (ה) בברכת מעין שלוש אין צריך להסיר הסכין. (עיין "אשל אברהם" מבוטשאטש שם)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

הגלין לזכותו

של הר"ר שמחה בן חנה פערל
להיושע בדבר ישועה ורחמים

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "עקב"

"ואכלת ושבעת וברכת" [ח, י]. 'מאה ברכות' היא סגולה בדוקה וזולה.

אשה גדולה נפטרה בדמי-ימיה ברמת אלחנן בחורף תשס"ה, ושמה הרבנית מרת ל.נ. קרלינסקי ע"ה. במשך כשנה וחצי נשאה בדומיה את המחלה שתקפה אותה, ולא רק שלא באה בטרוניות ומענות, אלא היא ובני ביתה הסתירו את דבר מחלתה.

בני המשפחה הסתירו את האסון שפקד אותם בהסתר אחרי הסתר, וזאת בהוראת גדולי הדור. רק בחודש האחרון שלפני הפטירה נפוצה השמועה קמעה, ויחרד כל העם.

אף אחד לא ידע, אבל הכל ידעו. ולא רק השכנים ברמת אלחנן, אלא גם בקהילות מרוחקות. הכיצד? – בתקופת מחלתה עשתה הרבנית קרלינסקי ע"ה כל מאמץ אפשרי על מנת לחזק את עניין 'מאה ברכות' שניתנו על ידי דוד המלך כסגולה להינצל מכל צרה ומצוקה.

תקופה קצרה לפני פטירתה פורסמו דברי חיזוק בעניין מאה הברכות. אנחנו מצטטים כאן כמה קטעים מהדברים הללו, שבהם מתארים הכותבים את הצרות הנוראות הפקודות אותנו רח"ל, ומשדלים את הקוראים להשתמש בסגולה הבדוקה של דוד המלך.

יש לנו תרופת פלאים שהוכיחה את עצמה. בימי דוד המלך כשמתו מאה נפשות מישראל כל יום, ראה דוד ברוח קודשו שסיבת המגיפה היא משום שלא בירכו את ה' כראוי. עמד ותיקן להם לישראל מאה ברכות, ופסקו למות.

אומר רבינו הב"ח כי הגזירה היא תמידית, בכל דור, ואין לה תקנה, מלבד מאה ברכות! וזאת בתנאי שתאמרנה בכוונה הראויה, אחרת אין זה מברך כי אם מנאץ. ועלול לבוא לידי הזכרת שם שמים לבטלה רח"ל.

"ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך". אל תקרי "מה" אלא "מאה". הקב"ה ברוב רחמיו נותן לנו יום יום חיים על כל המשתמע מכך. מה הוא מבקש מאתנו? מאה ברכות, ואנחנו – נסרב!?

הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל היה אומר שדוד ראה שמלאך המוות משתולל ר"ל, ויש עידנא דריתחא נוראה, וצריכים לעצור את המגיפה בצורה מיידית. מה ניתן לעשות מהיום למחר?

לעשות תשובה יסודית על כל הדברים הצריכים תיקון? – עבודה קשה היא זו! בוודאי לא בשביל יום או יומיים! אבל בינתיים השריפה משתוללת! ומפילה חללים! והזמן דוחק!

פעולת ההצלה המהירה ביותר היא אמירת מאה ברכות בכוונה בכל יום. סגולה זאת, בכוחה לפתוח שערי ברכה ולסתום פיות מקטרגים... אילו היינו 'מדברים' עם הקב"ה מאה פעמים ביום, לא היה יכול להיות כעס כזה על עם ישראל. הבעיה היא שלא מדברים עם השי"ת. "בפיו ובשפתיו כבדוני ולבם רחם ממני" – השפתיים נעות, אבל הלב לא חי! אנחנו מתחננים אליך, בוא תקדיש לאחים שלך כמה דקות! ואולי בעצם הם מקדישים אותם לך, מי יודע! במגיפה לא רואים מי הבא בתור! וביחד נעצור את המגיפה, בעז"ה. זכור נזכור, הדרך הבטוחה לעצור את המגיפה, היא הסגולה שנתן דוד המלך – מאה ברכות בכל יום. ע"כ דברי החיזוק.

הנפטרת הדגולה העלתה על הכתב אגרת מיוחדת בו היא מתארת את מצבה הקשה, ומתחננת בפני כל מי שהאגרת מגיעה לידו שיתחזק בעניין מאה הברכות. הדברים נכתבו על ידה בערב שבת קודש פרשת חיי שרה, תשס"ד, ובעת שהופצה האגרת עדיין לא ידעו הקוראים מי היא האשה הגדולה העומדת מאחרי הדברים. כדי שלא יהו אותה, שינתה הרבנית קרלינסקי כמה פרטים, וכתבה, למשל, שהיא אמא ל-10 ילדים, בעוד שבביתה היו 11 ילדים בלעה"ר.

אנו מביאים כאן את האגרת המצמררת. וזו לשונה:

תמיד היינו שומעים את הסיפורים הללו מן הצד. מנידים ראשו בכאב, ופולטים אנחה עמוקה: ה' ישמור, שלא נדע מצרות. תמיד גם היינו משתדלים לעזור. אם לפני – בהצטרפות לאלף ספרי תהילים, ואם אחרי – בחתימה על הוראת קבע של 10 דולרים ל-36 חודשים.

בעלי אברך. בוגר ישיבת פוניבז', ותורתו אומנותו. אני מתנכת באחד מבתי הספר החשובים של החינוך העצמאי. זכינו, בסיעתא דשמיא, לעשרה ילדים חמודים, מוצלחים ומצליחים, המרוויים אותנו מלוא חופניים נחת. חיינו בשגרה נעימה ויפה, כשהדאגה המרכזית שהטרידה אותנו היתה איך לגמור את החודש, ואיך נסתדר עם גזירת הקיצוצים. למחרת ראש השנה חשתי ברע.

הרופא האזין לי ברצינות רבה ושלח אותי בדחיפות לבצע סדרת בדיקות. הוא גם פרש בפניי, ללא רחם, את כל האפשרויות הצפויות, המרגיעות מצד אחד, והמאיימות עד מוות מצד שני. עם כל המשמעותיות של המילה.

קיוויתי שגם הפעם, כמו בהרבה מקרים אחרים, אקבל את הדף הלבן הנפלט מהמחשב בקופת החולים, ובו נאמר שמצב בריאותי תקין, והכל בסדר. יחד עם זאת קיננה בי תחושה איומה, שהפעם, הפעם, גזרו בשמים אחרת.

בימים הטרופים שבין יום הכיפורים לסוכות, נערכה הבדיקה הגורלית, שגילתה את התוצאה החמורה, וכך בעוד שבכל בתי ישראל עסוקים בחדווה-רבתי בהכנות קדחתניות לחג השמחה הקרב ובא, חזרתי אני לביתי שבורה ורצוצה, כשאני מודעת בוודאות, ללא שמץ של ספק, שהנני נושאת בקרבי את המחלה הנוראה.

שלושה ימים לאחר מכן, הרופא המטפל בי נתן לי להבין שבעזרת הטיפולים הקשים אוכל לשרוד בחיים אולי שנתיים. כך הפכתי באחת, מאשה פורחת ושמחה, לאדם חולה, המודה על כל יום שעובר עליו.

מני אז, שנתי אינה שינה, לבי ומחשבותיי נושאים אותי אל ים של עצב ודאגה, מכאוב וייסורים.

באותו רגע החלטתי שעליי להלחם בכל כוחי. עליי לקרוע את גזר הדין שנחתם לי אך לפני שבוע. ידעתי שהנשק היעיל הוא, זכויות! זכויות, ועוד זכויות, ועוד זכויות.

פתחתי ספר תהילים, מנסה לדחוק את המחשבה על הצפוי לי בשבועות הקרובים, על הטלטלה שמשפחתי האהובה תאלץ לעבור בתקופה הקרובה, וכמו מן השמים עלו במחשבתי מילות הטור בסימן מ"ו:

ידוד המלך תקן מאה ברכות, וכו', כי בכל יום היו מתים מאה נפשות מישראל, ולא היו יודעין על מה היו מתים, עד שחקר והבין ברוח הקדש ותקן לישראל מאה ברכות, ועל כן תקנו חכמים ז"ל אלו הברכות על סדר העולם והנהגתו, להשלים מאה ברכות בכל יום. וצריך כל אדם לזוהר בהם, והפוחת אל יפחות, והמוסיף יוסיף על כל ברכה וברכה שנתקנה לו, וכו'. וכתב הבי"ח שהטעם שהביא הטור את טעם התקנה, הוא, להורות שהסגולה הזו לא נתקנה רק לדורו של דוד, אלא היא נצחית, ומביאה לכך שלא ימותו לפני זמנם.

חשבתי בלבי, כמה כסף וכמה טירחה הייתי מוכנה להשקיע עבור רופאים, ועבור טיפולים, ובלבד לחיות! לחיות, ולוא מספר שנים, ולזכות להשיא כמה מילדיי... וכאן כתובה סגולה ותרופה, שחור על גבי לבן, שנוסתה והועילה בוודאות, ובטירחה כל כך מועטת! לומר את הברכות – שממילא נאמרות בכל יום – במעט יותר התבוננות ותשומת לב. בחרתי ליטול את התרופה הזו במהירות האפשרית, וכמה שיותר. אני אומרת 'ברוך אתה'... ואני מרגישה איך אני, אשה פשוטה, יש לי קשר ישיר עם השי"ת, עשרות פעמים ביום. אני נתונה בידך, והכל נהיה בברוך.

אני מבקשת מכם, חזקו בבתיכם את המאה ברכות, השתדלו לאמץ לעצמכם החלטה, עכשיו – כשהאגרת עדיין בידכם – לברך כל ברכה וברכה בקול, ובכוונה.

נשים ואמהות יקרות, אשריכן שאתן זוכות, ותזכינה עד 120 בעז"ה, לטפל בילדיכן מתוך נחת. אתן זוכות להגיש לטפכן ארוחות מזינות מדי יום. ובעת אשר אתם סועדים בצוותא, בניחותא, השתדלנה להשריש בביתכן, בקרב הילדים, לברך ברכה בקול ובמתינות. נצלנה את הישיבה המשפחתית של האמא עם ילדיה להחדרת הנכס החשוב והנשגב הזה, שאם יתרגלו בו – יתמידו אחר כך לאורך ימים. וזכות זו תעמוד בעז"ה לכל הדור בו אנו חיים. עכ"ל האגרת של הרבנית קרלינסקי. וכל מילה נוספת, מיותרת.

יש לפנינו סגולה בדוקה, זולה עד מאוד, שאינה דורשת מאמץ מיוחד, מכיון שאנחנו הרי ממילא מברכים כל יום את הברכות, ומה שצריך להוסיף הוא רק – כוונה (עלינו לשבח).

"וקשרתם אתם לאות על ידכם וגו' [יא, יח]. קשר התפילין מסמל "בכל דרכיך דעהו".

האדמו"ר מבויאן שליט"א אומר כי קשר התפילין "שד-י", אותו אנו קושרים בהנחת התפילין, מלמדנו כי בכל פעולותינו ומעשינו אנו קשורים להקב"ה, בבחינת "בכל דרכיך דעהו". ממש בכל רגע ורגע וכל תזוזה ולו הקלה ביותר בחיינו חייבים להיות מחוברים להקב"ה ורק כך ידע האדם כיצד עליו לקיים מצוותיו.

רבי לוי יצחק מברדטשוב זיע"א ביום אחרי עבור חג הפסח וחג הסוכות היה משכים קום לביהכ"מ, וכנשאל מדוע, השיב כי לאחר שבוע שלם בו הוא לא הניח תפילין הוא לא יכול לחכות רגע אחד נוסף מהזמן בו מותר להניח תפילין ועל כן מיד בבוקר כאשר אפשר כבר להניח תפילין הוא מרגיש צורך נפשי לא לאחר הנחתן אף לא לרגע אחד! אך יש אנשים שאצלם התפילין הן דבר שהוא מהם והלאה, ולא רק שאינם מניחים אותן אלא הם חפצים שיהודים אחרים לא יקיימו מצווה זו.

הא לנו **דוגמא נפלאה** על כך: הרב כהנמן זצ"ל, מייסדה של ישיבת פוניבז', היה ידוע באותם ימים של קום המדינה ככותבת לכל צרה. אם לא היו מקומות לימודים בעיר מסוימת מיהר הוא להקים, ואם במחוז כלשהו היו צעירים הזקוקים למעט חום ואהבה היה הוא ניגש ומעניק להם בכל מאודו. גם לנוקמים מהמדינה המוקמת והולכת היה לו מה להציע, אם מקום מגורים זמני ואם משלוח מצרכי מזון בסיסיים, כך ששמו של הרב היה כתובת לכל נצרך.

לצורך מימון פעולות נשגבות אלו היה זקוק הרב לקשת רחבה של תומכים שיואלו להיות שותפים בפעולות כבירות אלו. ואמנם, מדי פעם היה נוסע הרב למדינות הים והלהיב את לבותיהם של "החוצניקים", והם היו מזילים זהב מכיסם ומודים לרב על הזכות שהטיל בחלקם להיות חלק מעשייה ברוכה זו. פעם אחת הגיע הרב לביתו של עשיר גדול וסיפר לו על מצוקת החינוך בארץ ישראל ועל אלפי ילדים השוהים בארץ ללא קורת גג חינוכית. העשיר חייד לרב ואמר: "לידיעתך, כבוד הרב, יש לי לב רחום ואני אוהב להשתתף בהקמתם של מוסדות כאלה, אולם תנאי יש לי שאם תבטיח שתמלאו – אטול על עצמי את כל הוצאות בניית מוסד שכזה". "ומהו התנאי?" – שאל הרב. "ברצוני שבמקום הלימודים החדש שתפתח ילכו התלמידים גלויי ראש ואף לא יניחו תפילין." – אמר העשיר – "אם תבטיחני שתמלא שתי דרישות אלו הרי שהמומן לבניית המוסד לפניך". הרהר הרב קמעה, הפך בדעתו ולחץ את ידו של העשיר בהסכמה: "כדברך כן יהיה! ייפתח המקום והחוסים בצילו ילכו גלויי ראש ולא יניחו תפילין". ואמנם קיים העשיר את הבטחתו ושילם את כל הנדרש להקמת המוסד. ימים ולילות עבדו הפועלים בניצחו של הרב והנה קם בניין המוסד ועמד בתפארתו. מיד לאחר חנוכת הבית ותחילת שנת הלימודים שלח הרב מברק לנדיב הנכבד בו מבקש ממנו שיואל להגיע למוסד כדי לראות מה אכן נעשה בכספו. ואמנם לא ארכו הימים והנדיב מודיע על בואו. יצאו הרב ומלוויו להקביל את פני העשיר ולקחוהו למקום הבניין החדש. התרשם הנדיב מהפאר וההדר ושמח על השלמת הבניין אבל את תנאו לא שכח. "אמור לי, כבוד הרב, האם מילאת את התנאי שדרשתי בשעת התרומה?" – שאל.

"וודאי!" – ענה הרב ומיד הובילו יד ביד אל עבר האולם הגדול. כשנפתחה דלת האולם נגלו עיניו של הנדיב הנכבד מאות בנות ישראל היושבות בצניעות ושוקדות על תלמודן תחת שבט ביקורתן של מורותיהן המיוחדות.

צנועות, תורניות, בעלות מידות טובות ומחונכות להיות אמהות יהודיות לתפארת, אבל ללא כיפה ותפילין...

ועוד **מעשה** שסיפר הגאון הדרשן המופלא רבי יעקב גלינסקי שליט"א, שפעם נזדמן לקנות דבר מה אצל יהודי שהייתה לו חנות בביתו. תוך כדי הקניה שמע הרב בכי של תינוקת בוקע מהדירה, הדבר עורר את רחמי הרב שביקש מהמוכר שיכנס להרגיע את התינוק. המוכר ענה שיש לו מטפלת שידועה היטב שזהו תפקידה, ואכן הילד לאחר זמן קצר נרגע. כנס המוכר לדירתו על מנת לברר מה קרה עם התינוק, והנה הוא רואה – לתדהמתו הרבה – שהתינוק עטור בתפילין בידו ובראשו. לשאלתו את המטפלת לפשר הדבר המוזר הזה נענה על ידה בתמימות: "פשוט אני רואה שבכל פעם שאתה מניח תפילין אתה נרדם. הבנתי שזוהי סגולה נפלאה לשינה. ניסיתי אותה אצל התינוק ואכן הסגולה הצליחה..."

וכאן אולי זה המקום לעורר על אלה המתעצלים להתפלל במניין ומניחים תפילין בביתם ותפילתם היא "שמע ישראל" ותפילת העמידה, והזמן המוקצב הוא 5-10 דקות לכל היותר ולא עוד יש שנרדמים על הכורסא באותה עת.

על כן כל בן תורה ובר דעת יקבע לו מקום לתפילתו בביהכ"מ ויקפיד שכל תפילותיו תהיינה במניין כמ"ש "כי ביתי בית תפילה" – שם בביהכ"מ ובביהמ"ד השכינה שורה.

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב חזני ז"ל, לע"נ מרת פארי דני בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ רפאל בן שהין ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ דוד בן כורשיד ז"ל, לע"נ יוסף בן אסתר ז"ל, לע"נ אליהו בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ מנחם בן פאני ז"ל, לע"נ לידה בת רחל ז"ל, לע"נ שרה בת כורשיד ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ שמואל בן יוליאנה ז"ל, לע"נ מרים בת קודסיה ז"ל, לע"נ מולוק בת טורן ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

פְּרֻשֵׁת עֵקֶב | תשע"ז

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נֹא לְשׁוֹמֵר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

פְּרֻשֵׁת עֵקֶב חֲמַד

יִצְחָק אֲרִיאֵל ע"י בֵּית הַכְּנִסִּית שְׁכֻנַּת עֵין חַמָּד - אֲבִשְׁרֵת צִיּוֹן

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרֻשֵׁת עֵקֶב – יֵרָאֵת שָׁמַיִם

"וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמָּךְ, כִּי אִם לִירָאָה אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ, לְלַכֵּת בְּכָל דַּרְכָיו וְכו' (דברים י, יב)"

כותב בעל 'נפש החיים', אין מדובר פה באדם, שאין לו יראת שמים כלל, אלא מדובר פה באדם, שלמד תורה, ורק לאחר מכן למד יראת שמים, גם אדם זה הוא באותה קטגוריה, **באשר הוא לא עירב יחד יראת שמים עם לימודו.**

דוגמה לכך הוא האדם, שהניח חיטים ורק אח"כ שפך על זה חומר משמר. אין בכך שום תועלת לחיטים, כי בכדי שהם לא יתקלקלו, צריך לערבם יחד. **כך התורה והיראה צריכות להלך יחד, כי שתיהן הן דבר אחד.**

האדם נתון לעליות וירידות, ומחמת כך מצבו בעבודת ה' איננו קבוע ויציב אלא לפי הלך רוחו ומצב רוחו, **אולם ה'יראת שמים' שבאדם היא זו שמעמידה אותו שלא יעשה נגד התורה והיפך רצון הבורא.** ולכן ה' דורש מהאדם את התורה האמיתית, והיא תורה עם יראת שמים.

עד כמה יראת שמים חשובה אצל ה', כמבואר בחז"ל (ברכות פ' אין עומדין דך לג'): "אמר רבי שמעון בר יוחאי: אין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא **אוצר של יראת שמים.**"

שנאמר: **יֵרָאֵת ה' היא אוֹצְרוֹ (ישעיהו לג,ו)** ובדרך כלל בגנזי המלך נשמרים הדברים היותר יקרים בכמותם ואיכותם. ואמרו עוד חכמים: "כל מי שיש לו יראת שמים, שקול כנגד כל העולם כולו, שנאמר 'כִּי זֶה כָּל הָאָדָם (קהלת יב,ג)".

מצינו בכתובים, שהעמידו את עבודת היראה בראש סולם המעלות הרחניות. כמו שאמר דוד המלך בתהלים: **"יֵרָאֵת חֲקְמָה יֵרָאֵת ה' (תהלים קיא,י)",** וכן שלמה המלך אמר בחוכמתו: **"תְּחִלַּת חֲקְמָה יֵרָאֵת ה' (משלי ט,י)".**

והסיבה לזה היא, כי האדם אשר השלים נפשו ביראה האמיתית קנה לעצמו כלי מפואר, שלתוכו יוכל להכניס את חכמת התורה, ובלעדי יראת ה' - לחוכמה אין מקום משכן בגוף האדם - וחסר לו היסוד להעמדת החוכמה בתוכו.

ובזה מבואר, מה שדרשו חז"ל, בגמרא שבת: "אמר רבא- בשעה שמכניסים אדם לדן, אומרים לו נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, עסקת בפריה ורביה, צפית לישועה, פלפלת בחוכמה, הבנת דבר מתוך דבר, ואפילו הכי, אם יראת ה' היא אוצרו אין, ואי לא. ע"כ.

והיינו, כי אפילו אם האדם עסק בתורה כל חייו, ומילא את תפקידו בעולמו, על ידי שפלפל בחוכמת התורה, והבין דבר מתוך דבר. אולם היה חסר ללימוד תורה שלו את הדבר המעמיד, אותו חומר שהוא מבחינת חומר משמר, כך בתורה ה'יראת שמים' משמרת אותה, שלא תתליע ותרקוב, **ומעדיף ה', שהאדם לא היה לומד ומעלה את לימודו לשמים, מאשר לימוד בלי יראת שמים ח"ו.**

כי לימוד תורה בלי תערובת יראת ה', אין ללימוד זה קיום. והרי בהעדר היראה אין בכל מעשיו, אלא פרי באושים, שאין מי שחפץ בו.

העלון מוקדש להצלחת

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
משפ' שטרית
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
עינת בת רחל ברכה
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה חי הפקות ואירועים
יוסף ליאור בן דליה אפרת פרנסה בקלות ובשפע
נטלי בת יונית
קסיר אפרים וב"ב
י.מ.ש כדורי
אקבלי יוסף חיים בן נסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

ציווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
עמית בת טובה
חגית בת גילה
נתנאל בן ג'ינה
אסף בן סופיה
מיטל בת מלכה
אילן בן ג'וליאט

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר
נועה בת מזל טוב
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי
גילה בת אקבאל - בריאות ואריכות ימים
אסתר בת סוליקה
אורן בן אסתר
יהודית אסתר פראל בת חיה- בריאות ואריכות ימים
נעם יצחק בן רחל ברכה
אקבאל בת שושפארין
תמר פורטונה בת מיסה רפאל משה בן רחל
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
שלו בן משה פחימה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת זוהרה
עינת בת רחל ברכה
רינת רחל בת עפרה
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבריה
יצחק בן חנון
ר' אליעזר בן עטיה

12/08/2017		כ' אב תשע"ז	
פרשת עקב			
הפטרה: "ותאמר ציון"- ישעיה מ"ט			
ר"ת	יציאה	כניסה	י"ם
20:53	20:03	18:52	י"ב
20:50	20:01	19:10	ת"א
20:53	20:03	19:12	זריפה
20:51	20:01	19:10	ב"ש

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מברשת ציון

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה	העלון מוקדש לעילוי נשמת מרים בת שרה ע"ה	רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליד אלחנן רפאל בן איריס וליד אורי חיים בן שלי	זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
---	--	--	--

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק י"ד

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

מה הדין בספק עניין בישולי גוים ומה הדין כאשר הבישול נעשה בכלי שני על ידי הגוי?

שאלה: **?**

תשובה: **!**

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת ציון מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':
כאשר יש ספק בישולי גוים, ואין ספק על עצם כשרות התבשיל, ספק דרבנן לקולא ומותר. **מקורות:** הרמ"א (שם סי"א). וע"ע בספר ללקוט שושנים ח"ה (עמוד שכו).

במקרה שאופן הבישול על ידי הגוי מעיד, שנעשה בכלי שני, מותר - ואין בו איסור. **מקורות:** שו"ת שרגא המאיר ח"ו (סימן קסז). אולם אם מערה מן הקומקום וכדומה, קיימ"ל עירו מבשל כדי קליפה. וגם בזה יש מקילים היות וקליפה לא עולה על גב שולחן מלכים.

איסור בישולי גוים שייך בבתי חרושת, אף שאין חשש לקירוב דעת, היות שאינו מכיר את המבשל.

אולם יש המתירים. **מקורות:** ברכי יוסף (יו"ד סימן קיב) בשם תשובת מהריט"ץ (סימן קסא). אולם החיד"א דחה דבריו, והעלה, שיש להקל בפת פלטר, אך לא בבישול גוי. ובשו"ת מנחת יצחק ח"ג (סימן כו אות ו) העלה להחמיר. וכן כתב בשו"ת שבט הלוי ח"ו (סימן קח אות ו), שיש סומכים על המבואר בקצת ספרים, שאין איסור בישולי גוים בבית חרושת, שאינו בכלל גזירת חתנות. אך משמע מהחזון איש זצ"ל שיש להחמיר בזה. ובשו"ת באר משה ח"ד (סימן מח) כתב, שיש לצרף שיטה זאת להקל. ועיין בספר ארחות משפט - אושינסקי (עמוד תא) שלכאורה, יש לצרף זאת בבישולי נכרים במסעדות, שהרי הסועדים שם אינם מכירים את המבשל, והוא אינו מכיר אותם, ולא מבשל בשביל סועד מסויים. וכן דעת הגר"מ פינשטיין להקל, כפי שהובא בשו"ת רבבות אפרים ח"ה (סימן תקצו).

עיסה, שביליתה רכה ושופכים אותה על הכירה ומתפשטת עליה ונאפית, דינה כאפיה ודי בהדלקה על ידי יהודי, היות והקובע והמגדיר הוא כאשר קובעים עליו סעודה ומברכים עליה ברכת-המזון.

מותר לשתות קפה או תה שהכין הגוי, אם אין בו חשש איסור אחר, כיוון שהעיקר בתערובת הוא המים, והקפה בטל אליו. **מקורות:** שו"ת יחיה דעת ח"ד (סימן מב). ומוכח מדברי האחרונים, שלא חששו לביטול איסור לכתחילה, היות שהוא מדרבנן. וכן פסק בשו"ת תשובות והנהגות ח"ד (סימן קצג) ובפרט כאשר היהודי נותן את הסוכר דהוי גמר מלאכה על ידי ישראל. ושוב ראיתי בשו"ת שאלו לברוך-טולדאנו (חיו"ד סימן מז), שבמשקה תה אין משום בישולי גוים, היות שהרוב הוא המים, ואין בישול גוי במים. ע"ש. וכאשר אבקת הקפה עברה תהליך קלייה או בישול בבית החרושת [כפי שעושה חברת "עלית"], מה שהגוי נותן את המים, אין בו איסור של בישול גוי, היות שאין בישול אחר בישול.

הרושם בקיום מצוה

רבותינו הזהירונו במצוות, שאדם דש בעקביו חלילה ואינו מעריך אותה ושכרה העצום. וצריך האדם לדעת, כי כאשר מקיים הוא מצווה, הרי שהיא מאירה ומשפיעה לא רק על אותו פרק זמן, שבו קיימה, אלא מאירה היא אף לאחר מכן, ויש בכוחה להשפיע על האנשים, שיגיעו אחר כך לאותו מקום בו קיימה המצווה.

התנא ר' חנניא בן תרדיון אומר: "שניים שיושבין ואין ביניהן דברי תורה - הרי זה מושב לצים". שואלים רבותינו, הרי בסך הכל לא אמרו דברי תורה. מדוע הכנסת אותם לקטגוריה של לצים? ובגמרא (סנהדרין קג ע"א) מובא: "אָרְבַּע פְּתוֹת אֵין מְקַבְּלוֹת פְּנֵי שְׂכִינָה - פֶּת לְצִים". וכי כל כך חמור עונשם, עד שאינם זכאים לקבל פני שכינה?

ומביאים רבותינו הסבר נפלא - חלילה וחס, אין השניים, שישבו ולא אמרו דברי תורה להכניסם לכת לצים. אלא יש להבין, מדוע ישבו שניים ולא יכלו לדבר דברי תורה במקום זה? הסיבה לכך משום שלפני כן ישבו באותו מקום לצים, ולוצו ביניהם והרושם של דבריהם נשאר באותו מקום, ועל כן לא יכולים היו הבאים אחריהם לדבר שם דברי תורה מישום שחשים הם באותה אווירה עכורה הקיימת במקום ולא מאפשרת להם לשוחח בדברי תורה!

אם כן, מצינו שכאשר אדם מקיים מצווה מסויימת, הרי שהרושם של מצווה זו ממשיך להותיר חותם בעולם ('רשימו'- הרושם שנותר כתוצאה מאותו המעשה). והבאים אחריהם חשים באור זה, שאף משפיע עליהם. סיפר הרה"ג ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א על הגאון רבי אברהם ישעיהו קרליץ זצ"ל ('החזון איש'), שהיה יוצא מדי פעם בהוראת הרופאים לצורך בריאותו להלך בחוצות בני ברק.

באחת הפעמים התלווה אליו בן אחותו הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. הם יצאו לדרך במעלה הרחוב ('רחוב חזון איש') והגיעו לסופו. באותה תקופה, עמד שם פרדס בשם "פרדס ברמן". בהגיעם לאותו מקום נעצר לרגע החזון איש, ואמר למלווהו הגאון ר' חיים:

"מריח אני כאן ריח של תורה! כנראה, לפני זמן לא רב עמדו כאן במקום זה בני תורה, ודיברו בלימוד!". בבירור קצר, שערך ר' חיים לאחר מכן נודע, שממש באותו מקום עמדו לפני כן שני בחורים משיבת פוניבז' הסמוכה, ודיברו ביניהם בלימוד התורה הקדושה.

מנויים	הקדשת העלון	לשאלות בהלכה
לקבלת העלון חנם ב-email: PnneEH@gmail.com מידי שבוע, שלח את כתובתך אל:	נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זוג הגון, חזרה בתשובה וכו" - נא לפנות לליאור בטל" 0504-115673 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 א.ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 90805	נא לפנות לרב אליהו חיים פנחס בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הרב המקובל שלום בוזגלו זצ"ל - נולד בשנת ה'ת"ע (1710) בעיר סאלי. קדוש מרחם היה, ומשחר ילדותו ניכרה בו נשמתו הגדולה. התנזר מכל מחמדי תבל ומנעמיה. לאחר שגדל ומילא את כרסו בש"ס ופוסקים, עבר למרקש, שם הצטרף לחבורת מקובלים, יחדיו למדו בחברותא, והמתיקו סוד ברזי התורה. לאחר שהכירו בגדולתו, מינוהו כאב"ד בעירם.

מלך ישמעאלי אחד ושר צבאו ביקשו להרוג את רבינו, ובדרך נס ניצל פעמיים מידם. באחת הפעמים הושלך לכלא עם יהודים נוספים ונגזרה עליהם מיתה בשריפה. אותם יהודים הועלו על המוקד, ואילו הוא ניצל ממוות, כיוון שלב המלך התהפך ברגע האחרון, והוא החליט להעניק לרבינו חנינה. בעקבות רדיפות אלו, נאלץ לברוח ללונדון, שם מונה כאב"ד.

רבינו הקים בלונדון ישיבה לטובי הבחורים. בשנות מגוריו שם, הרבה לנדוד בקהילות ישראל במדינות אירופה. בכל מקום שהגיע, התקבל בכבוד גדול, וגדולי ישראל שהעריכוהו והוקירוהו, שיחרו לפתחו. **הגאון החיד"א בפירושו 'ניצוצי אורות' על הזוה"ק מביאו יותר משלוש מאות פעמים!** באחרית ימיו עלה לארץ ישראל והשתקע בצפת. בשנת ה'תקל"ז (1777) חלה את חוליו אשר ממנו לא קם. תפילות רבות נערכו לשלמו, ואף הוסיפו לו את השם חיים. אולם, לא היה ניתן לבטל את הגזרה ונשמתו עלתה בסערה השמימה ב-כ"ב אב ה'תקל"ז (1777). חי כ-67 שנים. מקום קבורתו לא נודע.

סבא: הגאון ר' משה (גאון מופלג, צדיק וחסיד, רב פעלים, כיהן כדיין בעיר סאלי). **אביו:** הגאון ר' משה (עמד בראש ישיבה בסאלי. כל ימיו הרביץ תורה ותלמידים רבים היו לו). **מרבתינו:** אביו, ר' משה, ר' אברהם אזולאי, ר' יעקב פינטו, ר' יעקב גדליה, ר' ישעיה הכהן, ר' חיים בן עטר הזקן (זקנו של 'אור החיים' הקדוש). **מספריו:** **מקדש מלך** - פירוש על הזוהר **יכסא מלך** - פירוש על תיקוני הזוהר **יהדות מלך** - פירוש על עץ החיים **יהוד מלך** - פירוש לספרא דצניעותא **יכבוד מלך** - פירוש על עץ החיים **פני מלך** - פירוש לאידרא רבא ואידרא זוטא **ידברי שלום ואמת** - חידושים על הרמב"ם

בין גלים שטה ספינה מאחד הנמלים באירופה ומטרתה להגיע אל חופי המזרח התיכון. בין הנוסעים היה המקובל הגאון רבי שלום בוזגלו זצוק"ל, הוא עלה לספינה בלונדון, ופעמיו היו לארץ ישראל להשתקע בעיר הקודש צפת 'עיר המקובלים'. בעוד שאר הנוסעים עמדו על סיפון הספינה ונהנו ממראה נוף הים והשמים, ישב רבינו בחדרו, כשהוא מחכה לרגע בו יזכה לעלות לארץ הקודש.

לאחר זמן מה צפירה ארוכה נשמעה, אות לעגינתה של הספינה באחד האיים שבדרך. הנוסעים יכלו לרדת לזמן מה ולשוטט ברחבי האי, ולאחר הצפירה השניה עליהם לחזור שכן הספינה עומדת להמשיך בדרכה. גם רבינו בחר לצאת מחדרו הקטן, הוא ירד לאי, משוטט ברזי הקבלה, שבה עסק תדיר, ולא שם ליבו, שרגליו נושאות אותו הרחק מהחוף. רק כעבור שעה ארוכה, כשניעור מהרהוריו הבחין, כי הרחק לכת, חיש סבב על עקבותיו. אך כשהגיע אל החוף לא נראתה הספינה. הוא נותר לבדו על האי, ואותו יום ערב שבת היה.

מחוסר ברירה נכנס לתוך רחבי האי השומם והפראי. לפתע מבחין ממרחק בארמון הבנוי לתלפיות. כשחששות נכדים בליבו הלך לעברו. כשהגיע לשם, הושיט את ידו לשער הכניסה והנה היא נפתחה, הוא החל משוטט בחדרי הארמון, ועיניו לא שבעו מיופיו. הקירות היו מקושטים באבנים טובות ומרגליות, ואף ידיות הדלתות היו מצופות זהב, הבית עצמו היה מעוטר בכלים מכלים שונים עשויים כסף וזהב.

רבינו חש, שהמקום לא נבנה ע"י בני אדם וכי מקום קדוש הוא. השמש העריבה ורבינו נשא תפילה: "רבש"ע הן דרכי לטבול במקווה טהרה לכבוד השבת, עתה מה יהא?". רק סיים בקשתו, והנה לפניו מקווה טהרה עם מים צלולים וזכים, כשיצא, נשא תפילה נוספת, זקוק הוא לגמרא שבת בה הוא לומד תמיד לפני כניסת השבת. אך סיים את תפילתו ולפניו מסכת שבת. עתה ידע, כי כל מה שיבקש יתמלא על אתר. הוא התיישב באחד החדרים ועסק בשקיקה בלימוד הגמרא, בזמן לימודו עלו ברעיונותיו חידושים רבים נפלאים ועמוקים. כעבור זמן ראה לפניו על השולחן פמוט יפה עם שני נרות גדולים, הוא הבין, שהשבת בפתח. לפיכך סגר את הגמרא והדליק את הנרות לכבוד שבת.

והנה שומע הוא צעדי אנשים הנכנסים לחדר הסמוך. הוא ניסה לפתוח את הדלת, אך היא הייתה נעולה, הבין כי אין לו רשות להיכנס, תפילת המנחה החלה ורבינו מצטרף עם המניין הלא נראה, בסיום התפילה הבחין בחדר סמוך, בו עמד שולחן ערוך בבשר ודגים ומעדי עולם. כך חלפה השבת בתענוגים, לשיא ההתרגשות הגיע עת שמע מהחדר הסמוך בשעת קריאת התורה את שמותיהם של העולים לתורה, **והם שבעת הרועים: אברהם יצחק ויעקב, משה אהרן יוסף ודוד**. כל כולו רעד מפחד, כי בית אלוקים הוא זה וזה שער השמים.

עם צאת השבת נפלה עליו תרדמה. בחלומו עומד הוא בבי"ד של מעלה, וראה כיצד דנים זקן שהתגורר סמוך לצפת ולו בית לממכר משקאות, צדיק גמור היה, ודינו יצא לגן עדן. באותו רגע פרץ לאולם מלאך שחור וקיסרג. "פעם אחת בשבת קודש בא אליו ערבי וביקש שימכור לו משקה, הזקן סירב בכל תוקף, ומשאיים עליו הישמעאלי בחרבו, הרשה לו לקחת בעצמו מבלי לשלם, ויש כאן דנדוד חילול שבת".

ישב ביה"ד לדון. המלאך המליץ טען כי פיקוח נפש היה ועוד שלא עשה מאומה, אבל מאחר שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, יצא דינו כי **נשמתו תתגלגל משך שבע שנים!** ורק אז יקבל את חלקו בגן עדן. מששמע זאת רבינו, התמלא רחמים על הזקן. ניגש לפני הדיינים ואמר כי מקבל הוא עליו שבע שנות גלות ובלבד שאותו זקן יכנס מיד לגן עדן. עיין בית-הדין בדבריו והסכימו לדבר, והזקן הובל לגן עדן.

ישב ביה"ד בעניינו של רבינו ויצא הפסק, שלא יעלה על הדעת להענישו על מסירות נפשו למען יהודי אחר ולכן ייחשב לו יום לשנה, ורק שבעה ימים תימשך גלותו. לאותו זקן שנפטר יש שבעה בנים, ילון רבינו כל לילה אצל בן אחר ובזה יסיים גלותו. וייקץ והנה נמצא הוא בשדה, ומבחין בתהלוכה גדולה של אנשים. משבאו סמוך אליו, שאלם: "היכן אני נמצא?" "בצפת, בערב שבת נפטר באחד הכפרים הסמוכים בעל חנות משקאות וכעת שבנו מהלויית". הבחינו האנשים כי מאור פניו הוא של אדם קדוש והחלו מתנוכחים אצל מי יליו. ביניהם היו גם שבעת בני הזקן, האבלים. "אל תריבו, בעזרת ה' אמלא רצון כולכם, ובתום השבעה אבוא לישון כל לילה אצל בן אחר ועד אז אלון אצל האנשים האחרים שביקשו ממני ללון אצלם". לא ידעו הבנים מאומה מכל אשר אירע מאחורי הפרגוד בבי"ד של מעלה, וכמה עמוקה היא מידת הדין.

סיפור מדהים זה סיפר הגאון ר' חיים אלעזר שפירא זצ"ל (בעל ה"מנחת אליעזר" ממונקטש) בסעודה שלישית בביהכ"נ צאנז שבצפת. את הסיפור שמע מרב תלמיד חכם מופלג מזקני החסידים בצפת, שבעיניו ראה כתב יד של חידושי רבינו על מסכת שבת, ובהקדמה מספר רבינו בעצמו את אשר עבר עליו ומעיד כי רוב חידושיו במסכת התחדשו לו באותה שבת פלאית.

סיפור זה אירע באותן השנים, בהן הדלות עבור אנשי ירושלים הייתה עצומה. אך המצב היה עגום יותר בבתי האלמנות. קופות חסד וצדקה ממוסדות לא היו כלל ומצבם של אותם אומללים היה נורא. כך היה בביתו של מוישלה. ילד יתום שהתגורר עם אימו. פעמים רבות נאלצה האם לוותר על ארוחתה הדלה שהסתכמה בפת לחם יבש בלבד.

מוישלה מטבעו היה ילד שקט. הוא ידע, עד כמה קשה אמו עובדת כדי להביא אוכל לבית. בגדיו היו טלאים-טלאים והוא ניסה לעודדה תדיר באומרו שהם יזכו לימים טובים יותר. בהגיע פסח היה מוישלה הולך לביה"כ שבשכונת בתי אונגרין כשבידו אחז במחזור הישן של אביו. רוב חבריו מהכיתה היו לבושים בבגדים חדשים, וחלקם היו עם חליפות חדשות לחג.

הוא עצמו היה בחליפה ישנה קטנה ממידתו, עם כמה סוגי כפתורים, ולא מעט תיקוני תפירה לאורך ולרוחב. הוא הביט בחבריו הלבושים במיטב הבגדים וכאב את העניות הדלות והיתמות, שהיו מנת חלקו.

לפתע גמלה בליבו החלטה. בשנה הבאה הוא יהיה עם חליפה חדשה. מי יממן? על זה לא חשב. בימים ההם היה צריך ללכת לחנות בדים ולרכוש בד, משם ללכת לחייט שהיה מודד את מידותיו של האדם עבורו, הזמנה החליפה ובמשך מספר שבועות היה מסיים את עבודתו.

לחייטים בירושלים לא הייתה כמעט עבודה. רבים מבני ירושלים היו 'מתפארים' כי עם אותה חליפה בה נכנסו לחופה, הכניסו את בניהם לחופה! מוישלה לא ידע לאיזה מערבולת הכניס את אימו, בשעה שהיה שחזר בפניה מידי יום ביומו על מבוקשו- חליפה חדשה. כיוון שלא יכלה לאכזב אותו, הייתה מקמצת ממה שאין לה. בשנה לאחר מכן הייתה לו חליפה חדשה. החל היתום לספור את השעות לקראת חג הפסח. הוא היה בטוח, שכל המתפללים יברכו אותו בברכת 'תתחדש'.

אך איש מהם לא הבחין כי לילד היתום יש חליפה חדשה. "אחכה לתפילת השחר" חשב, "אז ודאי יחמיאו לי המתפללים". אולם אף אחד לא אמר מילה על החליפה החדשה. מוישלה היתום היה שבור עד עמקי נשמתו ודמעות בצבצו מעיניו...

לתפילת מנחה כבר לא הלך לביה"כ, שבו התפלל אביו המנוח. לפתע הבחין בקבוצת בחורים ההולכים לכיוון בית מדרש, מבלי לחשוב צעד בעיקבותיהם, עד שמצא עצמו בבית המדרש של האדמו"ר הגאון ר' ישראל אלטר זצ"ל (ה'בית ישראל' מגור) ששכן באותם הימים בישיבת "שפת אמת" שבמחנה יהודה.

את הרבי לא ראה מעולם. הוא התפלל מנחה וכלל לא ציפה מאף אחד, שיאמר לו "תתחדש". זו הפעם הראשונה בחייו שהוא דורך פה ואין מי שמכירו. הסתיימה התפילה, החסידים נעמדו לפני הרבי כדי להתברך ממנו ב"מועדים לשמחה". הם עברו במהירות אחד אחד, גם מוישלה החליט, שיעבור לפני הרבי. מאות חסידים עברו והנה הגיע תורו של מוישלה. לפתע נעמד הרבי ואמר לו: "איזה יופי של חליפה תפרו לך!".

הרבי, שכלל לא מכירו, וגם את אביו לא ידע, מניין ידע שתפרו לו חליפה חדשה? עד מהרה מצא עצמו מחוץ לבית המדרש. שם בחשיכה זרחו עיניו של הילד היתום בברק יקרות, שלא מעלמא הדין. השמחה הציפה אותו וגירשה משם את העצבות והכאב. הוא סיפר לאמו בשמחה, כי האדמו"ר מגור החמיא לו על חליפתו.

חלפו חמישים שנה. ברחוב מעמיץ במרכז לוס אנג'לס צעד לו אברך לכיוון ביה"כ שבקצה הרחוב, שם מתקיימים מניינים למנחה אחד אחרי השני. לפתע נעצרה מכונית יוקרתית בה נהג יהודי עם זקן לבן, ועם חיוך על פניו הוא שאל את האברך: "לאן?", לאחר שענה לו, הזמינו לנסוע יחד עמו.

פתחו הללו בשיחה ואז התברר לנהג כי אברך זה הוא חסיד גור שהגיע מירושלים לצרכי מסחר. "אם כך", פנה אליו הנהג, "אני מזמינך לארוחת ערב". נעתר לו החסיד. בגמר הסעודה ביקש המארז לספר לאורחו סיפור קטן מימי חייו.

הלה סיפר על אותם הזמנים בירושלים לפני כחמישים שנה, כאשר רוחות רעות נשבו בכרם בית ישראל. הימים היו ימי קום המדינה, מצד אחד הייתה עניות גדולה, ומצד שני קמו כוחות הביטחון. דבר שהלהיב יצרים של בחורים צעירים.

"כואב הלב", המשיך המארז בסיפורו, "כי כמה מבני כיתתי לא נמצאים עימנו כיום, הם היו ילדים מבתים טובים, אך לא עמדו בפיתויים, זו הייתה תקופה קשה מאד, מי שלא היה באותם ימים, לא יוכל להבין אילו רוחות נשבו אז בחוצות. אף אני הייתי בסכנה, ואולי בסכנה כפולה, אם בעזיבת הבית היו אחרים מפסידים את ביתם החם, אני לא הייתי מפסיד מאומה, כי בית חם לא היה לי".

הוא סיפר לאורחו את הסיפור של החליפה, והוסיף: "במבט לאחור זה נראה היה טפשי וקטנוני, אך באותם הימים היה זה **כל עולמי, כשהבחנתי, שאינני מעניין איש, שאלתי את עצמי מדוע עליי לעמוד בכל הדרישות ההלכתיות...**

"ואז הגיע הרגע הגדול בחיי, המפנה ששינה את כל מהותי, ואלה היו העיניים הקדושות של ה'בית ישראל' זה מה שהחזיק אותי באותם הזמנים, כל הבית התורני, שהקמתי בס"ד ובניי שבנו בתי תורה ויר"ש ונכדי הלומדים תורה בישיבות ברחבי העולם, הכל בזכות המבט האבהי של הרבי וההתייחסות הכה חזקה לחליפתי החדשה. הם שנתנו לי את הכח לשרוד".

"זה לא אומר, שהקשיים נעלמו, הסחף של הרחוב לא דילג מעליי, אך בכל פעם שנזכרתי ברבי, איך שהשתתף בשמחת חליפתי הרגשתי שאיכפת לו ממני, ובזכותו אני חי היום בדרך התורה והיראה, וזה היה עבורי מקור כח להתמודד עם כח הקשיים".

הוא קם ממקומו, הכניס את אורחו לאחד החדרים בדירתו הענקית, פתח את הארון, הוציא משם שתי חליפות, אחת מרופטת עם טלאים ותפירות לרוב, והשניה יפה ומהודרת.

הסיפור של החליפה שוב הציף אותו ברגשות עזים, ודמעות שטפו את פניו. הוא לא היה מסוגל להמשיך, השתנק, הרים את ידו, הצביע ואמר: "זו חליפתי!!!".

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבתי בן אסתר יא אטון זצ"ל
 סעידה בת תופחה ע"ה מאיר מורד בן שושנה ז"ל
 אביבה בת איריון ע"ה גאולה בת טובה ע"ה
 אברהם בן יונה ז"ל עמירם בן דבורה ז"ל
 יצחק בן חביבה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
 אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
 חי יזיי' בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל
 יוסף בן סעדה ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה
 אסתר בת נעמי ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה
 יעקב בן סלימה ז"ל אסתר בת נעמי ז"ל
 יעקב בן סלימה ז"ל יעקב בן פרחא ז"ל
 ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה דניאל רפאל בן חגית ז"ל
 מישה אסתר בת הדרה ע"ה אביבה לושי ע"ה
 אברהם בן דינה ז"ל אברהם בן דינה ז"ל
 עפאת בת השמת ע"ה עפאת בת השמת ע"ה
 הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
 אסתר בת בלה ע"ה אסתר בת רבקה ז"ל
 נעמי בת כותון ע"ה משה בן רוזה ז"ל
 מרים בת בלה ע"ה אביחי בן אסתר ז"ל
 צדיק חכם בן חזלה ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה
 שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל
 מסודי בת חביבה ע"ה רפאל בן אסתר ז"ל
 יונה בן סעדה ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל
 ברכה בת מרדכי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
 יפה בת רבקה ע"ה אורה בת נעימה ע"ה
 שרה בת מורברי רחל ע"ה שמעון בן חנה ז"ל
 אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה

לע"נ

תנצב"ה

הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל הרב יהודה בן טובה זצ"ל
 שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל
 אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה
 דוד בר חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל
 שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
 אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל
 גורג'יה בת נעימה ע"ה

בית החרה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א
לקט פירושים מתוך שיעור בפרשת השבוע

בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 21:45

פרשת עקב

גליון מספר 512

נרעש ונפחד שאל האורח את מארחו, מה ראה על ככה שקורוהו "תועבה"?

וענהו ר' אליהו: חס ושלוס, לא עליך אני מתפון, אלא בכל יום כפאשר נכנס אני להיכל הישיבה קמים בפני, בקריאת שמע ובתפלת שמונה עשרה ממתנינים עלי, ואפאשר שיתגנב ללבי שמץ גאונה, לכן משנן אני את הפסוק הנ"ל, שהרי על בעל גאונה נאמר "תועבת ה' כל גבה לב"!

עד כאן ספור המעשה.

ואמר על כך הרב שליט"א: כבר בגמרא אמרו (יומא פז ע"א), כי רבא כשראה גדודי בני אדם הולכים אחריו לכבודו, אמר פסוק לגרש את הגאונה מלבנו [עין שם ברש"י], כי חשש שמא יכשל.

והוסיף, כי בשמחת תורה, כשהיו הולכים אחרי אבא זצ"ל [הסטיפלר זצ"ל], היה לו צער גדול, ולא יכול היה לחזר לעצמו.

ובסוף מסכת פלה רבתי תנא: "אמר רבא, גס רוח אסור להכניסו בבית, דאמרי רבנן: כל אדם שיש בו גסות הרוח נכשל באשת איש, דכתוב: 'תועבת ה' כל גבה לב'".

"ואכלת ושבעת וברכת" (ח, י)

שמעתי מהרב חזקיהו מישקובסקי מעשה נפלא על ה"חתם סופר" בענין הפונה בברכת המזון:

ה"חתם סופר" היה רגיל כל בקר לאכל פרוסת עגה עם כוס קפה, ושמשו היה דואג להגישם לו מיד אחרי התפלה. פעם חשב לעצמו השמש: הרי החתם סופר ממילא לא יודע אם הוא אכל או לא אכל, אכל אני את העגה, ואם ישאל אותי החתם סופר מה עם העגה, אמר לו: "כבר אכלתי".

וכך עשה. הביא את הקפה, ובדרך אכל את העגה, וכדי שלא תהיינה טענות, השאיר את הפרורים בצלחת.

בצהרים, כשנכנס אל החתם סופר, שאלו הרב: "מה קרה היום שלא הבאת לי עגה?"

אמר השמש: "כבוד הרב אוילי לא זוכר, אבל הרב אכל...". אמר לו החתם סופר: "תראה, אם אכלתי או לא אכלתי - אתה צודק, באמת אינני זוכר, אבל אם ברכתני או לא ברכתני - זה עוד אני זוכר. לא יכול להיות שברכתני ברכה לפניך וברכה לאחריה ואינני זוכר זאת!"...

"ועתה ישאל מה ה' אלקיך שאל מעמדך כי אם ליראה את ה'..." (י, יב)

מה פונת הכתוב באמרו "ועתה"?

"והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה... ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך" (ז, יב)

בפסוקים אלו אנו מוצאים הבטחה לשמירת הברית והחסד שנשבע הקב"ה לאבותינו כפאשר נשמר את משפטי ה'. נשאלת השאלה: מדוע לא נעמדו לנו הזכיות שנצבר בעצמנו, וזקוקים אנו לזכות אבות נוספת?

המגיד מדובנא מבאר את הדברים, כהרגלו, באמצעות משל:

אדם אחד שלח את בנו לחברו, על מנת שיגדל אותו פון, ושלשל לגדיו סכום הגון של מזמנים לצרף גדולו וחניוכו.

החבר בצע באמונה את המטל עליו, וכאשר גדל הבן הכניס אותו לעסקיו, ודאג שירויח סכום יפה למחלתו מדי חדש.

באחד הימים גלה הבן כי אביו הותיר עבורו סכום כסף נכבד. הוא מהר להגיע למיטיבו, והודיע לו כי אין טעם שימשיך לעבד, מאחר והוא כלל איננו זקוק לכסף, שכן הון רב צרוור עבורו.

"ניקירי", אמר לו החבר, "לא כדאי לך לנהוג באופן כזה בלתי חכם, המשך לעבד וקבל את המשכורת הבסיסית שישנה כאן, המספיקה למחלתך, ואת סכום הכסף שהוא שמר לך למקרה הצורך. אם תזדקק לו אי פעם - תמיד יעמד לרשותך".

אבותינו הקדושים - מסיים המגיד מדובנא - הותירו בגדינו זכות אבות, אולם הננו מזוהרים פון נכלה ונבזבו אותה לריק, לפיכך מבטיח הקב"ה שאם נקיים את מצוותיו, הוא ישמר עבורנו את זכות האבות לזמן שבו נהיה זקוקים לה, כשזכיותינו לא תספקנה עבורנו.

אם אתם "תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם", הרי שלא תצטרכו להשתמש בהבטחת הקב"ה, ולכן "ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד" - הבטחתו תהא שמורה לדורות הבאים.

"ולא תביא תועבה אל ביתך" (ז, כו)

בספר "דרך שיחה" מובא:

אמרתי לרב [רבי חיים קניבסקי שליט"א] מה ששמעתי מר' שלום שבדרון זצ"ל שספר, כי פעם אחת בא ידיד נעורים לרבי אליהו לופיאן זצ"ל, דברו והלכו לישון. בבקר התעורר האורח בשמעו את ר' אליהו עומד ליד החלון, חוזר ומשנן לעצמו פעמים רבות את הפסוק "לא תביא תועבה אל ביתך".

באר רבי יהודה צדקה וצ"ל בספרו "קול יהודה", כי הנה על הפסוק בפרשת בלק (במדבר כג, י) "תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו", כתב ה"אור החיים" הקדוש, כי בלעם הרשע רצה למות מות ישרים, אבל לא לחיות חיים ישרים, אלא רק תהי אחריתי כמוהו, בסוף ימיו.

לפי זה, אומר הרב צדקה, יובן מה שהזכירה פאן התורה את מלת "ועתה", שיגיע כל הרוצה ללכת בדרך ה', שעששו הוא הזמן ליראה את ה' ולקיים מצוותיו, ואין לדחות זאת לזמן הסמוך למיתה.

"רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם" (י, טו)

בפסוק זה ישנו שתי לשונות המבטאות את ההעדרה של עם ישראל על פני העמים ובבחינתם מתוך כל העולם כולו: חשק ויבחר, ככתוב "באבותיך חשק ה'... ויבחר בזרעם".

יש לעמוד על ההבדל בין שתי הלשונות הללו, ולהבין מדוע כלפי האבות נקט הכתוב לשון 'חשק', ואלו לגבי זרעם - לשון 'ויבחר'?

בספר "ילקוט הגרשני" מובא בשם רבי אהרן צבי וצ"ל אב"ד מארגרעטין, שחשק הוא נטיה לדבר מה, משום שיש בו מעלות בפני עצמו, לדגמא: אדם מבחין בשרשרת זהב מיחדת בנפיה, ומיד פשוטה הוא אותה נכנס בלבו חשק לקנותה לעצמו.

ואלו בחירה הנה לקחת דבר מה משום שהוא עדיף על פני השאר, למשל: אדם רואה שרשראות רבות ובוחר באחת מהן, על אף שאינו מבחין במעלותיה המיוחדות, אלא, שיחסית לשאר השרשראות, היא נראית בעיניו יותר.

על פי אבחנה זו יובן הפסוק שלפנינו: "באבותיך חשק ה'", גדולתם העצומה של האבות גרמה לכך שהקב"ה חשק דוקא בהם.

אולם זרעם אחריהם, כבר לא התברכו באותן מעלות, ומעלתם העקרית היא שיחסית לאמות העולם אנו נראים לפניו טובים יותר, לפיכך לגביהם נאמר "ויבחר בזרעם".

"והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם" (יא, יג)

מדוע כאן, בפרשה השנייה של קריאת שמע, אין את התוספת של "בכל מאדכם", כפי שנאמר בפרשה הראשונה של שמע: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"?

רבי חיים מוולוז'ין בספרו "נפש החיים" (שער ב פרק א) באר, "כי פרשה ראשונה מיירי מענין מצות האהבה לחוד, שיך לומר שתהיה האהבה גם בכל מאד, זה המון. כמו שאמרו רז"ל (ברכות סא ע"ב): 'אם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו - לך נאמר 'ובכל מאדך', אבל בפרשה זו דכתיב בה נמי עבודה היא תפלה. לא שיך עלה כל כך 'ובכל מאדך'".

כלומר, בפרשה הראשונה מדבר על אהבת ה', ואז אפשר לדרש מיהודי שיאהב את ה' בכל ממונו. אבל בפרשה השנייה מדבר על "לעבדו", הינו תפלה, שלה כבר אין קשר לכסף, לכן לא נאמר "בכל מאדכם".

ובספר "זכרון ישראל" כתב לבאר על פי דברי הגמרא (ברכות סא ע"ב): "אם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו - לך נאמר 'בכל מאדך'".

והנה, הפרשה הראשונה נאמרה בלשון יחיד - "שמע ישראל", וגם ה"בכל מאדך" הוא בלשון יחיד, כי תמיד יתכן שיהיו יחידים שממונם חביב עליהם יותר מגופם. אבל פרשה שניה נאמרה בלשון רבים - "והיה אם שמע תשמעו...". היעלה על הדעת שכלל הצבור יהיה כזה! לכן לא שיך לומר "בכל מאדכם"...

זמירות שבת

מתוך הספר "מתוק האור" על שבת

"במשנה לחם וקדוש רבה, ברב מטעמים ורוח נדיבה, יזכו לרב טוב המתענגים בה בביאת גואל לחיי העולם הבא"

כתב בספר "דברי יחזקאל" כי בחיוב ענג שבת, ישנו הבדל בין מי שיש ביכלתו לבין עני שבישראל:

כל אחד ואחד מישראל, גם העני שבהם, חייב בלילה, גם אם אין לו יין, לכל הפחות "במשנה לחם", ואלו ביום, שאין מקדשים על הפת אלא על היין או כל משקה אחר, חייב הוא לכל הפחות ב"קדוש רבה". אמנם מי שיש ביכלתו להוסיף ולענג את השבת, הרי מלבד "במשנה לחם וקדוש רבה", חייב הוא גם - "ברב מטעמים ורוח נדיבה".

עם זאת עליו לדעת כי - "אחד המרבה ואחד הממעיט - ובלבד שיכונן לבו לשמים" (מנחות קי ע"א). לכן הדגיש הפייטן - "ורוח נדיבה", כי אחר פגנת הלב הן הן הדברים, והעקר שיכונן לבו לשמים.

כל מי שיענג את השבת, הן מי שאין ביכלתו אלא רק "במשנה לחם וקדוש רבה", והן מי שיכול לענג את השבת "ברב מטעמים", אם רק יהיה זאת בבחינת "ורוח נדיבה", אם יכונן לבו לשמים, הרי "יזכו לרב טוב כל המתענגים בה, בביאת גואל לחיי העולם הבא".

נפת צופים

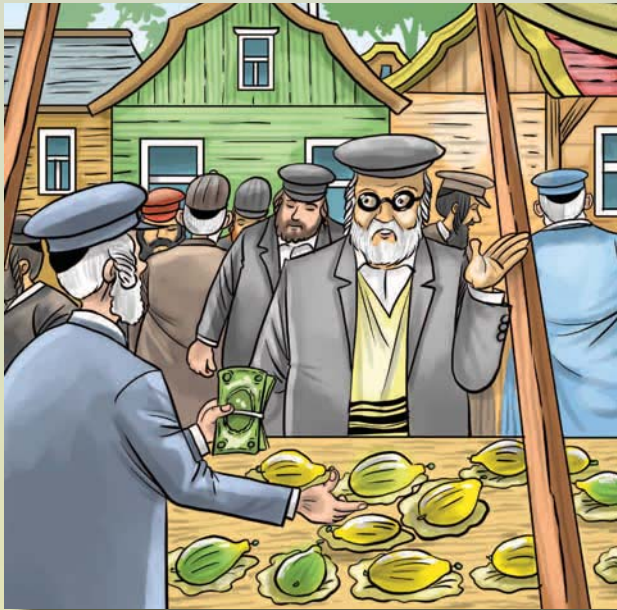
פרכת צקה

בס"ד
תשע"ז

גא לא לקרוא בשעת התפילה

שאקרא רבי, בשביל שאקבל שְׂכָר? תלמוד לומר 'לאהבה את ה', כל מה שאתם עושים לא תעשו אלא מאהבה" - (רש"י). באחת השנים, בהתקרב חג הסוכות, ולגאון מוילנא עדין לא נמצא אַתְרוֹג. בְּמַצוֹת הגאון לא חסכו שלוחיו בְּמַאֲמָצִים להשגתו של האַתְרוֹג הנכסף. בסופו של דבר, לאחר טרח

ועמל, עלה בידם למצא אַתְרוֹג מהדר בתכלית ההדור. "נקב בכל מחיר שתחפץ תמורת האַתְרוֹג, ונקנהו ממך" - פנו שלוחי הגאון אל בעל האַתְרוֹג. ואולם, לאכזבתם לא נתרצה בעל האַתְרוֹג למכר את אַתְרוֹגוֹ בעד כל הזן. "אסכים למסר אותו לידכם, רק אם יעניק לי הגאון את כל שְׂכָרוֹ על המצוה שיקים בְּאֶתְרוֹג" - הודיע בקול נחרץ. כל נסיונות השכנוע לא הועילו, ובעל האַתְרוֹג נותר איתן בדעתו: "רק תמורת זכות מצותו של הגאון, אֶתֵּן את האַתְרוֹג!" הססו השלוחים, וחסשו שמא לא יסכים הגאון מוילנא לתנאי זה. ואולם, לא נותרה בידם ברירה, הן החג ממשמש ובא, ואַתְרוֹג אחר אין. והנה, כאשר נודע לגאון מה המחיר שנתבקש לשלם עבור האַתְרוֹג, לא רק שלא נראתה מורת רוח על פניו, אלא נתמלא בשמחה עצומה. לתמיהת הסובבים, הסביר הגאון כי מציאה יקרה נקרתה כאן לידו. "עד עתה, בכל מצוה שקימתי, מספק הייתי אם היצלחתי לקימה לשם שמים בלבד, ושלא על מנת לקבל פָּרָס. והנה, עתה נקרתה לידי הזדמנות נדירה לעשות את המצוה מאהבה, לשם שמים בלבד, ולא מתוך צפייה לקבלת שְׂכָר. ועל זאת הנני שמח כל כך. (ספורי צדיקים)

"ויברכת את ה' אלקיך" (ח, ט)

הקשו המפרשים: וכי מה תוסיף ברפתנו לקדוש ברוך הוא, ומה תתן לו, ויהי אינו חסר דבר? להבנת הענין יש להסביר שמטרת הקדוש ברוך הוא בכריאת האדם הייתה להטיב לאדם באחריתו. לשם כך ברא הבורא יתברך לאדם שני יצרים, כדי לתת בידו את האפשרות לבחור בטוב או ברע, ועל ידי שיבחר בטוב יזכה לקבל שְׂכָר. ומכיון שהבורא יתברך חפץ להטיב לאדם, הרי שאדם הבורח ביצור הטוב, מאפשר כפיכול לבורא למלא את חפצו. והנה כשהאדם מברך את הבורא, הריהו מעיד בזאת על הפרתו במציאות הבורא, ועל רצונו שכל יושבי תבל יכירו במציאותו ובמלכותו. אמנם כדי שבני האדם יכירו בבורא ובמלכותו, יש עליהם לבחור ביצור הטוב, וממילא יזכו על ידי כך בשְׂכָר הצפוי. נמצא שברכת המברך את הקדוש ברוך הוא היא שיתאפשר לו למלא את חפצו להשפיע רב טובה לכל בני האדם, וממילא תגורם לו נחת רוח. וזוהי הטובה שמעניקה הברכה לבורא.

(אזנים לתורה)

"כל המצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרון לעשות למען

תחיו ורבייתם ובאתם וירשתם את הארץ" (ח, א)

לשם מה נכתבה המלה "תשמרון", ומדוע לא נכתב רק "כל המצוה אשר אנכי מצוה היום תעשו"? ונתן להסביר, כפי שפרש רש"י את המלים "ואביו שמר את הדבר" (בראשית לו יא): "היה ממתין ומצפה מתי יבוא" - שיעקב צפה לרגע שיבואו ויתקמו חלומותיו של יוסף. וכפי זה תהיה כאן משמעות המלים "תשמרון לעשות" - תצפו לעשות. שתצפו ותיחלו לרגע שבו יתאפשר לכם לעשות ולקיים את המצוות. וכך תעשו אף במקרה בו תהיו פטורים מקיום המצוות או מחלקן, כגון שבזמן שתשהו בחוץ לארץ, ששם אין מקימים את המצוות התלויות בארץ. גם בעת כזו "תשמרון לעשות" - תצפו לרגע בו תזכו לעשות ולקיים את המצוות, "למען תחיו ורבייתם וירשתם את הארץ" - שאם תצפו, יהיה שרכם שתחיו ותבואו אל הארץ, ועל ידי כך תתמלא תשוקת לבכם, ותזכו לקיים את המצוות בפעל. (קדשת לוי)

"לאהבה את ה' אלקיכם" (יא, יג)

"שמא תאמר, הריני לומד תורה בשביל שאהיה עשיר, בשביל

החתם סופר הרבה לספר לבניו ותלמידיו מרביותו ושאר גדולי ישראל

הכלולא דצדיקיא

כ"א מנ"א (תרע"ח)

רבי חיים ב"ר יוסף סולוביצ'יק

רבי חיים הלוי סולוביצ'יק - בנו של אבי שושלת בית בריסק בעל ה"בית הלוי", התגורר בצעירותו בעיר וולוז'ין, ושמש כראש ישיבת וולוז'ין המפורסמת, לצדו של הנצי"ב מוולוז'ין, שהיה סבה של אשתו. מעבר להיותו גאון מפלג בתורה, היה רבי חיים בעל צדקה גדול. כל מומן שהגיע לידיו לצדקה היה מחלק לאחרים, ואלו הוא ומשפחתו חיו חיי עני ומחסור. רבי חיים אף גומל חסד בגופו היה. מספר כי פעם פרצה דלקה גדולה בעיר וולוז'ין, ורבים מבתי העיר שהיו עשויים מעץ -

עלו באש כליל. רבי חיים עבר אז מבית לבית וחלץ מהלהבות ילדים קטנים, זקנים, חולים וחלשים באמץ רב ותוך סכון חייו. בעקבות סגירתה בכפיה של ישיבת וולוז'ין על ידי

השלטונות הרוסיים, אשר לא ראו בעין יפה את פריחתה, נאלץ רבי חיים על ידי השלטונות לעזוב את וולוז'ין, ועבר להתגורר בעיר בריסק, לצדו של אביו הגדול, רבי יוסף דב הלוי זצוק"ל. אף הנה, שבועים לאחר בואו לבריסק נפטר רבי יוסף דב, ורבי חיים התמנה לכהן כרב העיר תחת אביו. רבי חיים דאג לענייניה הרוחניים והגשמיים של העיר, דבר לא נעלם מעיניו. וגם בבריסק, דאגתו לאחיו העניים ולכל הזקוק לעזרה היתה תמיד בראש מעיניו.

וכך, לאחר שדלקה גדולה פרצה בבריסק, ומשפחות יהודיות רבות נותרו ללא קורת גג,

נהג רבי חיים ללון את שנת הלילה על הרצפה הקרה בבית הכנסת. למקרביו הסביר כי איננו מסגל לישן על מטתו בביתו, בידעו כי רבים מאחיו היהודים שרויים בשעה זו ללא קורת גג ראויה לשמה.

בכ"א באב שנת תרע"ח נפטר רבי חיים, ומנוחתו פְּבֹד בבית החיים העתיק בורשה, ליד ציונו של הנצי"ב מוולוז'ין. זכותו תגן עלינו.

(עפ"י ספרון מספר 34, מתוך סדרת הספרונים "אור עולם")

"אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכְּנַת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תִחַסֵּר פֶּלַח בָּהּ"

(ח, ט)

ידוע הוא שאין הפרנסה באה לאדם, אלא כפי מדת בטחוןו בבורא יתברך. ונתן ללמד זאת ממה שנאמר על אברהם: "וַיְהִי בְרַךְ אֶת אַבְרָהָם כָּל־יָמָיו". בפשטות משמע הדבר שהיתה פרנסתו מצויה ולא חסר לו דבר. ודרשו על כך חז"ל ש"כל" היא האמונה בבורא יתברך, וכונת התורה היא שהקדוש-ברוך הוא ברוך את אברהם באמונה שלמה. ושני הדברים משלימים זה את זה - האמונה והפרנסה באים זה עם זה. על פי זה תוכן גם פנינת הפתוב: "וימתן אברהם את כל אשר לו ליצחק" - שנתן ליצחק את הדבר אשר היה לו, ומהו אותו דבר? הרי זה "כל" - האמונה בבורא יתברך, וזהו הדבר שנתן אברהם ליצחק בנו, את האמונה והבטחון. וידע אברהם, שאם תהיה ליצחק אמונה שלמה בבורא, יבטח בו בבטחון גמור, תהיה פרנסתו מצויה תמיד, ולא יחסר לו דבר. ודבר זה מרמז כאן במלים: "אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכְּנַת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם". משמעות המלה "במסכנת" כאן היא - בחקמה ובתחבולות, כפי פרוש הפתוב: "ילד מסכן וחקם" (קהלת ד יג) - היודע תחבולות חקמה.

ועל פי זה, משמעות הפסוק כאן היא: אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא עַל יְדֵי חֲכָמָה וְתַחבֹּלוֹת, תִּשְׁגֵּי בָּהּ לֶחֶם וּפְרִיָּסָה. ואיך כן תשג בה הפרנסה?

על ידי מדת הבטחון בה' - "לא תחסר פלח בה" - אם תהיה לך מדת "כל", מדת הבטחון בה', ישפיע עליך כל ההשפעות הטובות, וממילא "לא תחסר" - שלא יחסר לך דבר.

(דגל מחנה אפרים)

חידון לפרשת השבוע

1. איזה יצור יצור לנו בכבוש הארץ והריגת הגויים?
  2. מתי עלול אדם לשכח את ה'?
  3. ממה היה עשוי הארון ללוחות הברית השניות?
  4. מה לא בידי שמם? (רש"י)
- בין הפותרים נכנה יוג'רו ספרי "ישננתם לבניך" תשובות נתן לשלח:

או לפקס: 15325382688

או במייל: jhopko@gmail.com

נתן לקבל את העלון במייל

ספרים טובים לבית טוב

עלוך שבועי מבית 'בני אמונים' ובל מאמרים

פרשת עקב

מאצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

אמן שאדם דש בעקביו

"והיה עקב תשמענו את המשפטים האלה" (י"א)
"אם המצות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעו" (רש"י).

במדרש פליאה על הפסוק שלפנינו הובא פסוק מתהלים (מכ"ו א): "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבוא ברנה נשא אלתותיו", ויש להבין את הקשר בין הפסוקים.

באר האוהב ישראל מאפסא: הפוזל במצוות קלות שאדם דש בעקביו, כמצוות עניית אמן שאותה יכולים אנו לקיים פעמים רבות ביום ואלא מאמץ, כשיגיע זמנו לבא לפני בית דין של מעלה ויראה את גדל השקר שמקבלים על אמן אחת, "הלוך ילך ובכה" - על שפסקולותו אבד מצוות פה רבות שיכול היה לאסוף בקלות יותר.

אולם לעומת מי ש"נשא משך הזרע" בכך שהוא מחדר לחצר אחר מצות עניית אמן שהיא בבחינת זרע קטן המצמיח שרץ עד אין שיעור, אזי "בא יבוא ברנה" - לגן עדן, כשהוא נשוא אלתותיו - אלתות רבות שצמחו מאמנים שגנה בעולם הזה.

ספר הפנים אות לא
יש לצון כי במלה עקב נרמזה עניית אמן, שכן עקב ראשי תבות: ענה (אמן על) ק' ברכות.

שלא תהיה תפלתך עקורה לפני המקום

"ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובהמתה" (י"ד)
"ועקרה" - שלא תהא תפלתך עקורה לפני המקום (בכורות מד ב).
באר רבי משה פולק אב"ד באנהרט:

במסכת תענית (כ"ד ב) מספרת הגמרא כי איפרא הורמיו אמו של שבור מלאך ועצה לו להפנוע מלהלחם עם היהודים, פיון שהקדוש ברוך הוא נעתר לכל בקשותיהם. ויש לומר כי לבד רמז הכתוב שלפנינו: מפני מה "ברוך תהיה מכל העמים", משום "לא יהיה בך עקר ועקרה", וכפי שפרשה הגמרא (בכורות מד ב) שתפלותיה יתקבלו לרצון לפני המקום.

זוהר משה

תפלה קדם הצרה עושה הכל

"לא יהיה בך עקר ועקרה ובהמתה; וכל מדוי מצרים הרעים אשר יעשה לא ישמים בך" (י"ד טו)

את פשר סמיכות המקראות דרש רבי שלמה בונגר אב"ד פינגטוב:

ודועים הם דברי המדרש (ויק"ר י"ה) כי "תפלה עושה מוחצה", והנה יש לומר, כי כלל זה תקוף ודוקא כשאדם מתפלל לאחר שקבר פקדה אותו הצרה, אף המתפלל קדם שתבוא עליו הצרה, לגבי תפלה עושה הכל, ויכולה היא לפעול שלא תבא עליו הצרה כלל.

ענין זה נרמז בפסוקים אלו:

אימתי יקיים בך: "לא יהיה בך עקר ועקרה" - פדרשת חז"ל (בכורות מד ב) שלא תהא תפלתך עקורה, אלא "והסיר ה' ממוך כל חלי" - תפלתך תתקבל במלואה ויסור ממוך החלי לגמרי? כאשר תתוודר להתפלל על כך בעוד "לא ישמים בך".

יחלה שלמה

חיות הנשמה - בכח הברכה

"כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" (ח"א)

הלחם הוא מזון הגוף. אם כן מהו מזונה של הנשמה? אמר רבנו האר"י הקדוש: כל הנבראים מתקיימים עד עצם היום הזה בכח מאמר ה' שנאמר בשעת הבריאה. בשעה שאדם מישאל מברך על המאכל ומזכיר את מלכות ה' בברכתו [מלך העולם], מעורר הוא בכך את אותו דבור אלקי של שעת הבריאה, והוא המשמש כמזון לנשמה.

לכך רמז הכתוב שלפנינו: "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם" - הנשמה שהיא המתיה את האדם אינה נזונה מן הלחם, "כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" - חיותה היא בכח הדבור האלקי המתעורר בברכה הגאמרת קדם אכילתו.

לשוני תורה

ינתתי מטר ארצכם בזכות אמן

"ינתתי מטר ארצכם בעתו" (יא י"א)

במסכת תענית (ח"א א) קבע רבי אמי כי "אין גשמים יורדו" - אלא בשביל בעלי אמונה. נתן ללמד לכך רמז מהכתוב שלפנינו, שכן ראשי תבות: "ינתתי מטר ארצכם" הם 'אמן'.

ספרפראות לתורה עמ"כ

אמן מכניעה את האויבים

"ונתנם ה' אלהיך לפניך והתם מהויקם גדלה עד השמדם" (כ"ב)

על הפסוק (שופטים ב) "בפרע פרועות בישוראל בהתנדב עם ברכו ה'" הובא ב'תנא דבי אליהו' (ר"ב א): "על ידי מי נפרע להם הקדוש ברוך הוא לישראל מן העכו"ם? על ידי בני אדם שמשפיעים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן ומברכים את הקדוש ברוך הוא באמן".

רמז לדברי תנא דבי אליהו נובל לדרש מהכתוב שלפנינו: "ונתנם ה' אלקיך לפניך", בזכות "והתם" - בגימטריה אמן.

ברכת אברהם

ברכתך - אף לאחר שאכלת ושבעת

"ואכלת ושבעת וברכתך" (ח)

בגמרא (ברכות כא א) דרשו מפסוק זה שחיוב הברכה לאחר האכילה הוא מאדוריתא, ואלו חיוב הברכה שלפני האכילה הוא רק מדרבנן. וזאת לפמה?

תרג הצד"ח רבי חיים עזרא ברזל:

מדרשו של עולם שבשעת רעב ומחסור קל לו לאדם להתמרב לבוראו ולהכיר בגדלותו, יותר מאשר במצב של שבע. לפיכך

הצרכה התורה לצוות בפרוש דוקא על הברכה שלאחר האכילה, שאז נמצא האדם במצב של שבע ומתקשה להודות לאלקיו מעצמו.

אצרות הברכה עמ"כ

ברכות השחר בלשון הוה

"וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל" (ח"א)

רגיל היה ראש הישיבה רבי אלעזר מנחם מן שף לומר:

כדי שנקיים זכירה זו, תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה לברך את ברכות השחר מדי בקר בלשון הוה: "מתיר אסורים" וזקף כפופים כדי שזכור כי אף ברגע זה ממש ה' הוא הנותן לנו כח לעשות חיל.

אהל משה

קמעה ה' אלקיך דורש מעמך

"ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל מעמך כי אם ליראה" (י"ב)

במסכת מנחות (מ"ג ב) הובאה דרשתו של רבי מאיר: "חב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך", ופרש רש"י (ראה תוספות שם): "אל תקרי מה אלא מאה".

דרש רבי שמעון סופר רבה של קראקא:

אמירת מאה ברכות בכל יום, מתחילה בלב האדם את ההפכה בחסד ה' ובנפלאותיו. ככל שמעמיקה הפכה זו בלב האדם, כך גדל רגש הכרת הטוב שיש בלבו כלפי הקדוש ברוך הוא, ומתוך כך לא יכבד עליו על התורה והמצוות. שהרי מבין הוא כי חובתו כלפי בוראו גדולה עשרת מונים מהמצוות שהוא מקיים.

זהו שרמזו חכמים בדרשתם: "אל תקרי מה, אלא מאה" - על ידי קיים מאה ברכות, תבין כי מה (דבר קטן) ה' אלקיך שאל מעמך - הנדרש ממך כלפי שמיא קטן הוא ביחס לחובותיך.

מכתב סופר

תפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה

"ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם" (יא י"א)

וברש"י: "עבודה שהיא בלב - זו היא תפלה".

במסכת ברכות (י"ד ב) אמרו חכמים: "כל הקורא קריאת שמע בלא תפלין - פאלו מעיד עדות שקר בעצמו", שהרי בפרשת קריאת שמע הצטוונו על התפלין, ככתוב (פס"ח): "והיו לתושפת בין עיניכם".

על פי דברי הגמרא הוסיף רבנו אליעזר אזכרי: אף הקורא קריאת שמע ומתפלל בלא כוונת הלב, הרי הוא פמעי עדות שקר בעצמו, שהרי כדברי רש"י אף על כוונת הלב הצטוונו בפרשת קריאת שמע.

ספר תרד"ס פרק טו אות כח

מעשה באחד מתלמידיו של האדמו"ר רבי בונים מפשיסחא שהתלונן לפני רבו כי מתוך שמתאמץ הוא לכונן בתפלתו, בא הוא לידי קאב ראש.

"וכי מה לו לראש אצל התפלה, הפטיר הרבי כלפיו על אתר, "הלא תפלה הנה עבודה שבלב"..."

אמרות חכמה

כתב רבי יהודה גיספאן מחכמי תימן לפני כמאתים שנה:

"ישמע חכם ויוסף לקח, להיות זריו ונשפר לענות אמן כתקנה. שפמעט היא מהמצוות שאדם דש בעקביו. אשר בעוונותינו הרבים פביכול נשתפחה תורה זו מישוראל, אשר היא קטנת הפמות ורבת האיכות, אשר עליה אמר הכתוב: 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים'. אל תקרי אמונים אלא אמונים. מה טוב חלקו ומה נעים גורלו של מי שנהנה בה, כי הוא מוריד שפע לעולם כלו".

מנחת יהודה, גש"א

אמן. מלוא הכף זכיות.

והיה עקב

תשמענו" (י"ב)

"חס המנות הקלות

שאדם דש בעקביו

תשמענו" (רש"י).

ברפת אהבת רבה (ה')

בינה קודמת לשמיעה

בהמשך ברפת 'אהבת רבה' אנו מפרטים את בקשתנו לזכות בתורה: 'ותן בלבנו בינה, להבין ולהשכיל, לשמע, ללמד וללמד, לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה'.

סדר הבקשות כאן טעון ברה, וכבר עמדו על כך המפרשים: הלא כדי להגיע להבנה, תחלה יש לשמע, וכיצד זה אנו מקדימים 'להבין' ל'לשמע'?

כמה תרוצים נתנו על קשיה זאת:

א. הסבא מסבדוקא באר: אף לאחר שהאדם הבין והשכיל, עדין עליו לבקש שתהיה בו התשוקה לשמע ולקבל עוד ועוד ולא להיות 'שמח חלקו' בעניינים שברוחניות, וכפי שדרשו חכמים (ברכות מ א) על הפסוק (שמות טו כו): 'ויאמר אם שמוע תשמע...' - 'אם שמוע בישן' - 'תשמע' בחדש, כי בתורה אי אפשר להסתפק בישן, אלא יש להתחדש כל הזמן (מבין מול התורה י"ב, עמ' סח).

ב. באור נוסף הוא שזוהי עצם הבקשה שאנו מבקשים: תן בלבנו הבנה והשכלה כדי שנוכל להגיע למעלת 'שומע'; שכן את חשיבותה של מדת 'שמיעת האזן' המגניבה בין ארבעים ושמונה קניני התורה (אבות ו א). וכפי שפירשו המפרשים (סרפנת המשנה פס): 'ששים אונן כאפרסת וישמע מאמר רבו', שגינון זה הוא המפתח לזכות בתורה.

וכעין מה שדרש 'בעל הטורים' על הפסוק (דברים יא כו): 'את הברכה אשר תשמעו' - סופי התבות הם 'תורה', שבזכות התורה מגיעה הברכה. כך יש לדרש בענייננו; השמיעה היא הסגולה לזכות בברכה (באר יצחק - ימים נוראים, עמ' פז).

כאן המקום להביא את דברי האור החיים הקדוש (דברים פס): 'כי השמיעה בתורה הוא מענוג מלא ומתהי הנפש כאומרו (ישעיה נה א): 'שמעו ותחי נפשכם, והתרגיש בטעם התורה תשיחנו נפשו כי עליו לשלם גמול טוב לתן מתנה טובה מפלאת ואין צריך לומר שאין לתבע שכר עליה... ותלה הכתוב הברכה בשמיעה ולא הזכיר לא מעשה ולא שמירה, לפי שהשומע דברי אלקים חיים התורה מטיבה וכל נפשו ומישורתו כי יש בה סם חיים... לכן תלה הכל בשמיעה'.

ג. בדרך פשוט יש לבאר כי משמעות 'לשמע' אינה כפשוטה - להאזין, אלא לקבל את הדברים, כלומר: בקשתנו היא שלאחר שגשמע באזנינו, נבין את הדברים ונשכיל בהם, ולאחר מכן 'נשמע' - נקבל את הדברים כגבדו (שפתי חיים - דנת חיים).

לשמע, ללמד וללמד לאחרים

בבקשת 'ללמד' מבקשים אנו שנוכל להיות חליה בשלשלת הזהב הנצחית של עם ישראל. להיות חלק ממחלה מסירת התורה שהתחיל ב"משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע...", ומשם ואילך המשיכה לעבר מדור לדור (ר"ד לפישי סניבל, 'תהלה לדוד עמ' קכא).

אולם תורה מואת יש לומר, כי בקשת 'ללמד' הנה בקשה על איכות הלמוד שלנו עצמנו, כי כדברי רבי חנינא (תענית א א): 'הרבה למדתי מרבותי, ומחברי יותר מרבותי, ומתלמידי יותר מקולי'. הרי לנו שהאזכה ללמד לאחרים, מתעלה ומתורום בלמודו, ועל פן אחר שבקשנו לזכות 'להבין ולהשכיל, לשמע, ללמד', מוסיפים אנו לבקש כי נוכל 'ללמד', וכך נעלה דרגה נוספת בידיעת התורה (שיחוט רבי ראובן, תורה מאמר ז).

לקדש את ה' בהליכותינו

עוד יש להוסיף, כי אף אדם שמצד תכונותיו אינו יכול ללמד תורה לאחרים, יכול לבקש כי יזכה שהתורה תנפח את מדותיו ותדריכו בדרך הישר, כך שכל ראויו ילמדו ממנו ללכת בדרך התורה, ויזכה הוא לקדש את שמו ותברך בעולם.

כעין מה שדרשו בגמרא (יומא פו א) על הפסוק: 'ואהבת את ה' אלקיך' - 'שיהא שם שמים מתאהב על ידיך. שיהא קורא וישונה ומשמע תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליך: 'למדו וללמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה תקונים מעשיו, עליו הכתוב אומר (ישעיה מט א): 'ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בקר אפתאר' (כפי משה פירשתינו יצ"ל, הובא בתנ"ך שיש בהם - דרשות, ח"א עמ' שיד; אמר משה' וזלברבג עמ' רנד).

וכך דרש בענין זה בעל 'תפארת שלמה' מרדוקס (פר' דברים) את דברי המשנה בפאה (א א): 'תלמוד תורה כנגד כלם', עליונו ללמד את התורה כנגד כלם, הינו שכל ישראל ילמדו עמו. ועל כך אנו מבקשים 'ללמד וללמד' - לא שנוכל שבררת רבנות, אלא שיהיה כח בלמודנו ועלור את הרבים ללמד פמונו וכך יתקדש שמו יתברך בעולם.

על האזכה ללמד בכנהג זו אמרו חכמינו במשנה (אבות ו ד): 'הלומד על מנת לעשות, מספקין בידו ללמד וללמד לשמור ולעשות', כי מי שפגנתו בלמודו היא לזכות את הרבים שיעבדו את השם יתברך, מסניעים לו מן השמים שיזכה למלא את כל שאפותיו לטובה.

התפלה נותנת חיים

פניתי לאחד ממקרי, יהודי תלמיד חכם ששמע קרב ערה בהונגריה, ובקשתיו לנסות ולדבר על לב האיטי, אולי הוא יצליח להבין את שעובר עליו.

כשהגיעה שעת הכשר פנה הרב לאיש ואמר לו: 'הו מכיר אני את הבחור עוד מתקופת יהודי רב בהונגריה. מדבר בכחור ישר והגון שמעולם לא הרע לאיש. על מה אפוא יצא קצףך?'

האיטי שמע את הדברים והשתתק למשך כמה דקות שזדמו בעיניו כנצח, ופתאום קם ממקומו וזעק באחת את כל אשר העיני על לבו:

'איך יתכן שאני הולך ודועך מיום ליום ומתיסר כל כך בתנאים המשפילים שנקפו עלי במחנה, ואילו אותו בחור צעיר יוצא בכל בקר למפקד קשחיד נסוף על פניו, ואף שב בסוף היום הנורא כשהחיד לא מש משפותיו?! בטוח אני מעל לכל ספק שהוא מנהל קשרים נסתרים עם ההנהלת המחנה, והיא דואגת למלא את צרכיו. מדוע שומר הוא הכל לעצמו ואינו רואה את מצבי, מרחם עלי וחולק לי מעט משללו?'

דממה השתררה מסביב. נותרתי לבדי מול האיטי המסוקן. נכר היה כי הוצאת הדברים מלבו הקלה עליו, אולם אותות הסערה עדין נקרו היטב על פניו. המתנתי עד שינגע עוד מעט, וכשמפטינו הצטלבו, הרמתי קמטא את שלי הסמרטוט שבקשי רב נתן היה לכונתו כשימכה, ומתחתי חשפתי לשון רמוס מקטיפה אדמה, מעשי ידיה של אמי הי"ד.

'הרוצה אתה לדעת את סוד שמחתי?'. פניתי לאיש, 'הנה הוא לפניך!'

שקום זו ותכולתה הן אלו שמעניקות לי את הכח לקום בכל בקר מאשתי. התפלה שאני זוכה לשאת כשהתפליו מעשרות את ראשי היא המעניקה לי חיים, שמחה וחיות למשך כל שעות היום, ומנהג עלי מכל עצב ויאוש.

'זהו סוד תיני!', אמרתי לאיש כשדמעות בעיני, 'התפלה שעליה אני מוסר את נפשי מיום בואי למחנה ועד עתה, היא הפתח אותי ומחזיקה אותי בחייה למרות כל הסבל והנסיונות ששוגרים עלי פה, בגיא הצלמות'.

רק לאחר שסימתי את דברי הבחנתי כי עשרות רבות משכני לצרף נועצים בי עינים משתוממות, מנסים לעכל את ששמעו זה עתה מפי נער יהודי סחוף ודווי.

במים שלאחר שיחנתו נסיתי ליצר קשר עם האיטי כמה פעמים, אך הוא סרב לענות אף לברכת השלום שלי.

רק לאחר ימים מספר קרא לי האיטי, וכשדמעות בעיני החל לגולל באזני את קורות חייו:

'מתושבי בודפשט אנוכי. עד למלחמה שמפתי בתפקיד בכיר מאד וגישתי חיל בעסקי. נשאתי בגיל מבג, וזמן מה לאחר נשואי פרצה המלחמה ואשתי נפטרה משברון לב. לא יכתי לי לידים, וקשה לי מאד להאמין שאצא חי מתפת זו.'

ברשותי נגן דירות בעיר בודפשט, מבקש אני למנותך כיורשי. אשמך שרכושי יעבר לידים הטובות ביותר'.

האיטי רשם את כתבת הבית ואת צו הירושה על פסת דף מהויקה שמצא בקצה הצרף, והוסיף עליה את חתימתו.

לאחר המלחמה הלכתי לראות את הבית, אולם מצאתי כי הוא הלאם על ידי השלטונות.

את הירושה הפסדתי, אולם לעולם לא אשכח את המסר שהפגמתי באותה תקופה ולמשך כל מי תי התפלה היא המעניקה חיים לאדם!

את הספור המרטיט שלפנינו ספר בעל המעשה, רבי שלמה רייכנברג יצ"ל מיוצאי הונגריה. בשנות נעוריו שמה את כוס התרעלה בשואה האיומה, ולאחריו זכה לשלום את חייו בארץ הקדש ואף להתקרב למרן 'החזון איש' יצ"ל שעודדו לספר ברבים את זכרונותיו מימי התלאות, וכה ספר:

'מי השואה עברו עלי במחנה 'ברגן בלון' הנועד לשמחה. היינו קבוצה קטנה של בני ישיבות שנסו לשמר על צלם אנוש בינות לאפי אסירים שצוות אדם כמעט ונסלה מהם. השתדלנו בכל כחותינו לחצק זה את זה ולקוות בתוך ים היסורים לעתיד טוב יותר.'

הרעב היה קשה מנאם. מדי יום נפטרו מאות אנשים וגויותיהם השלכו בדם על פני האדמה. בצרף הארצות שזהו בתנאים קשים אלו כאלף ומאתים איש שהתגוררו בהקטם קומות של דרגשים זה על גב זה.

אחי י"ל ואנוכי, הצלחנו למצא מקום בדרגש העליון, דרגש שהיה נחשב ה'נח' ביותר למגורים. אך לא לנוחות מפקפקת זו שאפנו במאמצינו לזכות במקום זה. חשקנו בו מיום שידענו כי בו יקל עלינו לעסק בתורה ובתפלה בחשאי, תוך סכויים מפתחים להחשף על ידי הנאצים ועוזריהם.

בסיעמא דשמאי מפלאה הצלחתי להגייב לפחנה את התפליו שלי ולשמור עליהו בקפדה במשך כל תקופת שהותי שם, תוך הקפדה יתרה שלא להחמיץ יום מבלי להניחן.

התאמצנו לקום בכל בקר בשעה מקדמת מאד, כדי שנספיק להתפלל שחרית. לעתים אף הצלחנו לארגן 'מינו' בצותא עם שכנינו לדרגש, לפני שעת המפקד.

בשעה שש וחצי בדיוק, לאחר שסימנו את התפלה ששכבה בנו כח וחיות, הודגנו מדרגשנו אל הרחבה שבה נערך המפקד האכזרי והנועד לשמחה. במקרה מפקד זה שכל שרתו היה להתעלל בנו, נאלצנו לעמד במשך שעות, לא פעם בכפור שהגיע למינוס עשרים מעלות ואף למסה בקר, ולהמתין לאחד מהקצינים שיואל בטובו 'לפקד' אותנו סוף סוף.

לבסוף התחיל המפקד הארוך. וגם אז, לאחר הצפייה הארוכה הפייד הקציני 'לעיות' כספירתו פעם ופעמים. רק כאשר פהה מבינינו נפלו באפיסת כחות מחמת הקר העז, חדל מספירתו המיתרות ושלחנו לעבודת יומנו המבוצרת.

כך התנהלה לה שערות חיינו במחנה. מדי בקר השתדלנו להתפלל בקונו, כאשר מפעם לפעם מצטרפים אלינו אנשים מהדרגשים הסמוכים, מהם לתפלה ומהם להנחת תפליו.

בדרגש שמולי שכן יהודי בגיל העמידה, אף הוא מיוצאי הונגריה. חזונו היה כשל אדם מלמד, אולם כפי הנראה, על אודות יהדותו לא ידע דבר וחצי דבר. נתן לומר שיהדותו הסתפכה בקב שבטעונת האהות שלו גרשם 'אות הקולין' - 'הודי'.

בהעדר אמונה התקשה האיטי להתמודד עם קשיי החיים במחנה, ובמשך רב שעות היום היה סגור ומכוס בתוך עצמו ולא החליף מלה עם איש.

הנהגה באחד הבקורים, עת השפמתי קום כהרגלי והתישבתי על הדרגש כדי להניח תפליו ולהתפלל, קום לפתע השכן המבגד. הוא הביט בי, ומיד פתח בצעקות ובקריאות גנאי שבדומית הבקר נשמעו למרחוק.

הייתי מפתע כליל מהתנהגותו. נסיתי בעדינות לברר על מה יצא קצפו, אולם האיטי המשיך בצעקותיו, ואף קרא לפלי: 'וכי איך מתבייש להעמיד פני תמים? האם אני הוא זה שצריך לספר לה מה עשיתי? הלא הנה מודע הישב להתנהגותך!'

האיטי המשיך לצעק, ואני הבטתי לעמתי בתדהמה, מבלי להבין מה הוא רוצה ממני. כמה יהודים מנין הקהל הרב שהתאספו בינתיים מסביב וסו להרגיעו, אך הדבר העלה לי חמתו עוד יותר. צעקותיו המשיכו ואף נגרו ואיש לא הצליח להשתיתו מצעקותיו.

תוך כדי ההמולה הגיעה שעת המפקד. מהרגו כלנו לדרת מהדרגשים ולפנות לרחבה. במהלך ההמתנה

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 442 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצורר", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 322 שנה ז' העלון מוקדש לע"נ הרה"ג יעקב אדלשטיין זצ"ל ט"ו מנחם-אב תשע"ז

עֵקֶב – תוכן ענייני הפרשה

999 פ' 9189

- א. ברכה והצלחה עקב שמירת התורה ומצוותיה (ז, יב-טז).
- ב. מצוה שלא לפחד ממלחמה עם הגויים, אלא לבטוח בה'.
- ג. מצוה לאבד עבודה זרה, והאיסור ליהנות ממנה (ז, יז-כ).
- ד. השגחת ה' וחסדיו עם בני ישראל בלכתם במדבר, והבטחתו להביאם לארץ הטובה, ומצות ברכת המזון.
- ה. אזהרה שלא יתלה האדם את הצלחתו בכוחו ובכשרונותיו, אלא בהשגחת ה'.
- ו. דברי תוכחה על חטא העגל, שבירת הלוחות ותפילתו של משה (להצלת עם ישראל מכליון), לוחות שניות, פטירת אהרן, הבדלת הלויים לעבודת ה' והכפרה על חטא העגל - "ונחלתנו" (ט, ז, י, יא).
- ז. מה ה' אלוקיך דורש מעימך: "ליראה את ה', וללכת בדרכיו, ולאהבה אותו, שלימות הלב, ושמירת כל המצוות (י, יב-כב).
- ח. סיפור הנסים במדבר, ודברי שבח על ארץ ישראל (יא, א-יב).
- ט. פרשה שניה של קריאת שמע - "והיה אם שמוע", ואזהרה נוספת על הדביקות בה', והבטחת כיבוש הארץ (יא, יג-כה).

בפרשתנו מופיע הציווי על ברכת המזון. אומרת הגמרא (ברכות כא): אמר רב יהודה מנין לברכת המזון לאחרית מן התורה, שנאמר (ה, י): "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ". והואיל וחיוב אמירת ברכת המזון, הוא מהתורה ממילא מובן כמה חייב האדם להיזהר לומר אותה במתינות - מילה במילה, שהרי ברכה ראשונה נתחברה ע"י משה רבינו ע"ה, לאחר שירד מן במדבר לכל ישראל. וברכה שניה נתחברה ע"י יהושע בן נון בכניסה לארץ ישראל. וברכה שלישית נתקנה ע"י דוד המלך ושלמה בנו. והרביעית תיקונה ביבנה כנגד הרוגי ביתר (ברכות מח).

רבי ירוחם הלוי ליבוביץ זצ"ל - משגיח ישיבת מיר. באחת משיחותיו אמר על ברכת המזון: "כל ימי לא עמדתי על הערה זו, מורגלים אנו שכאשר אוכלים צריכים לברך, אולם אם יברך האדם פעם אחת בכוונה ברכת המזון כהוגן, יראה מיד ויכיר את האמת, שהדברים הם להיפך ממחשבתנו, לא כשאוכלים צריכים לברך אלא האכילה עצמה היא בשביל ברכת המזון, שכן אם מהאכילה יוצאת כל ההכרה האמורה בברכת המזון - להכיר חסדי המקום, טובו הגדול תמיד שאינו מחסיר מעמנו וצריך לומר 'ובטובו' ולא 'מטובו' (ברכות ג) שכן אם יאמר האדם 'מטובו', לא יהיה די, רק 'ובטובו' שהוא בלי שיעור ובלי תכלית, כי לא כלו רחמיו. הכרה זו בחסדי המקום - שהם בלי סוף - יוצאת לאדם מהכזית פת שאוכל, עלינו להבין שתכלית האכילה היא בשביל ברכת המזון ולא להפך.

הקב"ה ברא את האדם כשילוב של גוף ונשמה, גשמיות ורוחניות. אבל בין 'בני זוג אלו', שוררת מתיחות מתמדת, כי הנשמה אוהבת את בני טיפוחיה, וחפצה להתעלות ולהזדכך בתורה ובמצוותיה, ואילו הגוף אוהב את מנעמי העולם ואת חמדותיו. אבל קיימת דרך אחת להשכיח ביניהם שלום ואחוה, והיא - אם ידע האדם, שכל מזונו וסיפוק רצונותיו ניתנים לו מאת הקב"ה, ויודה לו על מזונו תחילה וסוף, יהיה המזון גורם להכרת הטוב ולעבודת הבורא, או אז ישמחו בו שניהם כאחד! ועל כך באה ההודאה, על הטובה המושלמת והכפולה שבנתינת המזון - ובהכרה בכך "שאתה זן, ומפרנס אותנו תמיד בכל יום, ובכל עת ובכל שעה!"

ומעשה בחת"ם סופר, שכל בוקר, השמש היה מגיש לו עוגה בצלחת, אלא שהוא ראה שהרב לא מרגיש אם הוא אכל בכלל. והשמש אמר לעצמו, אם כך אני בעצמי אוכל את העוגה, שהרי הרב לא מרגיש, ואכן השמש בלע ואכל את כל העוגה של הרב, אלא שהשאייר קצת פירורים בצלחת שזה סימן שהרב אכל מזה. ובצהרי היום פנה הרב לשמש, ושאל אותו: מדוע היום לא הבאת לי עוגה? ניסה השמש ואמר, אולי הרב שכח שהוא אכל והוא חושב שלא הבאתי? אמר לו הרב: לשכוח אם אכלתי - אני עלול לשכוח, אבל לשכוח אם ברכתי - את זה לעולם לא אשכח!

והבבא סאלי זצ"ל כל השנה היה לומד מסכת ברכות, וכששאלוהו על זה, ענה, שכיון שהוא מברך הרבה אנשים, הוא צריך ללמוד מסכת של ברכות.

ולא בחינם זו המסכת הראשונה שבש"ס כי זה הבסיס לכל, וכפי שמובא בגמרא (ברכות נ). מברכותיו של האדם ניכר אם הוא תלמיד חכם או עם הארץ, שהוא לא ניכר בזקן ולא בחליפתו או בעניבתו או בכובעו, אלא 'בברכותיו'.

ואין אנו צריכים לעשות מבחן לאחרים, אלא לעצמנו, ולא רק בברכת המזון, כי אם בכל הברכות כולן שידוע מי שנזהר לברך כראוי מסלק מעליו ומביתו את כל המחלות והצרות (עיין בבאר היטב סימן קפ"ז), ומושך אליו פרנסה ובריאות, על כך כתוב (משלי י, כב): "ברכת ה' היא תעשיר".

"זָרַם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצֵיֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִפֶּיַת עֶבְדִּים" (ח, יד)

אמר רבי ישראל הכהן - ה"חפץ חיים": על האדם להתבונן תמיד בגנות הגאווה, כי איך יתגאה האדם אשר תחילת היותו נוצר מטיפה סרוחה והוא עתיד לילך למקום עפר רימה ותולעה?! והביא ה"חפץ חיים" משל שראה בספר "זכרו תורת משה": גביר אחד שלח שני אנשים למדינה רחוקה, לקנות לו אבנים טובות. לאחד נתן לעסק זה אלף זהובים ולשני נתן מאה זהובים.

והנה, מעלו השניים בתפקידם ופיזרו את המעות בדרך בדברי הבל, עד שלא נשאר ביד בעל האלף כי אם מאתיים זהובים וביד בעל המאה נותרו ארבעים זהובים בלבד.

ויהי היום ויתקוטטו זה עם זה. ויען בעל האלף ויאמר לשני: התוכל להדמות אלי? הלא אתה איש עני, אין לך אפילו רבע ממני. שמע את הדברים איש עובר אורח ואמר לבעל האלף: הוי סכל וגאה! במה תתגאה? האם אינך יודע כי המעות אינם שלך? רק שליח אתה להביא סחורה למשלחך! ובאמת אתה עני יותר מחברך שהתגאית עליו, כי הוא איננו חייב למשלחו אלא שישים זהובים על דברי הבל ומה תשיב לשולחך על סך הגדול הזה שלקחת?...!

כן הדבר ממש בעניין הגאווה, אמר ה"חפץ חיים": כולנו נשלחנו מעולם העליון לכאן - כל אחד לתקן את מעשיו ככל יכולתו, על כן אין לו לאדם להתגאות בכך שיש לו חכמה יותר מחברו, כי הרי החכמה לא שלו היא, אלא נתנה בו לצורך עבודתו כאן. ולהיפך - עליו לחשוב לעצמו, כמה ימים וכמה שנים ביטל מתורה ועליו יהיה מוטל לתת דין וחשבון על כל יום מימי חייו במה עסק בו... והתביעה תהיה גדולה יותר מאשר על חברו!... יוצא איפה, כי לא שייך להתגאות בחכמה!...

[ע"פ וקראת לשבת עונג]

מאת פ' 9189

**"וְאַכְלַתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבְרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ
הַטֶּבֶה אֲשֶׁר נָתַן לְךָ" (ת, י) – לברך בכוונה**

כתוב בספר החינוך: "כך מקובל אני מרבתי - ישמרם ה', שכל הזהיר בברכת המזון, מזונותיו מצויים לו בכבוד כל ימיו".

כל אדם עמל להביא טרף לביתו, פעמים הוא עסוק שעות על גבי שעות, וכמה - לדאבון לב ותסכול - יגיעים אנו להשיג את פרנסתנו, ועדיין לא הגענו לכדי סיפוקם, והחינוך נותן לנו הבטחה ברורה ל"פרנסה מצויה בכבוד כל ימיו"!!!
ומהו ההבדל בין ברכה של "ברכת המזון" בכוונה, לברכה ללא כוונה, לכל היותר שתיים שלש דקות פלוס ברכון או סידור ובכל זאת הקושי גדול - אך משתלם.

סיפר ניצול שואה, שהיה בתקופה היא נער צעיר והקפיד כל חייו על ברכת המזון בכוונה רצויה, ובהגיע תורו בתחילת המלחמה להישלח עם לחיים ואם למוות, עלה בדעתו להציע עצמו כטבח מומחה, וכך נלקח לשרת במטבח במפקדה של הצבא הגרמני באחד המחנות, וכך גם היה לו אוכל יחסית בשפע.

יום אחד, נכנס המפקד וראה את הנער היהודי הלז שמראהו הפיזי טוב יחסית ליהודים שנמצאים בגטו, ומיד התמלא חימה, והחל לצעוק עליו, אתה אוכל פה ונהנה!!! ותכף צוה עליו ללכת לחפור בקרקע טרשים - בור רחב ועמוק וכשיגמור את המלאכה יוכל לחזור לשרת במטבח, וכך מצא את עצמו הנער, בודד ביער שממה על יד המקום אותו אמור לחפור, בלי כלים מתאימים מחוסר אוכל ושתיה, בכה והתפלל לה' שיזמין לו גם כאן בזכות הברכה את מזונו, לפתע עברה במקום קבוצת חיילים גרמנים בתוך משאית וכשראו את הנער היהודי, מתוך שנאה וזעם התחילו תוך כדי קריאת קללות להמטיר עליו מיני ירקות כמלפפונים קישואים וכו' שהיו ברשותם לרוב. כשהלכו, מצא עצמו הנער היהודי מוקף בערימת "ירקות" - מצרך נדיר ויקר בימים טרופים אלו, והודה לה', שלא עזב חסדו מעמו גם בגיא צלמוות זה, ועדיין לא ידע מה יעשה עם ציווי המפקד לחפור קרקע קשה זו, והנה לא עבר זמן ארוך ומשאית עם קבוצת גויים פולניים בדרכה לגירוש, עברה במקום, ובראותם את הנער והאוצר שברשותו שלל ירקות, התחננו אליו שייתן להם מאותם ירקות, להחיות נפשם.

בחכמתו, ניצל הנער את בקשתם וסיכם עימם שאם יחפרו את המקום שסימן להם, יקבלו כולם את כל אותם ירקות, כמובן הם קפצו על המציאה ותוך זמן קצר, חפרו בור ענק לשביעות רצונו, וקיבלו את שלל הירקות לידיהם. חזר הנער למפקד וסיפר לו שסיים את חפירת הבור שנתבקש.

המפקד לא האמין, עד שראה בעיניו והתפעל מכוחו של הנער הצעיר והורה לו לחזור לשרת במטבח, וכך עד סוף ימי השואה, הייתה פרנסתו מצויה לו בכבוד, והכל בזכות שהקפיד לברך ברכת מזון בכוונה.

**"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמְּשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרֵתֶם
וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם" (ז, יב) – לא לזלזל במצוות הפשוטות**

רש"י מביא את דברי המדרש (תנחומא): אם המצות קלות שאדם דש בעקביו - תשמעון אז יתקיים בכם: "וְשִׁמְרֵתֶם אֶת הַמְּשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרֵתֶם אֹתָם" (ז, יב).
ועוד כתוב במדרש: זה שאומר הכתוב - "לְמָה אֵיךָ בְּיָמֵי רַע עֹן עֲקָבִי יִסְוֶנִי" (תהלים מט, ו). הקב"ה שנתן תורה לישראל שיש בה תרי"ג מצוות, יש בהן קלות וחמורות. ומפני שיש בהן מצוות קלות שאין בני אדם משיגים בהן, אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן, כלומר, שהן קלות - לפיכך היה דוד מתיירא מיום הדין ואומר: רבש"ע, איני מתיירא מן מצוות החמורות שבתורה, שהן חמורות. ממה אני מתיירא? מן מצוות הקלות, שמא עברתי על אחת מהן, אם עשיתי אם לא עשיתי מפני שהייתה קלה, ואתה אמרת: הוי זהיר במצווה קלה כבמצווה חמורה, לכך אמר (תהלים מט, ו): "לְמָה אֵיךָ בְּיָמֵי רַע עֹן עֲקָבִי יִסְוֶנִי" כתוב בגמרא (עבודה זרה יח.): "עוונות שאדם דש בעקביו בעולם הזה מסובין לו ליום הדין". לא בכדי השתמש רש"י בביטוי זה בפירושו לפסוק: "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמְּשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה". להורות על המשנה זהירות שצריך לנקוט במצוות שאדם מתייחס אליהן בזלזול, שהרי אמרו חז"ל: "ואי אתה יודע מתן שכרן של מצוות".

משל למה הדבר דומה, לאחד שלא הצליח בעבודתו והגיע לפת לחם. הציעו לו לשנות מקום מגורים, שכל המשנה מקום משנה מזל. החליט ה"לא יוצלח" לשים פעמיו לנתניה, עיר היהלומים. מכיוון שלא היה לו במה לנסוע, החל ללכת ברגל, לקראת לילה כשהוא רעב וצמא, ראה נקודת אור מרחוק וגמר בליבו ששם ילון את הלילה. משהגיע למקום התברר לו, שאין זה בית כפי שחשב, אלא האבנים נוצצות מאור הלבנה. בלית ברירה נשכב לישון, אסף מן האבנים עם שחר, מילא את שקו ושם פעמיו לעיר נתניה.

כובד המשא, הרעב והצמא, עשו את שלהם והוא החליט להשליך חלק מהאבנים וכך הלך וזרק ובשערי העיר נתניה השק היה ריק מתוכו. הוא ניגש למסעדה בעיר וסעד כטוב ליבו כאחד מעשירי העיר. משנדרש לשלם השיב, כי אין בכיסו ולו שקל בודד, בעל המקום כעס ודחף אותו מהמסעדה אל פתח הדלת. תוך כדי נפילה, נפלה מן השק אבן קטנה שהייתה דבוקה בדופנו, בעל המקום הרימה הוציא מכיסו 5000 ₪ נתן לגנב וביקשו להסתלק מן המקום. מיודענו, בראותו את הכסף, התעלף. בעל הבית הבין שכנראה הלה בא לעסקים והסכום הזעום שהציע בעבור האבן הוא שגרם לכך, התנצל והציע 50,000 ₪. ה"לא יוצלח" צעק וחיבט את ראשו בקיר וכמעט ואיבד את הכרתו. בעל המסעדה לא התאפק וצעק: "טיפש שכמותך! לפני רגע לא יכולת לשלם עבור מנה במסעדה שלי וכעת שמציעים לך שכר אתה חובט את ראשך בקיר"?! השיב האיש: "אני באמת טיפש, שק מלא אבנים כאלו היה לי והשלכתי את כולן בזו אחר זו..."

כך הוא הנמשל: בעולם הזה, אין אנו יודעים מהו השכר שנקבל בעבור כל מצווה ומצווה וכשנגיע לעולם הבא - לאחר 120 שנה, נגלה מהו השכר שקיבלנו עבור מצוות "פשוטות" (שנראו לנו אולי כפשוטות כגון: לשרוך נעליים, ציצית, ברכות הנהנין ועוד...) נראה בדיוק כאותו אדם...
ללמדנו, שיש לשמור על כל המצוות כולן - קלה כבחמורה, ולהתייחס בדיוק לכל המצוות באותה הרצינות והחשיבות.

"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן... " (ז, יב)

הרבי מקאברין זצ"ל אמר: עקב ראשי תיבות - א'ו'ת ב'רית ק'ודש. חסיד אחד שאל אותו, והרי כתוב 'עקב' עם האות ע' ולא עם א' ענה הרבי: בוודאי, אם שומרים על העין מגיעים ל-א'ו'ת ב'רית ק'ודש.

"הַשְּׁמֹר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְבַלְתִּי שְׁמֹר

מִצְוֹתַי וּמִשְׁפָּטַי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם" (ה, יא)

בפסוקים אלו מביע משה רבינו ע"ה את חששו כאב המייסר את בנו בילדותו, כדי שלא יבעט בימי הטובה כשיגדל ויהיה לאיש. וזאת משום שבלבו של משה, קינן החשש שאחרי שהבן יגדל ויצליח בהצלחה מרובה ובנכסים מרובים, ישכח את מטיבו - הש"ת - ויפנה אליו עורף. ואכן, חשש זה מופיע בכמה מקומות בספר דברים: "הַשְּׁמֹרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וְעַבְדְּתֶם אֱלֹהִים אֲחֵרִים" ... ומפרש רש"י: כיון שתהיו אוכלים ושבעים, הישמרו לכם שלא תבעטו, שאין אדם מורד בהקב"ה אלא מתוך שביעה. וכן "הַשְּׁמֹרוּ לָכֶם פֶּן תִּשְׁכַּחוּ אֶת בְּרִית ה' א-לקיכם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּכֶם", ועוד.

אולם בפרשה זו נאמרו הדברים בצורה חותכת ביותר: "פֶּן תֹּאכַל וְשִׁבַעְתָּ וּבִתִּים טֹבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁבַּת: וּבְקֶרֶךְ וְצֹאנֶךָ יִרְבְּזוּ וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לָּךְ וְכָל אֲשֶׁר לָּךְ יִרְבֶּה: וְרַם לְבַבְךָ וְשִׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים".

השלב הראשון של ההתדרדרות המוסרית הוא **השכחה העבר** - התכחשות לנסי ה' בעבר.

השלב השני הוא "וְאָמַרְתָּ בְּלִבְּךָ **פָּחִי וְעֵצָם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה**", וההתדרדרות הזאת תביא איתה שלב נוסף, שהוא "וְהִלַּכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְעַבְדְּתָם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם..."

את הנאמר: "וְאָכַלְתָּ וְשִׁבַעְתָּ וּבִרְכַתָּ" מסבירים המפרשים, שלא רק בשעת עוני ומחסור על האדם לזכור את הקב"ה ולבקש עזרתו, אלא גם בעת שיזכה לברכה והצלחה - ואכלת וגם ושבעת, מחובתך לשמור את נפשך משכחה, וגם אז "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' א-לקיך, כִּי הוּא הִנְתֶּן לָּךְ כָּח לַעֲשׂוֹת חֵיל", ולא בחכמתך ורוב תבונתך הגעת למה שהגעת. לאור זאת, מסבירים המפרשים את הנאמר במשלי (כב, ב): "עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה'". ואומרים: מקובל בעולם שאם אדם מצליח, אזי, מבלי משים לב, הוא חושב ובטוח שהגיע להצלחתו תודות לחכמתו ותבונתו. מאידך, על אדם שאינו מצליח, מביטים כשלומיאל, לא יוצלח, שאין מוח בקדקודו להכות שורשים ולהגיע למעמד מסוים. ברם, אם מזדמנים העשיר והרש גם יחד בפונדק אחד, אפשר לראות בחוש, שהקבצן אינו כזה לא יוצלח כפי שחשבו עליו וחכמתו אינה פחותה מהעשיר והגביר, וכן רואים אז את העשיר, שאינו חברה'מן ובעל תבונה כפי שחשבו עליו יותר מהעני - ו"לא לחכמים לחם", ועם כל זאת זה הצליח וזה לא, והסיבה: "עושה כולם ה' " - הכל תלוי ברצון ה', ואם כן מה ההתפארות של "כוחי ועוצם ידי"?

זאת ועוד, המתיימר שכוחו ועוצם ידו עשה לו את החיל הזה והוא הבעל הבית הבלעדי על הונו ורכושו, ואינו מחויב כלפי מישהו ולא איכפת לו בצער הזולת, ממילא עוצם את ידיו מלעשות צדקה וחסד. שכרון השכחה שולל מהאדם לא רק את אמונת ה', אלא גם חובתו לזולתו ושוכח את דברי שלמה המלך במשלי: "יש מתעשר ואין כל, מתרושש והון רב", וכדברי הרמב"ם שכתב ב'**מורה נבוכים**': ומה שאנו קוראים "עשיר" למי שיש קניינים רבים, הוא הכל מדומה, כי אין קשר אמיתי להקניינים עם הקונה אותם, כי לפעמים יאבד העושר בעניין רע בחייו ויעזבו לאחרים חילם במותם, אמנם הוא מתעשר לפי הנראה, ובאמת אין כל, כי אין זה קנין דבוק בנפשו, אבל מי שמפזר עשרו לצדקה וחסד - הוא עושר אמתי והון נצחי רב וגדול מאד, והמתרושש הזה, יש לו הון רב שמור לנצח בעולם האמת.

בספר "בינה לעיתים" מסביר את הפסוק הנאמר על פרשת המלך: "וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה לוֹ מְאֹד", כי ריבוי כסף דומה לריבוי דם. כשם שריבוי דם מסכן את בריאותו של האדם, כך ריבוי כסף - עשירות מרובה - מסכנת את נשמתו של האדם מישראל. במיוחד אם זורם בכסף זיהום מה כנגיבה, גזילה וכד'. וכשם שריבוי דם זקוק להקזה (הוצאת דם מהעורקים לשם רפואה), כן יש צורך רב בהקזה מתאימה לצרכי צדקה וחסד לריבוי כסף. זוהי הרפואה היחידה הבדוקה והבטוחה ביותר, שהכסף לא יגרום לסחרחורת ועיוורון נפשי למחזיק בו.

חסיד אחד התלונן בפני רבו, שהוא סובל משכחה. ענה לו הרבי שעליו לעשות תשובה. וכשהחסיד התפלא מה עניין תשובה לשכחה? ענה לו על כך הרבי: כידוע תשובה מגעת עד כיסא הכבוד וכבר נאמר ש"אין שכחה לפני כיסא כבודך". במאמר חסידי זה יש רעיון נשגב, שאם אדם מישראל רואה שהשכחה משתלטת עליו וגורמת לכל מיני התדרדרויות מוסריות, אין עצה אחרת מאשר לחזור בתשובה, וכשם שהאדם מצווה להיות מכיר טובה בבחינת "מזמור לתודה", כך גם מצווה להכיר בחטא, להיות מודה על האמת ולתקן מעשיו, ואז יהיה בכוחו להגיע עד לכיסא הכבוד "ואין שכחה לפני כיסא כבודך".

האסון של ימינו הוא בזה, שלא רק שהשכחה הולכת ומשתלטת על חיי הכלל והפרט ועושים הכל כדי להשכיח את בית אבא, את השבת, את השראת החג, משכיחים מילדים את עברם המשפחתי ותולדותיה היהודים והדתיים של האומה, כדי שיהיה באפשרותם להיות "מתקדמים" ומתאימים להשתלב במרחב השמי-כנעני ועוד שמחים על הצלחת השכחה והתרחבותה ומתעלמים מהנאמר (ה, יט): "וְהָיָה אִם שָׁכַח תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְהִלַּכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים... הַעֲדֹתִי בְּכֶם הַיּוֹם כִּי אָבִד תֹּאבְדוּן".

"חֲזוּהָ מְלוּבְלִין" הקשה על הנאמר "והיה" שהוא לשון שמחה בכל מקום, ומה עניין השמחה בשכחה? והסביר: עיקר העונש הוא לא במה שהאדם חטא בשכחה, אלא משום שהוא עוד שמח בזה ומתרברב כאילו עשה דבר חכמה - חכמה כעין זו, מסוכנת ומערערת את יסודות הקיום של עם ישראל... [ע"פ הרב יוסף זילברפרב]

"וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לָּךְ..." (ה, יג) - מה קודם כסף

או זהב?

כאן הקדים הכתוב את ה"כסף" ל"זהב". וכן בפרשת המלך נאמר (שם יז): "וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה לוֹ". וכן אצל אברהם אבינו נאמר שהיה "כבד מאד במקנה בכסף וזהב". (בראשית ג). אבל בשאר מקומות הקדים את ה"זהב" ל"כסף", כגון בפרשת המשכן (שמות כה): "זהב וכסף ונחשת". וכן בפרשת הגעלת כלי מדין. והדברים צריך ביאור.

מִן הַגֵּר"ח קנייבסקי שליט"א מבאר בספרו 'טעמא דקרא', שבמקום שמדובר בעשירות, מקדים את ה"כסף" ל"זהב", שכן דרך המתעשר שבהתחלה מרבה לו ה"כסף" ואח"כ מרבה לו אף ה"זהב". אבל בשאר מקומות, מקדים את ה"זהב", לפי שזה הדבר יותר חשוב והחשוב במעלה, קובע לו מקום תחילה. וכן מוכיחים כאן הפסוקים שהולך מן הקל אל הכבד, כדרך המתעשר, שאמר בתחילה: "פֶּן תֹּאכַל וְשִׁבַעְתָּ וּבִתִּים טֹבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁבַּת... וּבְקֶרֶךְ וְצֹאנֶךָ יִרְבְּזוּ וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לָּךְ", בתחילה במאכל, אחר כך בביתים ואח"כ בבקר וצאן ואחר כך ב"כסף וזהב".

”פי על כל מוציא פי ה' יחיה האדם”

החשיבות לשמוע לדברי חכמים

מעשה שהיה בזמנו של הגאון מוילנא, באדם ירא שמים שבא לגאון ואמר לו שפנתו הגיעה לפרקה וצריכה להתחתן, אם יש לרב איזו הצעה טובה, כיון שהגמרא אומרת (פסחים מט.) לעולם ימכור אדם את כל מה שיש לו וישיא בתו לתלמיד חכם.

אמר לו הגאון: יש תלמיד חכם, אבל יש לו מום לא קל בכלל, שהרי הוא עיוור, ואם בתך רוצה לזכות, כדאי לה להתחתן איתו.

כשמוע האב את דברי הרב, אמר האב: אני אשאל את פי הנערה והיא תכריע. ואכן הנערה הצדיקה שמעה את הדברים ואמרה אם הגאון מוילנא ממליץ, דעתי מבוטלת כלפי דעתו ואני מוכנה בחפץ לב להתחתן איתו, ואחרי כמה פגישות, כבר עמדו מתחת לחופה.

הגאון, שלא כהרגלו אמר, כיוון שהנערה הסכימה להתחתן איתו, אני אבוא לערוך את החופה והקדושין. אלא שקרה דבר מפתיע מאוד ולפני החופה אמר הרב לחתן העיוור, איך אתה מתכוון להתחתן עמה והרי אומרת הגמרא (קדושין מא.) אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראה אותה קודם, שמא תתגנה עליו ויעבור על "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח), על כן אמר הגאון: אני גוזר, שיפתחו עיניך ותוכל לראות אותה! ופלא פלאות - באותו רגע התרחש הנס לעיני כולם - ופקח את עיניו, והשמחה היתה כפולה ומכופלת.

”זאת החסד” (ז, יב)

מכתב שהתקבל אצלנו, מתאר את המתנדבים בעם ישראל, שכל מטרתם ושאיפתם היא לגמול חסד עם הזולת, ללא קבלת תמורה כלשהי.

בימים אלה, כותב שולח-המכתב; עסקנו בחתונת בנו שחי', ומשום-מה נתקענו בלי דירה לבני הזוג. התכנון היה לשכור דירה לכמה חודשים, ורק לאחר מכן לעסוק ברכישת דירה בפרויקט. אבל ככל שחיפשנו וחיפשנו דירה לשכירות, לא מצאנו. הדבר העיב כמובן על שמחת החתונה.

המצב הגיע עד כדי כך, שהגענו אל שבוע החתונה (שהיתה אמורה להיערך ביום חמישי), ועדיין לא הייתה באמתחתנו דירה כלשהי. למותר לציין, שאף אחד מהמחותנים וגם לא החתן והכלה בעצמם, יכול היה לישון בשקט.

והנה מפציע אור הבוקר של יום שלישי ועדיין אין כל חידוש בשטח. בשעות הצהריים שמענו לראשונה על 'תופעה' הקיימת בבני ברק, והיא, העמדתה לשבוע ימים של יחידת דיור לרשות חתן-וכלה, וכל זאת - חנים אין כסף.

מהר מאוד התברר לנו שמדובר לא בתופעת יחיד, אלא בכמה נדיבי-עם שהחליטו לבנות יחידת-דיור שלימה, ולהעמידה חנים לרשות החתן והכלה, לשבוע ימים. אמנם היו כאלה שדרשו סכום כסף מסוים, אך עדיין היה זה בגדר סכום סמלי, וכעין השתתפות בהוצאות.

כשביירנו מה עומד מאחורי העניין, התברר, שהסיבוך שלנו שבו נתקענו ללא דירה, הוא מקרה החוזר על עצמו במשפחות רבות, וכדי להוריד את מפלס המתח לפחות לשבעת ימי המשתה, מעמידים הצדיקים הללו את יחידת הדיור שלהם לרשות החתן והכלה.

גם לאחר ששמענו, לא האמנו למשמע אוזנינו. אמנם מרבית היחידות כבר היו תפוסות, אבל בסייעתא דשמיא אחת מהן היתה פנויה. כששאלנו את בעל-הבית, האם ניתן יהיה לקבל את היחידה, היתה תגובתו "מה השאלה"? לא תהיה שמחה כשמחתי אם אזכה לעשות עבורכם את המצווה הזו! ואנחנו שומעים, ועדיין לא מאמינים. הלכנו לשם, ותאמינו או לו - בתוך שעה, היתה כל הדירה מסודרת עבור בני הזוג, בצורה כל כך יפה, כשבעל-הבית טורח בעצמו להביא את כל מה שצריך, כולל הכל.

יחידת הדיור הזו, הכילה, את הכל-מכל-כל, אפילו תנור חימום משוכלל עמד לרשות הדיירים, פלטה לשבת, כלי מטבח עם צלחות וסכ"ם, שלא היו מביישים בתי מלון. מאומה לא היה חסר. רק לבוא, ולישון...

בשלב מסוים, ראינו שיש נזילה קטנה באחד הברזים, ולא ידענו מה לעשות. התביישנו להתקשר לבעל-הבית ולבקש ממנו לסדר את התקלה. אך הנה הוא דופק בדלת ויחד עימו אינסטלטור שבעל הבית כבר הזמין קודם כשידע על התקלה, והזמין אותו לתקן את הנזילה.

בגמר העבודה התכוננתי להוציא כסף מכיסי ולשלם, אבל בעל-הבית לא הרשה לי לעשות זאת... "סיכמנו שהכל בחינם, אז מדוע אתה גוזל ממני את המצווה הזו"? התרעם. ממש התרעם...

וכך לאורך כל השבוע שבו שהו בני הזוג ביחידת הדיור, המשיך בעל-הבית לדאוג לכל צרכיהם, והקדיש מזמנו היקר, כדי לגרום להם הרגשה טובה. זה היה נראה ממש לא מציאותי, במיוחד בתקופה זו שבה אנו חיים.

לא יכולתי להתאפק ופרצתי בבכי נסער, ואמרתי לבורא עולם: ריבוננו-של-עולם, ראה איזה בנים אהובים יש לך בעולמך, הדבקים במידת החסד שלך, ומקיימים בכל רמ"ח וסס"ה שלהם את - 'מה הוא חנון ורחום אף אתה תהיה חנון ורחום' ראה, ראה, השם יתברך, כמה חסד יש בעולמנו, ובזכות האנשים הטובים הללו, חוס ורחם עלינו ועל כל עמך בית ישראל, ופדנו מכל צרה ומצוקה. [ברכי נפשי]

ברכת רון התורה ברינה

”לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמְנַחֵה לְשׁוֹן” [משלי טז, א]

לע"נ מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק
לע"נ מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף
לע"נ חמי: מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף
לע"נ: נפתלי בן רוזה: לע"נ סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה
לע"נ: חיים בן אסתר: לע"נ יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה
לע"נ: צבי אריה בן אבא דוד ומרים: לע"נ יעקב בן סאלם
לע"נ: אשר מסעוד בן זוהרה: לע"נ רחמים בן חאורו אברהם
לע"נ: הרבנית - מינה בת מרדכי שמואל: לע"נ יפה נדרה בת נעימה
לע"נ: מרים בת עזיזה: לע"נ-רחל בלור בת מרים: לע"נ-כתון בת חביבה
לע"נ: שמחה בת סרח: לע"נ-מיזמה בת טובה: לע"נ-רחל בת חנה
לע"נ: אפרים בן ציון ורבקה: לע"נ עופר בן יחיא: לע"נ סמי בן חנה
להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: זהבה ועקינן בת אטו
זיווג הגון: מתנאל בן איריס: אביטל בת יפה

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א
יהודה בן אסתר: יעקב ישראל בן גלית
אורטל בת גלית: הדסה בת מרים
דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה
פאלולה בת דינה: זהבה בת חוה
מרים קרן בת רבקה: אילה בת ציפורה
שרה בת רבקה: שרה תהילה בת חנה
אברהם בן אנט: פיבי בת חביבה בן חמו
נורית בת רחל: רחל בת נטארה

זרע של קימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
אחון בן צליה: נפתלי שלמה בן לאה
שושנה רייזל בת מינה
שולמית בת שרה: מיטל בת לולו
שמחה צביה בת רחל: חן בת דלילה (מור)
יובל בן שלומית: אושר בת אורנה
הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה
יעל ברכה בת אביגיל: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח ז'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.4741102

כ' באב תשע"ז, ירושלים	
6:51	כניסת שבת
8:04	יציאת שבת
8:38	רבינו תם
להצלחת צבי בן יפה ורעינתו וב"ב הי"ו	
להצלחת יוסף חיים בן הילה הי"ו	
להצלחת מרים בת שרה תחי'	
לרפואת והצלחת יצחק בן רימה הי"ו	
להצלחת אליהו כהן בן מזל הי"ו	
לרפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ו	
לרפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ו	

מוקדש לע"ג רבינו חיים בן עטר זיע"א

עונת
שבת

עלון מס' 987

ברשת עקב	
לע"ג רפאל בן פרוזה ז"ל	
לע"ג מוזל בת שרה ע"ה	
לע"ג אליהו בן מרים	
לע"ג שמעון בן שמוזה ז"ל	
לע"ג זווקיה בן אסתר ז"ל	
לע"ג צבי הרשל בן רבקה ז"ל	
לע"ג שמעון בן אסתר ז"ל	
לע"ג יצחק אלתר בן רבקה	
לע"ג אירן מרים בת דוולת	
לע"ג לוי זוסיר בן זונה ז"ל	

ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל ממך כי אם ליראה.

נבס"ד ארו"ל אין ועתה אלא תשובה, וזהו שכתוב ועתה ישראל. רוצה לומר
 אע"פ שעשית מה שעשית אפילו הכי אם חזרת בתשובה. אתה
 כישראל שלא חטא כלל, ומה שאמר „מה" ה' אלהיך שואל מעמך. ר"ל את
 מידת הענוה והשפלות שהיית במרע"ה שאמר ונחנו „מה" השי"ת חפץ שיהיה
 כך, ואזי יוכל לקיים מצות ה' וליראה ולאחבה אותו, וכן בא ללמדינו שיקיים
 המצות באחבה כאברהם אבינו ע"ה שהכניס גרים תחת כנפי השכינה. ע"י
 אכילה ושתיה ולויה שקיים, וזהו שאמר „שא"ל" ר"ת אכילה שיתיה לויה,
 ומה שאמר ללכת בכל דרכיו. תיבת בכל ע"ה גמט' ג"ן שהם ג"ן פרשיות
 התורה. שיקיים תרי"ג מצות שהם בכל התורה, ויסוד וימנע מכל שס"ה מצות
 ל"ת. אי נמי מה שאמר בכל דרכיו, בא ללמד, מה הוא חנון ורחום, אף אתה
 הוי כן, עוד ללכת בכל דרכיו ר"ת לב"ד. שע"י התבודדות קונה מהרה וקדושה
 וענוה, „ב"ד", קודש ילבש, וארו"ל הכל תלוי בידי שמים חוץ מיראת שמים,
 שנאמר ועתה ישראל וכו' כ"א ליראה, וזהו לירא"ה, ר"ת היכל רישות אלהים
 ליבד יראה, וכן „מחשב"ה" ר"ת היכל בידי שמים חוץ מיראה, שנא' יראת
 ה' היא אוצרו, וכן לירא"ה ר"ת אוצרות השמים ראוי ליראי י"ה, וכן
 בתהלים (קלח) ככולם הזכיר „בית" באומרו בית ישראל, בית אהרן בית הלוי,
 וכשהגיע ליראי ה' לא הקדים להזכיר ככולם „בית", ללמדינו שבשביל יראי
 ה'. יש להם אוצרות לעוה"ב. והם לא נצרכים לבית, כמאמר הפסוק יראת
 ה' היא אוצרו, (ישעיה לג).

עוד מפרשים בהקדם מאמר רז"ל חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום.
 שנא' ועתה ישראל מה וכו' אל תקרי מה אלא מאה, וארו"ל כל מקום
 שזוכר בשיר השירים שלמה, זה נאמר על ה'. מלך שהשלוש שלו, עוד ארו"ל
 כל ברכה שכרו עשרה זהובים, ולפי זה שכר מאה ברכות הם אלף זהובים,
 וזהו שאמר שהע"ה בשיר השירים, האלף לך שלמה, כלומר אתה השי"ת
 בשכר מאה ברכות של כל יום משלם אלף זהוב, ואם כן בשבת ויו"ט שנחסר
 מברכות התפלה כשיעור עשרים ברכות ע"י מה יושלמו למאה? לזה אמר,
 ומאתיים, לנוטרים את פרוי. ר"ל מאתיים זהובים שנחסר בשבת ויו"ט שהם
 בעד עשרים ברכות שחסרים, יושלם ע"י שיברך במיני פירות וריח כשמים

לקוט המוסר ואבני השתם

סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

לא בכל יום ולא לכל אדם מזדמנת נסיעה ברכבת עם אחד מגדולי הדור.

זכיה שפאז נפלה בחלקם של קבוצת שוטרים ירושלמים. היה זה לפני כמה עשרות

שנים ברכבת העושה דרכה מירושלים לחיפה.

קבוצת שוטרים לבושי מדים עמדו בתחנת הרכבת כשעיניהם צופות לראות אם

מגיעה היא.

הרכבת הגיעה. השוטרים אשר עשו דרכם לחיפה, עלו לרכבת והתפזרו בין הקרונות.

הם בודאי לא שמו לב יותר מדי ליהודי גבה קומה שעלה לפניהם או אחריהם. הם

גם בודאי לא שערו שנתגלגלה לידם זכות לעמד במחיצתו של אחד מגדולי התורה

והמוסר, הלא הוא רבי אליהו לופיאן זכר צדיק לברכה.

הרכבת החלה במסעה, חולפת ביעף בין הרים וגבעות.

היה זה באמצע המסע, יד רכה הונחה על כתפו של אחד השוטרים. הלה מסב את

ראשו ורואה לפניו יהודי נשוא פנים. אין לו תג מזהה על דש בגדו, אולם הכרת פניו

ענתה בו כי יהודי חשוב הנהו.

היה זה רבי אליהו.

"בקשה לי אליהו." פנה רבי אליהו לופיאן אל השוטר.

"אני צריך לומר עכשו ברכת 'אשר יצר', לכן, אבקש ממך שתאסף לכאן את כל

השוטרים שברכבת כדי שיענו אמן על ברכתי..."

השוטר אף כי היה נדהם למדי מן הבקשה התריגה, לא העז לסרב. הדרת פניו של

רבי אליהו לא אפשרה לו להסס בדבר מלוי בקשתו המוזרה. תכף ומיד קם ממקומו

והחל מלקט את השוטרים. אכן מארע מבדח למדי...

"מה אתה אומר?" "ברכה?" "אשר יצר?" "מה לומר?" "אמן?" השוטר המאסף גם

הוא לא ידע מדי הרבה מהי ברכה ופשרה, אבל הרב הזה כה הרשים אותו שהוא עשה

כמצותו.

אט אט התאספו השוטרים. אלו מחיכים, אלו דוחפים מרפקים ואחרים סתם כך

סקרנים לדעת מה בדיוק עומד להתרחש. מה בעצם אפשר להפסיד? זמן? והלא הרפכת שועטת קדימה בינתיים. מה יש? קצת חיות בחיים...

עומד רבי אליהו לופיאן מקף שוטרים לבושי מדים. שקט השלד בקרון. רק קולו של רבי אליהו נשמע מתון מתון מתון: "ברוך... אתה... ה'..." דבקות כזו. השוטרים נרגשים. יש ביניהם שזו הברכה הראשונה שהם שומעים בחייהם גם אלו שכבר שמעו, כזו לא שמעו. איזו עצמה, איזו פונה איזו דבקות.

"אלקיניו מלך העולם..."

הרפכת זוהרת קדימה, ממחרת כל כך, רבי אליהו לא ממהר. מתון מתון כמנהג מעות

"אשר... יצר... את... האדם... בחכמה..."

פונה, אפשר למשש את הפונה, היא כל כך מוחשית.

גלים של הערצה מעברים אל הדמות שבתוך. כזו יראת שמים...

הם לא יודעים מה זו יראת שמים, אבל הם חשים שהיהודי הנשגב הזה דבק באלקיו בכל לבו.

"וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם."

שומעים את ה"אם" ואת הפחד, אם יפתח אחד מהם חלילה.

"או יסתם אחד מהם."

אהה.. רבנו של עולם שלא יסתם אחד מהם.

"אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך ברוך אתה ה' רופא כל בשר."

שומעים איך שהוא מכליל ב"כל" את כלם, את כל העולם כולו ומפליא לעשות.

א-מ-ו

אמן רבתי הצטלצלה ברחבי הקרון. נאמרה על ידי כל השוטרים כלם, ממש כפי שנדרשו.

רבי אליהו לופיאן זכר צדיק לברכה זכה לקים מפגן אדיר של קדוש ה' שמשותתפיו

לרפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת יצחק בן פורטונה מול הי"ו | לרפואת יהודית בת אילנה | לרפואת שרה בת טורן

הם... שוטרים! זכה לישם הוי עז כנמר, לעשות רצון אביך שבשמים. כי בלא עצות איד

היה מעז לכנס שוטרים לדבר שבקדשה?

מן השמים סיעו והצליח במשימה. לא רק שהשוטרים לא לעגו, אדרבא! הם החשיבו

אותו לחכם, חסיד ונערץ.

השוטרים מתפזרים למקומותיהם. שוטר אחד מגיב בהתרגשות: "רק מהברכה שלו

לבדה אפשר להתעורר להיות בעל תשובה!"

הרכבת המשיכה במסע אך לא לזמן רב. פתאום נעצרה. איש לא ידע מה פשרו של

העכוב. שמועות משמועות שונות נפוצו בין הקרונות. הנוסעים התהלכו בין הקרונות

מנסים להציל מידע אחד מפי השני. הידיעות הקלושות שלא היו אלא השערות השתנו

מרגע לרגע, וכל ידיעה שקפזו הצליחה לזרות פחד בין הנוסעים. חצי שעה עמדה הרכבת

עד שנתן לה האות להמשיך.

מפה לאזן עברה השמועה: מחבלים הניחו מטען חבלה על פסי הרכבת. בנס לא

התפוצץ המטען. הנוסעים נצלו ממות בטוח.

רבי אליהו, הצדיק הגדול, שזכה בחייו לגלוי אליהו, ראה ברוח קדשו את הסכנה

המרחפת. בודאי חפש הוא זכות שתגן עליהם מפני הפרענות הפותקרת.

כל העונה אמן מאריכין לו ימיו ושנותיו. באכות העצומה של אמירת אמן אפשר לזכות

גם תוך כדי נסיעה מהירה לכוון הסכנה. לא בכדי אסף רבי אליהו דוקא את השוטרים

שברכבת ולא את שאר הנוסעים. מן הסתם רצה ללמדם כי אמירת אמן אחת מגנה

עשרת מונים מכל האקדחים התחוכים להם בתוך הפגדים... [ע"פ לב אליהו]

לע"נ אירית חיה בת מאיה ז"ל **מקדש מעט** **לע"נ עדנה בת מלכה ע"ה**
 בעזרת השם יתברך התחלנו לבנות בית כנסת בשכונת הר חומה בירושלים ואנו זקוקים לעזרה
 מצד הקהל הקדוש לסייע לנו בעזרת בניית בית הכנסת למען ציבור רחב מאוד.
 ניתן לתרום לרפואה, לע"נ, להצלחה לזרע של קיימא, וכן ניתן להנצחת שם בבית הכנסת.
 כל המסייעים יבורכו מפי עליון ויתמלאו משאלות ליבכם לטובה אמן.
 פרטים רב בית הכנסת הרב שי בר אשר 058-326-1747 תזכו למצוות

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בביה"כ "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

* לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחץ 2

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחא, שלמה בן הלה, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל
 בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חבו חוה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרן הי"ו
 העלתן יוצא ע"י הקרן "ותומכיה מאושר" העורך עב"ד הי"ו 050-6875601

לרפואת מאיר בן רחמה | לרפואת משה בן זוהרה הי"ו | לרפואת מיכה בן מסעודה
 לרפואת הילד יואל בן אביבה | לרפואת טורן בת גורג'יה | לרפואת רמאל בן כולה הי"ו
 לרפואת זכריה בן מול הי"ו | לרפואת שולמית בת יהודית

טיב הקהילה

בס"ד

יו"ל ע"י קהילת שנת בניית ד'

בנשיאות מורנו הרה"צ ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

משיחותיו של מורנו רבינו שליט"א

אבות מרק ה'

הזכירה בחסדי השי"ת ותועלתה

ובספרים הקדושים איתא שמידת הבטחון היא יסוד גדול להינצל מכל צרה וצוקה ולהצליח בכל המעשים, ולקבל כל ההשפעות הטובות מרחמי וחסדיו הגדולים של הבורא יתברך, וכאמרתו של הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע, שהביא אחיו הרה"ק הרבי אלימלך זי"ע בספרו 'נועם אלימלך' בשמו (פי בהר), על מאמר הכתוב (ויקרא כה, ט): 'וכי תאמרו מה נאכל וגו' וצוית את ברכתי, שהשי"ת כשברא את העולם, השפיע מטובו מושכים שפע לצרכי בני אדם, ודרך השפע שלא להפסיק כלל. אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו בטחון בבורא ב"ה, ושואל 'מה נאכל', הרי הוא מפסיק השפע בחוסר אמונתו, ואז צריך הקב"ה לצוות את ברכתו שוב, כיון שהלה הפסיקו בחוסר אמונתו, וזהו 'צוית את ברכתי'. שאילו היה בטחוננו חזק, היה השפע הולך ללא הפסק.

גם אם מכיר האדם כי גדלו ועצמו חטאיו עד לשימים, ואין הוא ראוי מצד מעשיו שייטיב הקב"ה עמו, בכל זאת אל יתייאש מרחמי המרובים של הקב"ה, כי סגולת הבטחון לעורר רחמים עליונים אף לאלו אשר אינם ראויים לכך מצד מעשיהם. וראה עוד הא דאיתא בביאור הגר"א (על משלי כה, טו): 'לכך שכתוב 'עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו חסדיך ואל תטשנו ה' אלקינו לנצח'. כלומר, מה שאותה עד הנה עזרונו הוא רחמיך ולא למענינו, ומה שאותה לא עזבונו הוא חסדיך, ולכן אנו בטוחים שאל תטשנו ה' אלקינו לנצח, כי אם היה בשבילנו היינו מתייארים שמא יגרם החטא, אבל כאשר הוא למען חסדיך אין אנו מתייראים כלל כי חסדיך המה קיימים תמיד, עכ"ל.

עוד תועלת יצמח לו לאדם בזה שזוכר הוא את כל הטובות שעשה עמו הבורא מעודו, כי בכך יזכה לרצות את בוראו בתפלתו, כי אחד מהדברים אשר מועילים הם לקבלת התפילות, הוא ההודאה על כל הטובות שזכה בהם האדם, וכדאיתא בגמרא (ברכות לב): 'אתה החלות' - דרש ר' שמלאי, לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחר כך תפלה, מנלן? ממשו, דכתיב (דברים ג, כה) 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ וגו'', וכתיב בתריה: 'אעברה נא ואראה את הארץ, היוצא לנו מדברי הגמרא, כי הדרך הראויה שתתקבל התפילה היא, שלפני כל תפילה וכל בקשה, ישבח האדם ויודה ויהלל להקב"ה על כל החסדים שעשה עמו, מעודו עד היום הזה, ויזכור שה' עשה ועושה עמו טובות הרבה, ורק אחר כך יתפלל. כי אם האדם רק מתפלל ומבקש מבלי להודות תחילה, יכול לתקואה כאילו ה' לא עשה עמו שום טובות ושום חסדים, ורק בא בתביעות ודרישות ממנו יתברך. לכן צריך האדם קודם לשבח ולהודות לה' הטוב על כל החסדים שעשה עמו, ורק אחר כך יתפלל ויבקש על צרכיו, וזהו הדרך הראויה לתפילה, וזו גם סגולה נפלאה שתתקבל תפילתו כאמור.

פי תאמר בללך רבים הגוים האלה מסני איכה אוכל להורישם: לא תירא מהם וזכר תזכר את אשר עשה יהוה אלהיך לפרעה ולכל מצרים: הפסוק הגדול אשר ראוי עיניך והאמת והמפתים והיך החזקה והזרע הנטויה אשר הוציאך יהוה אלהיך בן עשה יהוה אלהיך לכל העמים אשר אתה ירא מסנייהם: (י. יז - ט)

הנה, על פי פשוטו של מקרא, כוונה התורה באלו המקראות על המלחמה עם השבעה עממין, אשר עליה היא מצווה להסיר כל דאגה ויראה חיצונית, ולהתחוק בבטחון בהשי"ת מתוך זכירת כל הניסים שעשה עמנו כשהוציאנו ממצרים. אך בהכרח כיוון הכתוב גם על ענינים השייכים לכל איש ישראל בכל העיתים והזמנים, כי תורתנו היא תורה נצחית, ולא שייך כזאת שיהיו בה מקראות הנסובים רק על דבר שהיה ועבר, אלא כל מקרא מורה לאדם דרכו האיך להתהלך בכל הזמנים לפני בוראו.

כיוון שכן, יש לפרש שכיון הכתוב להורות לאדם, שבכל עת אשר מתעוררים בו הפחד והדאגה, הן מעניני חובתו בעולמו אשר נדמה לו כי לא יהיה ביכולתו לעמוד במשימת הדברים, והן בעומדו בפני אחד ממקרי הזמן הקשים, ונדמה לו כי מאחר והינו חסר אמצעים כדי לצאת מן המיצר, ממילא הוא גם חסר ישועה, בכל אלו הזמנים שישם בטחונו באלוקיו, כי הוא זה אשר יצליח דרכו, והוא זה אשר בהשגחתו יחלצו מן המיצר אל המרחב. וכדי להתחוק בבטחון, ישים על ליבו כל הימים אשר עברו עליו מיום היוותו עלי אדמות, ואז יבחי בהרבה מקרים אשר זכה בהם לישועת השי"ת מבלי לדעת מקודם האיך יושע, כי כל אדם זוכה לראות בימי חלדו כמה וכמה מקרים שזכה בהם לעזרת שמים מבלי שידע מקודם האיך יזכה בכך, גם לפעמים ישנם מקרים אשר האדם חושב שישועתו תגיע לו דרך צינור ומבוא מסויים, אך לבסוף רואה שלא עלתה לו כלל ארוכה מזה המבוא אשר נתקן לו מראש, והשי"ת הוא שחישב את צעדיו והקרה לפניו ישועה דרך מבוא שונה לגמרי. מכל זה יבין כי יש מנהיג במרום המסבב הסיבות, וישים עליו בטחונו, וכשם שבעבר סיבב בסיבותיו להמציא לפניו ישועה. כמו כן ימציא לפניו ישועה גם בעתיד.

ומן הראוי להביא כאן דברי האוה"ח הק' על הפסוק (דברים ת, יז): 'זכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל וגו'', וז"ל: פירוש שצריך לתת לבו על טובתו, כי מה' היתה לו. ודבר זה יעירנהו תמיד להכיר בוראו והשגחתו עליו, ותחילת תחבולות יצר האדם הוא להשכיחו דבר זה, ודרך זה יכנס לאבדו. ואולי, כי לזה סמך מאמר שאחריו זה: 'והיה אם שכוח תשכח, פירוש 'אם שכוח' דבר זה שה' הוא המטיב לך וגו', וסופך שתשכח את ה', וסופך ללכת אחרי אלהים אחרים, ולא במחשבה לבד אלא במעשה, כאמרו ועבדתם וכו'.

פרשת עקב

כ' אב תשע"ז

גליון 365

לפי אימק וישלים

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדה"נ 6:51

מוצש"ק 8:06

ר"ת 8:43

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א' 8:33

סוזק"ש ב' 9:20

סוז"ת א' 9:56

סוז"ת ב' 10:28

הזמנים לפי שעון קיץ |

טיב המערכת

לא תוכל כלותם מהר

במקום אחד בנו בנין גבוה מאוד שלא היה כדוגמתו בכל העולם, וכדי להגיע לראש הבנין היו צריכים לעלות אלפי מדרגות, והנה הודיעו שמי שיצליח לעלות את כל המדרגות יקבל פרס גדול, באו הרבה אנשים וניסו את כוחם בעלייה במדרגות, האחד הצליח לעלות עשר קומות ראשונות והתייאש, השני עלה עשרים קומות, והנה הגיע שלישי ועלה שלושים קומות, וכך המשיכו המתחרים להגיע, אך אף אחד לא הצליח להעפיל למרומי המגדל, עד שהגיע יהודי אחד והחל לעלות, הוא אמנם עלה לאט יותר מכל האחרים אבל באורח פלא הוא לא התעייף ולא התייאש כמו האחרים, אלא המשיך ועלה עד שהגיע לקומה האחרונה.

לאחר שקיבל את הפרס שאלוהו כולם 'איך עשית את מה שכולם לא הצליחו? ענה להם, 'מתחילה לא תכננתי לעלות את כל המגדל אלא רק קומה אחת בלבד, וכשראיתי שהצלחתי, החלטתי לעלות רק עוד קומה נוספת, וכך גם בקומות הגבוהות, למרות שכבר היתה עייפותי גדולה, בכל פעם החלטתי שאתקדם רק עוד קומה אחת בלבד, עד שזכית להגיע אל הסיים.

בפרשתנו כתוב 'ונשל ד' אלוך את הגוים האל מפניך מעט מעט, לא תוכל כלותם מהר בן תרבה עליך חית השדה, וכתבו על כך הצדיקים שבכל דבר שבקדושה צריכים לדעת כי הדרך הנכונה לכבוש היא 'מעט מעט', וכבר לימדנו חז"ל 'תפסת מרובה לא תפסת, תפסת מועט תפסת', ולפעמים יש לאדם רצון פנימי חזק 'לכבוש' ברגע את כל העולם, הוא רוצה ביום אחד להפוך לצדיק גמור ולהכניע את כל מידותיו, אך האמת היא כי 'רצון' זה אינו הגון כי אם מצד היצר, כי הוא דווקא רוצה שאדם יחליט ללכת בצורה קיצונית ולנסות לשנות את כל העולם ברגע, ואז כשיראה שאינו מצליח, הוא יתייאש לגמרי ולא יעשה אפילו שינוי קטן, אך אם אדם יחליט ללכת 'לאט לאט', אז סיכוייו גדולים יותר להצליח, כי ככה זה כשעושים בטוה, לא יכולים לדלג על מדרגות, אלא כדי שלא ניפול צריכים לעלות כל פעם 'מעט מעט'.

(עפי" טיב התורה-עקב)

עדכון זמני קבלת קהל בבית פורנו ורבנו שליט"א אך ורק בתא קולי שמספרו 052-7168366

ניתן לשפוע את שיחותיו של פורנו ורבנו שליט"א בפספר פיוחד וישיר לשיחות בלשון הקודש: 073-2951320 לשיחות באידיש: 073-2951521

טיב הודעות

נכתב ע"י הר"ר מאיר רבינוביץ שליט"א מיוסד על לימוד היומי בספר קיצור שו"ע כפי תקנת הקהילה ערוך ומסודר לפי פוסקי זמנינו

הלכות תיקון חצות

א. תניא רבי אליעזר אומר שלש משמרות הוה הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי, שנאמר ה' מרומים ישאג וממעון קדשו וגו', שאוג ישאג על נוהו, ואיתמר נמי אמר רב שמאל בר מרתא משמיה דרב שלש משמרות הוה הלילה ועל כל משמר ומשמר הקב"ה אומר או לבני שבעותניהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגלית לבין אומות העולם (ברכות ג).
ג. ודאי לכל ירא שמים שיהא מיצר דודאג 'באותה שעה', ולשפוך תחנונים על חורבן בית המקדש, כמו שנאמר קומי רוני בלילה לראש האשמורות (אי"ש סי' ג).
ג. המשכים להתחנן לפני בוראו, יכוין לשעות משמנות המשמרות, שהן בשליש הלילה, ולסוף שני שלישי הלילה, ולסוף הלילה, שהתפילה שיתפלל באותן השעות על החורבן ועל הגלות, רצויה (סי' ט).
ד. המקובלים האירינו מאוד בגודל מעלת קימת חצות כי רבה היא וכבר נדפס בסידוריו סדר ההנהגה ע"פ כתבי הארי"ז, והעת להתאונן על החורבן נכון יותר שיהיה קודם חצות מעט, ומחצות ואילך יעסוק בתורה, ואחר התיקון שיעור משינות קודם לכל דבר, ואם זכה לחכמת האמת עת ההיא מסוגלת מאוד (מ"ב סק"ט).
ה. ראי לכל ירא שמים שיהא מיצר דודאג על חורבן בית המקדש, אבל התורה והתפלה יהיה בשמחה (סי' מ"ב סק"ט).
ו. ועל פי הזהר והמקובלים הוא חיוב, ואין מקום לחלק בין ת"ח לשאר העם (סי' הלכה).

והיא י"ב שעות אחר חצי היום (מ"ב סק"ט).
י. אם אינו יכול לקום בחצות, יקום בראש האשמורה השלישית (ש"ע הרב מחדו"ט סי' ט).
יא. אף מי שלא נתעורר בקודות חצות, אלא אחר שעה או ב' שעות, צריך לקום באותה שעה, ולא יאמר כיוון שלא נתעורר בנקודת חצות ישאר ישן, אלא כל מה שמקדים בקימה מן השינה עדין טפי, ואם גם זאת אינו יכול, לפחות ישתדל לקום קודם עלות השחר כדי שיכול לומר תיקון חצות ולחבר לילה יום בתורה (מ"ח סק"ז).
יב. בשעת הדחק אף שעלה עמוד השחר, יש קצת מציאות לתיקון (ש"ע סק"ז בשם הר"מ).
יג. והנה הגם שהזמן המובחר הוא בחצות האמיתי דוקא, אף על פי כן אין זה לעכב, אלא תחילת זמנה היא מתחילת האשמורה התיכונה, כמ"ש בזהר פ' ויקהל, שהן שתי שעות לפני חצות האמיתי בקיץ ובחורף, וסוף זמנה נמשך עד אור היום למי שלא היה יכול להקדים כמ"ש בפרי עץ חיים, ולשומעים יונעם ותבא עליהם ברכת חז"ל שכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה לעתיד דכתיב שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש וגו', כן יהי רצון אמן (ש"ע הרב פסק הסיחור).
יד. האחרונים קיבלו משכבי עד קומי, היינו משבועות שאומרים שכבי, עד תשעה באב שאומרים קומי א"צ לקום בלילה, וי"א מט"ו באב עד ט"ו באייר יקום, והנהוגים ע"פ קבלה סוברים שצריך לקום תמיד (מ"ב סק"ט).
טז. בסוף הלילה יקבע צרכיו (מ"ב סק"ט).

טיב ההתחזקות

'כל העתים שוים לטובה'

בין הזמנים בכלל, ובתקופת הקיץ בפרט, הוא זמן המועד לפרוענות, וחגיגה וגשמית כאחד, מהמורות ומכשולים אורבים לנו מכל פינה ומאחורי כל עיקול, המנהג הזה - משום מה - נכפה על חלק מהציבור, בעוד שאין הם מודעים כל צרכם לסכנות הרבות הטמונים בה, עד שיתכן לחשוב שאולי האש של שריפת בית המקדש המשיכה לבעור עד ראש חודש אלול, ולזכר אותו חורבן קבעו את בין הזמנים... ישנם כאלו אשר נכנסים להרגשה של שחרור וחופש, ומרשים לעצמם להקל בדברים שבכל ימות השנה לא היו מעלים כלל על קצה מחשבתם, זהירות מרובה נדרשת בכדי לצלוח בשלום את ימים אלו ללא פגע ומכשול. שומה עלינו לציין, שברוך ה' ישנו עדיין ציבור רחב מאוד ששומרים על המסורת הקדומה, ואצלם "השם בין הזמנים לא ייזכר ולא יפקד כלל, רק כל העתים שוים לטובה" (לשון השולחן ע"ש שבעות - פרק טו במדבר).

בין הזמנים ייתכן להתעלות יותר מאמצע הזמן

אך היות ובין הזמנים הוא מציאות קיימת אצל חלק ניכר בנינו, הרי שמוכרחים אנו לראות כיצד להפיק את התועלת המרבית מתקופה זו. מובא משמו של הר"ה"ק מסטרעטין ז"ע שאמר שהתעלות והקניינים שרכש בימי בין הזמנים היו באופן נעלה ביותר משאר ימות השנה. ההסבר לכך פשוט למאד, מדוע, כי במשך הזמן יושב כל אחד ולומד בהתמדה ובחשק, אך אין הדבר מעיד לגמרי על הטיב והמהות של הלומד, כי באמצע הזמן ישנו לכל אחד את המסגרת שלו המחייבת אותו ללמוד, ואם לאו הוא חורג מהמקובל, אבל בין הזמנים אין מי שיעמוד עליו בשבת וחולמים ולעקוב אחריו על כל צעד ושעל אם הוא משקיע את עתותיו לתורה, לכן דוקא

בעת האות מרגלית פנימיותו ומהותו, האם העמל שהשקיע כל הזמן נחנה את בו אותותיה ונפשו חשקה בתורה, או האם בריגע סהורה הרצועה הריחו מרגיש משוחרר וחופשי מלהתייגע בתורת ה', הרי שהנהגתו בימים אלו מעידים כאלף עדים על מהותו הפנימית, ונותנים לו השגה על דרגתו האישית בתורה ובידא"ש, ונותנים לו הכח והעוז להתעלות מעלה מעלה.

המתייגע בתלמודו תורתו שווה יותר

מסופר על תלמיד בישיבתו של מרן רבן של ישראל החפץ חיים זצוק"ל, שהיה יושב ולומד אך לא היה ברוך הכישרונות, כעבור זמן שלם סיכם לעצמו את הספקו, ולדאבונו נוכח לראות שסך הכול הספיק ארבע דפים בלבד בסדר בקאות, צערו היה רב מאד בהיות שנפשו חשקה בתורה, אבל לפי מצבו הבין שלאחר יגשאו לא יוכל להמשיך לשבת על התורה והעבודה, על כן החליט שעליו לצאת ללמוד מקצוע ממנו יוכל להתפרנס ברבות הימים ולגדל בית נאמן לה'. חזאת עליו לדעת שבאותם ימים עדיין לא היה ידוע על המושג כוללים, בחור חריף שעשה חיל בלימודיו, היה נלקח אחר כבוד לחתן אצל בעל בעמיו שהיה מחזיק ותומך בחתנו ע"י 'קעטס', כך היה יכול להמשיך לשבת על התורה בהשקט ללא שהעול הגשמי יכביד עליו, אך כאמור בחבור דגן לא ענה על דרישות אלו ממלא הסיק שעליו להתחיל כעת לדאוג לפתחו.

אבל כמובן שלא התחנן כלל לעשות צעד משמעותי מבלי לשאול את פי רבו הכהן הגדול מאחזי - רבינו החפץ חיים, ונכנס בחבור למעונו, ולפי שהחפץ חיים בסוף ימיו התקשה במשמעותו, היו צריכים להשמיע לאוזן בקול רם, שטח איפוא בחבור את שאלתו, שהייתו ובמשך זמן שלם הספיק רק ארבעה דפים, הרי שאין מקומו בישיבה וברצונו לצאת לחפש פרנסה, אך לגודל תדהמתו הודיע החפץ חיים ואמר, "מה!! בחור שלמד ארבע מאות דפי גמרא!! וכי יש עוד בחור שלמד כה הרבה?" הלה הבין מיד ששעות נפלה כאן, החפץ חיים נראה לא שמע היטב והחליף בין ארבעה דפים לארבע מאות דפים, חזר בחבור והדגיש שלמד ארבעה דפים בלבד, אך שוב זעק החפץ חיים, "מה ארבע מאות דפים!!", הקולות

השרעים החפץ חיים נשמעו עד הרחוק עד שאנשי הבית חששו שדבר מה אינו רבינו, מיד נכנסו בבהלה לחדרו, וכשיסה החבור להבהיר שוב את שאלתו פתח החפץ חיים והסביר בנעום: "כתוב באבות דר' נתן (פרק ג' משנה ו'), שהקב"ה מונה דף שנלמד בצער פי מאה משלא בצער, נמצא לפי חשבון זה שארבע דפי של אותו בחור שנלמדו בצער חשובים כארבע מאות דפים".

לימוד בבין הזמנים חשוב ערכה יותר מאמצע הזמן

זהו מוסר השכל גדול שבשילנו, לעתים ישנם ב' בחורים היושבים ולומדים זה לצד זה, האחד מבין ומתענג בלימודו, אך השני מתקשה בלימודו ומביט כל העת על השעון לראות מתי מסתיים הסדר, אבל למעלה בשמים אין אנו יודעים כלל את ערכה של תורת מי מחשיבים יותר, ייתכן שלזה המצטרף בלימודו מחשבים כל שעת לימוד כמאה שעות, כמאמר דוד המלך 'טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך' (תהלים קי"ט ט"א), כי תורה בייסורים שווה יותר. בבין הזמנים, אשר הרגשת ההפקדות חוגגת בו, והוא במאמץ מתנתק ותקילין, היש לך 'בינועס' גדול מזה!!

יקפיד ביותר על סדר יומו שלא יפסיד זמני היום

נקדה חשובה ומהותית ביותר הוא ההקפדה על סדר היום, לדעת שסדר היום מתחיל בליל האתמול, כי מי ששוכח לישון בשעה מאוחרת, הריהו מופקר ממש, הוא יודע שלמחרת יקום מאוחר ויפסיד את זמן קריאתו ותפלה ובכל זאת לא שת ליבו לה. מספרים על כך מרן הביית ישראל מגור זצוק"ל שהשתתף פעם באיזה אסיפה חשובה שהתקיימה בשעות הערב, באמצע הכניסה - ללא הודעה מקדמת - התרומם הבית ישראל ממקום מושבו ופנה לעבר היציאה כדי לעזוב את המקום, אחד הנוכחים פנה אליו: "דבי, עדיין לא הסתיימה האסיפה, ומדוע הולך הרבי?" החזיר לו הבית ישראל עם שאלה: "מתי מקיץ מר משנתו בבוקר?" ענה לו שבשעה שבע וחצי, אמר לו הבית ישראל: "זאני בשעה שתיים ורבע, לילה טוב!" ופנה והלך לו. בן אדם צריך לדעת שיש לו סדר, והוא חייב לעמוד על המשמר, כי אם לאו כל מהלך יזמו משתבש.

טיב המעשיות

ספר טיב המעשיות לרבינו
סיפור לשבת

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

סגולת יקר ערך השיבות איש ישראל!

"כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות וגו'" (דברים ח, א)

בספר הקדוש **תולדות אדם** (ריש הפרשה) פירש, וז"ל ק: "יש לדקדק, דמתחילה כתיב 'מצוך' לשון יחיד, ואחר כך כתיב 'תשמרון' שהוא לשון רבים, וכבר הקשו כן המפרשים".

"ונראה לפרש, דהנה איתא **בגמרא** (בריתות ו:): שצריכים אנו לצרף באגודת תעניתנו את פושעי ישראל, שיהיו באגודה אחת עמנו. והסימן לזה סממני הקטורת, שהיה החלבנה בצירוף עמהם. והטעם בזה הוא, מחמת **ההנפקות הפנימית שיש בכל אחד ואחד מישראל, הוא יקר מאד מאד**, כמאמר חז"ל (סנהדרין מג:): 'אף על פי שחטא ישראל הוא'. **והנכבדות הזאת הוא, מפני ששרשם נחצב מסגולת ואוצר מלכו של עולם**, כאמור בתורתנו הקדושה (שמות יט, ה) 'והייתם לי סגולה מכל העמים'. **ואין שום מלאך ושרף יודעים מהות ערכם ואהבתם בעיני המקום**, מחמת שהמחצב שלהם מאוצר מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וכו'".

"ועל פי זה יבואר הפסוק, דהנה איתא **במדרש** (תנחומא ו) 'כל המצוה, אם התחלת במצוה גמור אותה'. והפירוש 'גמור', היינו המצוה שאדם עושה יהיה לה מעמד ומצב בכל הארבע עולמות כו'. ודבר זה אי אפשר לעשות רק על ידי שיהיה באגודה אחת עם כל ישראל, ועל ידי זה יכול המצוה להיות בשלימות וכו'. זה שהתחיל בלשון יחיד 'מצוך', ואחר כך בלשון רבים 'תשמרון' כו', כי דבר זה אי אפשר להיות רק על ידי צירוף ואגודה יחד עם כלל ישראל" עכ"ל ע"ש.

לפי דרכו בקודש אפשר לפרש **המדרש** במעשה המנורה (ב"ר ושלח ה, כב), וז"ל: "ראיתי והנה מנורת זהב כולה (זכריה ד, ב) - זה כנסת ישראל". - המנורה מורה על גודל מעלתן של ישראל וסגולת יקר חשיבותם, כל פרט שבה מורה על מעלה נוספת בהם, וכל חלק בה מכון כנגד מדרגות שונות בישראל. אבל עצם המנורה הרי היא "מנורת זהב כולה", שכן בכנסת ישראל כל אחד ואחד בכל דרגה שהוא, הוא בבחינת 'מקשה זהב' ממש, ונקודה פנימית שבו "יקר מאוד מאוד!". ואפילו הפחותים והפשוטים שבישראל, המרומוזים ב'רכה' של מנורה, שהם נמצאים למטה בתחתית, גם הם בבחינת זהב טהור. ועיין מ"ש מרן האר"י ז"ל **בשער הכוונות** (פסב) שכל נשמות ישראל הן בבחינת 'זהב', אלא שלפעמים הזהב מתלכלך וצריך לנקותו ע"ש".

[מתוך 'טיב הפרשה' פרשת בהעלותך]

~ ~ ~

מסופר על הרה"צ **המפורסם רבי נטע ציינורט צ"ל**, מנקה הדעת וצדיקי ירושלים של מעלה ת"ו, שמצא אותו פעם בהשכמת הבוקר אחר המקווה, ביום שלמחרת הבחירות בארצות הברית, כשהוא מסתובב בין הבריות ומתעניין בתוצאות הבחירות שנערכו

אמש באמריקה...

והנה רואה הוא לפניו תבורת אנשים מתגודדים בפתח המקוה [קיסקע...], ומשוחחים בהתעניינות על תוצאת הבחירות הסופית שבמאת האחוזים! מתערב לו ר' נטע בטבעיות ביניהם, כמי שהיה אחד מהם... ושואל: **נו, ענדע וואס איז געבליבען? ווער איז פּרעזידענט?...**

[נו, מה נשאר בסוף? מי הוא הנשיא הנבחר?]

החברה שמחו לשתף את הזקן הצדיק עמהם לשיחתם, ודיווחו לו בנדיבות את התוצאה הסופית והברורה, שהגיעה זה עתה ממש מאמריקה, [לעצטע פרישע נייעס...].

רבי נטע נראה כמי שנהנה מן הידיעה המרעישת... - עתה שכבר יודע הוא בדיוק מי נבחר לנשיא אמריקה הגדולה, יכול הוא להמשיך לתפילת שחרית...

לאחר שהמשיך ר' נטע לדרכו, התפלאו ביניהם האנשים מאוד על המחזה, וכי גם הצדיק הזה מתעניין בחדשות? הכל סחו ותמהו בדבר, מה לו לר' נטע עם שחר לפני התפילה בדברים פחותים שכאלה, של תוצאת הבחירות לנשיאות ארצות הברית?

ברם, לא זמן רב אחר כך, כשניגש רבי נטע לברכות השחר, בהגיעו לברכת "שלא עשני גוי", נתפסה בו התלהבות גדולה, ואמר הברכה בהדגשה יתרה, ובכל לב זעק: **שלא עשני גוי!**

לאחר מכן הסביר, שזו הברכה שמברך איש ישראל את הבורא ב"ה, "שלא עשני גוי", הרי אינה מכוונת רק שלא עשני כמו הגויים הנבזים והפחותים... כי אם כאשר כבר יסדו בספרים הקדושים, שהיהודי הכי גרוע יותר טוב ונעלה מן הגוי הטוב ביותר! - והנה מי הוא הגוי מספר אחד בעולם? - הלא הוא בודאי 'נשיא ארצות הברית'! היושב בכבודו של עולם, ומושל בממלכת האימפריה הגדולה ביותר בעולם! - לשם כך ביררתי בטרם ניגשתי לברכות השחר מי הוא אותו 'גוי' הנעלה ביותר בעולם, ועליו במיוחד כיוונתי בברכת לפני ה' אלוקי, "שלא עשני גוי"! שאיני כמו אותו גוי הפרזידינט... כי אם איש יהודי "יקר מאד מאוד, ששורשו נחצב מסגולת ואוצר מלכו של עולם, ואפילו מלאך ושרף אין יודעים מהות ערכו!".

~ ~ ~

כעין טיב זה המעשה, מסופר על הגה"ק **מבארדיטשוב זי"ע סניגורן של ישראל**, שבעומדו פעם אחת לפני התיבה ואמר ברכות השחר, השמיט ברכת "שלא עשני גוי".

כשהעירוהו על כך אמר, שבקומו כדרכו בחצות לילה, החל לתת ללבו מעלת ישראל וזכותם הגדולה לעמוד לפני מלך מלכי המלכים, לשוח ולדבר עמו בלשון נוכח: "מודה אני לפניך", כדבר איש אל רעהו. וכן בברכות עומד איש ישראל לפני מלך העולם, ואומר בלשון נוכח: "ברוך אתה ה'", זו היא מעלה נפלאה

'כי לא ידח ממנו נדח'

הסיפור שלפנינו אמנם לא מתאים לאכסניה של תורה, כיון שמדובר בתינוק שנשבה שעדיין מחלל שבת רח"ל, הקב"ה יחזירוהו במהרה בתשובה שלמה בתוך שאר בני ישראל הטועים.

אך היות והמעשה ממחיש בצורה ברורה את הפסוק 'כי לא ידח ממנו נדח' וכל יהודי בכל מצב שהוא, אם רוצה להתחזק ברוחניות, הקב"ה מסייע בידו, ומסבב עולם ומלואו בהשגחה פרטית למען יוכל לקיים אפילו מצוה בודדה (בינתים) שהוא מחוייב בה.

והרי דברים קל וחומר, ומה יהודי שנמצא כל כך רחוק מקיום התורה מקבל סייטנא דשמיא מרובה כל כך ששבוטים ימים הקב"ה מוזמן לו תפילין במקום נדח יום יום, בודאי שיהודי המקיים את התורה כראוי ומשתדל לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתו, כראות הקב"ה את רצונו לעשות רצונו, שפייע עליו שפע של סייטנא דשמיא ועוורו לו להתחזק ולעלות מעלה מעלה בעבודת ה' וקיום התורה וכן מספר הרב א.

יצאנו קבוצה של מרצים וצוות הפקה לסבב הרצאות קיבוץ רחוקים בעולם ביניהם גם הרצאות ברומא.

אחת ההרצאות התבטלה והחליטו לקחת אותנו לטייל ברומא, עלינו על אוטובוס ונתקענו בפקק של שעות ארוכות... אחרי שעות של פקקים בלתי צפויים הגענו סוף סוף בשעות אחר הצהריים לגטו היהודי של רומא ונכנסנו למסעדה הכשרה לסעוד את ליבנו, רגע לפני שאני נוטל דיים פתגה אלי חבר ושואל: "תגיד יש לך אולי כאן אתה תפילין? יש כאן בחוץ בחור ישראלי שמחפש להניח תפילין". כמובן שתיכף נחתתי את הנטלה מידי ורצתי לאוטובוס שלנו, שלפתי את תיק התפילין ומיהרתי חזרה לחזית המסעדה למצוא את הישראלי המחפש להניח תפילין ברומא... סירקתי את כל הסביבה אך אף אחד לא ענה על התואר של ישראלי המחפש להניח תפילין, הדמות היחידה שנשארה במקומו הייתה של רוכב אופנוע כבד מלא בקעקועים מכף רגל עד ראש שלא העזתי לפנות אליו. החלטתי לעשות מעשה שלא יסבך אותי, והכרתי בקול רם: "מישהו כאן חיפש תפילין?!" בהבזק של רגע זינק האופנוען ממקומו ורץ אלי ושאל: "איפה התפילין? נו מהר עוד מעט שקיעה!!!!" הכנסתי אותו למסעדה והגשתי לו את התפילין בתצעה לעזור לו להניחם, אך הוא חטף את התפילין מידי ומיהר להניחם כקוף ורגיל.

כאשר הלך התפילין התנצתי ושאלתי אותו בנימוס מה לו ולתפילין? הוא חייך ואמר: "אני יודע שאני לא נראה כמישהו שמוציא תפילין, אבל תדע לך שמזה שנים רבות שקבלתי על עצמי להניח תפילין ולא פספסתי אפילו יום אחד מאז". "אז איפה התפילין שלך?" שאלתי "אז זהו שתפילין כבר קבלתי על עצמי, אבל שבת עדיין לא (ה' ירחם)", "מה זה קשור?"

"זה קשור ועוד איתך!!! אני גר בתל אביב ובאתי לכאן למסע אופנועים של שבועיים והמסע נמשך גם בשבת, כל עוד שהתפילין בארון בתל אביב ואני נוסע בשבת זה לא נורא כל כך [ענף!], אבל אם התפילין היו איתי ואני נוסע איתם בשבת זה מבייש את התפילין ואת זה אני לא מסוגל לעשות... אז עשיתי עסק עם בורא עולם לפני שיצאתי לטייל: את התפילין אני לא רוצה לבייש, ולכן אשאיר אותם בארון בארץ, אבל בקשתי ממנו שידאג לי כל יום לתפילין...".

"נו ומה תעשה מחר?" שאלתי הוא התפרץ בצחוק ואמר: "מה אתה לא מבין? כל יום היה לי מישהו אחר, מחר אני חוזר לארץ, והיום היה היום האחרון שלי כאן, ואתה חלק מהתוכנית שלי עם בורא עולם!!!"

עכשיו נפל לי האסימון למה בטלה ההרצאה ולמה היו כל כך הרבה פקקים לא צפויים, הכל כדי לקיים גזירת מלך לתמימות של יהודי, תינוק שנשבה שעשה עיסקה תמימה עם בורא עולם...

רק שאלה אחת התקשיתי בסיפור הזה? וכי חסר לבורא עולם זוגות תפילין ברומא שצריך לסבך לי את כל התוכניות בשביל אותו יהודי שעשה איתו עסקה? והתשובה שקבלתי זה כי בורא עולם ידע שאני אפרסם את הסיפור ואקדש את שמו ברבים, לכן בור דווקא בי למען ספר נפלאותיו בתוך קהל אהלנו!!!

בעל המעשה: הרב א. ל.

הפענוץ לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית
מוזמן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס
בפקס: 15326517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

מאוד... כשהעמקתי בזו המעלה נתמלא ליבי שמחה גדולה כל כך, עד שמרוב תשוקה תפסתי תיכף וברכתי הברכה לפני קוני "ברוך אתה ד', שלא עשני גוי!" [שם]

אספרה נא בפניכם טיב ב' מעשיות נאות, שלמדתי מהם גדלות ערך איש ישראל, גם כשנראה בעינינו לפעמים כאיש פשוט.

המעשה הראשון.

היה זה ביום חורפי וגשום, כשעמדתי בצידי הדרך וביקשתי לעצור מונית [טקסט...], כדי להגיע מהרה למקום מסוים. תוך כדי המתנה נעצר לידי נהג מונית, שהיה באמצע נסיעה עם אדם אחר, ואסף אותי אל תוך רכבו, להצטרף יחדיו עם הנוסע שבפנים, באומרו שתיכף יתפנה להסיעני למחוז חפצי, לאחר שיריד את הנוסע בביתו.

אך לאחר שהכניסני פנימה החל בסיבובים מפותלים, ובכברת דרך ארוכה עם הנוסע ששכרו ראשון למלאכתו. ואני יושב בתוך הרכב בכל אותם סיבובים שלקחו זמן רב, ועדיין הנהג לא התחיל כלל לכוון צעדי אל הכיוון הרצוי לי.

מתחילה חרה לי על חוצפתו של הנהג, שרוצה להרוויח פי שניים, ולדחוף עסקה על גבי עסקה. לעצמי חשבתי, באם תפוס אתה באמצע 'נסיעה' עם נוסע אחד, כיצד 'דוחף' אתה 'נסיעה' אחרת לכיוון אחר לגמרי, ומטלטל אותי בדרך לא לי, הלא עדיפא לי ההמתנה למונית אחרת זמינה וריקה, שתסיעני תיכף אל מחות חפצי!

אולם הבלגתי בנפשי, ולא הערתי כלום לנהג, כל עת שישב שם הנוסע הראשון, בכדי שלא להכלימו ולביישו בפניו.

לאחר שירד אותו נוסע, וכבר רציתי לפסוק לו לנהג את ה'פסק' שמגיע לו... הקדימני הוא בברכה ובכבוד ובהדר: שלום, כבוד הרב! - פתח ידיו הנהג ברוחב לב - האם יכירני רבינו?

לא, ענית מופתע מעט, האיש לא היה מוכר לי כלל וכלל!

לא חלפו כמה דקות של שיחה, ופתאום התבררה בפני 'תמונה' הפוכה לגמרי מכל ה'תאוריה' שבנית בעצמי, וכל הסתכלותי על אותו נהג התהפכה מקצה לקצה! התברר, שהאיש ביקר לאחרונה בביתי בשביל סיבה מסוימת, ומאז רחש לבו כבוד והערכה לתורה הקדושה

ברכת מזל טוב

למורנו ורבנו שליט"א

ולבנו הרה"ג ר' אהרן שליט"א

לרגל הולדת נכדתו / נינתו

בת לבנו הר"ר צבי יהודה שליט"א

ולבנו הרה"ג ר' יעקב עקיבא שליט"א

י"ד הועדה הרוחנית

לרגל נשואי בתו / נכדתו

ולבנו הרה"ג ר' דוב שליט"א

מו"צ עדתנו

לרגל אירוסין ביתו / נכדתו

ולרגל הולדת נכדו / נינו

בן לכתנו הר"ר שמעון נייחויז שליט"א

י"ח שירונו נחת וקדושה מכל י"ח

- ואדרבה, בהיות ערך איש ישראל "יקר מאד מאד, ואפילו מלאך ושרף אין יודעים מהות ערכו!" לעולם יש לדון כל איש ישראל לכף זכות!

המעשה השני.

עובדא דהוי בבית הרה"ק רבי אברהם מתתיהו זצוק"ל משטעפענעשט. נכד קדוש ישראל מרוזין זיע"א. שהיה מגדולי צדיקי דורו, ומפורסם כבעל מופת גדול. [מנחתו כבוד בעיר **גבעתיים**, ורבים וטובים משתטחים על קברו להיפקד בדבר ישועה ורחמים]. אחד התחומים שהתפרסם בו בברכותיו בכל רחבי רומניה, היה בהצלת אלפי צעירי בני ישראל מן הצבא.

פעם אחת בא לפניו יהודי שהיה רחוק מאוד מתורה ומצוות רח"ל, ושטח בפני הרבי הק' את בקשתו, שלא יצטרך ללכת לצבא הרומני.

שאלו הרבי, ומדוע זה תמאן להתייצב? שמה הנך חושש שתגעל שם באכילת טריפות וגיעולי נכרים, או שמה תיכשל בחילול שבת? - כי הורגל הרבי בבקשות הצלה מחששות אלו, שלא ייטמעו ישראל חלילה בין הגויים.

השיב היהודי בתמימות: לא, זה איננו מפריע לי [החמא ליצ'ן]. כי גם בבית הורי לא השיגוהו על כל זאת מעולם...

- אלא מחמת שיש לי אמא זקנה, שאני מטפל בה בתמידות, והיא צריכה לי כל העת וקשורה בי מאוד, ואם איאלץ להתייצב לצבא תישאר אמי גלמודה, ולא יהיה מי שישמש אותה!

כשמוע הרבי הקדוש את דבריו, נענה בהתרגשות ואמר: אם בשביל מצות 'כיבוד אם' הריני מבטיח לך בזאת שתצא חפשי! - ואכן תיכף בהתייצבותו נתן איזו אמתלה ופטרוהו לנפשו! ויצא לחפשי לעמוד ולשרת לפני אמו, במצוות כיבוד אם!

הרי לפנינו איש ישראל קודש, שעם כל היותו רחוק מאוד משמירת היהדות כדת, וכבר הורגל בעבירה רחמנא ליצ'ן. - עם כל זה זכה לברכת קדשו הנאמנה של הצדיק, כאשר גילה שעם כל ריחוקו הגדול מן התורה, הרי הוא מהדר מאוד במצוה הגדולה והיקרה של כיבוד אם!

אכן לא בכדי צריכים אנו לצרף באגודת תעניתנו אף את פושעי ישראל, כצירוף החלבנה בסממני הקטורת. - מחמת "שהנקודה הפנימית שבכל אחד מישראל יקר מאד, ששורשם נחצב מסגולת אוצר מלכו של עולם, ואין שום מלאך ושרף יודעים מהות ערכם ואהבתם בעיני המקום".

[מתוך שיחה בענין לדון לכף זכות, נדפס בספר "טיב הנחמה"]

על הברכה יעמדו

לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל הפעו"ב

התורמים להפצת העלון

ניתן להנציח את העלון לשמחות, לברכה והצלחה או ליאצייט

	 <p>Access Credit צ'ינג'ג' סל' 02-6516090</p>	<p>הכל בשקל ~ רח' בר אילן 43 י-ם סל' 052-7619268</p>	<p>לע"נ הרב חיים נתן בן יצחק הלוי סגל ר' אברהם יצחק בן ר' צבי זרח הכהן הימא ביילא בת ר' זרח הלוי</p>	<p>לע"נ האשה מרים בת ר' זרח</p>	<p>לע"נ רבי זרח צבי ב"ר יצחק ז"ל נתרם ע"י בנו מנחם מרדכי הי"ו</p>	<p>לע"נ הינדל בת ר' משה ירמיהו ע"ה</p>	<p>לע"נ ישראל נתן נטע ב"ר זרח צבי הכהן ז"ל זרח ב"ר משה ז"ל</p>
 <p>קשת הרשת פיתוח י"ח וקידום מכירות 02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il</p>	<p>רפאלי ביטוחים 02-5377177</p>	<p>גרפצ'יק סל' 02-5002321</p>		<p>לרפואת בועז בן מירה</p>	<p>לע"נ ר' דב ב"ר אברהם יעקב ז"ל נפטר ה' אלול</p>	<p>לע"נ ר' יחזקאל ב"ר צבי ז"ל ולרפואה שלמה והצלחת לאה בת אייזל תחי' נתרם ע"י בנם יחיאל יהושע הי"ו</p>	<p>לע"נ שמחה בת רחל יחזקאל בן עמומה</p>

י"ל ע"י קהילת שבעי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגוויך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לרפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

מפי ספרים וסופרים

להתייחס לפרטים הקטנים

שהם ראש לכל העבירות: לאדם אחד שרצה לרכוש אריג יקיר מאוד. כל מטר עלה אלף ש"ח הוא הלך ורכש 4 מטר מהבד הזה. אמר לו בעל החנות - "תשמע, אם אתה רוצה את האריג הזה, לאורך ימים ושנים - השקעת ארבעת אלף שקלים, כך תשקיע עוד מאה ש"ח אצל התופר. ותבקש ממנו שבקצה של הבד, יעשה לך מכפלת, שתתפור אותו מכל הארבע כיוונים שלו. שאל הקונה בפליאה: מדוע? זה לא אריג טוב ומשובח?! "קנית אריח מהמשובחים ביותר! קבע המוכר. אבל אריג שהוא לא מקופל, והוא לא מסודר כמו שצריך, הוא יכול להתפורר לאורך זמן...". או אז אמר הקונה "איזה דברי טטות אתה אומר... אם זה אריג טוב, הוא יהזיק מעמד לאורך זמן" - הפטיר הלוקח ויצא.

חלפו להם כמה חודשים, בכל פעם שבני המשפחה יושבים לאכול מסביב לשולחן, הילד הקטן כשהיה משתעמם, כשהוא רואה חוט אחד בולט מהמפה, הוא מושך אותו להנאתו...

חולפים להם לבינתיים עוד כמה שבועות, ועוד חוט מוצא את דרכו בחוץ וכך הפכה המפה מחוררת ובלויה...

כן הוא הנמשל: אומר המגיד מדובנה - זה מה שאמר הנביא: "טמאתה בשוליה לא זכרה אחריתה" - גם בשוליים, יכול יצר הרע לתפוס אותך. דווקא בדברים הקטנים הוא יפיל אותך.

לכן באה התורה ומזהירה "והיה עקב תשמעון" - תשים לב לפרטים הקטנים, שבהם התורה אומרת 'כאן מתחיל היצר הרע'. תחילתו של יצר הרע, היא דווקא 'בחוטים הקטנים' שהוא מושך החוצה, וככה הוא מפורר את המפה כולה.

בפרשתו כתיב "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם..."

בספרים עומדים על המילה עקב - והיה עקב תשמעון. כשכל אחד בדרכו מנסה להבין מה מונח במילה הזאת עקב. אם הכוונה ל'בגלל', אז היה צריך לומר "והיה בגלל תשמעון, או הכוונה אם, היה צריך לומר והיה אם תשמעון. שואלים המפרשים: מדוע בחרה התורה לומר את המילה עקב? בעל הטורים מבאר: על פי דברי מדרש, שאומר שההמשך של הפסוק והיה עקב תשמעון, הוא בעצם המשכו של הפסוק האחרון מהפרשה הקודמת. בפרשה הקודמת נאמר (ז, יא): "ושמרת את המצוה ואת החקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוה היום לעשותם", וההמשך: "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה..." אומר כאן בעל הטורים - והיה עקב. לעיל מינה כתיב היום לעשותם וסמך ליה עקב כלומר היום לעשותם אבל שחרם בעקב פי' בסוף.

ובהקדם יש להביא את לשונו הזהב של המדרש בדברים רבה, פרשה ג, אות א: אמרו לו ישראל ואימתי את נותן לנו שכר המצוות שאנו עושים, אמר להם הקדוש ברוך הוא מצוות שאתם עושים מפרותיהן אתם אוכלים עכשו, אבל שכתב עקב אני נותן לכם, מנין ממה שכתבנו בענייננו (דברים ז, יב): והיה עקב תשמעון רש"י מבאר כדרכו: מצוות שאדם דש בעקביו - אין לזלזל במצוות הקלות שהם תחילתן של העברות החמורות.

ישנו משל נפלא, של המגיד מדובנה, על הפסוק באיכה א, ט: "טמאתה בשוליה לא זכרה אחריתה" משל על העבירות הקלות

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

כמבואר ברמב"ם (ה' ברכות פ"א ה"ג) וש"ע או"ח, (כי) בזכרנו אשר כל היא מאתו ית' ועל כל מוצא פי השי"ת יחיה האדם, ופי' הפשוט מהשם ככתיבתו וכקריאתו כמבואר בשו"ע או"ח (ריש סימן ה'). (ישמח ישראל)

זה השולחן אשר לפני ה'

ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום וארבעים לילה לא אכלתי ומים לא שתיתי וגו'.

יש לבאר הענין שהתנצל משרע"ה שלא אכל לחם ולא שתה מים, דאצל הצדיקים האכלה והשתיה היא עבודה גדולה, שכל כוונתם לעבוד עי"ז את השי"ת, בבחי' זה השולחן אשר לפני ה', ומעלים הניצוצין קדישין לגבוה כדאיתא עה"כ (דברים ח') כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי לא על מוצא פי ה' יחיה האדם, והצדיקים ע"י מעשיהם הטובים נקראים בבחי' מהלכים, לעומם שהמלאכים נקראים עומדים בבחי' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, וזה שאמר משרע"ה (דברים י') ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים ארבעים יום וארבעים לילה וגו', כלומר

המאה ברכות שנתקנו להגיד בכל יום בא כדי לזכור וליראה ממש רבינו ע"ה

יעתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה (י', י"ב)

וקושיית הגמ' אטו יראה מילתא זוטרתא וכו' אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא (ברכות לג:). ומקשים מה נעשה אנחנו הדורות שאח"כ שאין לנו משה, ועוד כי יאמר העשיר לעני האין לך מנה או מאתים יען שלגבי העושר הוא דבר קטן. אולם הפירוש הוא דהנה לגבי משה כתיב (שמות ל"ד, ל') ויראו מגשת אליו כי קרן אור פני משה, וכאשר קרבו אל משה וראו היראה שיש להם ממנו לפי שנאצל עליו אור עליון, ממילא שקלו בפלס מאזני שכלם קל וחומר בנו של ק"ו איך צריכים אנחנו לירא מהקב"ה, ממילא הגיע אליהם יראת הרוממות בנקל. וזה הוא הפירוש אין לגבי משה מילתא זוטרתא, היינו כשקרבו וראו פני משה אז היה היראה מילתא זוטרתא לגביהו, אבל מה נעשה אנן הלא התורה היא נצחית, וע"ז מתרץ בגמ' (במנחות מג. ע"ש) אל תקרי מה אלא מאה, שע"י המאה ברכות שמברכין בכל יום והמה נתקנין לזכרו וליראה מפניו,

בעבודת האכילה והשתיה הייתי בבחי' עומד 'זאנכי עמדתי בהר' ארבעים יום וארבעים לילה' שלחם לא אכלתי ומים לא שתיתי. (עקידת יצחק)

שילמוד, ילמוד מתוך מסי'נ ובשמחה

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה-ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך וגו' ולאהבה אותו וגו' בכל לבבך ובכל נפשך (ז, י"ב)

יש להוסיף שזהו לשון 'והיה' עקב תשמעון את המשפטים האלה, שכבר דקדק באוה"ח הק' למה נאמר 'והיה', לא היה צריך לומר אלא עקב תשמעון ושמר, ומה צורך בתיבת והיה, אך הענין הוא כמו שאמר רז"ל (עי' ויק"ר יא, ז) אין והיה אלא שמחה, כלומר שמחה תהיה להשי"ת ולנו בעבודה זו שלנו, כאשר 'תשמעון את המשפטים האלה', שנשים ענין קריאת שמע לנגד עינינו בכל המשפטים, היינו אצל הקשויים בעשיית המצוות ומניעת העבירה, לזכור את האהבה המסותרת שבקרב לב כל אחד מישראל למסור הנפש למען קדושת שמו ית', ולהתחזק עי"ז בחסימת התאוה או עשיית המצוה.

זה ביאור הכתוב, 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך, פי' האיש הישראלי בעמדו לעשות מצות עשה או לשמור עצמו מלעבור על מצות לא תעשה, הנה אז צריך הוא לעמוד לפני השי"ת ולשואל לעצמו, מה רוצה ומבקש ה' אלוקי ממנו, ויעורר אז את הכח הפנימי שיש עמו, היינו

האהבה המסותרת שבעבודה מוכן אף למסירות נפש ממש, וזהו 'מעמך', וכאשר יתבונן בזה הנה יגלה שהוא ירא ממנו ית' וגם אוהב אותו יתברך, - 'כי אם ליראה את ה' אלוקיך וגו' ולאהבה אותו וגו' בכל לבבך ובכל נפשך'. (כ"ק מרן ע"ר אדמו"ר שלי"א)

התורה היא באר"י, והתורה היא קיום העולם לכך דורש כל הארצות עמה

ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה כו'. פרש"י ז"ל: והוא מדברי הספרי, והלא כל הארצות דורש שנאמר (איוב ל"ח) להמטיר על ארץ לא איש אלא כביכול אינו דורש אלא אותה וע"י אותה דרישה שדורשה דורש כל הארצות עמה עכ"ל.

י"ל הענין דכל בריאת העולם הי' בשביל התורה כדחז"ל (עי' רש"י ריש בראשית) ולכך הוסיף ה' אלוקים בשיי לומר כי כל מעשה בראשית הי' תלויים ועומדים עד ששי בסיון אם יקבלו ישראל התורה מוטב כו', ואינא בספרי תחילת פרשה זו ד"א ארץ אלו שאר ארצות וחוצות אלו מדברות תבל זו אר"י למה נקרא שמה תבל ע"ש תבלין שבתוכה איזהו תבלין שבתוכה זו תורה שנאמר (איכה ב) בגוים אין תורה מכאן שהתורה בא"י עכ"ל, וזה הענין שכביכול אינו דורש אלא אותה לפי שהתורה בא"י והתורה היא קיום העולם וע"י אותה דרישה שדורשה דורש כל הארצות עמה ע"י התורה שהוא קיום העולם שהיא בא"י. (אמונת משה)

ווארט

אמרו צדיק כי טוב הוא

את ה' אלוקיך תירא אותו תעבוד (י, כ')

י"ל בהקדם דברי הרה"ק מברדיטשוב זי"ע בפרשת קרח ברש"י ויקח קרח שלקח מקח רע לעצמו, דהיינו משום שעבודתו היה כדי לקבל פרס. לכך לא רצה שגם אחרים יעבדו. לא כן הצדיק שכוונתו רק להרבות כבוד שמים, אז יש לו נחת רוח גם כשאחרים עובדים, דהעיקר שיתוסף נח"ר להבורא יתב"ש.

ועפי"ז יש לפרש הגמ' (פסחים כב:): שמעון העמסוני היה דורש את כל האתינן שבתורה כיון שהגיע לאת ה' אלוקיך תירא פירש (כלומר פרש

-הפסיק מלפרש) וכו', עד שבא ר"ע ודרש את ה' אלוקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, "לרבות" היינו להרבות ת"ח ויראתו אצל חברים. ועפי"ז יש לפרש הפסוק (תהילים ל"ד, ב') אברכה את ה' בכל עת וגו' בה' תתהלל נפשי וגו' ישמעו ענוים וישמחו, גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו, פי' אם תהלתו רק "בפי" ובה' תתהלל רק "נפשי" ולא משתף אחרים בעבודת ה', אז סימן הוא שהוא רק למען ישמעו ענוים בחוץ וישמחו בו, אבל אם רצונו הוא גדלו לה' "אתי" שגם אחרים יקדישו את שמו עמו, אז סימן שכוונתו הוא למען ונרוממה שמו יחדיו, וע"כ מסיים הקרא דרשתי "את ה' " אני דורש "את" להרבות ת"ח ויראי ה' והוא סימן שאני עובד לשמה. (שארית מנחם)

מרגניתא דיצחק

לעי"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

ולמדתם אותם את בניכם... למען ירבו ימיכם וימי בניכם. אמר מרן כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א (תש"ס) כי כאשר מלמד את הבן תורה, ונעשה הבן תלמיד חכם, אזי יש אריכות ימים גם לאב. ובמדרש אמרו כל מי שיש לו בן יגע בתורה כאילו לא מת, נמצא כי המניח בן ת"ח כאילו לא מת, וזהו למען ירבו ימיכם וימי בניכם, שכאשר הבן ת"ח נחשב האב כאילו לא מת, א"כ אריכות ימי הבנים הוא שכר גם לאב עצמו, שכל זמן שהבן יחיה נחשב כאילו האב חי.

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו' (ז, י"ב). ברש"י מפרש עקב לשון עקביו של אדם. ולפי דרכו יש לומר שהתורה הקדושה מלמדת לו לאדם לעיין בכל צעד ופסיעה שהוא דש בעקביו לראות אם הם מתאימים לרצונו של הקב"ה. וזה שאמר הכתוב, והיה עקב תשמעו, שתשמעו ותעיינו בכל עקב שאתם צועדים לראות אם הדבר מתאים את המשפטים האלה של תורה הקדושה. (הרה"ק מוהר"ר משה לייב מסאסוב זי"ע)

ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך (י, י"ב). נראה לפרש כוונת הכתוב, שצריך אדם לזרז את מתניו אל היראה תמיד ולא יסיח דעתו ממנה לעולם כדי שלא תאבד ממנו היראה בשום אופן ואף באונס, כי זה כל האדם. וזה שאמר הכתוב, ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה, כלומר שנעשית שואל על היראה, דכשם שהשואל חייב באונסין ואינו יכול להצטדק שבאונס נאבד ממנו החפץ, כן צריך האדם להשיג היטב שלא יאבד היראה דאף באונס חייב הוא בדבר. (נעים אלימלך)

בנים אתם לה' אלוקיכם (י"ד - א'). מסופר: פעם שאל יהודי את ה"חפץ חיים" הקדוש זיע"א רבי: לשם מה זקוק העולם לחסידים ומתנגדים, ואף החסידים בינם לבין עצמם, חלוקים לקבוצות רבות, מהם שעיקר עבודתם

" ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד (י, ט"ז). אמר רבי מאיר מפרמישלאן זצ"ל כל העולם מלא קושיות על השי"ת שהוא בבחינת הסתר פנים, אבל אם היה האדם מל את ערלת לבבו האטום אזי לא היה קשה לו כלום על דרכי השי"ת. וזהו כוונת הכתוב ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד, ולא יהיה לכם שום קושיא עלי. זה כוונת בעל האקדמות ז'טרי עד לקשישותא, היינו כי השי"ת נושא וסובל את עולמו עם כל הקושיות שמקשיין עליו. (מרגניתא דרבי מאיר)

אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד (י, י"ז). מפרש רש"י שחד ממון. לכאורה אינו מובן מה שייך לשחדו בממון. מבאר החתם סופר שהנה יש אנשים העוברים על כל התורה, ומתפארים שהם טובים לבריות ועושים חסד ומוותרים לפנים משורת הדין, וזהו שוחד ממון, שחושבים שמקילים מהשי"ת שדואגים במקומו לפרנס את העניים. על זה אמר הכתוב שאין הקב"ה צריך לשוחד שלך, כי הוא עושה משפט יתום ואלמנה ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה, מבלי עזרתך וטובותיך. (ישא ברכה)

ולמדתם אותם את בניכם לדבר במ בשבתך בביתך וגו' (י"א, י"ט). פירש הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זצ"ל, הרב צריך להשריש בבנו אהבת תורה עד שישתוקק מעצמו ללימוד התורה. ממילא ילמד הבן גם כאשר האב בדרך, כי אינו לומד בגלל יראת האב או לקבלת פרס, אלא משום שאהבת התורה בוערת בקרבו.

ולמדתם אותם את בניכם לדבר במ בשבתך בביתך וגו'. פירש החתם סופר למדו את בניכם שיהיו הולכים בדרך התורה לא רק "בשבתך בביתך" שעשה שהם יושבים בביתך ורוצים להפיק את דעתך ומתביישים מפניך ואינם רוצים לצערך, אלא גם "בלכתך בדרך". הווה משתדל לנטוע בהם תורה ויהדות, עד שתהא מובטח שיישארו יהודים יראי שמים אף כשלא תהיה עוד אתה בחיים ותלך בדרך כל הארץ.

בתפילה, ומהם שעיקר עבודתם בתורה, ומהם עיקר עבודת ה' שלהם בשמחה וכו', לשם מה צריך קבוצות כה רבות?
השיב החפץ חיים: עד שאתה שואל אותי, שאל את הקיסר הרוסי, לשם מה יש לו הרבה סוגי חיילים? מהם רוכבי סוסים, מהם יורים בתותחים, מקצתם במטוסים, ומקצתם באוניות, ובחלקם חיילים הולכי רגל וכדו'. אין זאת - המשיך החפץ חיים - אלא שכל סוג וסוג מועיל לקיסר למלחמה בדרך שונה, שהרי חייל ההולך רגלי, אין בכוחו להלחם בחייל הנלחם מתוך אווירון, והיורים בתותחים, בכוחם לנהל מלחמה אף ממרחק של כמה פרסאות, ואפילו חיילי הקיסר המרעיים בחצוצרת, תפקיד חשוב להם, שבתרועעתם מחזקים הם את לב החיילים הנלחמים בשדה הקרב. משום כך - סיים החפץ

מעשי צדיקים

חיים - נחלקים גם אנו לסוגים שונים, אבל בנים אנו לה' אלקינו וכל אחד ואחד תורם את חלקו לעבודת ה', ויחדיו ננצח במלחמת היצר.

(וקראת לשבת עונג)

ולא ירע לבבך בתתך לו (ט"ו - י'). פעם אחת נתן הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א א שמעק טאביק (טאבאק להריח) להרה"ק רש"ב מפרשיסחא זיע"א, שאל רש"ב את רבי יחזקאל: מה שמת בתוך הטאבאק שזה כל כך מריח טוב? ענה לו הרה"ק מקוזמיר: שמת בתוכו את ה"ולא ירע לבבך בתתך לו".

(מאמר יחזקאל)

כוחו של רב יהודי

המזויינים בבסיס הצבאי שליד פטרבורג, ונערך לכבודי מסדר חגיגי שבו השתתפו מספר גנרלים שהופיעו בראש הדיוויזיות שלהם.

החיילים המצוחצחים והמגוחצים צעדו בכך איש על מחנהו ואיש על דגלו, והכל דפק במאה אחוז, ואז הבחנתי שרק יחידה אחת לא הגיעה לרמה הדיוק הדרושה, כעסתי על כך מאד וראיתי בכך זלזול בכבודי, ואת הגנרל שהיה מפקדה של אותה היחידה העמדתי לעמוד הקלון, וציוויתי להכניסו לכלא. לאחר מכן חזרתי לארמון ושכחתי לגמרי מהגנרל העצור.

מעבור שנתיים ערכתי ביקורת בבית הכלא אשר במבצר פטהופבלובסק, ביקרתי בתאים אחדים ושאלתי את העצורים על העוונות שבידיהם: כמה זמן הם יושבים? וכו', באחד התאים ראיתי את הגנרל הנזכר, ושאלתי אותו: איך זה שגנרל כמוהו חבוש בבית הסוהר? הגנרל השיב לי כי כלאו אותו לפי פקודה שלי, כעונש על כך שהחיילים שלו לא הגיעו בשעת המסדר לרמה הדרושה של הדיוק, ציוויתי מיד שישחררו אותו. כפי שאתה רואה המשיך הצאר לספר לידידו, הגנרל ההוא ישב בכלא שנתיים על איזו טעות קטנה, ובמשך כל הזמן לא עלה בדעתי המחשבה לשחרר אותו, פשוט שכחתי ממנו. אולם כאשר הוריתי להושיב בכלא את הקבלן היהודי, נחרתה דמותו בזיכרוני, ומאז אינני יכול להסיח את דעתי ממנו, כל הזמן אני רואה את פרצופו החיוור והנפחד נגד עיני, ובמשך כל הדרך מאז שעזבנו את הביצורים של דווינסק ועד הנה, אני לא מסוגל לחשוב על משהו אחר מלבד הקבלן העצור, וכמה שאני מנסה לעלות בראשי מחשבות אחרות קופץ דמותו שלו נגד עיני. הבנתי אפוא כי אין לי ברירה אחרת כי אם לצוות על שחרורו המידי, כדי לשחרר את מחשבותיי ממנו.

הצאר ניקולאי שקע בהרהורים, ולאחר מכן המשיך ואמר: לקבלן היהודי הזה עמדה כנראה איזו זכות מיוחדת, ואולי זוהי זכותו של אביו, שמעתי שאביו הוא רב גדול ואדם קדוש. הבה ואספר לך עוד סיפור שממנו תראה מה כוחו של רב יהודי. פעם הייתי במסעות ונזדמן לי ללון בעיירה קטנה, באמצע הלילה שמעתי פתאום קולות משונים, מוזרים ובלתי מובנים, שלחתי לקרוא את הכומר, וכאשר הוא בא אמרתי לו: תשאל אותם מה הם רוצים? הכומר הביט סביבו, לא ראה דבר ולא שמע דבר, הוא השיב לי אפוא בשאלה, כשהוא מבוהל ונבוך כאחד: "את מי עלי לשאול?" אמרתי לו: אתה שוטה, ושלחתי אותו לנפשו.

לאחר מכן ביקשתי שיביאו לפני את הרב של העיירה, שאלתי אותו את אותה שאלה עצמה מה הם רוצים? והרב השיב לי: הם רוצים שיתנו להם מנוחה, ואני הוספתי ושאלתי ומי מפריע להם? השיב לי הרב: עומדים לבנות כאן מסילת ברזל, ולפי התוכנית צריכה המסילה לעבור דרך בית העלמין והדבר יחייב להעביר את עצמותיהם למקום אחר, ולכן באו המתים כדי לבקש את הצאר שיבטל את הגזירה, וינתן להם לנוח בשלום על משכבם. מיד הוצאתי פקודה שיזיזו את מסילת הברזל הצידה, כדי שבנייתה לא תפריע לבית העלמין היהודי.

מכאן אתה יכול לראות, סיים הצאר את סיפורו, שהיהודים הם בכלל אנשים אחרים, אנשים רוחניים יותר עם מיוחד במינו. והצאר המשיך בדרכו כשהוא שקוע בהרהורים.

סודו של מפתח הנחושת

היה זה לפני למעלה ממאה שנה, ביום י"ב אלול תרס"ז, ירושלים כולה שרויה באבל, רחבת השכונה הירושלמית "בתי מחסה" שחורה מהמונים, אנשים, נשים וטף זורמים אל ההלוויה העצומה, שעומדת לצאת לעבר הר הזיתים, החנויות ובתי העסק נעולים, כרוזים מטעם בתי הדין קוראים לביטול מלאכה כללי על האבידה שאין לה תמורה, הגאון הצדיק רבי הירש מיכל שפירא צצוק"ל, בעל מחבר הספר "ציץ הקודש", " איננו .

היה היה פעם חסיד מחסידי הרה"ק בעל ה"צמח צדק" מליובאוויטש זיע"א, שחי בדווינסק אשר על גדות הנהר דוינה, שם האיש היה ר' לייב בטלן, הוא היה תלמיד חכם גדול, ואמרו עליו כי הוא בקי בכל הש"ס, ולא זו בלבד, אלא שהוא היה מנותק ומרוחק מהבלי העולם הזה, ישב בבית המדרש כל היום ועסק בתורה ועבודה, הוא גם ישן בבית המדרש, והלך לביתו פעם אחת בשבוע בערב שבת.

לר' לייב בטלן זה היה בן שהיה סוחר גדול ועשיר מופלג, הוא היה קבלן שביצע כל מיני עבודות בשביל הממשלה הרוסית, וכאשר בנו את הביצורים ליד דווינסק, הוא זכה במכרז וחתם חוזה עם הממשלה, כדי לבנות שם מבנים לחיילים, הוא ביצע את העבודה בדייקנות על הצד הטוב ביותר, וכאשר הושלמה הבניה, הגיעה למקום משלחת של פקדי ממשלה בכירים, וקציני צבא גבוהים כדי לבדוק את הבניינים וכל השירותים הצמודים לקסרקטין.

ומעשה בצאר ניקולאי הראשון, שפעם עבר בקרבת לדווינסק, והחליט לסור ולראות את המתקנים הצבאיים, ואת הבניינים החדשים של הקסרקטינים שהוקמו שם. הצאר היה מלווה פמליה מלכותית שלמכובדה נערכה קבלת פנים מפוארת, במסגרת קבלת הפנים הציגו בפני הצאר גם את הקבלן היהודי שבנה את הפרוייקט. ניקולאי הראשון היה שונא ישראל גדול, ששמו נשאר לדיראון עולם הודות לגזירת הקנטוניסטים - ילדים יהודיים רבים שנקרעו מהוריהם, כדי לשרת בצבא, ואשר כונו "חיילי ניקולאי", העובדה שלצורך בנית הקסרקטינים ליד דווינסק, נאלצו להשתמש בשרותו של קבלן יהודי, לא נעמה לחיכו של הצאר, אם כי הוא נאלץ להודות לפחות בליבו פנימה, כי המלאכה שנעשתה היתה טובה, בכל זאת התחשק לו לצאר ניקולאי לחמוד לצון עם הקבלן היהודי.

בעוברו ליד אחד מבנייני הקסרקטין, נעצר, סקר את הבניין ואמר, כי נראה לו שאחד הקירות איננו ישר, "לא זה לא יכול להיות" פלט מפיו הקבלן היהודי את המילים הבלתי זהירות הללו, לאחר שהוא נדהם מדברי הביקורת הבלתי מוצדקים והבלתי מבוססים של הצאר. כמוכן שהוא מיד התחרט על כך, אולם כבר לא היתה לו אפשרות לקחת את הדברים בחזרה, הצאר התרגז על כי היהודי העיז לחלוק על דבריו, ופקד לחבוש אותו בבית הסוהר. לאחר מכן הוא נסע מהמקום בליווי פמלייתו.

הידיעה על מעצרו של הקבלן היהודי, נפוצה חיש מהר בכל העיר, ואף הגיעה לביתו של ר' לייב, אשתו של ר' לייב רצה מיד לבית המדרש וסיפרה על האסון הגדול לבעלה, ואמרה שמוכרחים לעשות משהו, אולם ר' לייב עצמו לא נתפעל כלל מהשמועה על מעצר בנו, הוא אמר לאשתו שאין מה לדאוג כי עוד מעט ישחררו אותו, ומיד המשיך בלימודיו.

בינתיים התרחקה השיירה של הצאר מדווינסק מרחק הגון, לפתע נעצר הצאר, וציווה על אחד ממלווייו לשלוח תיבה ומיד שליח לעיר, כדי להעביר את הצו המלכותי בדבר שחרורו המידי של הקבלן היהודי מבית הכלא. לא עבר אלא זמן קצר והשליח חזר ובפיו הידיעה כי הוראתו של הצאר נתמלאה, והקבלן היהודי אכן שוחרר ממעצרו. מלווייו של הצאר השתוממו שניקולאי טרח כל כך כדי לבצע את שחרורו המידי של היהודי, הם ידעו כי הוא לא נמנה על אוהבי ישראל המושבעים, אלא להיפך, ועל כן לא הבינו מדוע לא יכול היה הצאר לחכות עד שהיה מגיע הביתה, ומשם היה שולח מכתב ובו חנינה לידי העצור, וכי למי היה איכפת אם היהודי היה יושב בכלא כמה שבועות, ובינתיים סובל ודואג לגורלו עד שישוחרר.

אחד מידידיו הקרובים של הצאר אזר עוז ושאל את ניקולאי, מה ראה לזכות את היהודי הלז בחסד מלכותי כה מיוחד במינו? מה מצא ביהודי הזה? ניקולאי השיב ואמר: לפני שנים אחדות ערכתי ביקורת של הכוחות

שמש ה"חברה - קדישא" מכריז בקולו הרועם: כל מי ששולח ילדיו לבתי הספר, לא יתקרב אל המיטה! הרחבה מתמלאת מרגע לרגע, המיה אדירה נשמעת ממאות ילדי התשב"ר, האומרים את המזמור "יושב בסתר" פסוק בפסוק. רשימת המספידים ארוכה, רוב גדולי ירושלים נושאים קינה על הנפטר הגדול, ראשון למספידים - הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, והשני לו - הגאון רבי יצחק וינוגרד זצוק"ל, הקהל הגדול בוכה לחש, והנה המולה: אנשי ה"חברה קדישא" שטיפלו בנפטר, מצאו תפוס בידו מפתח נחושת, ואין אחד מהם יודע מהיכן הוא ואיזו דלת נפתחה באמצעותו. הענין עורר פליאה גם אצל גדולי ירושלים, שהיו באותו מעמד. הגשם, שטיפטף באותה שעה - שילחי דקייטא - העננים השחורים והערפל שכסו את שמי רחבת הלוויה הסעירו את הרגשות. אחד מאנשי ה"חברה קדישא" נשלח בחפזה אל הרבנית רחל רעיתו של רבי הירש מיכל, כדי לחקור על כך - אך גם היא אינה יודעת מאומה על סוד המפתח, מראים את המפתח לבנו של הנפטר - כרעא דאבא - הצדיק רבי בן ציון - וגם הוא מתמה: בפעם הראשונה בחייו רואה הוא את המפתח, שנמצא ביד אביו.

ראש הדגל נזכר בינתיים, כי לפני כשלוש שנים, כאשר נפטר ראש הסידי "בית א-ל", הגאון הצדיק רבי ששון פריסאדו זצוק"ל, בעל מחבר הספרים "שמן ששון ו" פתח עיניים - גם בידו נמצא מפתח דומה לזה. זכרוננו של זה עורר את זכרוננו של אחר, "השותק הירושלמי רבי ברוך עקב זיסרמן, אשר לעיתים רחוקות בלבד מוציא הוא מילה מפיו, מספר עתה, כי עוד בילדותו שמע כי בשעה שנפטר הגאון הקדוש רבי נחום לוועי משאדיק זצוק"ל, נמצא על השולחן בחדר לימודיו מפתח נחושת, וגם אז לא ידע אף אחד להצביע לאיזו דלת הוא שייך, אולם כל הגילויים האלה לא הצליחו להסיר עתה את תעלומת המפתח. שורת ההספדים נסתיימה, ההלוויה יצאה לדרכה, שלשה ימים עברו, וענין המפתח כמעט נשכח.

רבה של ירושלים הגה"ק רבי שמואל סלנט זצוק"ל מלאו לו אז תשעים שנה, וזה תקופה ארוכה שבשל חולשתו אין הוא יוצא מביתו, ומנין מבחירי האברכים בישיבת עץ חיים צמוד לביתו לתפילה בשבת ובחול. יום י"ח אלול אחרי תפילת שחרית, קורא רבי שמואל לנאמן ביתו רבי אליהו מרדכי אייזנשטיין, ושואלו: המעוניין אתה להצטרף אלי כדי שנלך בצוותא לנחם אבלים בביתו של רבי הירש מיכל? רבי אליהו מרדכי נדהם, דבריו של הרב נראו בעיניו בלתי תואמים את המציאות, הלא הרב גם בביתו אינו יכול להלך פסיעות אחדות, וכיצד זה יאמר הרב לעלות עד לבתי מחסה? והוא מנסה להסירו ממחשבתו, ואף מגיים את עזרת בני הבית להניאו מן המעשה בטענה שפיקוח נפש בדבר, אך רבי שמואל בשלו לובש בזריזות את חלוק המשי השחור, אותו היה לובש רק בעת שבתו בבית הדין, ברגע האחרון עוד מנסים לשכנעו מחשש "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", אך במקום תשובה גנה רבי שמואל בשברון לב אוי! אוי! רבי הירש הקדוש, אף הוא איננו עמנו."

עתה הבינו כולם שכל הדיבורים מיותרים ושום דבר לא יזיז את הרב מהחלטתו, הרב אך יצא מהבית צעדים אחדים, ואחד בבחורי ישיבת "עץ חיים" ראוהו כשהוא משרך רגליו חלוש בחוץ, רמז לחבריו - וכהרף עין הובא כיסא, הושיבו עליו את הרב ונשאוהו עד לביתו של רבי הירש מיכל, ומי ראה את רבי שמואל יוצא ואינו יוצא עמו, ועם המוני מלומים מגיע רבי שמואל לביתו של רבי הירש מיכל, עתה מתיישב הוא הצדיק ליד הצדיק רבי בן ציון בנו יחידו של הנפטר הגדול, וגונח! "אוי! חודש אלול ללא רבי הירש מיכל! עשרת ימי תשובה ללא רבי הירש מיכל! ראש השנה ויום הקדוש בלעדיו! סוכות, הושענא רבא ושמחת תורה בלעדי הצדיק, אוי אוי! מי יתן לנו את תפילתו ועריכת החצות שלו, את דקדוקי המצוות, את התמדתו ואת פרישותו, ירושלים עיר הקודש ללא רבי הירש מיכל - מה טעם יש בה?..." הם הושלך בקהל, יללה חרישית נשמעה שוב, רבי שמואל קם ממקומו, מנחם את האבלים, מרמז למלוויו וכהרף עין שוב נשא על כתפי התלמידים

לעבר ביתו בחצר החורבה, משם שוב לא יצא עד ליום פטירתו. כאשר הגיע רבי שמואל לביתו כבר המתין לו רופאו הצדיק רבי משה וולך, הוא שמע על התאמצותו של הרב בהליכתו לביתו של רבי צבי מיכל, והזדרז לבוא ולבקרו. רבי משה מה דעתך על המכה הקשה, אשר ניתכה כה בחטף על עיר הקודש? פונה מיד רבי שמואל אל הרופא, הרופא מנסה להרגיעו מן ההתרגשות המזיקה לבריאותו, אך הרב אינו נרגע ושוב פורץ בבכי מר, ד"ר וולך יושב עוד שעה קלה עד שהרב נרגע מעט, ומתכוונן לעזוב את הבית, אולם רבי שמואל קורא לו שוב ואומר: בוא ואספר לך עובדא, ורק אז תבין מה איבדה ירושלים.

הגה"ק רבי נחום משאדיק זיע"א, היה לו שיעור בגמרא על סדר הש"ס בצוותא עם אחד מגדולי ירושלים, כאשר הגיעו לדרשת חז"ל במסכת הגיגה על הפסוק "במסתרים תבכה נפשי", כי יש להקב"ה מקום ששמו "מסתרים", שם הוא בוכה על מלכות שמים שניטלה בגלות, נחרד רבי נחום מאד והתחיל לבכות בכי תמרורים ללא יכולת להירגע, עד שהחליט להשיג מקום צנוע, שם יתאספו מפעם לפעם הכואבים על צער השכינה לשפוך שיח לבם נוכח פני ה'. על יד מעין השילוח בסמוך להר הזיתים, שלפי המסורת היה מקום זה מקווה טהרתו של רבי ישמעאל כהן גדול, אותרה חורבה צנועה בנויה וסמויה בחצר לפנים מחצר, לפתח העתיק של החורבה לא הצליחו להתאים מפתח רגיל, עד שנמצא מומחה אשר יצק לדלת מפתחות מנחושת, וליחידי סגולה בלבד אשר מיום עומדם על דעתם, קדשו את עיניהם ואת מחשבתם מראיה וממחשבה פסולה, חולקו המפתחות, ובירושלים של אז, שהיתה כולה קדושה וטהרה ממשיך רבי שמואל בהתרגשות, נמצאו שלושה עשר צדיקים בלבד, אשר זכו למפתח, רבי הירש מיכל היה אחד מאלה" בוכה הרב שוב, הוא היה אחד העמודים אשר עיר הקודש נשענת עליהם. ד"ר וולך שומע את הסיפור וכולו נחרד, ורק עתה התחיל להבין מה איבדה ירושלים.

מיום עלייתו לארץ ישראל היה ד"ר וולך חסידו ומקרובו של רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, והוא מצא שעת הכושר ובהכנעה גדולה שואל את רבי שמואל: " האם מותר לרב לגלות לי אם מורי ורבי, רבי יוסף חיים, נמנה גם הוא עם שלושה עשר הצדיקים בעלי מפתח הנחושת?" שאלה כזו... שאלה כזו... נענה רבי שמואל, " הלא מאז ומעולם ראש וראשון הוא רבי חיים לכל דבר שבקדושה". ד"ר וולך נרגש בכל נפשו, הוא נפרד מרבי שמואל ואף רץ לביתו של רבו רבי חיים זוננפלד, חוטף ברכה להצלחה בריפוי חוליו, ומזדרז לעבודתו היומית בבית החולים. "סוד המפתח היה מעתה נחלת הכלל".

(ירושלים של מעלה)

ברכת 'מזלא טבא וגדיא יאה'

שלושה בזה קדם האי גברא רבה ויקירא איש אשר רוח בו כביר המעש, איש האשכולות, רב הפעלים, מוקיר ורחים רבנן דבוק בלו"נ לרבותינו הק', אין מחזיק טובתיה לנפשיה, צורבא מדרבנן, מופלג בתורה יר"ש וחסידות, התמדתו הוי לשם דבר, לשונו עט סופר מהיר, עורך מדור "זכור אהבת קדומים" ומו"ל הספר "אוצרותיהם של צדיקים" שקנה את שמו הטוב במזרחה של שוחרי תורה וחסידות, פיו מפיץ מרגליות ונופת צופים, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, מעוטר בכל מידה נכונה

ה"ה הרה"ח רבי אהרן פרלוב שליט"א

לרגל השמחה באירוסיו בנו שיחי' עב"ג שתחי' בשעות"ו ומלמזל טוב

ויה"ר מלפני אבינו שבשמים שתרוו רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח, ותמשיכו הלאה והלאה בפועליכם הרבים והמבורכים למען יגדיל תורה ולהאדירה, ו - אך טוב וחסד ירדפוכם כל ימי חייכם, אורך ימים בימינה וישמאלה עושר וכבוד, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא אמן כן יהי רצון.

מאחלים: אורק וקוראי הצלון

עלון זה נתרם

לע"נ הרה"ק מרן רבי מאיר (הגדול) בן הרה"ג ר' יעקב איש תם זצוקללה"ה זי"ע ועב"א מפרמישלאן ומנחתו כבוד בעיר פרמישלאן נלב"ע כ"ב אב תקמ"א ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ הרה"ח ר' יצחק בן הרה"ח ר' משה אריה ז"ל נלב"ע בשבועות תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת.נ.צ.ב.ה.

ע"י הרה"ח החפץ בעילום שמו שליט"א להצלחתו בכל הענינים ברוחניות ובגשמיות

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פיגנבוים הי"ה, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן 540321-ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.

שנה שלישית - גיליון 134

פרשת עקב תשע"ז

מתוק מדבש

כניסת השבת - 18.59
ציאת השבת - 20.08
רבנו תם (72 דקות מחשיקו) 20.41
(אופק חדרה)

לקט חידושי תורה מתוך שיעור פרשת השבוע שנאמרו ע"י הרב ברוך בוקרה שליט"א

הפצילות הקרובים: רפיצ'י: ג- 18.45 'המרכז הרוחני' חדרה / שמיעה חחרת - 073-2951228 / שידור חי - 03-6171111 / שנת קורא: בעצה 17.00 בית הכנסת "בית יוסף" גבעת אולגה

מתרץ נפלא בעל ה'עצי חיים' זיע"א: מהי התרופה שיכולה לחזק יראת שמים? מובא בחז"ל על הפסוק 'מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מא-לוקיך' אומר על זה רבי יוסי (במדרש) ע"י שאדם עומד בפני תלמיד חכם הוא זוכה ליראת שמים. לפי זה יוצא שדור המדבר זכו ליראת שמים בקלות, משום שהם היו עומדים בכל פעם לכבודו של משה רבנו וזה שאומרת הגמרא שלגבי משה רבנו (לאילו שעמדו על גביו) אכן יראת שמים נחשבת לדבר קטן. **מתוק מדבש!**

ובציפיון תרופה מילתא דגדירותא

אחד כואה את חכר עלו מורח משה על סבי מדרסה ככניסה לביתו. 'משה, מה אתה עושה?' אונה לו החכר 'הרופא אמר לי למרוח על פי כפיית ביוס במקום שבו קיבלתי את המכה...' ****

שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה: וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' א-לוקיך מייסרך (ח', ד-ה')

מה הקשר בין 'שמלתך לא בלתה' לזה שה' הוא אבינו? מסביר ה'ארי דבי עילאי' זיע"א: אם נראה אדם מכה ילד ברחוב איך נדע אם זה אביו או לא? ע"י שננסה להכות את הילד, אם זה אביו הוא לא ייתן לנו לגעת בו. מובא בגמרא (ברכות ו', א'): מדוע בגדיהם של תלמידי חכמים מתבלים מהר? הסיבה היא משום המזיקים שמתקנאים בהם ומתחככים בבגדיהם. והרי אין לך מקום שיש בו מזיקים יותר מן המדבר... ולכן אם בכל הארבעים שנה שעם ישראל הלכו במדבר בגדיהם לא בלו כלל, הרי זה אות שהקב"ה לא נתן להם להזיק לנו משום שהוא אב הרחמן שלנו. **מתוק מדבש!** ****

ורם לבבך ושכחת את ה' א-לוקיך (ח', יד')

מפסוק זה עולה כי ע"י גאווה עלול האדם להגיע חלילה לשכחת הבורא יתברך רח"ל. רמז לדבר מובא בשם רבי משה מקוברין זיע"א: מובא בגמרא (בבא קמא צב', ב'): 'בירא דשתית מיניה מיא לא תשדי ביה קלא' כלומר 'בור ששתית ממנו מים אל תזרוק בו אבן'

ויש לשאול מדוע המילה 'אבן' מתורגמת למילה 'קלא'? יש כאן רמז לתלמידים הלומדים תורה שנמשלה למים שלא יתגאו בתורתם כי הרי מזמור קל"א בתהילים אומר '...ה' לא גבה ליבי ולא רמו עיניי' וזו הכוונה 'בור ששתית בו מים' שזו התורה הקדושה אל תזרוק בו קל"א דהיינו אל תאבד את כל התורה שלמדת אם תכשל בגאווה המופיעה במזמור קל"א. **מתוק מדבש!**

ואנוכי לא אשכחך... כי ניחם ה' ציון... (מתוך ההפטרה)

חודש אב הוא החודש שבו אירעו חורבנם של שני בתי המקדש, ומצד שני הוא גם החודש שבו עתיד הקב"ה לנחם את ישראל בבניין המקדש השלישי במהרה. רמז נפלא לנ"ל (מדידי ר' רוני גיאת ה"ו ששמע ברדיו) מהמילה 'אב': האות **א** רומזת לבית המקדש הראשון - שנחרב ע"י **ב** - הלא היא בבל. ובהיפוך אותיות האות **ב** רומזת לבית שני שנחרב ע"י **א** הלא היא אדום. האותיות **א**+**ב** עולות יחד ל- ג' שרומז על בית המקדש השלישי שייבנה ע"י 'אב' כי הקב"ה יוריד אותו בנוי מן השמים והוא יהיה קיים לעד ולא יחרב עוד. **מתוק מדבש!** ****

והיה עקב תשמעו... ואהבך וברכך... (ז', יב-יג')

מדוע נאמר לשון 'עקב'? מסביר נפלא ה'בן איש חי' זיע"א: כל שמירת התורה והמצוות תלויה באהבה ובאחדות ישראל זה עם זה. בעשרת הדיברות (פרשת יתרו) יש קע"ב מילים והמילה האחרונה היא 'רעך'. אומרת התורה 'והיה עקב תשמעו' דהיינו אם תהיה מצויה בינכם הרעות הרמוזה במילה 'רעך' שהיא המילה מספר עק"ב בעשרת הדברות, אזי תזכו לברכות רבות כי הברכה תלויה באהבה ואחדות ישראל. **מתוק מדבש!** ****

ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובהמתך (ז', יד')

מה הקשר בין 'ברוך תהיה מכל העמים' לברכת 'לא יהיה בך עקר ועקרה'? הסביר נפלא בעל ה'נועם מגדים' זיע"א: מובא במדרש: מפני מה הייתה רבקה עקרה? כדי שלא יאמרו שהיא נפקדה בזכות ברכת לבן ומשפחתו שבירכו אותה 'אחותנו את היי לאלפי רבבה' לכן היא לא נפקדה במשך עשרים שנה עד שיצחק התפלל עליה. לפי זה עם ישראל נתברך כאן 'ברוך תהיה מכל העמים' דהיינו שכל האומות יברכו אותנו. אבל אז יש חשש שמא ברכה זו תהיה לנו לרועץ ובנות ישראל תהיינה חלילה עקרות? לכן מבטיחה התורה שלמרות ברכת הגויים 'לא תהיה בך עקר ועקרה ובהמתך'. **מתוק מדבש!** ****

ועתה ישראל מה ה' א-לוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' א-לוקיך (י', יב')

מובא בגמרא (ברכות לג', ב') האם יראת שמים היא דבר קטן שעליה נאמר מה ה' שואל מעמך? עונה הגמרא: כן, לגבי משה רבינו זה אכן דבר קטן. וכל העולם שואל: אבל משה הרי אומר את הדברים לעם ישראל? ושוב יש לשאול הרי לגביהם זה לא דבר קטן?

למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם (ח'ג')

ראיתי הסבר נפלא לפסוק זה ('המאיר'): כאשר האדם חי באמונה שכל מה שקורה לו זה מהשם יתברך, אזי הוא יזכה לסיעתא דשמיא מיוחדת וכמו שאומר הפסוק 'הי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך' דהיינו ככל שאנו מייחלים לה' הוא מרעיף עלינו מחסדיו.

לפי זה מתבאר הפסוק בדרך רמז: דע לך 'כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם' אלא יש דבר נוסף שמשפיע על איכות החיים שלך והוא 'על כל מוצא' דהיינו כל דבר המוצא אותך בימי חיך תאמין שזה 'פי השם' אז כתוצאה מזה 'יחיה האדם' - תזכה לחיים טובים ומתוקנים עם המון סיעתא דשמיא.

ובעניין הזה סיפור נפלא:

'מה קרה לי?... 'איזה קטרוג נוראי יש עלי...'

משה הוא בחור ישיבה שהגיע לגיל השידוכים, זהו כבר השידוך השישי שמנסים להתאים לו ובכל הפעמים הריטואל חוזר על עצמו, הוא נפגש עם המועמדת פעם, פעמיים, שלוש... הם מחליטים שהכל בסדר ואפשר לסגור ואז רגע לפני הסגירה מודיעים לו מצד הכלה דרך השדכן כי 'לצערנו זה לא מתאים...'

ולא רק בשידוכים... משה מרגיש שבכל מה שהוא מנסה לעשות הוא פשוט תקוע, לא הולך לו כלום.

הוא החליט ללכת לקבל ברכה מגדול הדור דאז הצדיק רבי יעקב ישראל קנייבסקי – הסטייפלער זיע"א.

הוא כתב את כל מה שהוא עובר על פתק ומסר לעוזר של הרב, הרב עיין בפתק ואמר 'איני יכול לברך אותך... השם ירחם! איני יכול לברך אותך...'

'למה כבוד הרב?' זעק משה בקול נכאים והרב חוזר 'אני לא יכול לברך...'

משה לא הרפה, הוא ניסה לשלוח לרב קרוב משפחה שלו שהיה תלמיד חכם, הלה לא סיפר שמשה היה כאן וביקש ברכה עבורו, והנה רק שמע הסטייפלער את שמו נזעק וקרא 'הרי כבר אמרתי איני יכול לברכו...'

משה היה שבור ורצוף, הוא ניסה לשחזר במוחו חטאים ועוונות שאולי מקטרגים עליו אך לא הצליח למצוא משהו משמעותי...'

יום אחד קם משה בבוקר מוקדם, התפלל תפילת וותיקין (בנץ), כאשר הוא הגיע לברכת 'אהבת עולם אהבתנו חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו' הוא פרץ בבכי בלתי נשלט... הוא עבר לפינה בבית הכנסת והחל להתייפח וזעק מקירות ליבו 'המרחם רחם נא עלינו... בתוך תפלת העמידה הוא המשיך בדבקות נוראה והתחנן להשם יתברך 'א-לוקי, אני מאמין באמונה שלימה שהכל מאתך ואני מקבל הכל באהבה רק דבר אחד אבקש, גל עיני ואביטה מה חטאי ומה פשעי שבשלו

הסער הגדול הזה עלי? זמן רב הוא עמד ובכה כך... ופתאום בלי לשים לב הוא החל למלמל 'יונה... יונה... אוי לי כמה פגעתי ביונה...'

זה היה לפני שנתיים, משה היה בשיא פריחתו בישיבה, הוא הרבה לעסוק בקירוב צעירים לתורה ומצוות. יום אחד פנו אליו מטעם אחד מארגוני התשובה עמם הוא היה בקשר וביקשו ממנו להיפגש עם בחור צעיר בשם יונה.

יונה הוא נער מתבגר שהיה יתום מאב ואם (ל"ע) משה התקשר והציע להיפגש, יונה היסס מאוד אך לבסוף הסכים.

כבר בתחילת הפגישה הרגיש משה שיונה זה לא מסוג הבחורים לרוחו והוא הצטער בכלל על הפגישה, הוא התלבט מה לעשות ולבסוף החליט פשוט לשתוק ולא לדבר כלום.

יונה היתום לא הבין מה פשר השתיקה אבל גם הוא שתק מבושה וכך עברה לה שעה ארוכה של שתיקה רועמת, יונה ניסה להשחיל משפט אבל משה פשוט שתק ולא אמר כלום... לבסוף הם קמו והלכו כל אחד לדרכו...

למחרת פנו אנשי הארגון למשה והביעו תמיהה על מה שקרה... 'יונה נפגע מאוד ממך...'

משה אמר את מה שאמר והעניין נשכח מליבו.

כעת בשיאה של אותה תפילה עם פרץ הדמעות הוא נזכר וחשב 'כל מה שאני עובר זה בגלל הפגיעה שלי ביונה היתום... הרי נאמר בתורה 'כי אם ענה תענה אותו שמוע אשמע צעקתו... וחרה אפי...' העולם אינו הפקר...'

עוד באותו יום התקשר משה ליונה וביקש ממנו להיפגש, יונה שתק ולא ענה כלל אך לבסוף אמר 'מה אתה רוצה ממני... הספיקה לי הפגישה היא...'

'אני רוצה הפעם לומר לך דבר מאוד חשוב...'

משה הגיע לפגישה וכשהוא חנוק מדמעות ביקש מחילה על אותה פגיעה נוראה, כשהוא מתייפח בבכי התחנן משה למחילתו של יונה 'אינך יודע כמה ייסורים עברתי בשל הפגיעה ההיא, אנא ממך מחל לי...'

יונה נרעש ונרגש עד עמקי נשמתו, הוא הניח את ראשו ובכה אף הוא, לבסוף הוא הבטיח כי הוא מוחל וסולח בכל ליבו ואין לו שום טינה עליו.

משה שב לביתו בהרגשה מרוממת של טהרה ונקיות, הוא חש קרבה עצומה לקב"ה, עוד באותו היום הוא ניגש לביתו של הסטייפלער זיע"א והעוזר הכניס אותו לרב, מיד עם כניסתו האיר אליו הסטייפלער את פניו ואמר לו 'ברכה והצלחה, זיווג הגון בית נאמן בישראל'

שבוע לאחר מכן הוא סגר ווארט עם בת ישראל כשרה והקים בית נאמן בישראל.

אחים יקרים! כאשר האדם חי בידיעה שכל חייו הם על מוצא פי ה' ודואג תמיד לבדוק ולתקן את דרכיו הרי שחייו הם חיים מלאים ביראת שמים והוא יזכה לחיים טובים ומתוקנים בטוב בניעימים.

ה' יזכנו אמן! שבת שלום ומבורך!

יש להיזהר שלא להפסיק באמצע ברכת המזון בדיבור, ואף לא בשהייה, וכל שכן שיש ליזהר שלא לדבר שיחה בטלה ולשהות שיעור שיכל לסיים את כל ברכת המזון. ואף באמצע הרחמן טוב ונכון להיזהר שלא לדבר דברים בטלים שלא לצורך. ומכל מקום מעיקר הדין אין איסור לדבר לצורך באמצע הרחמן, כיון שאמירתו אינה אלא מצד המנהג. אולם אם מברך על הכוס, אין לו לדבר גם באמצע הרחמן. ופשוט שמותר לענות לקדיש ולקדושה ושאר אמנים באמצע הרחמן: (ילקוט יוסף קפל"ב)

הגיליון להצלחה:

אמי - גיטה בת מנטה - רפואה שלימה / יונתן בן אסתר - לברכה והצלחה / דקל מלכה - הצלחה בגשמיות וברוחניות/ התורם בעילום שמו וב"ב - לברכה והצלחה / יעקב ואורי ישראל - למכירת הדירה / זיוה בת סלימה - לכל הישועות / ליאור בן זיוה - לזיווג הגון / סיון לירון בת תחיה - הריון תקין ועוברית בריאה / חסדאי בן ויולט - לפרי בטן במהרה / אהרון בן שושנה - לברכה והצלחה

דברי התורה לעילוי נשמת:

רחמים חכם בן כותן והיימג'אן ז"ל
חיים בן זוה ז"ל / אברהם יוסף סן אייזיק עבי ז"ל
רחל (רשל) בת נעימה ז"ל / יונה עזרא בן צ'חלה ז"ל

מאוצרות הפרשה

ואכלת ושבעת וברכת (ח, י)

תמה רבי יהודה לייב מגור, בעל ה"שפת אמת", מדוע לא התקינו חכמינו ז"ל לברך "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו" לברכת המזון, כמו שתיקנו לכל מצוה מהתורה, והרי אנו רואים שאפילו ל"הלל", שהוא רק מדרבנן ותיקנו עליו ברכה? הוא הקשה והוא תירץ: לפי שאין הברכה מצד הקדושה שקדשנו, כי אם מצד השכל הפשוט: "אכלת ושבעת – וברכת". תן תודה למי שנתן לך... (ממעיינות הנצח)

כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל (ט, יח)

בקונטרס "האמת והשלום אהבו" הובא משל מרנין ומחנך, אחד מגדולי הדורות הקודמים הלך פעם ברחוב, ולנגד עיניו עברה עגלה רתומה לשני סוסים גדולים וחזקים, ובעגלה ישב לו עגלון זקן שמכה בשוט בסוסים והסוסים מקבלים את המכות בצייטנות ודוהרים אל המקום שאליו העגלון חפץ להגיע. עצר אותו גדול ושאל: כלל לא מובן מה שקורה פה, הרי כל אחד מהסוסים הללו בכוחו להפוך את העגלון הזה לגל של עצמות ולא די שהסוס מקבל את המכות מידיי של העגלון ולא משיב לו העגלון כגמולו, אלא מקבל את המכות בצייטנות ומבצע את הוראות העגלון? התשובה היא כי הוא סוס! וסוס אינו מכיר בכוחות הטמונים בו ולכן אינו משתמש בהם, ובהחלט, אם היה יודע ומכיר בכוחותיו וביכולותיו בוודאי ובוודאי שהיה משתמש בהם.

משל זה אמר הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל על הכתוב "אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו" כידוע השור הינו בהמת עבודה בעלת כוח רב, והוא משמש את האדם בהובלות ומשאות ובעבודת אדמה, והנה למרבה הפלא האדם שכוחו דל רוצה בו ומעביד אותו, מדוע אין השור מתמרד הלא כוחו רב עימו להשיב לבעליו מנה אחת אפיים על הצלפת שוטו ועל רדייתו בו? אלא, התשובה היא, אין השור מודע לכוחות הקיימים בו שכן אילו ידע בוודאי היה קם על בעליו!

כזה ביאר את הפסוק: "אדם ביקר" – אדם יש לו נשמה יקרה וגנוזים בו כוחות גדולים למלא את רצונה הזך של נשמתו "ולא יבין" – והוא אינו מבין ומודע למה שטמון בו "נמשל כבהמות נדמו" – דומה הוא לבהמה שמושל בה האדם אף שהוא חלש ממנה, והיא אינה מודעת לכוחות שבה. כשאדם אינו מאמין בכוחותיו ובאפשרויות המרובות שהוענקו לו מן השמים, הוא במצב גרוע ביותר! ואם מכיר בכוחותיו ובאפשרויות המרובות שהוענקו לו אזי הוא בדרך להצלחה!

ויאמר ה' אלי קום רד מהר... סרו מהר מן הדרך (ט, יב)

כתיב רד "מהר" וכן סרו "מהר", ויש להבין מהי ההדגשה של סרו "מהר" מן הדרך ורד "מהר" ומהירות זו למה. וי"ל, דהנה עד שהאדם בא לידי עבודה זרה, זה לוקח זמן וכדאיאת בשבת ק"ה: כך אומנותו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד. וכן הוא בפסיקתא זוטרתא נצבים (כ"ט י"ח) כך דרכו של יצר הרע היום אומר לך עשה מעט ולמחר מטהו מן הדרך לגמרי. והנה כאן בעבודה זרה של העגל הכל קרה במהירות פתאום בבת אחת, וכדכתיב שמות (ל"ב ח), סרו מהר מן הדרך אשר צויתים עשו עגל מסכה וישתחוו לו. וא"כ ההליך של הירידה היה אצלם במהירות ושלא בהדרגה, אלא סרו "מהר" וא"כ י"ל דלהכי צוה הקב"ה את משרע"ה לירד אליהם במהירות כי אם יתמהמה פן לא יהיה עוד מה להציל. (מקרא מפורש)

והיה עקב תשמעון... ושמר ה' וגו' (ז, יב)

והיה עקב פירש"י אם המצוות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון ושמר ישמור לך את הבטחתו. ויש לפרש דכוונת רש"י מצוות קלות בשני אופנים, על מצוות ועל איסורים, דהיינו על מצוה שמקיים בדישת העקב או על איסור שעובר ע"י דישת העקב, דהנה בשבת אסור לפסוע פסיעה גסה, דכתיב אם תשיב משבת רגלך ושכרו מפורש בצידו והאכלתיך נחלת יעקב אביך, אך מאידך מצוה לרוץ לבית הכנסת ולבית המדרש ואפילו בשבת, כדאיאת בכרכות ו' לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת, וכן נפסק בשו"ע א"ח סימן צ' סעיף י"ב מצוה לרוץ כשהולך לבית הכנסת וכן לכל דבר מצוה, אפילו בשבת שאסור לפסוע פסיעה גסה. והנה לכאורה סלקא דעתך דאף היותר לו לרוץ לבית הכנסת בשבת, אך מ"מ לא יזכה לנחלת יעקב אבינו כמובטח למי שמשיב משבת רגלו, לכן מבטיחה התורה והיה עקב תשמעון שמקיים את המצוה ע"י דישה בעקביו ורוץ לבית המדרש אף שעובר על מצוות שבת שאותו דש בעקביו מכל מקום ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד אשר ינשבע לאבותיך" דהיינו נחלת יעקב אביך ולא זו אף זו ואהבך וברכך והרבך בזכות התלמוד תורה בבית המדרש. (תורת משה להחתם סופר)

המסת הגדלת אשר ראו עיניך והאתת והמפתים (ז, יט)

וברש"י ד"ה והאותות: "כגון ויהי לנחש, והיו לדם ביבשת". ויש להבין, דבפרשת ואתחנן (ד, לד) כתיב "או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באותות ובמופתים, ואומר שם רש"י ד"ה באותות: "בסימנין להאמין שהוא שלוחו של מקום, כגון מה זה בידך" – דהיינו נחש. ויש להבין מדוע הביא שם רק דוגמא אחת של ויהי לנחש,

ולא הביא גם את הדוגמא השניה שהביא כאן והיו לדם ביבשת?

עוד יש להבין, דהרי בפרשת שמות מובא שהיו שלש אותות, והאות השניה היה "הבא נא ידך בחיקך... והנה ידו מצורעת...", ויש להבין מדוע לא הזכיר זאת רש"י גם בפרשת ואתחנן וגם בפרשת עקב?

ויש לתרץ בס"ד דהנה השפתי חכמים (שמות ד, ח) מביא קושיא בשם הרא"ם מאי אולמיה אות הדם משני האותות הראשונים? ומתרץ דב' האותות הראשונים לא ציווהו לעשותם בפני ישראל אלא שיספר להם המאורע של האותות, והוא שאמר הכתוב "והיה אם לא יאמינו לך ולא ישמעו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון", משמע שהוא סיפור דברי בעלמא ולא עשיית אותות ממש. אבל אות דם ציווהו לעשות בפני ישראל, ולכן יאמינו יותר באות הדם, שאין דומה שמיעה לראיה. ולפ"ז א"ש מה שהקשינו ומדוייקים דברי רש"י. בפרשת ואתחנן (ד, לד) כתוב "או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסות באותות ובמופתים... ככל אשר עשה לכם אלקיכם במצרים לעיניך" כותב רש"י כגון מה זה בידך האות הדם שרק אותו ראו בעינים. את שני האותות הקודמים הם רק שמעו ולכן לא כתב רש"י אותם. לעומת זאת בפרשתינו כתוב "המסות הגדולות אשר ראו עיניך והאותות והמופתים והיד החזקה והזרוע הנטויה אשר הוציאך ה' אלקיך, כאן עיניך הולך על המסות, ולא על האותות, האותות כתוב סתם, ולכן כאן מביא רש"י שתי דוגמאות לאותות שהיו, אות אחד ששמעו – זה הנחש, ואת שני שראו – וזה הדם, ולכן לא מביא רש"י את האות השני היד המצורעת שג"כ שמעו, כיון שהביא כבר דוגמא של הנחש ששמעו. (הרב חנוך ילר)

השכן: תבקש מילדיך להוריד את הנעליים בשעה שמונה בערב

סיפר הגאון רבי יעקב מאיר זוננפלד שליט"א אב"ד כפר חסידיים [רכסים]: באחד הימים עלה שכן אדם מבוגר לשכנו שגר בקומה מעליו, שנתברך בלע"ה במשפחה ברוכת ילדים, וביקש ממנו אם יכול לבקש מילדיו ובני ביתו שמהשעה שמונה בערב לא יסתובבו בבית עם נעליים, כי הוא הולך לישון מוקדם והרעש מהנעליים של הילדים מפריעים לו לישון.

השכן הסתכל עליו במבטים מלאי פליאה, ואמר שהבקשה היא לא הגיונית, ומעולם לא שמעתי טענה מוזרה כזו, איך אני יכול לבקש מילדי לעשות כן בכל לילה, להסתכל על השעון, ומיד כשמגיעה השעה שמונה בערב כולם יחלצו את הנעליים ויתחילו להסתובב רק עם הגרביים?! השכן המבוגר ניסה להתחנן אצל שכנו ולהסביר לו בטוב טעם שהוא אדם זקן, וכל רעש קטן מפריע לו לישון, והוא הולך לישון מוקדם, ואם הוא מתעורר כתוצאה מרעש, שוב אינו יכול להרדם, אך השכן מלמעלה עמד על שלו, אני משלם שכר דירה מלא על דירה זו, וזה כולל גם שהילדים שלי יוכלו להסתובב משעה שמונה בערב עם נעליים.

לאחר שהזקן ראה שבדברים היוצאים מן הלב לא יוכל לפעול אצלו מאומה, ניסה להשפיע עליו מכיוון אחר, הוא שאל את שכינו אם הוא מסכים לבוא עמו אל יהודי חשוב ונכבד שהוא חכם ופקח והוא מבין דבר מתוך דבר, וכל אחד ישטח בפניו את צדדיו לכאן ולכאן, וכאשר יאמר כן יעשו. השכן הסכים מיד ואמר: בודאי! – אתה תראה שגם החכם ההוא יבין ללבי ויאמר שאין אני חייב לך כלום! וכך עשו, הם הלכו לאותו אדם חשוב, וכל אחד אמר את דבריו לכאן ולכאן.

החכם שמע בכובד ראש את דברי כל אחד ואחד, ולאחר מחשבה פנה אל היהודי מהקומה העליונה ושאלו אם הוא מסכים שתמורת כל לילה שילדיו יסתובבו רק עם הגרביים מהשעה שמונה בערב, הוא יקבל חמישים דולר! הלה הסתכל על החכם, ושאלו אם הוא מתכוין ברצינות לעיסקה, והחכם השיב "ודאי! עיסקה זו עיסקה! אם אתה מסכים לכך, אזי בכל לילה אתה מקבל במזומן חמישים דולר!", ואכן היהודי הסכים בתשואת חן. לאחר שהסכים פנה אליו החכם ושאל אותו: הגד נא, כמה שוה "חסד"? וענה הלה שהוא אינו יודע, ושוב שאל החכם: הלא דוד המלך אומר בתהלים (פט ג) "עולם חסד יבנה" – ר"ל שבמעשי חסד בונים עולם מלא! – הגד נא, כמה שוה "עולם"? וענה הלה שהעולם בודאי שוה מליוני מליונים דולרים ויותר. המשיך החכם ואמר: אתה טוען שזה דבר מאד מסובך בשבילך לבקש מילדיך להוריד את הנעליים בשמונה בערב, נו, עדיין אפשר להבין זאת, אך בכל זאת בעבור חמישים דולר אתה מוכר את עצמך ואת משפחתך! והסכמת לעשות את הטובה הזו לשכניך בתשואות חן! – ועתה התבונן בעצמך, השכן עומד בדלת ומבקש ליתן לך מליונים, ואתה משחק עמו וזורק אותו החוצה!?! ... (ווי העמודים)

פינת ההלכה

השאל אופנים חשמליות לבחור פחות מגיל 16 והאופניים נזוקו

תיאור העובדות: ראובן יש לו חנות להשכרת אופניים חשמליות, בחור בן 14 ביקש מראובן לשכור את האופניים ושילם על כך, וראובן השכירם, כשהוא אפילו לא אומר לו שיש לחבוש קסדה ברכיבה על האופניים. הבחור מעד נפל והאופניים נשברו, וגם נפצע קלות בראשו. **טענת המשכיר:** תשלם לי על האופניים שנזוקו, בחור למעלה מגיל 14 הוא כבר גדול וחייב בנזיקין, וכיון שהזיק את האופניים חייב לשלם. **טענת הורי הבחור:** אתה פשעת שהשכרת לבחור בן 14 את האופניים, כי על פי הוראת השלטונות, אסור לבחור מתחת לגיל 16 לנהוג באופניים אלו, וגם אתה אשם שהוא נפצע בראשו, שלא נתת לו קסדה כפי המחויב שמי שנוסע עם אופניים, צריך לחבוש קסדה לראשו. הצדק עם מי?

פסק דין: אם הבחור לא ידע שאין לו לנסוע על אופניים אלו, פטור לשלם גם בדיני שמים, ואם ידע, חייב לשלם בדיני שמים. **מקורות ונימוקים:** אופניים חשמליות שפרצה לאחרונה במחננו, היא כלי מאד מסוכן, ורבים חללים הפילה, ונראה שמהכלים שיש לנו בדורנו, זה מהכלים הגשמיים המסוכנים ביותר, ואילו היו הסנהדרין בימינו, היו אוסרים את הכלי הזה מכל וכל. ובענינו אם השלטונות אוסרים לנערים בני פחות מ-16 לנסוע עם הכלי הזה, סימן שהם אינם יכולים להשתלט היטב על זה, ואם בכל זאת המשכיר עבר על התקנות והוא השכיר לו הפקיר את הכלי, ולכן הבחור פטור לשלם. וגם על הפגיעה בראשו חייב לשלם בדיני שמים, שהרי בגלל פשיעתו נגרם נזק לבחור. אמנם אם הבחור ידע שאסור לו לנסוע על האופניים, וגם ידע שצריך לחבוש קסדה ובכל זאת נסע כן, נראה שחייב בדיני שמים לשלם למשכיר על הנזק שגרם. (הגרי"י זילברשטיין, ווי העמודים)

חידה שבועית

אָפּ תַּיִנוּ מִי דַּרְיֵט אַפּ אַפּ תּוֹרִיָּו מִנְיָ דַּרְיֵט אַנְי יֵאָר אַתּוּ אַפּן.
אִי אַיָּ?

תשובה לחידה ההלכתית הקודמת: בני ישראל מוזהרים שלא ליצור פסלים בדמות דגים. תשובה לחידה הקודמת: בצל. שם הזוכה: דוד אקרמן נ"י

מוזל טוב

משפחות בירנבוים – שרייבר להולדת הבת הנכדה

מרכז העיר: משפחות אדלר- הרב רוזנברג להולדת הבן הנכד

משפחות זרחיה-עוזרי להולדת הבן הנכד משפחות קוליק – אנדיק להולדת הבן הנכד **גני הדד:** משפחת בקר להכנס הבן לעול תורה ומצוות

'גוי של שבת'

מקבל קריאות בשבת ע"פ ההלכה – הגוי ממזקם ברחוב פנקס 24 מכניסת השבת ועד לשעה 24:00
השירות ללא עלות בחסות היחידה לחינוך חרדי

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בבוקר בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

העלון מיועד אך ורק
לרציניים שיוודעים את
חשיבות התפילה, ובשעת
התפילה לא מעיינים
בעלון ובשאר דברים.

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

והיה עקב תשמעון... ושמר ה' אלוהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך: ושאל המגיד מדובנה מדוע צריך השם יתברך לשמור להם חסדי אבות, והרי אם הם בעצמם ישמעו וישמרו את המצוות, אינם זקוקים לזכות אבות, ויכולים לקבל שכר בזכות עצמם? וביאר על פי משל, משל לאדם זקן אחד שהיה לו בן קטן, וחסד עבדו אלף זהובים. קרא האב לאחד מאוהביו ובקשו להיות אפוטרופוס לבנו לגדלו ולהשיגה על רכושו ולהיות מאוכלי שלחנו. וכן היה, לאחר שהאב נפטר לבית עולמו, לקח אותו ידיו את בנו ומנה אותו להיות פקיד בבית מסחרו, ופסק לו שכר קצוב לשנה. לאחר שעברו כמה שנים שמע הנער כי יש לו אצל בעל הבית שלו אלף זהובים בירושה שנשארה לו מאביו, ואמר בלבו למה לי להתייגע ולסמוך על שלחן אחרים? נגש אליו הנער ואמר לו: תן לי את כספי ואתפרנס משלי בלי יגיעה. אמר לו בעל הבית: אם רצונך לקחת תוכל לקחת, אבל אם תשמע לעצתי, שמור לך את המעות ולא תקח עתה מאומה, כי המעות יתבזבוזו לך ותשארו ריק מכל וכל, לכן עדיף יותר שתתייגע באיזה עסק ומוזה תאכל ותשבע, וכספך יהיה שמור אצלי כפי שהיה שמור עד היום, ובבוא העת יהיה לך את הכסף להשתמש בו לצרכי נישואין וקניית דירה וכדומה. והמשל, אבותינו הקדושים הפקידו אצל הקדוש ברוך הוא את זכותם שתהיה שמורה בעד בניהם אחריהם, ואם הוא יתברך יתן לנו את הירושה מיד, הלא נאכל אותה פרושה פרושה עד אשר נתום זכות אבות, לכן אמר "היה עקב תשמעון את המשפטים האלה", ותתייגעו בעבודה, אז יהיה הרווח שלכם "ושמר ה' אלוהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך". (לבוש יוסף)

ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובביתך: מה הקשר והיחס בין שתי הברכות הללו? - הדבר יובן על פי מאמר המדרש, שהסיבה לכך שהיתה רבקה עקרה, היא: כדי שלא יאמרו אומות העולם שברכת לבן "אחותינו את היא לאלפי רבבה" עשתה פירות ובגלל הברכה הזאת נתברכה בבנים. ולכן אומר הכתוב: "ברוך תהיה מכל העמים" כל העמים יברכו אותך, אך, אף על פי כן תתברך בבנים, "לא יהיה בך עקר ועקרה" (כינה לעתים)

פי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להודישם: לא תירא מהם כאשר "תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני, איכה אוכל להודישם", ולא תסמוך ותבטח ברוחך, אז באמת "לא תירא מהם". כי כאשר תדע בנפשך שאין לך שום עצה מבלעדי עזרת ה', בודאי תנצח את אויביך ואין לך לחשוש ולהתיירא מהם כלל. (השל"ה)

וכתבתם על מוזהות ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם. הגאון מהר"ל דיסקין זצ"ל, שהיה מייסד "בית היתומים" הקרוי על שמו עד היום, זימן אליו פעם כמה מסופרי הסת"ם שהיו בירושלים, והטיל עליהם לעבור מבית לבית, ולבדוק את כשרות המוזהות בבתים, ואת שכרם ציזה להם מקופת בית היתומים. מקורביו שאלוהו, מדוע קבע שכרם מקופת בית היתומים, ומה גם שהקופה דלה וחסרת אמצעים? השיב להם הרב: נאמר בתורה "וכתבתם על מוזהות ביתך ובשעריך", ומיד בפסוק שלאחרי מביטחה התורה "למען ירבו ימיכם". שכרה של מצוה זו היא אפוא אריכות ימים. ובכן, כדאי ומשתלם לקופת בית היתומים לסייע לקיום מצוה זו, למען יהיו בעלי הבתים מאריכים ימים, ויהיו פחות יתומים במוסדותנו

למען ירבו ימיכם ומי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם פרי השמים על הארץ: סיפרה אדמו"ר מגור בעל ה"אמרי אמת" ז"ע: כשהייתי בעיר וויניק, שמעתי מפי ה"חפץ חיים" שהקשה, הרי בגמרא (ב"מ פה.) נאמר: כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מודעו לעולם שנאמר (ישעיה נ"ב) ואני זאת בריתי וגו' לא ימוש מפך ומפי ודעך ומפי ודעך אמר ה' מעתה ועד עולם והרי אנחנו בני אברהם, יצחק ויעקב - שלשה דורות זה אחר זה, ואם כן מן הדין לא היתה צריכה התורה להיפסק מאיתנו לעולם. ותידך על כך: בגמרא שם נאמר "אמר ר' ירמיה מכאן ואילך התורה מחזרת על אכסניא שלה". התורה "דוּפֶקֶת" על הדלת, מבקשת להיכנס. על כן מועיל הדבר אם פותחים לה את הדלת, נותנים לה להיכנס. אבל אם משאירים את הדלת נעולה או אם דוחקים אותה לחוץ, בודאי שאין היא נכנסת ונשארת... (לקיטת יהודה)

מאמרי השקפה, מוסר, והנהגות

כל זמן שהיו הגדרים והסייגים קיימים, לא היתה שום שנאה מערבים ליהודים. אבל בעוה"ר מיום שחסרנו כל אלה, הכניס הקב"ה שנאה כבושה מהערבים לישראל. אנשי כנסת הגדולה, שעמדו לישראל בסופה של גלות בבל, חזו ברוח קדשם והבינו בחכמתם שלא חרבה ירושלים, אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה, כלומר על ביטול הגדרים והסייגים ואי קיום החומרות והמנהגים שמוסיפים חכמי דור דור, ועל כן עמדו וציוו לתלמידיהם: "עשו סייג לתורה". אף חכמי המוסר המשיל, כי בעת המלחמה מקיפים את בני הישוב בחושי ברזל דוקרני, ולפי האמת, איזו שמירה היא זו? הלא במספרים יכולים להפסיקם, אבל האמת היא שכל זמן שהחוטאים קיימים, בטוחים בני הישוב שלא יבואו לשום נזק, ובזמן שרואים שנפסקו החוטאים, אז לפחות מבינים שכל בני הישוב בסכנה - כן הוא בשמירת התורה ומצוות. כל זמן שסייגי התורה בחוקים וקיומם, אז בטוחים אנו שקיומן של התורה והמצוות יהיה במלואו. חכמי המוסר מספרים על איש אחד שבא לרבו בשאלה כיצד לנצח את היצר, שבכל יום ויום מתגבר עליו ומנצח אותו. הרב הציע לו לפנות בשאלה אל איש פלוני, חכם ושכלו ישר, והלה ישיב לו את התשובה לשאלתו. בבואו לביתו בתחילת הלילה, מצא את הדלת סגורה. הוא צלצל ולא ענו לו. הוא צלצל פעם נוספת, ומשלא נענה, הציץ דרך החלון, וראה שהלה מסב לשלחנו ובני ביתו סביבו. הוא דפק בחוקה, אך גם הפעם לא ענו לו. חזר אפוא אל רבו, ולשאלה: "מה אמר לך?". סיפר לו על ביקורו והדלת הסגורה. "פלא גדול!" - הגיב רבו - "הלה שהוא איש ישר ובעל דרך ארץ גדול, לא יקבל אדם בביתו?". ועל כן הציע לו לבקר אותו שוב למחרת בבוקר ולשאל אותו פשר דבר. למחרת בבוקר פנה אליו שוב. אף הפעם מצא את הדלת סגורה, אולם הפעם, מיד לאחר שצלצל, בא בעל הבית בעצמו לקראתו, פתח לו הדלת, קבלו בסבר פנים יפות ואף נתן לו כסף לישב. "מה בקשתך?" - שאל אותו בעל הבית. "שאלה אחת בידי לשאל" - אמר לו. "שאל, בני, שאל" - החזיר לו. האורח פתח אפוא בסיפור הדברים: "אתמול בתחילת הלילה הגעתי לכאן. צלצלתי כמה פעמים ולא ענו לי". לשמע הדברים פנה אליו בעל הבית: "אתה היית זה שדפקת אתמול, פעמים רבות על הדלת? האם אינך בוש לצלצל פעם, פעמים ושלש על דלת ביתו של חברך? בזמן שאדם רואה שהוא מצלצל ולא נענה, עליו לחזור על עקבותיו ולא לצלצל יותר. מי כאן בעל הבית, אני או אתה? אם אהיה מוכרח לפתוח לך את הדלת בכל פעם שאתה תבוא, אם כן תהיה אתה בעל הבית, ואני אהיה המשמש שלך". עם סיום השיחה, בא לו אצל רבו וסיפר לו את כל המאורע, והפעם הסביר לו רבו: "בני, זוהי התשובה לשאלתך כיצד לנצח את היצר הרע, שכן היצה"ר, אין לו רשות ליכנס לאדם, אלא הוא עומד אצל הפתח ומצלצל, כמו שאמר הכתוב: 'לפתח חטאת רובץ' (בראשית ד). וכל החכמה של ירא שמים הוא שלא לפתוח לו הדלת, ואז לא יצטרך לפתוח עמו במלחמה כלל, אבל מי שאין לו דעת ופותח את הדלת, יתפרץ לתוכו היצר הרע והוא נעשה בעל הבית, כמו שאמרו חז"ל שמתחילתו הוא אורח, אח"כ נעשה בעל הבית, והדלת היא הסייג של תורה. כל זמן שהסייג קיים, אינו יכול ליכנס כלל, להלחם עמו". וזה שאמרו חז"ל: "לא חרבה ירושלים אלא שהעמידו דבריהם על דין תורה" (בבא מציעא, ל"ב), שביטלו את הסייג ואז היצה"ר מתגבר עליו בכל יום והוא עלול, ח"ו, לנצח. (המגיד הירושלמי הרה"צ רבי בן ציון יאיר זצ"ל)

סיפר תלמיד חכם אחד כי בבחרותו נכנס לבעל"קהילות יעקב" [הסטייפלד] זצ"ל ושאל: שראה באיזה ספר סגולה לזיכרון לקחת כמה מיני אוכלין ולכתוש ולערב עם דבש ולאכול שלש פעמים ביום ואז לא ישכח אף פעם כל מה שלומד. מרן הסטייפלד אמר: מה יכול להזיק קצת קינמון וזנגביל ודבש? זה לא מזיק ואולי גם קצת מוכך את השכל, אח"כ, אבל כל הסגולות לזכור את הלימוד לא יועילו בלי העצה הראשית לחזור, לחזור, ולחזור על כל מה שלומדים הרבה פעמים, וכמה שחודרים יותר וזוכרים יותר. (פניני הקה"י זצ"ל)

שח הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל: פעם נכנס בחוד אל מרן ה"חזון איש" זצ"ל ותינה ליבו שזכרונו חלוש ואינו זוכר לימודו וביקש עצה לחיזוק הזיכרון. ענה לו מרן החזון"א: יראת שמים הוא סגולה לזיכרון! (מרבה חיים מועדים)

"פרפראות"

פעם, הפסיק את דרשתו של הרב מלודושו, אדם עז פנים, שאמר: "את זה כבר שמעתי ואף רב בעולם לא יכול להגיד לי דבר שלא שמעתי". אמר לו הרב מלודושו: "הנה עכשיו אני אגיד לך דבר שלא שמעת ואף פעם לא אמר לך רב דבר זה, והיינו "אתה בעל דרך ארץ גדול ואיש מנומס לדוגמא"..." (עולמו של אבא)

"עונן של טעם"

טעם על מצות עונן שבת, ולבישת בגדים נאים לכבוד שבת והטעם הוא, כי סוד השבת הוא דמיון ליום שכולו שבת אשר שם תענוג צפון לצדיקים, לכן ראוי לאדם להתדמות בשבת זו ליום שכולו שבת ולהתענג נפשו בכל מיני עונג, וכמו שעתידי הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים וכו'. (מטה משה, סימן תד.)

"מפי כתבם"

והנה בזמננו יש צורך גדול לעמוד ולהתחזק, כיון שרבים רבים קמים עלינו, וצריך לאזור חיל ולהלחם בורם הזה. עלינו להלחם נגד הרחוב, כי הרחוב מלא פריצות שאי אפשר לתאר. ראו לאיזה מצב הגענו, כיצד נראים פניו של הרחוב, הרי כיום ממש קשה לצאת החוצה, קשה לעבור ברחוב. אפילו מי שצריך לצאת לקנות רק דבר קטן, איך הוא יכול לעבור ברחוב. כל מי שעובר ליד חלון ראוהו, כל מי שנוסע במכונית, ברכבת או באווירוק, הכל מלא פריצות נוראה. ראו לאן הגענו, שאי אפשר לצאת החוצה. גם אני בצעירותי הייתי בערים גדולות והלכתי ברחוב, הייתי בוילנא, בקובנא ובעוד ערים גדולות, ואפשר היה אז ללכת ברחוב. אבל היום, לא רק שאי אפשר להסתובב ברחוב, אפילו לצאת מפתח הבית אי אפשר. תאמרו לי אתם, האבות, האם יכולים אתם להרשות לבנותיכם לצאת החוצה? או האם תוכלו להרשות לבניכם לצאת החוצה? האם ניתן לסמוך עליהם? ואם כן, כיצד אפשר לשבת בשעה כזו בחיבוק ידיים, בשלוח, עם הטלית בבית המדרש, מבלי לדעת מה נעשה עם ילדיכם? הרי צריך לצאת לרחוב ולזעוק: אוי, גיוואלד! זה בוטרי! אי אפשר לשבת בשלוח בשעה כזו. האמינו לי, יהודים יקרים, חייבים להתחזק בזמן הזה. למי שיש בתו, הוא חייב לדעת היכן היא הולכת, מה היא לומדת. חובתו להודיר בה כמה שיותר יהדות, להסביר בזה ככל היותר, לתת לה להבין, לחזק באמונה, כי אז היא תחנך את ילדיה ונכדיה בדרך זו, כי העיקר הוא החינוך לילדים שיעבירו לדורות הבאים. הרי מצאנו באברהם אבינו, שחביבותו להקב"ה לא היתה מפני שהוא היה אברהם או מפני שיש לו בן כיצחק, אלא מפני שהוא יעביד ליצחק, ויצחק יעביד הלאה לבנו את יסודות האמונה עד סוף כל הדורות, שהרי הקב"ה אמר (בראשית יח יט) "למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, ושמרו דרך ד' לעשות צדקה ומשפט". זהו החינוך הגדול הנדרש היום, (מחשבת מוסר-הגרא"מ שך זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן נער שנולד כמה ימים לפני חברו יהיה גדול ממנו בכמה ימים?

תשובה: באופן המבואר בשו"ע אורח סימן ג"ה סעיף י' דהיינו אם נולד נער בשנה מעוברת בכ"ט לחודש אדר הראשון ונער שני נולד באחד לחודש אדר השני ושנת ה'13 שבו נעשה "בר מצוה" היא שנה לא מעוברת, זה שנולד בכ"ט לחודש אדר הראשון איננו גדול עד יום כ"ט לחודש אדר וזה הנולד אחריו באחד לחודש אדר השני כיון שהגיע יום אחד לחודש אדר נעשה גדול בן 13 שנה... (שערי שלום)

ה' יַעֲזֹר לִי עַל כֵּן לֹא נִבְלַמְתִּי עַל כֵּן שָׁמַתִּי פָּנַי בַּחֲלָמִישׁ וְאָדַע כִּי לֹא יֵאֱבֹשׂ: מעשה שהיה בתלמיד חכם שהשיא את בתו, וכיון שלד לא היה כל, התארגנו כמה מטובי הקהילה לעריכת מגבית שתסייע בידיו לעבור את החתונה בשלום. קהילה זו נחשבת לאחת המאורגנות והמסודרות בבני ברק, וסכום הכסף שנאסף היה בהתאם. העסקנים מסרו לידי של האברך ע"ק מכובד, והוא מצדו מאד התרגש והודה להם מקרב לב על מה שעשו לכבודו. והנה, לאחר המאמצים המרובים שהושקעו במגבית זו, נדהמו המתפללים לשמוע שהחתונה תיערך באחד האולמות היוקרתיים בעיר. הם לא יכלו להסביר לעצמם בשום אופן, כיצד יתכן שאברך זה, שזה עתה אספו עבורו כסף, מעז לערוך את השמחה באולם יוקרתי, בה בשעה שאם היה עושה זאת באולם זול יותר, היו ההוצאות מסתכמות בכמה אלפי שקלים פחות... אלא שהאברך עצמו, תלמיד חכם מופלג, הבחין בלחשושים של הציבור, וניגש אל הרב של אותה קהילה, והסביר לו דבר דבור על אופניו. איש לא יחשוד בי, כך אמר, שעריכת החתונה באולם ההוא, היוקרתי, נעשתה ביוזמתי. אדרבה, אנחנו מצדנו התקשרנו לאחד האולמות הזולים ביותר, וקבענו פגישה, אלא שבין לבין, התרחש דבר מדהים. כמנה שעות לפני שהלכנו ל"סגור" עם בעליו של האולם הזול, מתקשר לביתנו בעליו של האולם היוקרתי ומודיע לנו, שהוא מעוניין לבוא אלינו לכמה דקות. "יש לי דבר חשוב מאד למסור לכם", אמר הדבר הראשון ששאל כשנכנס לביתנו, היה האם אני בנו של... השבתי בחיוב, והאורח פרץ בבכי. רק לאחר כמה דקות, משנרגע קמעה, סיפר לנו גופם של דברים. "אני בנו של ... שייסד את האולם, וניהל אותו עד לפני שנה-שנתיים. כאשר הגיעה שעתו האחרונה, בשבוע שעבר, קרא לי אל מיטתו וסיפר בהתרגשות רבה, על יהודי אחד שהציל אותו בשואה ממות בטוחה, ואף הכניס את עצמו לסכנה גדולה כדי להציל את חייו. אבא סיפר לי, שמעולם לא ידע את שם המשפחה של מצילו. הפרטים שהיו ידועים לו הם רק שמו הפרטי, ושם הכפר הקטן שבו נולד, סמוך לפרברי וורשה. במשך השנים ניסה אבא לאתר את האיש שהציל אותו, כדי לגמול לו על מעשה-החסד הגדול שעשה עמו באותה תקופה הרת עולם, אולם החיפושים לא העלו דבר. ממש לפני פטירתו, ציווה עלי אבא שאמשך לחפש את המציל האלמוני. "אל תתן מנוחה לנפשך, עד שתאתרנו! אותו!! או אחד מצאצאיו...! ותשלם לו כהנה וכהנה על מה שעשה עבורי!" אמר, ועבר לעולם שכולו טוב. והנה בשבתנו 'שבועה' על אבינו, הזכיר בדרך אגב אחד המנחמים את אחד משכני שגפטר הוא מזה זמן לבית עולמו, ובתוך הדברים הבליע את העובדה שהשכן נולד בכפר הקטן ההוא. חושי נדלקו, וניסיתי לדלות פרטים נוספים על אותו שכן, עד שבסופו של דבר נטוו כל החושים והובילו אליך. אתמול קמנו מ'השבועה' וידעתי שהדבר הראשון שאני צריך לעשות הוא לברר אם אתה אכן של מי שהציל את אבי בשואה, ומשמעתי את תשובתך החיובית, אני רוצה לקיים את הצוואה, ולשלם לך על מה שעשה אביך לראש המשפחה שלנו. במשך שעה ארוכה התמוגגו שני האישים, בנו של הניצול ובנו של המציל, בזכרונות מחיי ההורים והעלו את גבורתם בשואה, וכששמע בעליו של האולם, כך סיפר האברך לרב בקהילתו, שאני עומד להשיא את בתי, קיבל על עצמו לערוך את השמחה באולם שלו, חנם אין כסף! למרות שגם אני חשתי מ'מה יאמרו', הייתי נאלץ להסכים להצעה הנדיבה, כדי לא לבזבז כספי צדקה שנאספו עבורי. באשר הגיע הסיפור לידיעתם של אנשי הקהילה, בושו בעצמם על שחשדו באיש תם וישר. אף אחד לא העלה ברעתו השתלשלות שכזו, אבל זה בדיוק קרוי 'לימוד זכות!' לחטט ולחפש בשבע חקירות ובדיקות, אולי אולי בכל זאת חף האיש מכל פשע ואשם. נחנך גם את ילדינו שיעשו כך. (עלינו לשבח)

מפתגמי אור יתא

פתגמים נענוצי מחשבה ורעיונות בדרכה של תורה

בימי הזיקנה רחוק הדבר להחליף הטבע. (רבינו יונה).

מקור העצבות - גאווה, חושב שהכל מגיע לו. (הבעש"ט)

לכל המידות דרושה כוונה חוץ מענוה, שאם כן אינה ענוה. (הרבי מקוצק)

טעמו ודאו כי טוב הי

בס"ד

עקב

הקב"ה כאילו הי' מיוחד היהודים בדעת השלימות, וזהו הרמז ושומר ה' א' לך "את הברית" ואת "החסד, מרומז בר"ת שם הדעת היוצא בר"ת "את" השמים "ואת" הארץ גושפנקא דמלכא דחתים ב"י שמיא וארעא. והענין הוא כמו ששמעתי מכ"ק אאמו"ר זצלה"ה זי"ע בשם הר"ת וויטאל שהק' להאר"י הק' על הירושלמי על המשנה פרתו של ר' אלעזר בן עזרי' היתה יוצאת ברצועה שבין קרני' שלא ברצון הכמרים, אר"ה פעם אחת היתה יוצאת והשחירו שיניו בפני הצומות, ועי"ש בגמ' שאמרו לא שלו היתה אלא של שיניו היתה ומפני שלא מיהא נקראת על שמו, והק' אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו אוזבי קיר, ואנן מה נעני אבתרי', והשיב לו אשר אנחה אחת מעומק הלב בזמן הזה יקר וחביב בעיני ד' יותר מהתעניתים והסגופים של הראשונים מחמת גודל הסתרת הפנים, ואם בדורו אמר בן ק"ז ב"ב של ק"ו על דורות האלה. ועיקר אם נתעורר בקרב ישראל אור הפנימיות, ואש תבערת המצו' תוקד על לבו, בל יאחר כלל, ובל ימתין לקיים עד אשר דעתו יהי זכה וצלולה, כי שומר רוח לא יזרע.

עיקר המצוות היא האמונה

והיה עקב תשמעון את וגו' ושומר ה' אלהיך לך וגו'. כלל גדול לעבודת הבורא ברוך הוא העיקר הוא האמונה ועל זה היה מזהיר אא"ו זלה"ה וזהו שורש לכל התורה והעבודה, וזהו שאמר דוד המלך ע"ה כל מצוותיך אמונה שקר רדפוני עזרני כי עיקר המצוות היא האמונה להאמין בה' ומי שהוא מאמין בה' יכול להתפלל בכל יום כי אם הוא מאמין שה' הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית הוא בכל יום בריה חדשה וכל העולמות הם בראים חדשים וצריך להתפלל וליתן שבה יהודיה למי שברא הכל וגם ברא אותו להתפלל על נפשו ונפש אשתו ובניו ועל פרנסתו וכל טוב ואם אינו מאמין באמונה שלימה שהקב"ה מחדש בכל יום מעשה בראשית התפילה והמצוות נעשין אצלו כדבר ישן ורגיל ונמאס אצלו לדבר דברים אחרים בכל יום יום, וזהו שאמר אא"ו זלה"ה על פסוק אל תשליכני לעת זקנה פירוש שיוקין הדבר אצלו.

לידע שהכל בא מהשי"ת

וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל וגו'. ותירגם אונקלוס ארי הוא יהיב לך עיטא למקני נכסין, מצאתי כתוב בשם הריב"ש זצלה"ה זי"ע שאמר על מה דאיתא שהרשעים מלאים חרטות, והקשה אם יש להם תמיד הרהורי חרטה על עבירות שבידם, מפני מה קורא להם רשעים, הרי אמרו המקדש את האשה על מנת שאני צדיק ונמצא רשע הרי זו מקודשת שמה הרהר תשובה בלבו, ופירש הוא ז"ל שלא קאי על מילי דשמיא אלא על מילי דעלמא, והפירוש הוא כן, שצריך כל אדם לידע שכל מאורעותיו וכל מעשיו הכל הוא בהשגחת ה' יתברך, והוא נתון לו במחשבתו לעשות כל מה שהוא עושה, וכמו שנאמר וזכרת כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, ותירגם אונקלוס ארי הוא יהיב לך עיטא למקני נכסין, נמצא שאין לאדם להתחרט על שום דבר שעשה, כי הוא היה כך על ידי רצון הבורא יתברך שמו, ואם הוא מתחרט נמצא שאינו מאמין שהכל הוא בהשגחת ה' יתברך, על כן הם נקראים רשעים, כי לא כן הוא, אלא הכל הוא על פי רצון העליון חוץ מיראת שמים.

שיתבונן תמיד באלו ארבעה פסוקי "מה"
ועתה ישראל מה ה' אלוך שואל מעמך, ידוע המושל מהרב נחום בער בנו של הרה"ק מרוזין, במלך שביקש מאיש פשוט מעט אש להצית לצורך העישון, וסירב האיש, והבטיח לו ע"ז הון תועפות, ואעפ"כ סירב, וכשספר זאת לחבירו, גער בו, היתכן שמלך גדול מבקש מאיש פשוט דבר קטן ומבטיח לו הון תועפות, ואיש מסרב, והנמשל שהשי"ת מלך העולם מבקש מאנשים פשוטים כמונו, קצת התלהבות, ומבטיח ע"ז כל הון דעלמא, וכיצד יתכן שמסרבים עליו. וכך הסביר הענין ע"פ ד' פעמים "מה", כי מי הוא המבקש "מה אדיר שמך בכל הארץ", ומי הוא המתבקש "מה אנוש כי תזכרנו", ומה מבקש ממנו "מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה", קצת אש התלהבות, ומה מבטיח ע"ז "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך". וזכור זאת תמיד.

ע"י התורה בא שמחה

והיה עקב תשמעון וגו'. עוד נתכוין שצריך שילמוד התורה בשמחה ולא בעצבון כי דברי תורה אסורין לאבל.

עוד רמז על דרך אומרו פקודי ה' ישרים משמחי לב, והוא אומרו והיה השמחה תהיה עקב תשמעון, ופירוש עקב שכר עסק התורה תשמחהו, והוא מה שרמז התנא באומרו מצוה גוררת מצוה וכו' ששכר מצוה מצוה שהיא השמחה.

עוד רמז למה שאמרו בספר הזוהר זי"ל דלית חדותא כמו קב"ה כשעתא דישראל משתדלי באורייתא, והוא אומרו והיה סתם שמחה כללית למלא עולם וכשהוא שמח כל העולם בשמחה וששון עקב תשמעון וגו', ורמז בתיבת עקב מדת התורה שיהיה אדם הולך עקב לצד גודל בעונה ושפלות ואז ישכיל לשמוע בלימודים והוא

אומרו תשמעון גם בכנוי לנשמעים לומר שבאמצעות שאדם משים עצמו כעקבים יתגלו לו ויבין סתרי תורה.

להחשיב כל מצוה אפי' קטנה

והיה עקב תשמעון וכו' - עוד יש לומר בדרך זה חשבתי דרכי לשון חשיבות שצריך כל אדם שיהיה אצלו כל מצוה ומצוה בחשיבות גדול בעת עשייתם כי הם עומדים ברומו של עולם וכל מצוה ומצוה הם אורות בהירות בעולמות עליונים עד אין שיעור ותכלית, ובה העולם הם מוסתרים בהתורה והמצוות בהסתר אחר הסתר והכל בידי אדם הרוצה בלב שלם לקרב את עצמו לעבודת השי"ת ולהיות זך ונקי כפרט מדותיו ולעשות כל דבר בלי שום פנייה ומי"ז והכל לפום שיעורא דיליה, וזהו והיה עקב ל' שמחה, אפילו במצוה ועשיה קטנה בחי' עקב, כי העיקר הוא שיעשה כל מצוה בשמחה ויהיה נחשב ויקר בעיניו כל דבר שעושה לגבוה.

בית אהרן

ע"י ברכה בכוונה מעורר הרוחניות שבו

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן וגו' למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם וגו'... וכשנוטל אדם פרי או דבר מאכל ומברך עליו בכוונה ואומר ברוך אתה ה', כשמוכיח את השם מתעורר אותו החיות שעל ידו נברא הפרי ההוא כי נברא הכל על ידי ה', ומוצא מין את מינו וניער, וזה החיות הוא מזון הנשמה, וכל זה במאכלים המותרים וכשרים שצוה הקדוש ברוך הוא להעלותן מוגשמות לרוחניות.

כהיום כל דבר חשוב לפני השי"ת

א"י והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו'. ושומר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד וגו'. הנ"ל בזה כי הנה פי' עקב הוא לשון סוף. וזהו רמז על עקבתא דמשיחא באחרית הימים בזמ"ז... בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלהיך כנ"ל. כי אמנם כן נכון לכל אדם להבין ולדעת כי בחשבות הגלות האחרון כיום הזה הנה יקר מאוד לפני השי"ת ומקובל לפניו כל בחי' התעוררת לעבודת התורה ולתפלה אפי' שאינו כראוי ובכוונה הגדולה כמו בדורות הראשונים בכ"ז המעט מהעבודות הוא חשוב לפני הקדוש ברוך הוא כמו הרבה בימים שלפנינו יען כי בעוה"ר גברה החשכות ועול הגלות וכשל כח הסכל מרוב הצרות וטרדות הזמן והסט"א רודף כל היום באין מנוס הנה לכן מעט ההערה לקדושה פועל יותר ויותר כי הזמן גורם. וכמו בעת טוב גם הסחורה רעה ימכר לטובה יותר מן בעת רעה סחורה טובה. כי מה נעשה עתה בעת המר הזה שאין בנו כח לכוון לבבינו כנכון. לכן גם המעט מהערת הקדושה דוחה הרבה מהסט"א כי מעט מהאור דוחה הרבה מן החשך. אשר ע"כ ראוי לכל איש לקום בכל עז להתעודד ביראת ה' בעת הזאת אשר כביכול המלך עומד ומצפה פתח השער לדופקי בתשובה לקבלו באהבה.

עיקר הנחת רוח שבעקבתא דמשיחא ששומעין להשי"ת

והיה עקב תשמעון וגו' ושומר ה' אלוך לך את הברית ואת החסד. עקב הוא ע"ד עקבות משיחא, כנודע שדורות הקודמים היו מבחי' גופא דאדה"ר, ועתה בדורות האחרונים המה בחי' סוף הרגלים, בחי' עקב בבחינת ועקבותיך לא נודעו והרגלים הם רחוקים מהראש, היינו מחשכות הזמן הדעת מעוררב, וממילא לא יוכל לעשות המצו' כראוי וכיאות בכל הכוונות הראויות לכוון, וזהו והי' עקב תשמעון, אף אם יעשה המצוות בלי דעת, כמוש"כ רש"י ז"ל המצוות שאדם דש בעקביו, אעפ"כ נחשב לפני

בעבודת ה' אסור להיות עני

ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה. הכלל, האדם צריך להיות עניו בכל דרכיו ובכל מעשיו, ושמו תאמר בעבודת ה' גם כן יהיה עניו, חס ושלום לומר כן, אדרבה האדם צריך לומר מעשי שאני עושה מצות ה' חשוב אצל הבורא יתברך, והשם יתברך כביכול יש לו תענוג מן המצות שלי שאני עושה, כי אם חס ושלום האדם יהיה עניו במצות ה', ויאמר מה מעשי חשובים אל ה', זה הוא כפירה, אדרבה במצות ה' צריך האדם להיות לו לאמר, מעשי שאני עושה רצון ה' הם חשובים בעיני הבורא, ויש לו תענוג להשם יתברך ממעשי שאני עושה את מצותיו יתברך... וזהו ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה, מ"ה, היינו מדת הענוה... ה' אלהיך שואל מעמך - כי אם ליראה כו', כלומר במדת שיהיה לך יראת ה' אסור להיות לך מדת ענוה... כנ"ל. קדושת לוי

הכל תלוי בתחנונים

ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעמך... עוד יכוין הכתוב לנסתרות ה' על פי דברי אמת כי באמצעות מעשה התחנונים יתיחדו ענפי הקדושה, וכן להפך בסוד ונרגן מפריד אלוף אלופו של עולם, ובא להעיר כאן על הדבר הבא ממעשה אדם, והוא אומרו מה ה' אלהיך שואל וגו' פירוש בחינת הקדושה הנקראת מה שהיא השכינה כאומרם בגמרא בפסוק ותתצב אחותו וגו' שכל הכתוב מדבר בשכינה, וז"ל מה דכתיב ועתה ישראל מה וגו', הרי שזוהו עצמו מוכיחים כי מה היא השכינה. וזה מסכים והולך גם כן למה שהעירו אותנו רבותינו ז"ל בדבריהם שאמרו אל תקרי מה אלא מאה שהם מאה ברכות שהיא סוד כללות העשירות, והסמך לזכרונו שמו יתברך שם הוי"ה הוא יהוד קוב"ה ושכינתה זו היא שאלת אלהיך מעמך, וקדק לומר ועתה להעיר שאין כח באדם להשיג עשות זה אלא בעולם הזה אבל אחר מותו הגם שיפליא עשות לא יעשה פעולה והיה כא' מהמלאכים, ומצינו שרבותינו ז"ל יחסו עולם הזה לשעה כאומרו מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, ולדרך זה יתישב אומרו כי אם ליראה כמין חומר, כי בערך המושג במושכל כי רב הוא יקטן המפעל הגם שצריך התעצמות להשיגו עם כל זה מופלא הוא הנסבב מהטורה. אור החיים

ההשתוקקות ליראת שמים היא בידי האדם לבחור בה

ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעמך. ואמרנו בזה משאחז"ל וכי יראה מילתא זוטרתיה היא אין לגבי משה מילתא זוטרתיה, כי מה שאחז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים וילפי' לי מקרא מי יתן והי לבבם זה להם ליראה, הנה לכאורה נ"ל בודאי יראת שמים היא בידי שמים ולולי עזרתו ית"ש לא יגיע א' מאלף ליראה את ה' חוץ ממת מעט אשר אינם צריכים סעד לתומכם כאבות ומרע"ה וכיוצא, אבל זולתם ראה כמה תפלות התפלל דהע"ה בתמוני אפי על ככה, אך מה שאינו בידי שמים היא הבחירה שבלב שישתוקק אדם וירצה להיות עובד ה' ויתפלל על ככה אותה השתוקקת לבד אינה בידי שמים והיא מבחירת אדם, ע"כ אמר מי יתן והי לבבם זה ליראה אותי, לא אמר מי יתן ויראו אותי שזה אינו בידם אלא מי יתן והי לבבם זה ליראה שיהי חמדה בלבבם ליראה. על כן כשאמר מרע"ה מה ה' אלקיך שואל כ"א ליראה פריך וכי יראה מילתא זוטרתיה היא הלא איננה בידי אדם והו"ל למימר מה ה' אלקיך שואל

מעמך כ"א לבב ליראה, וע"ז תי' ש"ס אין לגבי משה דלא צריך סעד לתומכו לגבי דידי מילתא זוטרתיה היא היראה עצמה.

חכם סופר - ואתהנן

ע"י תפלה יכול לשנות הטבע

ולעבדו בכל לבבכם... וצריך אתה לדעת כי כח התפילה גדול אפילו לשנות הטבע ולהנצל מן הסכנה ולבטל הנגור. לשנות הטבע, מיצחק, שנאמר ויעתר יצחק לה' לנוכה אשתו, ודרשו חז"ל מפני מה נתעקרו האמהות, מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, ביארו לנו בבאן כי לא בא העקרות לאמהות אלא מפני התפילה, וכשהתפללו בזה נשתנה בהן הטבע... ואפילו מה שגור עליו ה' יתברך אפשר לו להתבטל בכח התפילה, שכן אמר לו חזקיה לישעיה בן אמוץ כלה נבואתך וצא כך מקובלני מבית אבי אבא אפילו הרב מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, שנאמר הן יקטלני לו איחל. הודיענו בכאן שהתפילה למעלה מן הנבואה, כלומר מן המקום שמשם תוצאות הנבואה לנביאים. רבנו בחיי

פניני רש"י

ועתה ישראל - אע"פ שטעמם כל זאת עודנו רחמיו וחצתו עליכם ומכל מה שחטאתם לפניו אינו שואל מכם, כי אם ליראה וגו'.

מעלת האדם, ושהשי"ת מנשק פה המדבר בתורה ותפלה

ואחר הצעה זו תבין כי גם בענוה צריך לפעמים מדה בינונית, והוא צורך גבוה מאוד, כמו ששמעתי ממורי שרוב ענותנותו של האדם גורם שנתרחק מעבודת השי"ת, שמצד שפלותו אינו מאמין כי האדם גורם על ידי תפלתו ותורתו שפע אל כל העולמות, וגם המלאכים ניוונים על ידי תורתו ותפלתו, שאלו היה מאמין זה כמה היה עובד ה' בשמחה וביראה מרוב כל, והיה נזהר בכל אות ותנועה ומלה לאומרה כדקא יאות. וגם לתת לב אל מה שאמר שלמה ע"ה אם תשכבון בין שפתים, שהקדוש ברוך הוא שומר ושוקד על שפתי האדם לנושקה כשהוא אומרה בתורה ותפלה בדחילו ורחימו. ואם ישים אליו לבו, בודאי מי זה האיש אשר לא יאחזנו רתת וזיע שהמלך גדול ונורא שומר ושוקד על שפתיים של אדם נבזה הדל אישים, וכיוצא בזה. והוא מעין מה שאמרו חז"ל ענותנותו של רבי זכריה גרם חורבן וכו'. כך האדם ראוי לשום לב ולומר כי הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, וכל תנועותיו ודבורו והלכו ועסקיו עושה רושם למעלה למעלה, בודאי יזהר בכל דרכיו ועסקיו שיהיה לשם שמים. מה שאין כן בחושב האדם מה אני ספון לפגום או לתקן למעלה ולמטה שיהיה נרשם כל עסקו למעלה, ובזה הולך בשירות לבו ויאמר אך שלום יהיה לי. ובאמת ז"א, כי האדם על ידי מעשיו הטובים הוא דבוק בו יתברך ממש, וכמ"ש והלכת בדרכיו, ועל ידי שהוא רחום למטה נתעורר מדה זו של רחום למעלה בכל העולמות, וכמו שכתבתי דע מה למעלה ממך, ר"ל ממך תדע, איזה מדה שנתעורר בך שכך הוא למעלה.

ועפ"ז י"ל דהיינו מה שאומרים קודם כל תפלת שמו"ע ה' שפתי תפתח וגו', כדי להתבונן קודם התפלה ענין הנ"ל, שהקב"ה שוכב בין שפתותיו כדי לנשק פיו בשעה שהוא מתפלל. המו"ל

מאמרים מתוך ספר אודה ה' בכל לבב

טוב להודות לה'

עיקר תחבולות היצר להשכיח טובות השי"ת

זוכרת את ה' וגו'. פירוש שצריך לתת לבו על טובותיו מיה' היתה לו, ודבר זה יעירוהו תמיד להכיר בוראו והשגחתו עליו, ותחילת תחבולות יצר האדם היא להשכיחו דבר זה ודרך זה יכנס לאבדו, ואולי כי לזה סמך מאמר שאחרי זה והיה אם שכוח תשכח פירוש אם שכוח דבר זה שה' הוא המטיב לך וגו' סופך שתשכח את ה', וסופך ללכת אחרי אלהים אחרים, ולא במחשבה לבד אלא במעשה כאומרו ועבדתם, ולא עבודה שאינה מסויימת באיסור אלא והשתחוית להם שהיא עבודה מסויימת באיסור לכל עבודה זרה שבעולם, כאומרם ז"ל המשתחוה למרקולים חייב הגם שאין עבודתו בכך, הא למדת שהזכירה זו גדר גדול לעבודת ה' ומחסרונה ידיחנו השטן ממדריגה למדריגה למטה ממנה. אור החיים

וכע"ז כי הרה"ק מקוברין על מה שאומרים ובמקהלות רבבות... שכן חובת כל היצורים ר"ת שכח"ה, שהיצה"ר עושה שישכח את חובת היצורים להודות ולהלל וגו'.

ועתה ישראל מה... ומ"מ אנו אומרים מודים ולא משתחוים לפי שעולה בגימטריא מוד"ם מאה לומר שכל האומר מודים כהוגן כאלו קיים מאה ברכות.

ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעמך וגו', אל תקרי מה אלא מאה, לכאורה יש להבין מדוע תלו חז"ל פסוק זה לענין ברכות להצריך מאה ברכות בכל יום, ויתכן לומר דחז"ל למדו מתיבת "מה" דהוא ענין של הכנעה כמו "ונחנח מה", דכיון שאדם מכניע את עצמו להשי"ת ממילא בא לו להודות ולברך על כל דבר, ולכן דרשו חז"ל מפסוק על ענין ההודאה והברכות להשי"ת, ותקנו לומר מאה ברכות בכל יום. המו"ל

אור האמונה

פרשת עקב

שבת קודש ❖ כ' אב, תשע"ז

גיליון מס. 590

❖ דברי התורה שבגיליון מוקדשים ❖

לרפואת והצלחת מורינו הרב אליעזר בן עטיא שליט"א
והרבנית תהילה בת לאה תליט"א
לרפואה שלמה: הרב חיים אבישלום כהן בן בלנקה,
ציפורה בת שושנה גורג'יה, שירלי בת יפה, נהוראי בן יעל
פאני, אליהו בן פורטונה
להצלחה וישועה: נועה בת דבורה שמחה, שלום בן ליבא
לזרע בר קיימא וכן זכר: דוד בן פורטונה, טליה בת פנינה,
בת אל בת ציפורה, מוריה בת שרה
לזיווג הגון: מיטל בת יפה, שי שרגא בן אסתר, אייל בן יעל
לעילוי נשמת: דליה בת נחום זאב הי"ד, שלמה שלומי
בן אילנה נאוה, בנימו בן זכריה (יחיאל) ומרים, דייזי בת
עמומה, יוסף יצחק בן יחיאל, חי חיים בן אסתר, משה
מוסא בן דוד וסנייה, מאיר חיים בן פרחא
ת.נ.צ.ב.ה

"וְהָיָה עֵקֶב תִּטְמְעוּן אֶת הַמִּטְפָּטִים" (ז, יב)

והיה לשון שמחה. עקב הם הרגליים. להגיע לשמחה כזו שתגיע עד הרגליים, שהם יתרומו מעל הקרקע, שיתחילו לרקוד. וזה אפשר להגיע על ידי משפטים, שזה חשבון נפש. כי כשאדם מפשפש במעשיו ועושה תשובה ומתקן את דרכיו ודן ושופט את עצמו על כל מה שעושה, אם ראוי לעשותו או לא, על ידי זה הוא ממתיק דינים כי כשיש דין למטה אין דין למעלה. והוא שמח שהולך בדרך טובה ונכונה, ועל ידי זה זוכה גם לשמחה ולריקוד. (עפי"י תורה קס"ט בליקומי)

טְמֵחָה שֶׁל יְהוּדֵי

כל השאיפה שלנו בחיים זה להתעלות. זאת השמחה של יהודי. שהוא כל הזמן רוצה להתעלות. הנשמה שבתוכנו לא יכולה לשכון למטה בלי אישזהו רצון להגיע למשהו עליון יותר. אנחנו תמיד מסתכלים אל הפיסגה, ואחר כך רואים איפה שאנחנו נמצאים ואומרים בסדר, יש לנו סבלנות, להקב"ה יש סבלנות, העיקר שיש לנו יעד, העיקר שאנחנו רואים את התכלית.

אין דבר שיכול לשמח יהודי יותר מאשר קירבת ה'. "ואני קירבת ה' לי טוב". מתחברים אל המעל ועם הכוח של המעל מתמודדים עם מה שנמצאים בו. הנפש שלנו נמצאת בתשוקה מתמדת למשהו שמעל, למשהו עליון יותר, לא למציאות שאני נמצא בה, אלא למציאות יותר גבוהה, שהיא בעצם תרומם אותי, ואם אני אגיע אליה אז הכל יהיה אחרת. מהי המציאות הזאת שהיא יותר עליונה? זה הקדושה, והדבקות, והצדיקים, והקב"ה, והתורה הקדושה, והתפילה, כל הדברים הנפלאים שרוצים לזכות בהם. הכל נמצא קצת יותר גבוה מאתנו, לא הגענו לזה, זה נמצא מעל, לא אתנו, אבל כל העבודה זה שאפילו שאנחנו לא יכולים להגיע לזה, שננסה לתפוס משהו מזה, להרגיש את זה, לכסוף לזה, לקבל כוח מהאור הזה. הנפש, היא לא שמחה על התוצאה, היא שמחה על המהלך. איזה מהלך? מהלך של התרוממות הנפש אל הדבר שמעל. על זה היא כבר שמחה.

יהודי חייב לפרגן לעצמו זמן איכות עם בורא עולם. אם זה להגיע לבית הכנסת קצת לפני התפילה, אם זה להישאר אחריה בלי למרה, אם זה לצאת לשדה לכמה שעות, או למקומות הקדושים, אין תחליף למתיקות הזאת. אם יהודי לא מרגיש שהוא אוהב את ה', אם הוא לא מרגיש את הנועם של

ה', אז העיקר חסר לו. יהודי צריך לחפש טעם אמיתי בעבודת ה'. אסור לו להתפשר. יש לנו דוגמא את רבי נתן, שנכספה נפשו להתדבק ביוצרו והוא חש צימאון עז לטעם אמיתי בעבודת ה'. בתוככי לבו הוא ידע שיש מתיקות ונעימות עצומה אצלו יתברך אך הרגיש כל כך רחוק ממנה. עד שפגש את רבינו הקדוש...

אנחנו עם המבט למעלה אך אנחנו לא מנותקים. אם אדם יש לו בעיה מסויימת שצריכים לטפל בה, אז הוא ילך ויטפל בה. הוא ילך ויטפל בשלום בית שלו, או בילד שיש לו בעיות לימודיות, הוא לא יתעלם משום דבר שקיים בעולם העשייה. אבל הוא כל הזמן יזכור שאנחנו לא נשארים פה לעולם. שכל העולם הזה הוא משל לנמשל. אחרי זה בא הנמשל...

כשאדם מכניס טיפה יותר כוונה לכל מעשה שהוא עושה, לכל מצווה שהוא מקיים, הוא נהייה יותר שמת. כל אדם חייב לומר שכל העולם כולו הוא חצי חייב וחצי זכאי ואדם אחד, עם דבר אחד קטן, יכול להכריע את כל העולם לחובה או לזכות. כל מעשה הכי קטן, איך שנוטלים את הידיים, ומשתדלים למלא את הכלי, ושהנטילה תהיה על כל היד, ולהגיד את הברכה בכוונה כמה שאפשר, יוצא שכל דבר הכי פשוט, כששותים מים ואומרים שהכל נהיה בדברו, אם אדם מכניס את האמונה הקדושה שלו שבאמת הכל זה ה', שבאמת הכל נהיה בדברו, גם המים האלה שהוא שותה עכשיו, אז הוא יכול להכריע את כל העולם לכף זכות ולהביא את הגאולה.

צריך להכניס אמונה קדושה לחיים שלנו. רק זה יוציא אותנו מהעצבות. אדם, מהרגע שהוא נולד עד יומו האחרון, כל החיים יש לו כל מיני תוכניות,

זה הטעם שלו, זה הסגנון שלו, זה מה שהוא רוצה, ולא תמיד התוכניות שלנו מצליחות, לא תמיד הרצונות שלנו מתממשים ואנחנו לא יודעים על מי לכעוס ושוכחים שבעצם יש משהו שהוא מכוון את כל העולם, הוא יודע נסתרות והוא זה שמכוון את כל הבריאה כולה. לא הולך לך כי ככה השם רוצה! זה הכי טוב שבבילך כשלא הולך לך. תמשיך לרצות ולהתפלל עד שתבנה את הכלים ואז תוכל לקבל. ביתיים תשמח כשלא הולך לך. אל תאשים, לא את עצמך ולא אף אחד. תראה רק את השם. אדם, אם הוא כועס, דואג, עצוב, שבור, הוא לא רואה את השם, הוא בהסתר פנים, הוא לא רואה שהכל זה השם.

החיים זה התמודדות עם אין ספור נסיונות, אין ספור קשיים, וכל פעם שנדמה לך שמהו לא טוב קורה לך, אין לך אמונה. אם אתה בעצבות, זה כמו שאתה אומר אין ה' בעולם ח"ו. אדם מאמין הוא כל הזמן שמח. וגם אם עשיתי עבירה ח"ו, אני לא אתן לו ליצר להפיל אותי לעצבות. בשום אופן לא. אני אעשה תשובה, אני אבקש מה' סליחה. אני אבקש שיעזור לי לעולם לא ליפול יותר ואני אמשך בשמחה.

אחד הדברים הכי חשובים זה להאמין באמונה שלמה שה' אוהב אותי. אהבה אינסופית השם אוהב אותי. כשאני באמת מאמין בזה, אני מסתכל על כל מה שקורה איתי בעיניים קצת אחרות, כי אם ה' כל כך אוהב אותי, אז מה שקורה לי עכשיו לא יכול להיות שזה רע. יהודי השמח ביהדותו הוא הבריה המאושרת ביותר עלי אדמות. הוא לא צריך לבזבז הון במאמצים חסרי תועלת להשיג שמחה מדומה, כמנהגו של עולם. יהודי שואב את שמחתו מהידיעה שהוא עובד לכבודו של מלך רם ונשא מלך מלכי המלכים ומהאמונה שכל מה שעובר עליו, הכל לטובה. התורה לא רק מבטיחה למי שיקיים אותה חיי עולם הבא, היא מבטיחה חיים טובים בעולם הזה.

עיקר השמחה של יהודי היא שמחה ברגע הזה. העבר היה ואיננו. העתיד יהיה וגם הוא איננו. מה שיש זה רק הרגע הזה שלפנינו. יהודי קם בבוקר, בורא עולם נתן לו מחדש את נשמתו, הוא צריך להודות קודם כל על זה. כך יהודים שמחו תמיד, עד שאפילו לפני מיתתם הרגישו סיפוק מכל רגע שאפשר לעשות את רצון הבורא. אתה עכשיו כאן חי, בריא, נושם, אז תשמח, תהיה שמח, שמחה בלי שום מחשבה מה היה ומה יהיה. הניסיון של יהודי זה להיות בשמחה תמיד, זה עיקר הניסיון, כי על כל אחד ואחד חייב שיעברו עליו נסיונות, עליות וירידות, עד סוף החיים. ועיקר ההתחזקות בשמחה זה בזמן הירידה, בזמן הניסיון, שמאמין שהוא יצא מהירידה. אדם צריך לשמוח, לשיר, להודות לה' תמיד, לפני שתגיע צרה ח"ו, לא לחכות שתהיה צרה ואחרי זה להשתחרר מהצרה, אלא תמיד נשמח, תמיד נשיר לה', נודה לה', אז גם צרות לא יגיעו. כיון שה' רואה אותנו שמחים איתו, אז הוא יבטל את כל הגזרות, את כל הצרות.

בן אדם יש לו נטיה טבעית כזאת, ליפול לעצבות. למה אני עצוב? כי אני חומר, כי מגיע לי, כי לא הרגשתי היום בתפילה כלום, ולא הצלחתי, ולא הלך לי, והייתי אגואיסט, ומה שעשיתי לא יצא מספיק טוב, אני, שאני כזה מוצלח, לא עשיתי כל כך טוב ואני נופל מזה.

ה' רוצה שנמליך אותו בתוך העולם הזה. מלכות ה' מגיע לכל חלקי המציאות ויורדת עד לפרטים הכי קטנים ולמקומות הכי נמוכים. ה' רוצה שנרד לפה לעולם הזה עם כל הצרות, עם כל הבלבולים, עם כל הכשלונות, עם כל האכזבות, עם כל מה שקורה לנו, עם כל מה שקורה לילדים שלנו ונראה אין מפה אנחנו מנסים למרות הכל להתרומם קצת, להרגיש משהו, להתחבר, להבין שהקב"ה הוא הכתובת לכל מה שחסר לך ולכל מה שעובר עליך, אין לך כתובת אחרת. הוא איתך בכל הנפילות והוא עוזר לך לקום.

ה' אוהב את השמחה בחלקנו. מה זה חלקנו? זה כל מה שנדרש לנו כדי

להשלים את התפקיד שלנו בעולם. לכל נשמה נתנו כשרונות ושאר מתנות שמים לפי מה שהיא צריכה לעשות כאן בעולם. אחד קיבל הרבה כסף, כדי להתמודד עם נסיון העושר והשני, שכבר התמודד עם נסיון זה בגלגול קודם, בא עתה לעולם כדי להתמודד דווקא עם נסיון העוני. כל אחד מקבל בדיוק את הנצרך לו לצורך תיקונו. אדם צריך לשמוח גם במה שלא הולך לו, גם במה שחסר לו, זה הכל נקרא "חלקו". וכשמתבוננים קצת ב"חלקנו", רואים כמה הוא מרשים, כמה אלפי חסדים וטובות אנחנו מקבלים מהקב"ה רגע רגע. קיבלנו פה כדי לא להפסיק להודות להקב"ה על כל החסד שהוא מרעיף עלינו, על כל הרצונות הטובים שהוא נותן לנו כי רצון זה שמחה. מתי אדם יכול להגיע לשמחה אמיתית? כשהוא רוצה, לא כשהוא עושה בכפייה. כשהוא רוצה, כשהוא אוהב, אז הוא מרגיש פתאום את השמחה.

השמחה זה האות שאנחנו מחוברים עם ה'. אדם לא יכול להגיד שהוא שמח כשהוא לא מחובר עם ה', שמחה בלי חיבור זה הללות, בדיחות, קשקושים, השתוללות, אבל אם הוא באמת שמח, זה הוכחה שהוא מחובר עם ה'. השמחה שלנו מתרוממת מעל כל כאב צער ויגון, היא לא קשורה לשום דבר שיש לנו או שחסר לנו, היא שמחה בה'.

מתי אדם נופל מהשמחה? כשהוא עובר עבירה ואז הוא צריך להזכיר לעצמו שהעבירות לא שייכות לנשמה שלו, הנשמה תמיד צדיקה, תמיד טהורה, תמיד קדושה, כל מה שאדם נופל לחטאים, זה מחמת שהוא לא מספיק שמח. ולכן אסור ליפול בדעתו משום דבר בעולם, משום חטא שבעולם, אם נכשלת באיזה עבירה, תעשה תשובה, תראה איזה יצר הרע קיבלת, תראה עם איזה יצר הרע אתה מתמודד כל יום, ואתה במצב הקשה הזה עוד מתגבר ועושה מצוות?! אז ראוי שתשמח.

שמחה וענוה זה הולך ביחד. רואים את זה בפסוק שפותח את הפרשה "והיה עקב תשמעון". אין "והיה" אלא לשון שמחה ואין "עקב" אלא לשון ענוה. אדם שחי בשפלות וענוה הוא כל הזמן שמח. הוא מרגיש כזה תענוג, כזה אור אלוקי מאיר עליו. הוא עושה המון, והוא בכלל לא חושב שהוא עושה משהו. הוא בטוח שכולם יותר צדיקים ממנו, יותר נבונים, יותר קדושים.

ככל שאדם מקטין את עצמו, ככה הוא יזכה לחיות חיים יותר שמחים, יותר מאושרים. הביטול זה הכלי שמאפשר לנו לגלות בעמקי ההסתרה את האור הגדול. הביטול זו הרגשה פנימית, אמיתית ועמוקה, שהכל זה מתנת חינוך, בלי שום זכות מצידנו, זה הכל חסד ורחמנות של בורא עולם. אי אפשר להתקרב אל ה' עם גאווה. "ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך" (חיד). שוברים אותנו, אבל רק טוב יוצא מזה. כשהלב נשבר, אז האור של ה' יכול לחדור אליו. כשהלב לא נשבר, אז אין עם מי לדבר, אז הוא לב אטום.

מהשבירות האלה מקבלים מדרגות חדשות. פתאום מסתכלים על החיים אחרת, פתאום לא איכפת לי מדברים, פתאום מה שפעם הרגז אותי כבר לא מרגיז אותי, פתאום מתחברים אליך אבא, פתאום מתחילים לבכות, פתאום מרגישים את ה', פתאום מרגישים ששווה לנו החיים.

אדם צריך להיות בעולם הזה אמצעי לגילוי אלוקות, שהוא יהיה כלום. שיראו אותו ככה בענוה, בשפלות, שיראו שהוא מייצג אלוקות. הוא לא יצטרך לדבר ולתת דרשות, הוא לא יהיה צריך להגיד שום מילה. יראו אדם שהוא לא גוף, לא גשמיות, שאין לו רצונות משלו רק לעשות רצון ה'. כשאני כלום, אז לא כל כך אכפת לי מה אומרים עלי ומה חושבים עלי, זו מדרגה של לא להיות נצרך לבריות. לא נצרך למצוא חן בפני אף אחד כדי לקבל ממנו כבוד, או פרנסה, או חיוכים, כי אני יודע שהכל זה מה'.

לבטל את הישות זו עבודה מאוד קשה, זו עבודה לכל החיים, אך אין שמחה גדולה יותר מזה שיודעים שאין כאן כלום, רק ה'. כמו בסיפור הבא:

אני אב לשבעה עשר ילדים, בלי עין הרע, שאת כולם חיתנתי בכבוד ונולדו לי מהם נכדים וגם נינים. הסיפור הוא על בני האחרון, מה שנקרא "מז'ינקל", שנולד לאחר שכבר חיתנתי שניים מילדי.

כבר בילדותו קלטנו שיש איזו בעיה אתו, אך לא ידענו מה היא. ברגע שרק החל ללכת הוא היה נתקע בכיסאות ובשולחנות ונופל. בהתחלה חשבנו שזה בגלל שהוא שובב, והוא באמת היה שובב גדול, אבל לאט לאט קלטנו שזה לא קשור לשובבות, אלא שיש לו בעיה שהוא פשוט לא מתכנן את צעדיו. הוא היה מסוגל להיכנס בזווית של שולחן ולהיפצע, ליפול מכורסא, להיתקל בצעצועים וליפול. ככה הגיע המז'ינקל שלי לכיתה א' ו-ב', ואז יום אחד הוא פשוט נפל על שפיץ של שולחן בבית ופתח את הראש שלו. הביאו אותו לבית החולים, חבשו אותו, אבל לפני שהספקנו לומר מה או מי, ניגשה איזו עובדת סוציאלית וביקשה לשאול כמה שאלות. בהתחלה ניסו להתחמק. בדיוק עובדת סוציאלית חסרה לנו כאן, אבל מהר מאוד התברר לנו שאם אנחנו לא מדברים אתה אנחנו נצטרך לדבר עם שוטר. היא לא הבינה למד לילד שלנו יש היסטוריה של נפילות ופציעות.

והיא באמת התחילה לחקור בכיוון שמיד הבנתי לאן היא חותרת והפסקתי את זה על ההתחלה. אמרתי לה: "גברת, אני מבין שאת חושבת שאני אבא שפוצע את הילד שלו, אז אם את חושבת ככה - תגשי למשטרה ואני לא מפחד ממך. אני אמנם נותן לו פה ושם פליקים מתי שצריך, אבל תמיד ביישוב הדעת ולעולם לא מתוך רצון לפגוע". היא מבהירה לי: "תירגע, אדון, אני לא הולכת לשום משטרה". ואני עונה לה: "אני רגוע, גברת, אבל אני כבר מרגיש כמו במשטרה". והיא אומרת: "זה בסדר, אני רואה שהילד שלכם לא מפחד מכם, אבל אני מציעה לכם לחשוב בעצמכם האם אין כאן משהו מוזר שהילד כל הזמן הולך ונפצע. כשהבנתי שהיא לא נגד אלא באה לעזור לילד, שיתפתי אותה שגם אני מודאג בעניין הזה שהילד הולך כמו קסוקר ונתקל בכל מיני דברים. היא שואלת: "מה זה קסוקר?" "קסוקר זה אחד שהעין שלו כל כך יפה, עד שהשנייה מסתכלת עליה בהתלהבות". ייאמר לזכותה שהיא הבינה. "אז אולי כדאי שתלכו לרופא עיניים?" היא שואלת. "בסדר" אמרתי, "נלך לרופא עיניים, שיניים, אף אוזן גרון, מה שתרצי. אני אתקשר אליכם בשבוע הבא לברר אם הלכתם לרופא עיניים", היא אומרת.

הלכנו לרופא עיניים, הייתה לנו ברירה? אחרי בדיקות פה ושם אומר לנו הרופא: "אתם יודעים שהילד שלכם חצי עיוור?" הוא לא ידע איך להוריד דברים, הדוקטור הזה. "מה פירוש חצי עיוור?" "הוא פשוט רואה אולי עשרים אחוזים, ואם לא תעשו משהו הראייה שלו פשוט תיהרס". אמרתי: "בסדר, תגיד לנו מה לעשות". הוא רשם לו מספר, וכשראיתי את המספר חשבתי שאולי הרופא קסוקר. זה היה מספר דו ספרתי לגמרי, מה שהוא רשם לו. כשקינינו לו את המשקפיים זה היה נראה יותר כמו משקפת. העיניים שלו נראו גדולות עד שהן תפסו את רוב הפרצוף. כמה דודים מצד אשתי אמרו שאולי לא טוב שאנחנו מרכיבים לו כאלה משקפיים, כי זה יכול להזיק לו בשידוכים, ואני אמרתי שזה בטוח יזיק לו בשידוכים, אבל אם הוא יהיה עיוור לגמרי זה יזיק לו הרבה יותר.

כשהיה בן 15 הוא נעשה כזה מין "ליידיגייטר" (בטלן), שאני חשבתי מה לעשות איתו. למרבה המזל, הוא הכיר מישהו שניגן על אורגן שתי קומות, שאז היה משהו חדש, וכך, לפני שאני מספיק לעקוב אחר הדברים, פתאום הבן שלי מתחיל לנגן בשמחות בית השואבה ואפילו בחתונות במושב אורה, וחוסר כסף כדי לקנות אורגן שתי קומות משל עצמו. הוא גם מחליט להוריד את המשקפיים ואני מבין שהוא נתפס לגיל הזה של הטיפש עשרה ולא כופה עליו מה לעשות.

ועם העניין הזה של הנגינה הוא רוכש לו חברים. די טוב לו בחיים, ואני מבסוט, אבל לא מבסוט לגמרי, כי העניין הזה של השידוכים עדיין מטריד אותי עד מאד. בינתיים נכנס הבן שלי לישיבה שהסכימה לקבל אותו. לאט לאט הוא הופך לבחור טוב, אף שאין לי מושג איך הוא מצליח לקרוא את הגמרא עם תוספות בלי המשקפיים. לפני שאנחנו מצליחים לזוז לכאן או לכאן, הילד שלנו מטפס ועולה לגיל 18 חברי מתחננים בזה אחר זה. אנחנו מביניים שה'ברוך' שממנו פחדנו קורה בזה הרגע.

החלטנו בהתחלה שלא לספר לשדכנים שיש לו בעיית ראייה. הייתה לנו מועמדת שמאד רצינו: בחורה טובה ממשפחה מצוינת, עם בעיית שמיעה. שלחנו כל מיני שדכנים, אבל הם ענו תשובות מתחמקות. הבנו שהיא אינה רוצה או כנראה שומעת יותר טוב ממה שבני רואה, וגונב לאזניה שהוא לא כל כך רואה.

בלית ברירה התחלנו להפגיש אותו עם בחורות אחרות, ואכן הוא זכה להצלחה מסחררת, כל זאת עד... לפגישה השניה שבה דיווחנו שאפעס יש לו בעיות עם הראייה, ואז נשמטו להן ההצעות בזו אחר זו. הבן שלי הגיע לגיל 20, זה נחשב לזקן בחוגים שלנו. היינו מודאגים וכבר הודענו לאבא שלי שיתפלל עליו בכותל. ועדיין הייתה לנו תקווה שהבחורה היא שאותה כל כך רצינו בשבילו תיעתר. התקווה התגברה כל עוד היא לא התארסה. קיינו שאולי היא תחליט להתפטר ולנסות להיפגש אתו. אני מודה שזו הייתה פנטזיה לא מציאותית, מפני שגם אם הייתה מסכימה עדיין נכונה לנו משימה בלתי אפשרית, כמו הפגישה השנייה, שבה נטלו כל המועמדות לפניה כדור "ויברח" ונסו על נפשן.

הכלל, יום אחד הולך בני ברחוב ונתקל בעמוד תאורה. זה היה קורה לו מפעם לפעם, אבל הפעם זה היה חזק מכל דבר שקרה בעבר, כנראה הלך מהר מדי או שעמוד התאורה עמד שם זמן רב מדי. אמרו לי שקול הנפץ נשמע למרחקים. בני נפל, איבד את ההכרה ויחד אתה המון דם, ומכיוון שלא היו אז "הצלה", עוברים ושבים עזרו להושיבו, לעצור את הדימום ועל הדרך להכניסו לרכב שעבר שם בדרך לבית החולים. בני התעורר מהעילפון וראה לידו רופא ששאל אותו מה קרה. הוא סיפר שנפל והוסיף כי הוא כבד ראייה ולכן לא ראה את העמוד שעמו בא במחלוקת. הרופא רשם הכל, הורה לחבוש את פצעיו והודיע לו שלמיטב ידיעתו הוא לא צריך להתאשפז ויכול לחזור הביתה.

בני ביקש להזמין טקסי, אבל אחת האחיות אמרה לו כי אין צורך. "נמצא כאן האיש שהביא אותך לכאן". האיש נכנס, ובני ראה מולו את אביה של הבחורה שרצינו במשך שנתיים ככלה. ואם זה לא מספיק חמור, הרופא ניגש אליו ואמר לו: בדקתי אותך, הוא בסדר, אבל אני חושש שזה יקרה שוב". בני רצה לעשות משהו כדי שהרופא לא יאמר את מה שהתכוון לומר, אך זה היה מאוחר מדי: "הוא רואה רק 20 אחוז, עם משקפיים זה יכול להגיע ל-50 אחוז, אבל משום מה הוא לא הולך עם משקפיים ולכן זה קרה לו, ואם לא ירכיב משקפיים זה יכול לקרות עוד".

הם חזרו בשתיקה, בני הרגיש שחבר עולמו. הוא לא הרגיש את כאבי הפציעה. הכאב היחיד שלו היה כאב לב. העובדה שהסיכוי האחרון שלו לשאת את הבחורה שכולנו רצינו אבד ואינו, הרסה אותו לגמרי. האיש ליווה אותו עד הבית, אמר לאשתי מה קרה ומסר את בקשת הרופא שבני ינוח מספר ימים כדי להרגיע את הזעזוע שעבר.

כשבאתי הביתה, ראיתי את בני שבור כפי שלא ראיתי שבור מעולם. "זהו, הם יודעים הכל. כל כך קיוויתם שיצא משהו, וכעת עניין הראייה נודע ואבד הסיכוי האחרון". לא היה לנו מה לענות לו, ובניגוד להמון אנשים שנוהגים אז

שני לא רצו לפרסם את הדבר, מחשש שיזיק לשידוכים". "אז מה השתנה? שאלתי". "אתה יודע מה השתנה", היא אמרה. "לפני שבוע נודע לאביה בדוך פלאית שלילד שלכם יש איזושהי בעיה עם הראייה, וכעת הם ביקשו ממני להציע, אולי לא יהיה אכפת לכם שיש לה מום בלב". אפילו לא סגרתי את הטלפון. "זה הם", אני אומר לאשתי, "הם יודעים שהוא חצי עיוור וכעת הם מספרים שיש לה מום בלב. מה את אומרת, להגיד תשובה חיובית?" "בטח", אומרת אשתי, "מה זה מום בלב ליד חצי עיוור?" שבוע לאחר מכן בני היה חתן, ואנחנו למדנו על גודלה של ההשגחה מול חולשתם וקטנותם של בני אדם.

שני הצדדים טרחו להסתיר את מה שהיו צריכים לגלות. שני הצדדים פחדו לספר מה שהיו צריכים לספר, ואז מגיע בורא עולם ומפגיש בין בחור לעמוד תאורה, והמכה שלו היא התרופה של כולם. היום יש כבר לזוג ילדים בשידוכים וחסדי ה' לא מפסיקים לעולם.

(חיים ולדר, אנשים מספרים על עצמם 8)

לדבר ולדבר, עשינו מה שבני אדם שאין להם מה לדבר עושים. שתקנו. עבר שבוע, בני נרפא מהמכה, אך לבו לא נרפא. הוא הלך לשיבה, אך חזר לאחר שעתיים וככה בכי קורע לב. מעולם לא ראינו אותו בוכה כך. ולפתע טלפון. שדכנית לא מוכרת הייתה על הקו "אפשר להציע לכם מישהי?" "בבקשה". ואז היא משמיעה לי את שמה של הבחורה שאותה רצינו. "בהחלט", אני אומר, "אני שומע את ההצעה וזה די נראה לנו, אבל הציעו את זה כבר ונראה שהם לא מעוניינים. ואז היא אומרת לי: "הייתה סיבה שהם לא רצו לגשת לשידוך, אבל אני מבקשת שבכל מקרה זה יישאר בינינו." "בהחלט" אמרתי. "יש לבחורה בעיה רפואית. היא נולדה עם מום בלבה ועברה כמה ניתוחים, היא מתפקדת מצוין, אבל הם ביקשו לומר את זה מראש".

אני אומר לה: "אז למה הם לא אמרו לנו? היינו מסכימים. רצינו אותה". "הם מלכתחילה חיפשו בחור שיש לו בעיה רפואית ולא רצו להציע לבחורים גיליים, כי פחדו שבחור רגיל לא יסכים לשמוע על בחורה עם מום בלב, ומצד

תפלה

רבנו של עולם!

כל פעם שאני שם לב שיותר מדי אנשים מרגיזים אותי, שאין לי סבלנות לאף אחד ואני רוצה לברוח מהמקום שאני נמצא בו ולהיות לבד, כל פעם שאני רואה יותר מידי חסרונות באחרים ואני מרגיש שאני יותר מהם, תעזור לי אז לזכור שהבעיה אצלי, לא אצל אחרים ומה שאני צריך לעשות זה להרים את הראש אליך

ולצעוק מקירות לבבי - ריבונו של עולם תחבר אותי אליך, תן לי אהבה לכולם, תן לי עיניים טובות לראות רק את המעלות שלהם ולא את החסרונות, תעזור לי אבא לזכור שכולם הם ילדים שלך ואתה אוהב אותם כמו שאתה אוהב אותי, אז איך אני מעיז לפסול אותם? לראות את החסרונות שלהם? תעזור לי לזכור אבא שכשטוב לי, כשאני

מחובר אליך, אני אוהב אז את כולם, ומרגיש כזו אחדות עם כולם, ורוצה להגיד להם רק מילים טובות. תעזור לי להבין שלא צריך להחליף, לא את המקום ולא את האנשים, צריך פשוט להתחבר אליך אבא ואז כולם כל כך נפלאים, כי אתה כל כך נפלא.

שמע שלום לכל אחינו ביר ישראל!
מנחם אזולאי

בס"ד יצא לאור

לקט תפילותיו (חלק א) של הרב מנחם אזולאי
מתוך 500 העלונים הראשונים שיצאו לאור בעשרת השנים האחרונות
הספרון בן 234 עמודים בכריכה רכה

לרכישה, להקדשות לארועים ולפרטים נוספים - "אורות":

טל. 072-2129414 (רב קווי) פקס. 076-5102980 דוא"ל: r.m.azolai@gmail.com

להקדשות ובנושאי העלון נא לפנות לטלפון: 050-4178148

תרומות ניתן להעביר לת.ד. 57943, ירושלים - או לחשבון בנק הדואר 20685668. כל תרומה תתקבל בברכה.

ניתן לקבל את הגיליון בדואר אלקטרוני ע"י שליחת מייל לכתובת: r.m.azolai@gmail.com

ניתן לשמוע שיחה על פרשת השבוע מכותב העלון בטל: 02-5875777-5-7-1-7 (בעלות שיחה רגילה)

הצפון השבועי ע"י:

ארגון ושנתת לבניך מפעיל שיעורים פרטיים לילדי ישראל הניתנים ע"י אברכי כולל במסגרות חווייתיות תוך מתן תמריצים המעודדים לשקידה בתורה הקדושה
הצטרפות וביירוים: 02-3733111

163 גיליון מס' | אב תשע"ז

פְּרָשַׁת עֵקֶב

וּדְבַרְתָּ בָּם

בן המלך חלה ונפל למשכב. הזעקו הרופאים למטותו, בדקוהו אך לא מצאו בו שום חלי, לא וירוס ולא דלקת. לבקשת המלך הובא מרחוק רופא מיוחד וממחה גדול. "אשלים ככל שאצטרך, רק מצא לו מזור", הפציר המלך.

לאחר שבדקו בכה ובכה, פסק הרופא: לבנדך מחסור בדם! כנראה בשל המוגלובין נמוך מיצרות בגופו אך מעט כדוריות דם אדמות. כתוצאה מכך מצוי הוא תמיד בחלשה ועיפות, על פניו נכר החירון ובראשו חש הוא לעתים קרובות.

מהפְּרָשָׁה

כי אם ליראה

האיש על העדה, גאון ירושלים, רבי יוסף חיים זוננפלד ז"ל, התבטא בערב ימיו ואמר, כי מעולם לא בקש מן הבורא שיתן לו כסף להביא אל ביתו - בו שררו דרך קבע העניות והאביונות, שכן אין הוא חפץ במתנות חנם מאוצר המנצח. ועוד לא בקש, למצוא מציאה ברחוב, שכן בשביל שהוא ימצא - יצטרך יהודי אחר לאבד, והוא אינו רוצה שיהודי יצטער בשלו. אלא מה נותר לבקש? ובכן, בקשתי שיטע בורא כל העולמים את מדת הבטחון בלבה של נות ביתי. ונדמה לי שנענתו...

ומשם הכל הסתדר ממילא.

בפרשתנו אומר הכתוב: "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך". שואלים הכל, ושואלת הגמרא במסכת ברכות, "אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא?" לשון הכתוב מורה כאלו דבר זה - יראת שמים - קטן הוא כל כך, וקל לבצוע. האמנם? הרי מדבר בעבודת חיים! בעבודה תמידית הכוללת את כל הרגעים, כל השעות וכל הימים שלנו עלי חלד!

התשובות רבות ומגוונות, אבל דומה שכלן סובבות סביב ציר אחד: אכן, הקשי הוא גדול. אך רק עד שמתחברים לקב"ה. ברגע שכבר מחברים אליו, ברגע שמפירים בטובו הגדול, ויודעים את חסדיו העצומים עמנו, ממילא מתפללים אליו ומקימים את מצוותיו. ואז מכרחת היא היראה. באה באפן טבעי.

אם כן, המשימה שלנו היא להגיע לדרגה כזו, שיראת השמים שלנו תהיה טבועה בנו. והדרך היא להפיר ביכולותינו ובכלחו הגדול של הבורא, שהרי הכל נמצא אצלו, כל גורלנו וחינו מפקדים בידי. ממנו הכל ומידו נתנו לו... ואז תבוא בהכרח היראה. ולשם כך אסור לנו לשכח, אף לא לרגע, וגם לא בימי "חילופי כח", את חובותנו פיהודים, כבניו של מקום.

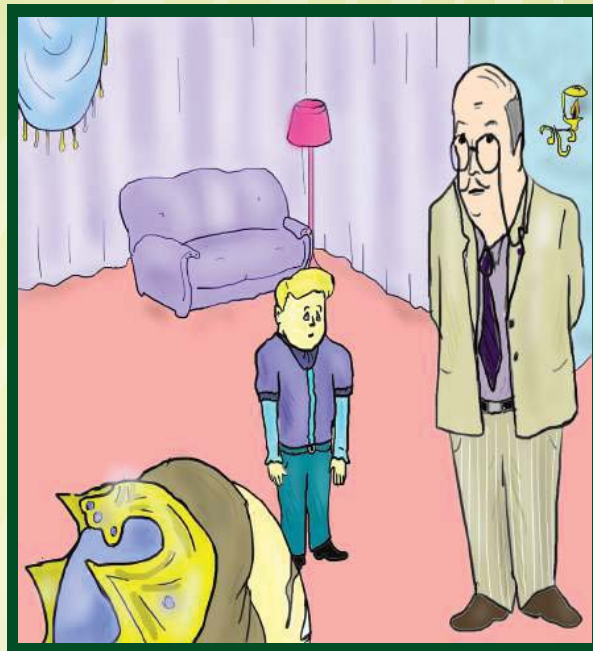
בשְׁמֵחָה תָּמִיד

אָדָם אֶחָד פָּנָה לַחֲכָמוֹ וְאָמַר: "הֲלוֹאֵי הַקֶּשֶׁה 100 e"ח". "אֵין אֵי 100", אָנָה הַחֶסֶד, "יֵי אֵי רַק 50" - "100" הַתַּפְּסֵר הֲלוֹאֵה "תָּן אֵי 50 וְתִהְיֶה חֵיה אֵי אוֹר 50..."

(התלמוד י. כהן)

"ומה עושים?" - שאלה המלכה המדאגת. "בימינו אין תרופות לחלי זה", ענה הרופא, "הפתרון היחיד הוא להכניס לגופו דרך קבע מנות דם מאדם בריא". שמע המלך והוציא מכיסו ערמת שטרות זהובים. "הא לך אדוני הרופא, אשלים לך משפחת נדיבה ותמורתה תתרים את דמדך לבני היקר".

להפתעתו סרב הרופא בתקיפות: "אדוני המלך, מוכן אני לעשות למענדך כל שידרש מאתי, כל מלאכה וכל עבודה שבעולם. אולם זאת לא אעשה - לא אוציא דם מגופי עצמי ואתנו לאחר. הרי הדם הוא הנפש והוא מקור חיותי, והיאך אפקיר ואספן את חיי למען בצע כסף?"

והוא מקור חיותי, והיאך אפקיר ואספן את חיי למען בצע כסף?

התורה היא מקור חיותנו, מרגלא בפי החפץ חיים, ממנה אנו חיים! בלי למוד תורה משולים אנו לעץ יבש שחרב מעינו ועליו נובלים, לבעל חיים שדלל מקור דמו, וכחותיו אפסים.

אהה! יש לכך תקנה ומזור - יאמרו אוהבי הבטלה, המשקיעים זמנם אך ורק בצבירת ממון - נתן כסף לתלמידי חכמים ונזכה במעלות התורה שלהם. נשאב את חיותנו מכח תורתם.

פיצד תעלה על הדעת שטות זו?

האם יעלה על דעתכם שימצא מישוהו שירצה למכור בכסף את מקור חיותו?! הן על זה אמר החכם מכל אדם: "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה - בוז גבוה לו! נכון. שכר מחזיקי התורה רב הוא עד למאד. ללא שעור! אך שלא יעלה על הדעת שהמעביר ימיו בבטול תורה נפשו "תחיה" מאותה תמיכה בתלמידי חכמים. לא ולא. כל יהודי מקור חיותו מהתורה. אף אם מחזיק תורה, חיב בעצמו גם ללמד ולקבוע עתים כפי יכלתו. ואם יאמר "אני אינני לומד כלום לעולם, אלא קונה הכל בכסף" הרי שמנתק מעצמו את מקור חיותו.

תלמידים יקרים, קווי ה' המחליפים פתח... דברים נוקבים אלו יכולים אנו לקחת למקום שלנו כתלמידים, ובפרט בימי 'בין הזמנים'. כשם שלא 'נפספס' בטעות ארוחת בקר, חלילה שנדלג על 'פת שחרית'... כך לא יתכן יום ללא למוד תורה. תבנים לקבוע עתים לתורה ולהקפיד על כך. שאחרת - ההמוגלובין יהיה נמוך... בברכת שיתקדם בכס 'ירוצו ולא יגעו ולכו ולא יעפו'. אמן ואמן

תפילת מוסף של שבת

קיום פֶּרְקוּן

ענין התפלה, לברך את ראשי הגליות, ראשי הישיבות, הדיינים ולומדי התורה, וכן לברך את קהל המתפללים.

הטעם שתפלה זו נתקנה בארמית: לפי שנתקנה בבבל.

קיום פֶּרְקוּן ראשון: הוא ברכה פללית על חכמי ישראל ולכן יחיד יכול לאומרה ביחידות.

קיום פֶּרְקוּן השני: הוא ברכה לקהל הנוכח נכמו שאומרים "לכל קהלא קדישא דדין" ולכן המתפלל יחיד לא יאמר קיום פֶּרְקוּן זה.

הטעם שאומרים קיום פֶּרְקוּן רק בשבת, ולא בגימין טובים:

1. לפי שברכת "קיום פֶּרְקוּן" ענינו מעין תפלה לראש הגולה וגדולי האמה ולכן תקנוה ביום השבת שבה היו מושביים את ראש הגולה על כסאו.

2. ששבת נתנה למזיקים רשות להזיק למחללי שבת בפרהסיא או למי שעצב בשבת ולכן אומרים ובכריות גופא, וטעם זה שיש רק בשבת ולא ביום טוב מפני שרק בשבת יש רשות למזיקים להזיק.

שאלה:

אני יושב בכיתה ליד ש'מפריע לי בשעורים. בקשתי מהרב להפריד אותנו, אך הוא סרב בטענה שלאחרים יפריע יותר. האם בשל סבה זו עלי לסבל??

תשובה:

מדברך נכר שהרב מאד מעריך אותך. יתכן שאינך מכיר במעלותיך, אבל אם הרב סומך עליך שתצליח ללמוד למרות ההפרעות, סימן שהוא מזהה בך יכולות מיוחדות, וזה מחיב אותך לפחות לנסות. אם תצליח, תהיה אתה הראשון שירויח, משום שבמהלך החיים ישנן הרבה הפרעות, ומי ש'לומד להתגבר, יפיק מכך תועלת רבה.

דבר נוסף: יתכן שיש בכחך להשפיע על החבר הטובה. עם יחס חם ועזרה, תוכל לעודד אותו להצליח בלמודים. דע לך שכל תלמיד רוצה להצליח, גם אם נראה שהוא רוצה רק להפריע. אם תצליח לעזור לו, הצלחתו תהיה גם הצלחתך!

אם הנך מרגיש, שלא מועילה כל עצה, והדבר פוגע בלמודיך, נסה שוב לפנות לרב וש'תפן במאמצך הכנים שלא צ'לחו, ודברים היוצאים מן הלב יכנסו אל הלב.

בהצלחה רבה!

מתלמידי יותר מכלם

היה לי קשה, מדוע מיד כשאני אומר ה'אני' שמת עם האבא, אומרים להם "צאתכם אלוהים?"

רק הקטע הט ה'אני', וכך הט ה'אני'?

ו'נראה, שאמת האבא אינו יוצאים מיד כשאומרים להם "צאתכם אלוהים".

אבא הכונה היא: אמי שמתה'טו' ד'אמת - צאתכם אלוהים! (התלמיד נ. אהרניק, ביתר צ'ית)

מה חדש

התרגשנו מאד לשמוע על עוד 'סיום' מרגש במסגרת "ושננתם לבניד", כשהפעם העתוי מחד במינו. ובכן, בסניף "לב אלהו" (בית שמש), לומדים מזה תקופה, הרה"ג ר' י. ח. וקסלר שליט"א, עם התלמיד היקר והנעלה שמשון דוד לוי נ"י, מסכת מגלה.

השבוע, ערב עלינו בס"ד לישיבה לצעירים, חגגו הם יחדיו את סיום המסכת!

הנהלת "ושננתם לבניד" מברכת אתם, שיזכו ללמד ספרים רבים ולסיימם. או"א!

אנו מאחלים לתלמיד היקר שיעשה חיל בישיבה החשובה, ויגדל מעלה מעלה במעלות התורה והיראה.

פה לחי!

אנו מזכירים שוב! שמרו היטב על פרטיסית מבצע "קיץ וחורף לא ישבתו". לידעתכם במשךדי "ושננתם" כבר נערכים במרץ לקבלת וחלוקת הפרסים למתמידים הגדולים!..

ילדי ושננתם משאירים

הודעות לעלון ב- ק'ושננתם
0-733-744-755

הזוכה בהגרלה השבוע:

יהודה טל, בית שמש

חידה לפרשת השבוע

אלו שני זוגות של דברים מזכרים בפסוק אחד?

פתרון החידה מגיליון 161:

באלו שני הקשרים מוזר המספר 1,000?

משה מברך את בני ישראל "ויסוף עליכם כסם, אלף פעמים" - שהם יהיו פי 1,000 יותר (דברים א יא). משה מסביר שהוא היה זקוק לעזרה בהנהגת העם, ומנה שופטים שונים, כולל "שרי אלקים" (דברים א טו).

פותר החידה:

ד. פישמון, ביתר עילית
מ. סטרנבוך, בית שמש

הפטרה **"ותאמר ציון"**

פרשת עקב

ממאור שבתורה

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א צט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת כ' אב התשע"ז

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ח
19:12	20:02	20:53
19:10	20:00	20:50
19:12	20:02	20:53
19:10	20:00	20:51

כל הזכויות שמורות

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"י 050-4194600

מנהגו של רבי **יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל היה לקבל מבעוד יום פל הצומות, לרבנות מעינת אסתר. ואפילו בשנותיו האחרונות, כשגופו כבר היה חלש מאד. קרה פעם והרבנית הסיקה את דעתה ולא הגישה לפניו את הסעודה המפסקת בטרם ערב היום של י"ב באדר. אחרי תפלת ערבית, קשעמדה הרבנית להכין לפניו את השלשון לצריחת הערב.

נענה רבי יוסף חיים ואמר: "איננו צריכה לטרם, כבר קבלתי את התענית מבעוד יום". נתמלאה הרבנית צער ותמיהה על שלא נרמז לה להכין סעודת הערב מבעוד יום, ונסתה להשפיע עליו **שמחת בריאות גופו** יתיר לעצמו מנהג זה, כי מי יודע אם יוכל לעמוד בתענית פה ממשיכת שהתחילה מהצדדים.

אך רבי יוסף חיים עמד בשלו, וגמר את התענית בשלום. עבדה זו מלמדת על אפיו המיוחד.

אמת נכון שאדם חייב בהשתדלות להשיג לעצמו פרנסתו וכל הנצרך לו, אך עליך לידע כי הכל זה **הנהגה נסתרת** והוא הנותן לך עצות והכמות היאך לקנות נכסים ומבלעדי **רצון ה'** לא תשיג מאומה.

כל העוסק בתורה ייסורים בדלים ממנו.

לאחר שנים רבות של רבנות בעיר קרסבזר שעל חוף הים השחור החליט הגאון רבי **חיים חזקיהו מדיני**, בעל ה"שדי חמד" זצ"ל לעלות לירושלים ולהשלים את ספריו. באותו זמן התפנתה משרת ה"ראשון לציון", ורובני העיר ביקשו שיכהן במשרה זו. כשנודע הדבר לרב, **ארו את הפניו** ועבר לגור בעיר חברון. אך הכבוד רדף אחריו גם לשם, שכן אותו זמן נפטר רבה של חברון, וביקשוהו לעלות על כס למען דלת העם, לנשים ולטף.

הוא לא ראה כל פחיתות כבוד, **למרות גדולתו** העצומה בתורה, בירידה מן ההר אל העם, וחיבר ספר מעשיות המלווים במוסר, דברי חידות. כך החזיר בקרב המונים את ידיעת דיני התורה, מוסר ומידות טובות והרחיק את ההמון מקריאה בספרים חיצוניים שהחלו להתפרסם באותם הימים על ידי סופרים שפרשו מדרך התורה **הפילו חלים** בקרב העם.

כל טיפוש יכול להעביר ביקורת לגנות להתלונן, ורובם עושים זאת

תשובה המוחלטת מעכבת את הפרענות.

מרגלא בפומיה של ר' **יהודה צדקה** זצ"ל שצריך לקבל כל בחור שנפשו חשקה בתורה, וגם אם לא יצא גדול בתורה וראש ישיבה, אבל לפחות **יצא ממנו ירא שמים** הקובע עיתים לתורה.

ופעם אמר למנהל ת"ת מסוים שסירב לקבל תלמיד משום שאין מקום, אם אין לך מקום בכיתה תלה ספסל בגובה הכותל, **אין תירוצים** כאלו שאין מקום, אסור לדחות שום נפש.

"כשאני מצביע על מישהו, אצבע אחת שלי מופנת אליו, כי אותו אני בודק, אבל **שלוש אצבעות** פונות אליו, כי אני תמיד צריך לבדוק את עצמי"

הלשון היא משרתת את הלב.

היה זה פעם כשאישה צדקנית טיפסה בגרם המדרגות המוביל ל"ישיבת שושנים לדוד" על מנת להשביע גרונו של תלמידי חכמים במיני מזונות ומתיקה, חכם **חיים מוצור** זצ"ל, שהה שעה ארוכה עד שתסור מן האזור לחלוטין, זאת למרות שידועו ומכירו הוא שיכול היה לסור ממנה ולעבור כדרכו במדרגות **בלי להסיט** עינו עליה. זוהי שגב קדושתו.

מנהג הגה"צ רבי **בן ציון אבא שאול** זיע"א היה אומר: "מי שרוצה לראות פני אמורא יביט בפניו של רבי **חיים כסאר** זצ"ל. וכשהיה הגאון הנ"ל נפגש עם רבי חיים היהומר: "כשמביט אני בו **נופל עלי רעדה** מהיראת שמים שיש לו".

נקודה לתחשבה

השבת נקרא את פרשת "עקב". רש"י על הפסוק הראשון בפרשה: "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה... ואהבך וברכך והרבך... - מסביר: "אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון" - רבותי! הטו אוזניכם כאפרסכת! כאן חשפה התורה את אחד **מסודות החכמה להצלחה** בחיים! הכניסוהו לצילונכם, שאוהו בליבכם! כי מאן חייכם הולכים להשתנות! שימו לב! מי מאיתנו לא שואף להגיע לפסגות...? במישור הרוחני: להתנדב יותר, לשלוט בכעסים, לפתח משמעת עצמית... ובמישור הגשמי: להתמיד בדאיטה, להפסיק לעשן, להכנס לכושר... נו, ומה קורה בפועל...? כמה זמן **מחזיקה הקבלה** האחרונה שקיבלנו על עצמנו להשתפר בתחום מסוים?... ואת הדאיטה נכון שהחלטנו להעביר לאחרי החגים? נו, אז מה עושים?... האם ישנה נוסחת קסם לצמוח למרות הקשיים? אז זהו שכן! - עלינו להכיר את אחד מכוחות הנפש האדירים ביותר שמניעים את האדם לפעולה: **"השאיפה לשלמות"** - רוחו של האדם שואפת לגעת באין סוף, בבחינת "וגם הנפש לא תילא". האם לשאוף לשלמות זה טוב?

התשובה היא: תלוי בשימוש! מצד אחד מוכרחים לשאוף! כך ניתן להגיע להגשמה, שיפור ומימוש עצמי. ומאידך היא יכולה להתברר כהרסנית ביותר! "פרפקציוניזם" - לא נובע מאהבה גדולה לדקדקנות... אלא בעיקר מפחד! הפחד לטעות, הפחד לאכזב אחרים, ואולי אף מפחד להצליח! נו, אז מה עושים? באה פרשתנו וחשפה בפנינו את הסוד הכמוס: "היה עקב תשמעון, מצוות שאדם דש בעקביו" - ההצלחה טמונה **דווקא בפרטים הקטנים!**... מומלץ להתחיל בצעדים קטנים אך יציבים - למרות שזה לא מושלם!!

מסופר על ילדה שאספה כוכבי-ים מהחול חזרה למים שלא ימותו. תמה עובר אורח ושאלה: "לשם מה את טורחת? וכי האם יש בכוחך להציל את כוכבי-הים הפזורים על החופים בכל רחבי העולם?...". הרימה היא כוכב-ים, השליכתו חזרה לעומק הים הכחול, וענתה לו: "אתה רואה?... על כוכב-הים הזה **הצלחתי להשיע!**"... כאן רבותי - פשוט נדרש לעשות מהפכה בחשיבה ולהבין שהדרך להצלחה טמונה דווקא בפרטים הקטנים: כדי להפסיק לעשן מומלץ להוריד סגריה אחת כל פעם בתור התחלה: 9 ביום במקום 10 ביום. כמו כן, עלינו לזכור שהמשנה באבות מדגישה לנו: "לא עליך המלאכה לגמור ואין אתה בין-חורין להבדל ממנה" - גם אם נפלת פעמים רבות - "אין עליך המלאכה לגמור", אתה לא מנהל את העולם!!! ולמרות זאת "אין אתה בין-חורין להבטל ממנה" -

חובתך לעשות ככל יכולתך להשתפר. וכך **מובטח שתגיע לפסגה**, גם אם זה ייקח קצת יותר זמן...! שנזכה להתעלות מדרגה אחר מדרגה! (העורך)

כדי להגיע לתרועת ניצחון, צריך להגיע לתרועת הרצון

סיפר כ"ק אדמו"ר **מבעלז** שליט"א כי נוהג היה להכנס אל כ"ק אדמו"ר רבי **אהרן מבעלז** זצ"ל מדי שבת בבוקר לאחר סיום התפילה כדי לומד "אגוטן שבת".

באותו מעמד היה רבי מתעניין בלימודיו **ומעניק לו חתיכת עוגה**. באחת השבתות ששאל אותו ללימודיו, השיב כי לומד הוא פרק "השוכר את הפועלים"
שאל אותו הרבי: **"מה כותב בפרק זה?"**
משאל השיב, נענה הרבי בעצמו ואמר: "בפרק השוכר את הפועלים כתוב שצריכים לרחם על הפועל..."

החזרה הקדוש מלובלין

אומר: **נדיק** - אינו צריך לאהוב את עצמו. **בעל תשובה** - אינו יכול לאהוב את עצמו. אך את הזולת - כולם צריכים לאהוב.

אדמו"ר הזקן

נתן לכל חסיד את הכוח לעורר יהודים לתורה ולעבודה. עליו רק לרצות לקבל את העול, ואז מובטח לו שיצליח.

אל ביתו של הרב מטשעבין - הגאון רבי דוב בעריש ווינדבלד זצ"ל

נכנסו כמה מראשי הצבא במדינה ובקשו לשוחח עימו על המצב הביטחוני. לאחר שהסבירו לו את המצב הביטחוני הקשה ואת הסכנה המרחפת על המדינה ואת הצורך בהגברת הכח הצבאי, **העינו לנסות** לשדלו שבני הישיבות יתגייסו לצבא. ענה להם הרב ואמר להם כדברים הבאים: "ברצוני לספר לכם מעשה שהיה: עגלה טעונה במסעות כבדים החלה מטפסת במעלה הר גבוה.

הנסיעה במעלה ההר היתה קשה, והעגלה התנהלה בכבדות, עד אשר עצרו הסוסים באמצע הדרך, וכוחם לא עמד להם להמשיך בעליה. "העגלון ירד והחל **פרק מסעות** וחבילות כדי להקל על הסוסים אך ללא תועלת. העגלון כבר סיים להוריד את כל המטען מהעגלה, ועדין נותרה להיות תקועה במקומה. ברוב יאושו החליט העגלון לפרק את הגלגלים, מתוך הנחה כי הם מכבדים על משקל העגלה, כיון שהם עשויים מברזל והם כבדים מאוד. סבור היה עגלון, כי לאחר שיסיר את גלגלי העגלה, היא תיסע... "אף אתם" - הפטיר הרב - "מבקשים להסיר את גלגלי העגלה"... הרי **נזכות בחורי הישיבות העולם קיים**, ובזכותם הקב"ה מנהיג את עגלתו בעין פקוחה. "עומדות היו רגלינו בשערי ירושלים" בזכות מה היו עומדות רגלינו במלחמה? בזכות שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה..."

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבז שליט"א**

עבדו את ה' בשמחה

וְהָיָה עֲקֵב תְּשֻׁמְעוֹן אֶת הַמְּשָׁפְטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרָתָם וְעִשְׂיָתָם אִתָּם ... (דברים ז, יב).
פרשתנו פותחת בלשון "זוהיה", ואין זוהיה אלא לשון של שמחה (מגילה י"ג, ב, ויקרא רבה י"א, ז), וגם בהמשך הפרשה נאמר וְהָיָה אִם שָׂכַח תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ (דברים ה, יט).

ולכאורה קשה, איך אפשר לומר לשון שמחה בפסוק זה, וכי יש שמחה ששוכחים הלילה את ה' יתברך ואת מצוותיו?

אלא הביאור הוא, **"וְהָיָה עֲקֵב תְּשֻׁמְעוֹן"** - כל תכלית עבודת האדם בחייו זה לעבוד את ה' יתברך ולשמור מצוותיו בשמחה, **עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה (תהילים ק, ב).** ולכן פותחת הפרשה בלשון שמחה, **"זוהיה עקב תשמעו",** ללמדנו שאם רוצים אנו לשמור ולקיים את כל משפטי התורה ביציבות ולאורך זמן, צריכים אנו לדאוג שהם יהיו מתוך "זוהיה" - לשון שמחה.

רבינו הארי הקדוש העיד בפני תלמידו רבי חיים ויטאל זיע"א, שכל מה שזכה לקרבת אלוקים גדולה מאוד ולגילוי סודות התורה, שאפילו לאמוראים ותנאים לא ניתן רשות לגלות, זה מפני שהתאמץ לקיים את כל מצוות ה' מתוך שמחה.

וכיון שמתאמץ לעשות את המצוה מתוך שמחה ה' יתברך השרה עליו את שכנתו, אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה (שבת לה ע"ב), רק כך אפשר לזכות לדברים גדולים, בהשתדלות לקיים כל מצוה ומצוה מתוך שמחה גדולה.

ומה שנאמר בהמשך הפרשה **"וְהָיָה אִם שָׂכַח תִּשְׁכַּח"**, הביאור הוא שכל הקללות האמורות בתורה הם דוקא לאדם ששוכח את ה' מתוך שמחה ואושר, אך אדם שמתנחם על מעשיו וחוזר בתשובה שלימה, הקב"ה מקבלו בחום ואהבה ומכניסו תחת כנפי השכינה

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

איש צעיר בודק את החשבון שקיבל לאחר הארוחה. הוא מניע את ראשו ואומר לבעל המסעדה: יקר אצלכם. ואני חשבתי שראוי להתחשב בעמית למקצוע ולהפחית מעט בחשבון.

מה, שאל בעל המסעדה, גם אתה בעל מסעדה? לא, אמר הצעיר, גם אני גנב.

כל העלונים: hamaor.net

אם לא הולך כמו שרוצים צריך לרצות כמו שהולך

"יש מי שרואה רק חסרונות בזולת ובמקום מגוריו. כל דרכי העבודה הסומות לפניו, כי בכל פינה הוא **מוצא רק חסרונות.**

אך יש מי שרואה את הטוב שבזולת ובמקום מגוריו. כשהוא מתחיל לפעול, מוצא הוא **כר נרחב לפעולות** כבירות, ומיום ליום מתווספים לו חברים המסייעים

כשהתחילו לשמוע בבית הגר"ש **אלישיב** זצ"ל שידוכין עבור הבת הגדולה, דובר בה נכבדות על אודות שידוך חשוב מבני ברק, אחיו של **מרן החזו"א** זצ"ל, בנו של ראש ישיבת בית יוסף, בחור מופלג בתורה ובריאת שמיים בשם **חיים קנייבסקי** שליט"א. נסע אבי הנערה הגר"ש אלישיב לבני ברק ונפגש עם אבי הבחור הלא הוא **הסטייבלער** זצ"ל. ישבו הצדדים ודנו בפרטי השידוך, עד שהגיעו לצד הכלכלי. כאן התגלעו חילוקים מהותיים בין הצדדים, בעוד שצד החתן ביקש התחייבות כלכלית מסוימת, צד הכלה שהיה חסר כל, לא הסכים אפילו לשמוע על כך, בידוע שאין לו שום אפשרות לקיים את התחייבותו.

הוא **הודה בנימוס** למארחיו והתכוין לחזור לירושלים כלעומת שבא. כמוצא אחרון עלתה הצעה, לרדת קומה אל מעונן של החזו"א, וכפי שיכירען כן יהיה, להצעה זו הסכים אבי המדוברת, ושני הצדדים ישבו לפני החזו"א והרצו את טענותיהם. שמע החזו"א והכריע **כאבי הכלה** צריך להתחייב את ההתחייבות המדוברת, כשהוא מוסיף: "התחייב ובע"ה יהיה לך לשלם". קיבל עליו אבי הכלה את הדין וכך יצא השידוך אל הפועל, ואכן ברכתו - הבטחתו של החזו"א נתקיימה במלואה.

לקאורה גם בענינינו יש לשאל: האם החזר שנוצר מחקר צניעות דומה למום בשאר האיברים, או למום באחד האיברים **הנשמח** תלוי בו? אפשר לענות על שאלה זו לאור דברי מרן הרב **שך** זצ"ל. הוא נהג לומר כי קשה לשלמד התורה נותן לעברים את החיות הרוחניות, כך **קיום מצות הצניעות** נותן לאשה חיות רוחניות וחזקה בצורה קננה וקיונות היצר.

רשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

מעשה באברך מא"י שהגיע לאמריקה עם אמו החולנית שהייתה במצב קשה. הוא בא לבית **האדמו"ר מצאנז** זצ"ל וסיפר לו את סיבת בואו לאמריקה. נענה הרבי ואמר: "הלא הטיפול יעלה בדמים מרובים, אתן לך גם אני משהו... שהרי פטור בלא כלום אי אפשר". והושיט לו שטר בסך **עשר דולר**. האברך חש מאוכזב ונכלם מן ה"נדבה" העומה, אך לא אמר מאומה.

כל העניין נראה בעיניו כמדרש פליאה. לבסוף, כשעזבה אמו את בית החולים והבן ביקש לסדר את התשלום במשרד בית החולים, נאמר לו: **"אין צורך** בתשלום, החשבון כבר נפרע." השתומם האברך ושאל: "כיצד ומתי נפרע החשבון?" התברר, כי מיד בתחילת הטיפול הפקיד אצלם הרבי **המוחאב בנקאית** בסכום גדול, שהספיק לכיסוי כל ההוצאות.

מלחמה, מנצחים, מתוך שמחה, לא מתוך דמעות.

משורת התנועה בזירת תאוה, מסבירה בראיון על החשיבות שלביטוח רכב ובמיוחד של חגורות הבטיחות: תראו את האיש הזה שלא חגר חגורת בטיחות: ראש שבור, המעיים על השמשה הקדמית, עיניים על העץ, ללא ידיים. לאומת זאת, תסתכלו לאיש שכן חגר את החגורה: הוא נראה כאילו הוא חי!

הכוהנים מברכים את ישראל שתשרה ביניהם אהבה וחובה, ויהיו **נלי מחזיק** ברכה. זו כוונת התפילה "הבוחר בעמו ישראל באהבה" - אם יש אהבה בין **איש לרעהו**, אזי הבחירה נאמנה וקיימת.

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת רוב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, שרון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, מנחם חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. מנחם בן מנחם, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבז, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אוריית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בונגיס, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אליעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סגב, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורגיה**

סוף מעשה במחשבה תחילה

מאמר מחשבה לפרשת השבוע המביא לידי מעשה

רוצה מאתיים

הא כיצד?
בדרך רמז מחלק ה"אמרי יוסף" את לשון הפסוק ומסביר "ברוך תהיה", בכל מקרה תהיו מבורכים, אף אם חלילה לא תשמרו את מצוות התורה. ומדוע? "מכל העמים". שכן הקב"ה יציב אתכם בהשוואה למול הגויים. כאשר אנו משווים את היהודי הפחות ביותר למול הגוי הטוב ביותר - אין ספק שהיהודי עולה עליו בערכו (ותיכף נסביר את שורש הדבר).

תורה היא וללמוד אנו צריכים: ייתכן שהתורה 'מעודדת' אותנו לא לשאוף לשלמות? הרי אם נשמור את כל המצוות נזכה לשפע רב, השפע הוא הגורם לעבודת השם במדרגת 'שלא לשמה'. וכאן אנו למדים שאפילו אם לא נשמור את כל המצוות - אין זה נורא, לכאורה, שכן עדיין בהשוואה לגויים נהיה מבורכים ומיוחדים...

"כמה שווה השטר שבידי?" שאל הפרופסור את הסטודנטים באמצעו של שיעור שגרת. בידו אחז הפרופסור שטר בערך של 200 שקלים.

הסטודנטים הרהרו לרגע, מחפשים את העוקץ בדבריו של המרצה. אולם לאחר מספר רגעי שקט הוא שאל שוב ואמר שהוא ממתין לתשובה: כמה שווה השטר?

"מאתיים שקלים", נשמעה קריאה מהוססת מירכתי הכיתה.

המרצה הנהן בראשו לאישור והסטודנט נשם לרווחה. הוא כבר חשש מאיזו מלכודת אינטלקטואלית.

הוויכוחים ביניהם לא נגמרו, והמאמין החליט להעמיד את האתאיסט במקומו. כשהחוקר הכופר נסע עמו לאפריקה לצורך מחקר, המאמין שילם כמה מאות דולרים וארגן הפקה מיוחדת.

באחד השיטוטים ביער מצא עצמו האתאיסט מול שבט קניבלים קטן לבדו. מפיו נפלטה זעקה: "אוי לא, זה הסוף שלי". קרן אור עזה שטפה אותו משמים והוא עמד במרכז האור. קול אדיר מילא את החלל ונשמע ברור: "זה לא הסוף שלך. קח את האבן הגדולה שלרגליך והטח אותה בראשו של זקן השבט".

החוקר ההמום מצא את עצמו מטיח את האבן בעוצמה, ואז כשהוא מתנשף ורועד כולו, למול הקניבלים הזועמים, השמיע המאמין שוב את הטון האדיר: "אוקיי, עכשיו זה הסוף שלך..."

***

"ברוך תהיה מכל העמים", מבטיחה התורה בפרשתנו באם נקיים את כל דברי התורה, כפי שמתחילה הפרשה "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם" אז נתברך בכל טוב ונהיה מבורכים מכל העמים.

הרה"ק רבי יוסף מאיר ווייס, ה"אמרי יוסף" מספינקא, מביא בספרו רעיון מרגש עד מאוד וזה תורף דבריו: רצתה התורה לומר שאם נשמור את כל המשפטים נזכה לכל הברכות האמורות בתורה. ומה יהיה אם חלילה לא נשמור את כל מצוות התורה?

הרי שגם אז נהיה מבורכים.

**"ברוך תהיה"
בהשוואה לגוי...
...
הפרופסור
מכין מלכודת?**

המרצה קיפל את השטר לשניים, וקיפל שוב לארבעה. "ועכשיו", שאל בקול רם, "כמה שווה השטר?"

הפעם התשובות הגיעו יחד מכל קצוות החדר: "מאתיים שקלים".

מבטו של הפרופסור נעשה חיוני יותר, חיוך נמתח בזוויות פיו והוא פתח את קיפולי השטר. לאחר שהשטר שב לקדמותו הוא מעך אותו בפתאומיות, פניו הועמו לתנועת רוגז והוא השליך מידי כדור קטן וצבעוני מקומט כולו.

"האם תוכלו לומר לי כמה שווה הכדורון הזה?" שאל את התלמידים שעקבו במתח אחרי השינויים במורה החכם שלפתח החל להתנהג באופן מחשיד.

שוב נשמעה קריאה חששנית: "מאתיים שקלים!?"

הפרופסור התרכך באחת. "נכון מאוד. ערכו של השטר נותר כשהיה גם אם כלפי חוץ הוא אינו נראה במיטבו..."

כעת נשוב ליסודו של ה"אמרי יוסף": יהודי הרי מלא מצוות כרימון אף כשהוא נראה ריקן כלפי חוץ. הוא מברך

ברכות הנהנין רבות, הוא מתפלל, הוא מקיים מצוות לאין ספור - לפעמים אפילו בלי לשים לב...

אבל אף אם אין בו את כל הדברים הללו חלילה, עדיין טוב הוא מן הגוי הטוב ביותר. שכן יהודי, בשונה מגוי, ביכולתו לעשות תשובה, ואף הרהור תשובה די בו כדי שבאותו רגע ייחשב כצדיק ובבת אחת הוא מתעלה על הגוי לאין שיעור.

***

לכל שטר מקומט ומלוכלך יש גם את "הסוף שלו". כאשר הוא נקרע...

ההבדל בין יהודי שנמשל לבין השטר במשל, שכל עוד הוא חי - שערי תשובה פתוחים בפניו. ברגע שיחליט לשוב באמת ובתמים, יתחרט על שעבר ויקבל על העתיד, הרי שערכו כיהודי תמיד יכול להגיע למימוש מלא.

את החיזוק הזה מלמד ה"אמרי יוסף": גם כאשר נפלת לדרגת "העמים", תזכור שאתה "ברוך" בפוטנציאל.

תממש.

בְּעֵרְכָּךְ נִפְשׁוֹת לְהַי

"והסיר ה' ממך כל חולי... ונתנם בכל שונאיך" (ז, טו)

"אמרו עלי על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר: זה חי וזה מת. אמרו לו מנין אתה יודע. אמר להם: אם שגורה תפילתי בפי, יודע אני שהוא מקובל. ואם לאו, יודע אני שהוא מטורף" (ברכות לד:).

הקשה בספר "מרגניתא דרבי מאיר": בשלמא כשאמר רבי חנינא "זה חי", הרי שבישר בשורה טובה, אולם מדוע כאשר תפילתו לא הייתה שגורה בפי, אמר להם "זה מת". הרי מוטב היה לו היה מניח להם להבין לבד שהתפילה לא נענתה.

אלא ביאורם של דברים כך הוא: למדנו ש"תשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה". מדוע נאמר מעבירין ולא מבטלין? משום שיש פעמים שבהן לא ניתן לבטל את הגזירה, אבל גם במקרים כאלו שייך לפעול ולהעביר את הגזירה מבן ישראל לנכרי.

זהו שאמר רבי חנינא במקרים שלא הצליח לבטל את הגזירה משום שתפילתו לא הייתה שגורה בפי, הרי שפעל לאותו חולה ישועה בצורה אחרת, שהעביר את הגזירה מעליו אל ראשו של גוי כלשהו.

כעת מדויקת הלשון "זה", היהודי, "חי", "זה", הגוי, "מת"...

"והיה עקב תשמעון" (ז, יב)

על פסוק זה הובאו דברי המדרש (דב"ר ג, א): "וְאֵת סְבוּר שְׂמָא לְרַעְתָּךְ נִתְתִי לְךָ אֵת הַשְּׁבֵת? לֹא נִתְתִי לְךָ אֵלָא לְטוֹבְתָךְ. כִּי־צַד, א"ר חייא ברבי אבא: אֵת מְקַדֵּשׁ אֵת הַשְּׁבֵת בְּמֵאֵכֶל וּבְמִשְׁתָּהּ וּבְכִסּוֹת נְקִיָּה וּמִהֲנֶה אֶת נִפְשָׁךְ וְאֵינִי נוֹתֵן לְךָ שְׂכָר..."

ויש להבין כיצד היה עולה בדעתנו שהשבת ניתנה לרעתנו, חלילה.

מבאר ה"אהבת שלום" (קאסוב) באופן נפלא: בנביא (ישעיה נו, ב) נאמר "אשרי אנוש יעשה זאת... שומר שבת מחלל", ודרשו חז"ל (שבת קיח:): "אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו". אם כן, יאמר יהודי לעצמו שניתן ללכת בשרירות לבו ולהקפיד רק לשמור שבת כהלכתה ובכך יימחלו לו חטאיו.

וזהו כוונת המדרש "ואת סבור שמא לרעתך נתתי לך את השבת?" דהיינו, ששמירת השבת נועדה עבור סור מרע ומחיקת העוונות. "לא נתתי לך אלא לטובתך", שבת קודש ניתנה לזרע עם קדוש כדי להתעלות במעלות והשגות טובות של עשה טוב.

רק מי שמשמר עצמו בששת ימי המעשה מסור מרע, זוכה בשבת קודש להשיג דרגות בעשה טוב.

עלה במחשבה

***

חידוש גדול מצינו בספר "דעת תבונות" לרמח"ל (אות קלב): כל העולם מתקיים על ידי השפעת שפע תמידית לעולם. אולם מחדש הרמח"ל בקביעה ברורה: "הנה הכוונה באמת בחידוש ההשפעה, לא הייתה לשתתקיים, אלא לשתתבטל".

ויש להבין מהי התועלת בכך שהשפעה תרד דווקא עבור ביטולה?

ביאורו של דבר הוא שהשפע היורד לעולם הוא כמו הדלק למכוננית. כאשר הדלק נשרף ומתכלה, יש באפשרות המכוננית לנסוע למחוז חפצה. שריפת הדלק אינה המטרה, כי אם האמצעי להגיע על ידה למטרה. אם לא יישרף הדלק ויתכלה - אין באפשרות המכוננית להגיע ליעדה.

וכמו כן העניין ברעינו הקדוש של בעל ה"ישמח משה": בתחילת השנה שואף האדם, מצפה ומייחל שתהא שנה זו נעלה ומיוחדת, שתוביל לגאולה פרטית וכללית. השאיפה הזו היא המחשבה טובה שמצטרפת למעשה, היא הדלק שמניע את האדם להתקדם ליעדו.

אמנם אף כי בסוף השנה נוכח הוא שלא עלתה בידו למלא את שאיפתו, אולם בזכותה ומכוחה היה לו הרצון לפעול מה שכן פעל. וחוף מזאת, בשמי שמים מחשבתו הטובה מצטרפת למעשה ומזכה אותו בשכר נצחי.

ביהודים פשוטים, והציע את עצמו לשמש כסנדק. עוד טרם נענה, נכנס למקום הגאון רבי ישעיה זורוביצר שהיה עשיר מופלג וצדיק גדול. בדרך כלל הוזמן רבי ישעיה כדי לשמש כסנדק. ניגש אליו רבי משה והתחנן שבפעם הזאת יאות רבי ישעיה לוותר לו על הסנדקאות.

"ומה תיתן לי בתמורה?" שאל רבי

התינוק הוכנס פנימה ורבי משה הכין עצמו לעלות על כיסא הסנדק, אך לפתע קפץ רבי ישעיה עטוף בטלית והתיישב על הכיסא...

ישעיה. רבי משה הושיט בלא אומר את צרורו בו היה שכר המלמדות של חצי שנה...

התינוק הוכנס פנימה ורבי משה הכין עצמו לעלות על כיסא הסנדק, אך לפתע קפץ רבי ישעיה עטוף בטלית והתיישב על הכיסא... הברית הסתיימה ורבי משה המאוכזב מיהר לשאול את רבי ישעיה: "מה זאת עשה מר, הלא נדברנו בינינו שאקנה ממך את הסנדקאות במחיר מלא?"

השיב לו רבי ישעיה את כספו וענה: "הלא מר כבר זכה במצוה בעת שהיה מוכן לוותר עבורה על רכושו. מחשבה טובה מצטרפת למעשה. מה אכפת אפוא לכבודו שגם אני אזכה במצוה חשובה זו?"

"מראשית השנה ועד אחרית שנה" (יא, יב)

בשמו של ה"ישמח משה" הובא דיוק בלשון הפסוק: בתחילה נאמר "מראשית ה-שנה", ואילו בסיום נאמר "אחרית שנה", ללא ה' הידיעה. מהו פשר השינוי?

והוא מבאר שרמז יש בכך: מדי תחילת השנה, אנו מתפללים ומצפים שזו תהיה "ה-שנה" המיוחלת והמקוה - שנה של גאולה וקץ הגלות. ואילו ב"אחרית שנה" נוכחים אנו לדעת שהייתה זו בסופו של דבר שנה רגילה.

לבד מן הגאולה הכללית, ייתכן שדבריו נסובים גם אודות הגאולה הפרטית של כל אדם. בראשית השנה בטוחים אנו ששנה זו הולכת להיות "ה-שנה" עבורנו - שנה של התקדמות, של שינוי ושל הישגים רוחניים, ואילו ב"אחרית שנה", מגלים ששוב הייתה זו "שנה" רגילה. קצת התקדמות, קצת נסיגה, הצלחות וכישלונות, שנה סתמית...

ויש להבין איזו תועלת מקבלים אנו מרעיון זה. מהו המסר שגלום בו.

***

צדיק נסתר היה רבי משה איוויער, בן דורו ומקומו של הגר"א מווילנא. עני מרוד היה רבי משה וכדי לפרנס את ביתו השכיר עצמו למלמד רוב ימות השנה בכפרים נידחים, מלבד ימי ניסן ותשרי. באחת הפעמים כששב רבי משה לביתו, קרא לו יהודי על אם הדרך להשלים מניין בברית מילה.

נכנס רבי משה וראה שמדובר

כַּנְיָנִי בַּיִת לֹי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

עקב

גליון מס' 445

יציאת שבת: י"ם 20:05, ת"א 20:07

כניסת שבת: י"ם 18:51, ת"א 19:07

נלמד מהפרשה

"והיה עקב תשמעון"

מבאר רש"י: מצוות שאדם דש בעקביו - אין לזלזל במצוות הקלות שהם תחילתן של העברות החמורות.

המגיד מדובנא מביא משל על העבירות הקלות שהם ראש לכל העבירות על הפסוק באיכה (א-ט): "טְמֵאֲתָה בְּשׁוּלְיָהּ לֹא זָכְרָה אֶחְרִיתָה".

משל למה הדבר דומה:

אדם אחד רצה לרכוש אריג יקר מאוד ולעשות ממנו מפה לשולחן היוקרה שבביתו. כל מטר עלה 1000 ש"ח הוא רכש 4 מטר מהבד הזה. בעל החנות הציג לו - "ראה, אם אתה רוצה לשמור על האריג הזה לאורך ימים ושנים - השקעת 4000 ש"ח לך תשקיע עוד 100 ש"ח אצל התופרת. בקש ממנה שבקצה של הבד, תעשה לך מכפלת, שתתפור אותו מכל הארבע כיוונים שלו".

"מדוע? זה לא אריג טוב ומשובח?!" - שאל הקונה בפליאה.

"קניתי אריג מהמשובחים ביותר! קבע המוכר. אבל אריג שהוא לא מקופל, והוא לא מסודר כמו שצריך, הוא יכול להיפרם לאורך זמן..."

"עזוב שטויות... אם זה אריג טוב, זו מפה שתחזיק מעמד לאורך זמן!" - הפטיר הלוקח ויצא. חלפו להם כמה חודשים, בני המשפחה של הקונה בכל פעם שהסבו מסביב לשולחן, הילד הקטן היה משתעמם, וכשהוא ראה חוט אחד בולט מהמפה, הוא משך אותו להנאתו...

ברור לכולם שלאחר כמה שבועות, המפה הפכה מחוררת ובלויה...

כן הוא הנמשל: אומר המגיד מדובנא - זה מה שאמר הנביא: "טְמֵאֲתָה בְּשׁוּלְיָהּ לֹא זָכְרָה אֶחְרִיתָה" - גם בשוליים, יכול יצר הרע לתפוס אותך - דווקא בדברים הקטנים הוא יפיל אותך.

לכן באה התורה ומזהירה "והיה עקב תשמעון" - תשים לב לפרטים הקטנים, שבהם התורה אומרת "כאן מתחיל היצר הרע". תחילתו של יצר הרע, היא דווקא "בחוטים הקטנים", אלו שהוא מושך החוצה, וכך מצליח הוא לפורר את המפה כולה.

תועבת ה' כל גבה לב

"ולא תביא תועבה אל ביתך"

הצדיק ר' יצחק לוי מברדיטשוב היה אומר המכניס גאווה אל תוך ליבו עובר ב"לא תעשה" של "ולא תביא תועבה אל ביתך". שהרי אין לך תועבה מתועבת כגאווה ונאמר במשלי תועבת ה' כל גבה לב, והלא דברים ק"ו ומה המכניס גאווה לתוך ביתו כך, המכניס גאווה לתוך ליבו על אחת כמה וכמה. ועוון זה של הגאווה מביא לידי הרבה עוונות גדולים אחרים כיון שהוא גורם שנאה בלבו על חברו וכתוצאה מכך מדבר עליו לשון הרע, וגבהות הלב גורמת לאדם שהוא מת קודם זמנו, כפי שמצינו בירבעם בן נבט שהיה אדם גדול בתורה שלא היה כמותו! כל חכמי ישראל היו לפניו כעשבי השדה למרות שהיו בדורו אנשים גדולים ביותר תורתו שלמד הייתה מאירה ביותר בלי שום טעות ומכל מקום כיון שהיתה בו מידה רעה של הגאווה עקרתו מן העולם הבא קודם זמנו ואיבד את העולם הזה והעולם הבא והוא נימנה בין המלכים שאין להם חלק בעוה"ב, ונחשב עוון הגאווה כע"ז וכאילו כפר בעיקר ח"ו ואמרו בגמ' "כל המתגאה אינו עומד לתחיה". עוון הגאווה גדול כ"כ עד שמאבד כל רכושו של האדם בעוה"ב, ומצאנו בתנ"ך (שופטים ט' נ') תיאור על הנזק שיכול הגאווות לגרום לעצמו עד כדי כך שהוא מעדיף לאבד חייו ולא לאבד מכבודו. ומסופר שם שאבימלך כבש את העיר תבץ כל אנשי העיר נסו לתוך מגדל וסגרו בעדם, ניגש אבימלך לפתוח את המגדל לשורפו באש. ואז השליכה אשה אחת פלח על ראשו של אבימלך וריצצה את גולגלתו. נתאר לעצמנו כאשר אדם נמצא במצב של פגיעת ראש קשה, הוא מיד קורא לטיפול נמרץ ולבכירי הרופאים שיצילו את חייו. אולם אבימלך לא רק שאינו קורא לעזרה, אלא הוא קורא לנער שהיה נושא כליו ואומר לו: "שלוף חרבך והמיתני פן יאמרו אשה הרגתה וידקרהו נערו וימת", בכדי שלא יאמרו האנשים שגיבור כמו אבימלך אשה הצליחה להורגו, ולפיכך מעדיף מוות בטוח מאשר ספק הצלה והעיקר שלא יפגע כבודו. כל אדם בר-דעת מבין שכאשר מדובר על האפשרות להמשיך לחיות מול כבוד, בודאי שעדיף לחיות. יצר הגאווה של אבימלך לא איפשר לו להשפיל עצמו ולמות ע"י אשה. ומכל זה למדנו כמה צריך האדם להתרחק ממידה מגונה זו. כמו מפי הארי, וידבק במידת הענווה שהיא סולם טוב שבו עולים אל כל המידות הטובות. וכמה יקר וחביב בעיני הקב"ה זה שיש בו מידה טובה זו להיות שפל רוח.

בברכת שבת שלום,

רבי בית הכנסת

סיפור השבוע

עשר דקות של היכרות

ערב הניתוח, יצאתי לשאוף אויר צח בגינת בית החולים. לפתע הבחנתי בשלט 'בית כנסת'. אמרתי לעצמי: 'יוסף, אתה עוד מעט בן 80, מאז שעלית לתורה בבר-מצוה לא ביקרת בבית כנסת. הנה הזדמנות'. פתחתי את הדלת בעדינות. נרות נשמה חשמליים ריצדו בכותל ממולי, אך חוץ מהם, החלל היה אפל לחלוטין. בחסות החשכה הצלחתי להבחין במישהו שפניו בלועות להן בפרוכת לנוכח ארון הקודש. שתקתי, לא רצית להביך את האיש, ואז שמעתי דו-שיח מצמרר. 'אבא, אבא, אני אוהב אותך. אני מודה לך על ה-כ-ל. על האישה הנפלאה שנתת עמדי, על ארבעת ילדי המתוקים, על הבית, על הפרנסה, על שנים יפות של יהודי מאמין. אבא, אבא, אני גם מודה לך על המחלה. אני יודע שהמחלה פירושה מחילה, אתה רוצה למחול לי על פשעי ועוונותי, ולכן קיבלתי במתנה את המחלה, שהם מכנים ארורה, אך בשבילי היא מבורכת. אבא, אני מודה לך על הייסורים הנוראים, על הכאבים המשתקים, על קוצר הנשימה, על הריאות המחרחרות שלי, על הלב המקרטע ועל הגוף המתפורר. תודה!! אני אמנם נגר פשוט, אבל השנתיים האלה, של התופת והטיפולים והדמעות, רוממו אותי עד לכיסא כבודך. אני יודע להעריך כל ברכה, כל תפילה, כל טעימה וכל לימוד תורה. אני מזוכך וצלול מעכירות העולם הזה, עד שיש בי תאוה אינסופית לבוא לגור במעונך, בין ידיך. כן אבאלה שבשמים, השבוע אני עדיין כאן, אבל בשבוע הבא אני אצלך. אנא קבל אותי במאור פנים, נשק אותי, חבק אותי, אני הבן שלך. אני בן שאין בו מתום מלבד אהבה גדולה אליך. להתראות, בנך חיימק'ה'.

יוסף נרעד ועיניו התנוצצו בין צללי הערב. 'אחר כך הוא צעד לאחוריו, פניו לארון הקודש, מושך בידו הימנית את מכונת ההנשמה. הוא לא הבחין ב'. הוא יצא למסדרון, ואני עוקב אחריו. חיימק'ה נכנס למעלית ולחץ על כפתור מספר שלוש. אחר כך גם אני עליתי לקומה השלישית ושאלתי את האחיות: 'חיימק'ה נמצא כאן?' 'כן', היא השיבה. למחרת נותחתי. עד שחזרתי לעשתונותיי חלפו חמישה ימים. בבוקר היום החמישי הבחנתי באחות הראשית ושאלתי 'מה שלום חיימק'ה?' היא הנהנה בעצב בראשה ואמרה 'אתה כבר מבין'... 'שתביני גברת טבעוני, בזכות חיימק'ה בעלך זכרוננו לברכה חזרתי להכיר את אבא ששכחתי. הייתי יכול למות כמו בהמה או חיה, בלי לדעת שאי-שם יש מי שאמור לקבל את פניו ולצפות ממני לאיזושהי התעלות, לקומץ מצוות ומעשים טובים. לא נותר לי הרבה זמן לחיות, אבל את המעט שנותר לי, אני חי כמו יהודי אמיתי, ואת הזכות הזו אני רושם בחדרי לבי הזקן, לכבודו של חיימק'ה בעלך ואביכם'. יוסף צעד לאיטו לעבר מכונתו, התיישב בה, נופף בידו לשלום, התניע ונעלם באפלה. עוד שנה חלפה. עוד מעט נוסעים לבית העלמין. אורנה שולפת מתיבת הדואר מעטפה עבת כרס. 'משרדי עורך הדין ציון בן הרוש'. היא פותחת בזירות, ולנגד עיניה נגלים כעשרה דפים מהודקים. היא פותחת אותם ומוצאת שם את מכתבו של עוה"ד בן הרוש: 'גב' טבעוני שלום, רצ"ב העתק צוואתו של מרשי יוסף הרבליט ז"ל. מה שנוגע אליך הוא סעיף 17, וכן המכתב המצורף בסוף הצוואה'. וזה לשונו של סעיף 17: 'הנני מוריש 400.000 דולר לארבעת היתומים של משפחת טבעוני - מרדכי, ראובן, יעקב ושמעון - בני חיים ואורנה טבעוני. כל ילד עם נישואיו יקבל \$100.000. הדף האחרון הוא מכתב מצולם הכתוב בכתב ידו של יוסף הרבליט: 'גב' טבעוני הנכבדה, בזכות בעלך אזכה לבית חשוב בעולם הבא (כך אני מקווה). הנני רואה לעצמי חובה וזכות להיות שותף בבניין הבית הגשמי של ארבעת בניו, בניך. אין גבול להכרת הטוב לבעלך שלא זכיתי להכיר. שאי ברכה, יוסף הרבליט'. 'תודה חיימק'ה שאתה בס' דואג לנו גם אחרי הסתלקותך', דומעת אורנה.

שנה חלפה מאז פטירתו ללא עת של ר' חיימק'ה טבעוני הנגר השכונתי החרוץ, שהותיר אלמנה רצוצה וארבעה יתומים. כן, 'לשבעה' הגיעו כולם, כל הקרובים והמון חברים וידידים שסיפרו כמה טובות וחסדים פיזר חיימק'ה לטובת הפרט והכלל. וכשהגיעו לו כסף הוא אמר: 'דבר אתי שבוע הבא'. ההספדים הללו, הכל כך נוגעים ללב, צרבו את מבועי הזכרונות הנובעים של האלמנה אורנה ולא נותנים לה מנוח. אם הוא היה כל כך צדיק, למה כל כך קשה לה? לא, אין לה טענות לאיש בעולם, ואין לה טרוניות על כך שמלאך השכחה מילא באבק את תאי הכרת הטוב של הציבור בשכונה. לכל שכנה וידידה, יש את העול הפרטי המשפחתי הקטן או הגדול שעליה להתמודד עמו. היא מבניה, היא סולחת, אבל זה לא פוטר את מצוקתה ההולכת ונערמת. נכון, בחודשיים - שלושה הראשונים, היו כאלה שהרימו טלפון, התעניינו, קנו מצרכים, שלחו חבילות או שילמו למכולת את החוב ההולך ותופח.

כשחיימק'ה היה פעיל, היא הייתה עקרת בית פשוטה, מבשלת, מנקה, מכבסת, תולה ופותחת דלת לזאטוטיה במאור פנים של אידישע מאמא. כשחלה חיימק'ה, היא אזרה כוחות כלביאה, רתומה הייתה למשימת הטיפול בו, ובמקביל להרגיע את הקן המשפחתי שלא יחוה את הזעזוע. טיפולים קשים, נסיעות, הלוואות, תפילות לאין קץ... סובבה בינתי גדולי ישראל וביקשה שיעתירו לנס, 'לרפואת חיים בן רבקה שיינדל בתוך שאר חולי ישראל'. 'אנחנו עבדי הזמן', ניסה לנחם אותה חיימק'ה כשהיה מחובר למכונת ההנשמה. 'הזמן הוא הבוס כאן בעולם הזה, והוא, על פי הנחיות ההשגחה העליונה, מחליט מתי נכנסים ומתי יוצאים. אבל שם, את שומעת אורנה? שם, בעליונים, אין לו משמעות, שם, בשמים, הזמן הוא העבד שלנו. שם הכל נצחי ומואר, ואת כל הפירות שקטפנו באמצעותו בעולם הזה, הוא מניח לנו על השולחן הא-לוקי ונמוג. שם, אורנה, שם אנחנו הבוסים'.

'מה אתה מתכוון בדיוק?' שאלה אורנה.
'אני מתכוון... להגיד לך... שאני לא מפחד לעזוב את העולם הזה לטובת חיי הנצח בעולם הבא'.

ביום השנה לפטירתו - אורנה וארבעת ילדיה עדיין ניצבים מול מצבת השיש. כולם כבר נסעו, 'עוד מעט חושך, אימא צריך לחזור', הם לחשו. 'תנו לי להישאר עוד כמה דקות עם אבא... חכו לי ליד השער, עוד מעט אגיע'. הארבעה פתחו בצעידה מהירה לכיוון היציאה, כאשר מכונת מפוארת ענקית ולבנה, בוהקת ממש, חצתה את שער בית העלמין. הבנים נעצרו ועקבו אחרי נסיעתה. אורנה הניחה מצחה על השיש ושפתיה לחשו: 'חיימק'ה, אני מאמינה שסיימת את תיקונך, אני יודעת שנגזרה עליי גזרה להיות אלמנה ועל בניך להיות יתומים, אבל קשה לי... קשה לי העול הנפשי... העול הכלכלי... קשה לי חיימק'ה. אנא העתר לקב"ה שיקל מעלי את המשא הכבד'. השיש נרטב, וכששמעה חריקת בלמים, היא הסיטה ראשה והבחינה באיש כבן 80 עטור בזקנקן של זיפים קצרים, לבוש בחליפה בהירה ולראשו כיפה שחורה. הוא צעד באיטיות לעבר הקבר של חיימק'ה והבחין באלמנה. בינתיים ארבעת הבנים חזרו למקום, מנסים לתהות על קנקנו של האיש, שמכונתו וחזותו הפגינו עשירות. ערב טוב, את האלמנה של חיימק'ה? שאל. 'כן' השיבה. 'שמי יוסף'... הכרת את אבא שלנו? שאלו היתומים בסקרנות. 'כן ולא', השיב יוסף. 'את אבא שלכם הכרתי עשר דקות בלבד, אבל הוא האיש שאני חב לו את חיי'. חמישה זוגות עיניים נפערו בתימהון. יוסף הניח את מצחו על השיש ופרץ בבכי. הוא הוציא מכיס חליפתו נר נשמה, הטמין אותו במתקן הנרות שבראש הקבר והדליקו. בדיוק לפני שנה ושבעים ואושפזתי במחלקה האונקולוגית לאחר בדיקות. ביום חמישי,

פינת ההלכה - הלכות ריבית

להלוות כסף מ'קרן צדקה' של יתומים בריבית דרבנן

שאלה: גבאי צדקה ממונה על קרן פרטי של כספי יתומים. הגבאי מנהל את הקופה בטוב טעם ומספק ליתומים כל צרכם ביעילות ובמסירות. לפעמים נמצא בקופה סכום כסף שאין היתומים צריכים לה בתקופה הבאה, ולכן מלווה הגבאי סכומים אלו לאנשים הצריכים לה עד שיצטרכו לה היתומים.

ושואל הגבאי, שהרי נפסק בשו"ע (סי' קס סעי' יח) שמותר לבקש ריבית דרבנן על מעות יתומים, א"כ הרי יכול להרוויח כאן כסף לטובת היתומים, והיינו שהוא ילווה את הכסף בשקלים ויחייב את הלווים להחזיר בדולרים, וא"כ יהיה דרך מקח ולא ריבית דאורייתא [וידברו בלשון מקח שקונה מהם דולרים], ויחייב את הלווה להוסיף סכום מסוים [גם זה בדולרים] לטובת היתומים, ויהיה מותר אפי' אם אין ללווה את הדולרים שהוא מתחייב להחזיר. האם יכול לעשות כן או שיש בזה איסור ריבית.

תשובה: אם הקרן הוא לצורכי היתומים בלבד, ולא לאלמנה - מותר לעשות כן וידברו בלשון מקח ולא בלשון הלוואה.

אבל אם הקרן מיועד גם לצורכי האלמנה אסור להלוותם בריבית דרבנן, ואם אפשר יחלקו את כספי הקופה לשניים, חלק יהיה מיוחד לאלמנה וחלק ליתומים וילוו בריבית רק כספי היתומים וגם הרווחים יהיו מוקדש רק ליתומים.

סברת הדברים: נפסק בשו"ע (סי' קס סעי' יח) שמותר להלוות מעות יתומים או של הקדש עניים בריבית דרבנן, ומבואר בפוסקים, דההיתר של 'כספי צדקה' היינו רק בכסף השייך לצדקה, אבל אם כספי הצדקה כבר הגיעו לידי העני שקיבלו מצדקה, אין בזה ההיתר של קרן צדקה, וא"כ במעשה דידן אין ההיתר של כספי צדקה, שהרי הכסף מיועד ומוקדש ליתומים מסוימים שאין בו ההיתר של כספי צדקה. אולם עדיין קיימת ההיתר של 'מעות יתומים', דבמעות יתומים יש היתר מיוחד שאף שהכסף כבר שייך ליתומים מסוימים, מותר להלוותם בריבית דרבנן, וא"כ גם במעשה זו כיון שהוא כספי יתומים מותר להלוותם בריבית דרבנן.

ואם מלווה שקלים כדי להחזיר דולרים הרי זה נקרא פסיקה ודרך מקח, ומותר לחייב את הלווים להוסיף יותר, ובתנאי שידברו בלשון מקח שהוא קונה אצלם דולרים ולא בלשון הלוואה.

אלא שבדרך כלל כספי יתומים מיועד גם לצורכי האלמנה וגם לצורכי היתומים, ומבואר בפוסקים שההיתר להלוות כסף שכבר שייך ליתומים הם רק בכספי יתומים ולא כסף השייך לאלמנה מסוימת, וא"כ אף שמותר להלוות כסף היתומים אסור להלוות הכסף של האלמנה. ולכן אם יכולים לחלק את הקופה חלק לאלמנה וחלק ליתומים אפשר להלוות חלק היתומים בריבית, והרווחים שמקבלים בריבית, יהיה מוקדש לצורכי היתומים, אבל כל זמן שהכסף שייך לשניהם אסור להלוותם בריבית דרבנן.

מתוך ספר התשובות בהלכות ריבית - "ברית פנחס"

לשאלות בהלכות ריבית ניתן להתקשר ל- 02-50-15-920 • לשיעורים בהלכות ריבית ניתן להאזין ב"קו הריבית" - 0723705882

פרפראות לתורה

אונקלוס והמזוזה

"וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך"

הגמרא במסכת עבודה זרה י"א מספרת סיפור על אונקלוס הגר: אונקלוס, בן אחותו של מלך רומי אדריאנוס הרשע, החליט להתגייר ולהיות יהודי. החל אונקלוס הגר ללמוד תורה, ובמהרה נעשה חכם גדול ותרם את התורה ללשון הארמית. את תרגום אונקלוס קוראים אנו עד היום, ובכל החומשים נדפס הוא לצד דברי התורה.

כשנודע לאדריאנוס כי בן אחותו התגייר כעס מאד... "כיצד זה יתכן שאחד מבני משפחתי מסתפח אל העם היהודי?! - צעק הוא. שלח אדריאנוס גדודי צבא לארץ ישראל לאסור את אחינו ולהביאו לפניו. באו החיילים אל אונקלוס ונתקבלו בסבר פנים יפות. החל אונקלוס מסביר לחיילים את דברי התורה, עד שהללו הכריזו: "טובים הם דברי התורה, גם אנו רוצים להיות יהודים!" התגיירו ולא שבו אל המלך.

נודע הדבר למלך וכעסו גבר. שלח גדוד חיילים נוסף, אך בטרם יצאו הללו לדרך, הורה להם שלא לשוחח עם אונקלוס בדברי תורה ואף לא להקשיב לדבריו. כל שעליהם לעשות לאסור את בן אחותו ולהביאו לרומא.

הגיעו החיילים אל אונקלוס, אסרוהו והלכו עמו לרומא.

בדרך פנה אליהם אונקלוס ואמר: "אשאל אני אתכם שאלה: כאשר שר חשוב יוצא לדרכו בלילה, נלווה אליו שר פחות חשוב ממנו ומאיר לו את דרכו באבוקה. ואילו השר החשוב כשנלווה הוא אל שר חשוב מאוד, הוא השר החשוב מאיר לו את הדרך. וכשיוצא המלך לדרך מאיר לו השר החשוב מאוד את דרכו. ועתה, תמה אני: האם גם המלך מאיר למישהו את דרכו בלילה? "לא! - השיבו החיילים.

ואם כך: המשיך אונקלוס "ראו כמה חביב עם ישראל בעיני הקדוש ברוך הוא. כשהלכו בני ישראל במדבר, בצאתם ממצרים, הקדוש ברוך הוא בעצמו שהוא מלך מלכי המלכים האיר להם את דרכם בעמוד אש!"

התלהבו החיילים ואמרו "גם אנחנו רוצים להיות יהודים!". ומיד התגיירו ולא שבו אל המלך.

עד מהרה הגיע הדבר לאזני המלך וחמתו בערה בו. חיש שלח גדוד חיילים נוסף אל אונקלוס. את החיילים הללו הזהיר אזהרה חמורה לבל יעזו לדבר ולו רק מילה אחת עם אונקלוס. עליהם לאסור ולהביאו אל המלך.

הגיעו החיילים אל אונקלוס, ומבלי לומר מילה אסרוהו ויצאו לדרך. כשעמדו לצאת מפתח הבית, הניח ידו על המזוזה וחיין. למראה חיוכו לא הבליגו החיילים ושאלו: "מדוע מחיין אתה?"

השיב אונקלוס הגר: "השמעתם מימכם דבר מופלא שכזה? בכל העולם נהוג שהמלך יושב בבית פנימה ועבדיו שומרים עליו מבחוץ. לא כן אצל מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא: עם ישראל, עבדיו, יושבים בבית פנימה. ובפתח בתיהם קובעים הם, על פי צווי ה', מזוזות. ועל ידי כך שומר המלך על העבדים מכל רע.

"אם כך, גם אנחנו חפצים להיות יהודים!" - הגיבו החיילים הרומאים. מיד התגיירו כולם ולא שבו אל המלך.

נוכח אדריאנוס שאין הוא מצליח לעולל כל רע לאונקלוס, ולא זו בלבד: כל החיילים ששולח הוא מתגיירים אף הם. החליט להניחו לנפשו ולא שלח עוד חיילים להביאו...

מסיפורי המגיד

ת.שפירא

האגזור מיתה על עצמי?

מתח רב שרר בבית המדרש המרכזי של וורשה, עשרות רבות של צורבים, מטובי העילויים של וורשה, עמדו פעורי פה מול האברך הצעיר ר' שלמה'לה אייגר בן ה-25 חתנו של ראש הגבירים ר' ישראל הירשזון שעמד במרכז האולם, כשהוא מוליך ביד בוטחת את ספינתו בנתיבי הים הסוערים, בסוגיא המפרכת "יש בגר בקבר".

תילי תילים של קושיות נערמו, בזה אחר זה, על הגמ' ושיטות הראשונים. נראה היה כאלו אין מוצא, הכל תמוה קשה ובלתי מובן. הצורבים אמנם ניסו את ידיהם בהבהרת העניינים, סברות חזקות ובנויות נזרקו מפיהם, כדי לפזר את הערפילים. ברם רב החובל הוכיח לכל הנאספים שעדיין אין שבילי הים נהירים להם.

לאחר שכולם נוכחו לראות כי הספינה עומדת לעלות על שרטון, החל כוחו הגדול של רב החובל להתגלות, בעת שפילס דרך בין כל המכשולים הרבים, והתווה דרך חדשה, בה החלו כל המכשולים להעלם בזה אחר זה, האור החל להפציע במנהרה החשוכה.

והנה לפתע בעומק הריתחא דאורייתא, נכנסו שני אדונים הדורים בלבושם, ניכר היה עליהם כי הם שייכים לבית המלוכה, עניין חשוב להם לדבר עם ר' שלמה, ר' שלמה ביקש את סליחת התלמידים והסתודד עמם שעה ארוכה, לפי מבע פניהם נראה היה שנידונו עמו דברים בתחומים עמוקים שהצריכו את כל הריכוז.

לאחר שתמה השיחה חזר ר' שלמה אל מרכז הסוגיא, אל תוך עומק העיון, בלי הפרש של רגע, בשזירה של היסוד בו היו צריכים להתיישב עשרות התמיהות, לשומעים נראה היה כאלו הוא קורא מתוך הכתב, וכך יכול הוא להמשיך מאותה פיסקה בה קטע את הפלפול. ההפרעה הבלתי צפויה לא נתנה את אותותיה בר' שלמה.

התלמידים נותרו משתאים ומשתוממים מהפלא שהתרחש לנגד עיניהם, כסבורים היו שאולי סוגיא זו מונחת היטב במוחו הכביר של העילוי הצעיר. אך לא עובר זמן רב ותופעה זו חוזרת על עצמה, פעם אחר פעם, כל אימת שתלמודו נקטע על ידי רבי המלוכה. לא הייתה לזה השפעה על מהלך השיעור, ר' שלמה חזר לעומק העיון מהנקודה בה פסק בלי שיוצרך לסדר את הדברים מחדש.

כל אימת שניסו התלמידים לתהות על התופעה הזאת, השיאם ר' שלמה מהנושא בחכמה, הוא לא ראה בזה שום חכמה מיוחדת, התימה [התמיה] שבפיו הייתה, איך אפשר אחרת? הוא אמר זאת בטבעיות רבה ובענוות חן, עד שבשוו התלמידים שוב לשאלו.

עוברים ימים ושנים, ורבה של וורשה הגאון רבי חיים דוידזון זצ"ל נקלע לשיעור שכזה, התפעם הגאון מאד והכריז "לית דין בר איניש".

אמור לי ר' שלמה היקר, מהיכן לך כוח צמצום המחשבה, לשמור על החיבור לסוגיא גם אחרי ניתוק כביכול ממנה, בגין עניין של מסחר או שתדלנות. איך אפשר לחזור בו ברגע תיכף לסוגיא, כאלו מעולם לא נותקת משם? הפציר.

"תורה היא וללמוד אני צריך" סיים את דבריו במשנה תוקף.

ר' שלמה לא חש בנוח לחשוף את הסוד, אבל כשראה את תקיפותו של רב העיר ניאות לספר.

***

צעיר לימים היה ר' שלמה [15] בעת שדובר בו נכבדות עם בתו של הגביר האדיר ר' ישראל הירשזון. כבר באותם ימים נחשב לגאון עצום ששבילי הש"ס נהירים לו היטב. הצעות רבות הגיעו אל בית אביו, הגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל רבה של העיר פוזנא, ובהם הצעות מופלגות, והצד השווה שבהן נתינת יד חופשית לעילוי הצעיר לפרוח בתורה. אך מכל ההצעות נראתה הצעת הגביר ר' ישראל הטובה והנכונה שבהן. מאידך היה בית ר' ישראל פתוח לרבי המלוכה ושועי ארץ, חשש ר' עקיבא שמא חלילה וחס יגיע בנו לידי ביטול תורה, בעת שינסו לערבו בכל מיני עניינים. קודם שיצאו לחופה קרא לבנו החתן ואמר לו, דע לך שלמה יקירי, כי במשך השנים בהם אתה סמוך לשולחן חמיק יגיעו אליך כל מיני נושאים ועניינים חשובים, מהם ענייני ציבור, ומהם ענייני מסחר. והיות ויודע אני כי לבבך שלם עם ה' אלוקיך ודבק אתה בתורתו באמת, על כן מברך אני אותך, שכל אימת שיגיע עניין שאמור להוציאך מהלימוד, שלא יהיה בכוחו למנעך מעומק העיון. וברגע שתצטרך לשוב לסוגיא בה היית שקוע תחזור אליה תיכף ומיד.

זכות אבא הצדיק עזרה שב"ה לא היה בכל המניעות הללו להסיר את ליבי מהתורה הקדושה, סיים ר' שלמה בענוות חן.

***

מסיפורי המגיד

זכה ר' שלמה שרוב ימיו היה פנוי מכל עסק ציבורי, וראשו ורובו היה מונח בש"ס ובפוסקים. בד בבד עם הרבצת התורה לעשרות רבות של תלמידים, הייתה לו חברותא מופלאה עם אחד מגאוני הזמן, רבי שלמה זלמן ליפשיץ זצ"ל [בעל ה"חמדת שלמה"] מסכתות רבות שנו ביחד בהתמדה עצומה.

עוברים ימים ור' שלמה החל לנהל עסק גדול של קבלנות בתים [נדל"ן], בעזרת קשריו המסועפים של חמיו, בהיותו "טוב עין" החליט להכניס את חברו ר' שלמה זלמן לשותפות. תנאי כפול ומכופל התנה עמו, שלא יהיה להם שיח ושיג בשום נושא מסחרי בעת שהם לומדים, וגם בעת שמתעסקים במסחר יהיה ראשם ורובם בסוגיא. וכך התמשכה לה החברותא בין חזקת הבתים והמוכר את הספינה, סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. וכך גם עם הסתעפות העסקים לא היה בטרדות הזמן להסיח דעתם מהעיקר.

הייתה הצלחתם לצנינים בעיני כמה סוחרים מתחרים, שלא יכלו להבין איך יתכן בזמן כה מועט בהם הם משקיעים את ראשם במסחר להגיע להצלחה כה רבה. לא יתכן הדבר בלי לרמות את הרשויות ברישומי הפנקסים, הייתה מסקנתם ברורה. יד מרושעת השתלחה ברישומי הפנקסים, וכך זויפו להן הרשימות ונשלחו אל פקידי הרשות.

שוטרי חרש נשלחו אל בית המסחר, תוך חיפוש אחר ספרי החשבונות. אי התאמות בין הספרים שנמצאו, לרישומים שהיו בידי השוטרים הביא למעצרים. העיר וורשה רעשה וגעשה על מאסר שני הצדיקים, שתדלנויות רבות נעשו עד שהוצאו לביתם.

תביעה למשפט פלילי הוגשה נגד שני השותפים. תוך פיזור ערפל רב כדי למנוע בעד השותפים להתארגן ולהגן על עצמם. טיפין טיפין החלו ידיעות לזרום על משפט חמור ביותר העומד להיחרץ כנגד שניהם. ממשלת פולין מחמירה הייתה על העלמות מס, עד כדי חריצת עונש מוות, ככל שהבגידה חמורה יותר, העונש חמור יותר. לשונות רעות ידעו כבר לחרוץ עונש מוות לר' שלמה אייגר שניצל את מעמדו הבכיר של חמיו עם השלטונות, ומאסר עם עבודות פרך, עבור השותף הזעיר הרב שלמה זלמן ליפשיץ.

חודשיים חוצצים בינם לבין המשפט, ובינתיים יושבים שני השותפים ולומדים. נאסר עליהם לעת עתה להתעסק במסחרם, כדי למנוע מהם לטשטש ראיות. וכך שקועים היו באוהלה של תורה מבקר ועד ערב. בכל שעות הלימוד לא הוסחה דעתם מהלימוד. רק בין לבין התעסקו בשאלה העתידית. במעט הזמן ישבו ושקלו את כל הטיעונים האפשריים, כולל שיחות עם פרקליטים בעלי עמדה בכירה, אך נראה כי הישועה רחוקה מהם. כל טיעון שהועלה ונבדק נמצא כחסר סיכוי. נראה היה כי החבל חלילה נכרך על צווארם.

עד לערב יום המשפט, לא נראה המתח על שניהם. בטוחים היו בסייעתא דשמיא שלא תעזבם. וכך שקועים היו בלימוד עד לחצות ליל.

בעת יציאתם מבית המדרש ישבו ב"פוליש" בניסיון אחרון למצוא טיעון צודק כהגנה למשפט החמור העומד חלילה להיחרץ עליהם. ברם גם עתה חשים שניהם כי נמצאים הם במבוך סתום, כביכול ננעלו שערי רחמים.

כדאי שנלך לישון עתה, כדי שראשנו יהיה צלול, אפשר שבטרם יחל המשפט נמצא את הטיעון הנכון להוכיח את חפותנו, הפטיר ר' שלמה זלמן לר' שלמה, בעת שנפרדו לדרכם.

***

ר' שלמה זלמן הלך לביתו וחשב לעצמו, היתכן שזה היום האחרון כאן? אמירת "קריאת שמע על המיטה" נאמרה בקול נשבר, תוך פשוט במעשיו וצידוק הדין. לאחר מיכן ניסה לתת מעט תנומה לעפעפיו, כדי שראשו יהיה מעט רענן לקראת הדין, אלא שהשינה ממנו והלאה.

מחשבות רבות מנסרות במוחו, אם לא עכשיו אימתני? איך אפשר להסיח דעת מלמצוא טיעון הגון, על מי תשליך יהבך, אם לא תעשה את מעט ההשתדלות הנכונה? אין כאן חסרון במידת "אמונה וביטחון" אם מנסים להפך בטענות, זו היא חובת ההשתדלות, וחייב כל אחד לעשות את המיטב שבידו, אסור לסמוך על ניסים או על אחרים.

וכך קרוב לשעתיים התהפך על משכבו, תוך שהוא סוקר את כל הצדדים האפשריים. והנה לפתע הפציע אור גדול. כיוון מחשבה מדהים נפל במוחו, מה שהפריך את כל הראיות שנטוו אחת לאחת. מרגע לרגע התבהרה התמונה, היו כעת דברים של ממש כדי להפריך את העלילה.

בשמחה קם ממיטתו, ויצא בריקוד הודיה שמח לבורא יתברך, שחננו בעצה טובה ברגע האחרון. אייבי ב"ה ישועת ה' קרובה לבוא.

לפתע נפלה במחשבתו, ומה עם החברותא ר' שלמה? האם זה בסדר שרק אני עומד ושמח בעוד שיתכן שהוא עדיין שרוי בצער?! הצצה חטופה על מורה השעות שתלה על הקיר גילה שהשעה קרובה לעמוד השחר. ספק הלכתי החל לנקר במוחו, האם מן הדין לרוץ כעת או להמתין עד שיאיר השחר? מי יודע, אולי ר' שלמה נם את שנתו, ויש בזה חשש גזל שינה.

ככל שהפך בדברים חש שעליו להיות איש בשורה לידידו הטוב, הרי קרוב לודאי שגם ר' שלמה לא נתן שינה לעיניו, ואין מצוה גדולה יותר מלהיות מבשר טוב. שמא תאמר שגם הוא מצא פיתרון. אם כן ממ"נ, כדאי להקדים לשמוע

2000

כן, עד 200 עמודים בחוברת אחת בהידוק...!

חוברות עם הדבקה פוני עד 800 עמודים

אפשרות
לחוברות
בודדות
(בהידוק)

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א'-ה' 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00